

PAPA FRANCESKO HAZRETLERİNİN  
SİNOD SONRASI  
EPİSKOPOSLARA, RAHİPLERE VE DİYAKONLARA,  
ADANMIŞ KİŞİLERE,  
HRİSTİYAN ÇİFTLERE VE TÜM LAİK İMANLILARA  
AİLEDE SEVGİ HAKKINDA  
HAVARİSEL TEŞVİKİ  
  
AMORIS LAETITIA

1. Ailede yaşanan sevginin sevinci, aynı zamanda Kilise'nin sevincidir. Sinod Pederlerinin belirttiği gibi, evlilikte krizi işaret eden pek çok belirtiyeye rağmen “özellikle gençler arasında ailenin yaşaması arzusu devam etmekte ve Kilise tarafından desteklenmektedir”<sup>1</sup>. Bu büyük arzuya karşılık olarak “aile hakkındaki Hristiyan mesajı gerçekten iyi haberdır”<sup>2</sup>.

2. Sinod'un önümüze çıkardığı yol, günümüz dünyasında ailenin durumunu bir tablo gibi görmemize imkân vererek, bakış açımızı genişletti ve evlilik ve ailenin önemini kavrayışımızı yeniledi. Aynı zamanda konunun karmaşıklığı doktrinel, ahlaki, ruhsal ve pastoral açılardan sorunları özgürlükle ele alma ve derinleştirme gerekliliğini bize gösterdi. Kilise'ye sadık olduğunda, episkoposların ve teologların düşünceleri dürüst, gerçekçi ve yaratıcı olur ve daha fazla netlik sağlamaya yardım eder. Medyada ya da çeşitli yayınlarda hatta Kilise görevlileri arasında, yetersiz düşünerek ya da alt yapı hazırlamaksızın, her şeyi değiştirmekten, genel kuralları uygulayarak her şeyi çözmeye ya da bazı teolojik düşüncelerden yararlanarak aşırı kararlar çıkarmaya kadar uzanan dizginlenemez bir isteğe bağlı tartışmalar bulunmaktadır.

3. Zamanın mekândan daha büyük olduğunu hatırlatarak, tekrarlamak istiyorum, doktrinal, moral ya da pastoral tartışmaların hepsi, Magisterium'un müdahaleleriyle çözülemez. Doğal

---

<sup>1</sup> III Assemblea Generale Straordinaria del Sinodo dei Vescovi, Relatio Synodi, 18 ottobre 2014, 2.

<sup>2</sup> XIV Assemblea Generale Ordinaria del Sinodo dei Vescovi, Relatio finalis, 24 ottobre 2015, 3.

olarak, Kilise’de doktrin ve uygulamanın birlik içinde olması gerekir, ama bu, doktrinin ya da doktrinden kaynaklanan bazı sonuçların farklı şekillerde yorumlanmasına engel olmaz. Bu, Ruh bizi gerçeğe tamamen kavuşturup (bk. Yu. 16,13), Mesih’in gizemini bize açtığında ve her şeyi onun bakışı ile görebildiğimizde gerçekleşecek. Dahası günümüzde, her ülkede ya da bölgedeki gelenekler ve yerel güçlükler dikkat edilerek daha inkültüre çözümler aranabilir. Aslında, «kültürler çok farklıdır ve her bir genel ilke...nin dikkate alınması ve uygulanması isteniyorsa inkültüre edilmesi gereklidir». <sup>3</sup>

4. Her durumda, Sinod sürecinin büyük bir güzellik getirdiğini ve büyük bir aydınlanma sağladığını söylemek gerekir. Tüm genişliğiyle dünyada aile konusunu ele alırken bana yardım ederek sağladıkları katkılar için teşekkürlerimi sunuyorum. Sürekli bir dikkatle dinlediğim Pederlerin katılımı ile birlikte konunun çok değerli olan, pek çok yasal kaygı ile dürüst ve samimi soruları ortaya çıkaran, pek çok yüzünü görmüş bulunuyorum. Böylece aile üzerine yapılan son iki Sinod’un da sağlayacağı katkılarla düşüncelerimizi, diyalogu ve pastoral uygulamaları yönlendirmeye yardımcı olacak, ayrıca ailelerin taahhütlerinde ve zorluklarında onları aynı anda olumsuz etkileyecek ya da cesaretlendirecek ve destekleyecek diğer görüşlerin de dikkate alınacağı bir Havarisel Tavsiye (Esortazione) hazırlamayı uygun gördüm.

5. Bu Tavsiye (Esortazione), içinde bulunduğumuz Merhamet Jübilesi Yılı bağlamında özel bir önem barındırıyor. İlk önce, evlilikte ve ailede verilenleri tahmin ederek ve uyararak ve güçlü bir sevgiyi korumakta ve cömertlikte, taahhütte, sadakatte ve sabırda yer alan değerleri artırmak amacıyla Hristiyan ailesine bir öneri olarak ve ikinci olarak ise aile yaşamının gerektiği gibi olmadığı ya da barış ve sevincin gerçekleşmediği yerlerde herkesi merhametin ve aile yaşamına yakınlığın bir işareti olmak üzere teşvik etmek üzere bu Tavsiye’yi (Esortazione) kaleme almış bulunuyoruz.

6. Metnin ilerlemesiyle, uygun bir ton verecek olan Kutsal Ruh’un esinlediği bir açılışla başlamak istiyorum. Ayaklarımı yere sağlam basarak ailenin mevcut durumunu dikkate alacağım. Merkezde sevgiye ithaf edilen iki ana alan ayırmak için Kilise’nin evlilik ve aile

---

<sup>3</sup> Discorso a conclusione della XIV Assemblea Generale Ordinaria del Sinodo dei Vescovi (24 ottobre 2015): L’Osservatore Romano, 26-27 ottobre 2015, p. 13; cfr Pontificia Commissione Biblica, *Fede e cultura alla luce della Bibbia. Atti della Sessione plenaria 1979 della Pontificia Commissione Biblica*, Torino 1981; Conc. Ecum. Vat. II, *Cost. Gaudium et spes*, 44; Giovanni Paolo II, *Lett. enc. Redemptoris missio* (7 dicembre 1990), 52: AAS 83 (1991), 300; Esort. ap. *Evangelii gaudium* (24 novembre 2013), 69.117: AAS 105 (2013), 1049.1068-1069.

hakkındaki öğretisinin bazı temel unsurlarını hatırlayacağım. Daha sonra Tanrı'nın planında güçlü ve verimli aileleri inşa etmeye odaklı bazı pastoral yollar belirleyecek ve çocukların eğitimi için bir bölüm ayıracağım. Böylece, Rab'bin bize tam bir cevap sunmadığı durumlar karşısında merhamet ve pastoral muhakemeye davet etmeye odaklanacağım ve sonunda kısa bir aile maneviyatı rehberi yazacağım.

7. Sinod süreci başladığında iki yıllık düşünme döneminin zenginliği sonucu bu Esortazione (Tavsiye) farklı türlerde çok çeşitli ve değişik konularla karşılaştı. Bu da yazılmasının kaçınılmaz bir şekilde bu kadar uzun sürmesini açıklıyor. Yani, bunun genel olarak aceleyle getirilmeden okunmasını öneriyorum. Hem aile hem de pastoral çalışanlar tarafından önce bir bölüm ve ardından diğer bölüm ele alınarak sabırla ya da her pratik durumun gereği neyse ona göre değerlendirilirse daha iyi olacaktır. Ve bir ihtimal, örneğin bir çift dördüncü ve beşinci bölüm üzerinde yoğunlaşırken, pastoral çalışanlar özellikle altıncı bölümle ilgilenmek isteyebilir ve hepsi sekizinci bölümü incelemek isteyebilir. Herkesin bunu okuyarak aile hayatına sevgi ile özen göstermeye çağrıldığını çünkü “bunun bir sorun değil, öncelikle bir fırsat”<sup>4</sup> olduğunu hissedeceklerini umuyorum.

## BİRİNCİ BÖLÜM

### SÖZÜN IŞIĞINDA

8. Kutsal Kitap'ta sevginin ve aile krizleri hikayelerinin ilk sayfada Adem'le Havva'dan şiddetin yüküyle (Yar. 4) başlayan ve son sayfadaki Gelin ve Kuzu'nun düğününe dek dayanan (Va. 21, 2. 9) yaşamın gücünü gördüğümüz aileler nesiller boyunca yer almaktadır. İsa, biri kaya üzerine ve diğer kum üzerine inşa edilmiş iki evden (bk. Mt. 7, 24-27) söz ederken, üyelerinin özgürlüğü tecrübe ettiği ailelerden herhangi ikisini tanımlamaktadır. Şairin dediği gibi “her ev bir kandildir”<sup>5</sup>. Şimdi bu evlerden birine, hem Yahudi hem de hristiyan evlilik litürjisinde yer alan Mezmurcu'nun şu ilahisiyle girelim:

---

<sup>4</sup> Discorso nell'incontro con le famiglie a Santiago di Cuba (22 settembre 2015): L'Osservatore Romano, 24 settembre 2015, p. 7.

<sup>5</sup> Jorge Luis Borges, “Calle desconocida”, en Fervor de Buenos Aires, Buenos Aires 2011, 23 (trad. it.: Fervore di Buenos Aires, Milano 2010, 29).

“Ne mutlu Rab'den korkana,  
O'nun yolunda yürüyene!

Emeğinin ürününü yiyeceksin,  
Mutlu ve başarılı olacaksın.

Eşin evinde verimli bir asma gibi olacak;  
Çocukların zeytin filizleri gibi sofranın çevresinde.

İşte Rab’den korkan kişi  
Böyle kutsanacak.

Rab seni Siyon'dan kutsasın!  
Yeruşalim'in gönencini göresin,  
Bütün yaşamın boyunca!

Çocuklarının çocuklarını göresin!  
İsrail'e esenlik olsun!” (Mez. 128,1-6).

### *Sen ve Gelinin*

9. Böylece sevinç dolu masanın etrafında oturan aileyle bu sakın evin kapı eşiğinden içeri giriyoruz. Ortada kendi sevgi hikâyelerinin bütünlüğü içinde bir çift olarak anne ve babayı buluyoruz. Onlarda, yoğun bir şekilde Mesih’in çağrıştırdığı ta başlangıçta tasarlanmış olan örneğin gerçekleştiğini görüyoruz: “Kutsal Yazılar’ı okumadınız mı? Yaradan başlangıçtan 'İnsanları erkek ve dişi olarak yarattı’” (Mt 19,4). Sonra Yaratılış Kitabı’ndan alıntı yapar: “Bu nedenle adam annesini babasını bırakıp karısına bağlanacak, ikisi tek beden olacak” (Yar. 2,24).

10. Kutsal Kitabın başlangıcındaki iki büyük başlık bize insan çiftinde iki temel gerçeğin temsilini gösterir. Kutsal Kitabın bu özgün metninde bazı belirleyici ifadeler ışıldıyor. İsa’nın özetle söylediği ilk söz şöyle: “Tanrı insanı kendi suretinde yarattı. Böylece insan Tanrı suretinde yaratılmış oldu. İnsanları erkek ve dişi olarak yarattı.” (Yar. 1,27). Şaşırtıcı bir

biçimde “Tanrı’nın suretinde” kopyasına uygun açıklayıcı bir paralellik taşır şekilde “erkek ve dişi”. Burada Tanrı’nın bir cinsiyeti olduğuna mı işaret ediliyor yoksa kadim bazı dinlerde inanıldığı şekilde ona eşlik eden ilahi bir eşi mi var? Çok açıktır ki, hayır. Çünkü Kutsal Kitabın, Kutsal Topraklarda Kenanlılar arasında yayılan bu inancı putperestlik olarak reddettiğini biliyoruz. İnsan çiftinin her ikisinin üretkenliği ile Yaratıcı olması, Tanrı’nın aşkınlığını içinde muhafaza eder ve bu yaşayan ve etkin “suret”, yaratıcı faaliyetin görünür işaretidir.

11. Seven ve hayat veren bu çift, Kurtarıcı ve Yaratıcı Tanrı’nın tezahür edebileceği gerçek yaşayan “heykel”dir (On Emir’in yasakladığı gibi taştan ya da altından değil). Çünkü üretken sevgi Tanrı ile gerçek samimiyetin simgesi olacaktır (bk. Yar. 1,28; 9,7; 17,2-5.16; 28,3; 35,11; 48,3-4). Burada Yaratılış Kitabı’ndaki “kahinlik geleneği” olarak adlandırılan ve soyağacının çeşitli vesilelerle aktarıldığı anlatının yer alması gerekir. (cfr 4,17-22.25-26; 5; 10; 11,10-32; 25,1-4.12-17.19-26; 36): Aslında insan çiftinin çoğalma becerisi, kurtuluş hikayesinin geliştiği yoldur. Bunun ışığında çiftlerin verimli ilişkisi, Peder Tanrı, Oğul ve sevgi Ruhunun tefekkür edildiği Kutsal Üçlü Birliğin Hristiyanca görünümünün temeli olan Tanrı gizemini keşfetmek ve tanımlamak için bir imge haline gelir. Üçlü Tanrı sevginin birliği ve onun yaşayan imgesinin ailesidir. Aziz 2. Yuhanna Pavlus’un aydınlatan sözleriyle: “Tanrımız, en samimi gizeminde yalnız değildir; fakat Peder oluşu, oğulun bulunuşu ve ailenin temeli olan sevginin varlığı ile bir ailedir. İlahi ailede bu sevgi Kutsal Ruh’tur”<sup>6</sup>. Bu nedenle aile, ilahi öze yabancı bir şey değildir<sup>7</sup>. Çiftin içinde bulunduğu bu Üçlük durumu Havari’nin Mesih İsa ile Kilise arasındaki birliğin “gizemi” ile bağlantıyı açıklamasından beri, Pavlus teolojisinin yeni bir şekilde ortaya konmasıdır. (bk. Ef 5,21-33).

12. Fakat İsa evlilik hakkındaki düşüncelerinde, bir çiftin parlak ayrıntılarla hayranlık verecek şekilde tasvir edildiği Yaratılış Kitabı’nın 2. Bölümünden yaptığı alıntıya atıfta bulunur. Biz sadece ikisini seçelim. Birincisi, insan huzursuzdur ve «Kendisine uygun bir yardımcı» (vv. 18.20), arar, kendisini sıkan bu yalnızlıktan çıkaracak birini ister, ama tüm yaratılan hayvanlar arasında kendisine bir arkadaş bulamaz. İbranice’de doğrudan iletişimi anlatan “göz göze” “yüz yüze” sessiz diyalog anlatır, çünkü sevgide sessizlik kelimelerden daha anlamlıdır. Ve birini gördüğünde, sana ilahi aşkı düşündürür ve «Kendisine uygun bir yardımcı edinmiştir, Bir dayanağı vardır» (Sir 36,26), bilge kutsal yazıların dediği gibi. Ezgiler

<sup>6</sup> Omelia nella Messa a Puebla de los Angeles (28 gennaio 1979), 2: AAS 71 (1979), 184.

<sup>7</sup> Bk. Age.

Ezgisi'nde gelin olarak sevgisini harika bir şekilde açıklayıp karşılıklı olarak kendilerini verdikleri gibi: “Sevgilim benimdir, ben de onun, [...]Ben sevgilime aitim, sevgilim de bana” (2,16; 6,3).

13. Yalnızlığa şifa olan bu karşılaşmadan, yaratılış ve aile doğar. Bağlantı kuracağımız ikinci ayrıntı ise: Âdem, tüm zamanlarda ve gezegenimizin tüm bölgelerinde İsa'nın Yaratılış'ta anlatılanı bize tekrarladığı gibi, karısı ile yeni bir aile oluşturan insandır: “adam karısına bağlanacak, ikisi tek beden olacak.”(Mt 19,5; bk. Yar. 2,24). “bağlanmak” fiilinin İbranice aslı fiziksel ve ruhsal birliktelik ile çok yakından ilişkilidir, Tanrı ile birlikteliği tanımlamak için kullanılan anlamı taşır: “Ruhum sana sarılıyor” (Mez. 63,9), Mezmurcu söylüyor. Evlilik birliğini sadece cinsel ve bedensel boyutu ile değil fakat aynı zamanda sevgiyi gönüllü olarak verme boyutunu da bize hatırlatıyor. Bu birliğin meyvesi gerek fiziksel kucaklaşma, gerek iki kalbin ve iki yaşamın birleşmesinde hatta iki “beden”in genetik ve ruhsal bir oluşuyla ortaya çıkan, iki kişiden doğan evlatta “tek bir beden olmak”tır.

*Evlatların zeytin fidanları gibi olacak.*

14. Mezmurcunun ezgisini tekrar hatırlayalım. Burada, adamı ve eşini bir masa etrafında oturmuş ve “zeytin ağacına benzeyen evlatları” ile çevrenmiş olarak görüyoruz (Mez. 128,3), yani güç ve hayat dolular. Eğer ebeveynler bir evin temeli ise, evlatlar da ailenin “yaşayan taşları” gibidirler (Bk. 1. Pet. 2,5). Eski Antlaşma Kitabı'nda pek çok kez ilahi kelime (YHWH, Rab)'den sonra “oğul (ben)” kelimesi ile karşılaşmamız önemlidir, ki “oğul (ben)” kelimesinin, İbranice “inşa etmek (banah) “ kelimesinin kökünden gelmesi çok dikkat çekicidir. Bu nedenle evlatları olan bir adamı yücelten Mezmur 127 bu durumu hem inşa edilen bir ev hem de sosyal ve ticari önem taşıyan şehir kapıları ile karşılaştırır: Evi Rab yapmazsa, Yapıcılar boşuna didinir. Kenti Rab korumazsa, Bekçi boşuna bekler.(...) Çocuklar Rab'bin verdiği bir armağandır, Rahmin ürünü bir ödüldür. Yiğidin elinde nasılsa oklar, Öyledir gençlikte doğan çocuklar. Ne mutlu ok kılıfı onlarla dolu insana! Kent kapısında hasımlarıyla tartışırken utanç duymayacaklar”. (vv. 1, 3-5). Gerçekten kadim toplumun kültürünü yansıtan bu benzetmeler, evlatların varlığının her evde nesilden nesile kurtuluşun aynı hikâyesinin sürekliliğinin ailenin tamlığında bir işareti olduğunu göstermektedir.

15. Bu perspektifle ailenin başka bir boyutuna bakabiliriz. Yeni Antlaşma’da “evde bulunan kilise topluluğu” ndan söz edildiğini (bk. 1. Ko. 16,19; Rom. 16,5; Kol. 4,15). Bir ailenin yaşam alanı onlarla aynı masada oturan Mesih İsa’nın varlığıyla Efkaristiya’da bir ev kilisesine dönüşebilir. Vahiy Kitabı’nda resmedilen unutulmaz sahnede “İşte kapıda durmuş, kapıyı çalıyorum. Biri sesimi işitir ve kapıyı açarsa, onun yanına gireceğim; ben onunla, o da benimle, birlikte yemek yiyeceğiz.” (3,20). Böylece ortak dua ile Tanrı’nın varlığını ve Rab’bin takdisini içeri almaya uygun kapısı olan bir evi bize anlatıyor. Yine bunun gibi Mezmur 128’de aynı şeyi diyor: “Ne mutlu Rab'den korkana, İşte Rab'den korkan kişi böyle kutsanacak” .

16. Kutsal Kitap aileyi, çocukların kateşez aldığı bir yer olarak görür. Bu, paskalya kutlamasının anlatılışında parlar (bk. Çık. 12,26-27; Yas. 6,20-25), ve Judaik Haggada’nın açık ve net anlatımı yani paskalya yemeği ritine eşlik eden karşılıklı konuşma ile anlatım gerçekleşir. Dahası, imanlı aileyi bildiren bir mezmur yükselir: “Duyduğumuzu, bildiğimizi, Atalarımızın bize anlattığını. Torunlarından bunları gizlemeyeceğiz; RAB'bin övgüye değer işlerini, Gücünü, yaptığı harikaları Gelecek kuşağa duyuracağız. RAB Yakup soyuna koşullar bildirdi, İsrail'e yasa koydu. Bunları çocuklarına öğretsinler diye Atalarımıza buyruk verdi. Öyle ki, gelecek kuşak, yeni doğacak çocuklar bilsinler, Onlar da kendi çocuklarına anlatsınlar,” (78,3-6). Bu nedenle aile, ebeveynlerin çocukları için ilk iman öğreticileri olduğu yerdir. Bu bir kişiden diğerine yapılan “zanaat” görevidir. «İlerde oğullarınız size, sorduklarında, [...]diye yanıtlarsınız ...» (Es 13,14). Böylece nesiller boyunca Rab’be ilahilerini söyleyecekler: “«Delikanlılar, genç kızlar, Yaşlılar, çocuklar!» (Sal 148,12).

17. Ebeveynler, Kutsal Kitap’taki din bilginleri gibi olabildiğince seri bir şekilde eğitim görevlerini ciddiyetle yerine getirmelidir (cfr Özd. 3,11-12; 6,20-22; 13,1; 22,15; 23,13-14; 29,17). Çocuklar kendilerine verilen buyruğu tanımaya ve uygulamaya çağırılmışlardır: “Annene ve babana hürmet et”. (Çık. 20,12), “hürmet etmek” ifadesi, dini mazeretlerin talebi gerektirdiği, ihmal edilemez biçimde aile ve topluma dair taahhütlerin tam olarak yerine getirilmesi gerektiğini gösterir bk. Mk. 7,11-13). Gerçekten, “Her kim babasına saygı gösterirse günahlarını bağışlatır, Annesine saygı gösteren, servet sahibi olan kişi gibidir”. (Sir 3,3-4).

18. İncil bize, çocukların sadece ailenin bir parçası olmadığını, fakat onların önünde bir hayat yolunun bulunduğunu da hatırlatır. İsa, dünyasal ebeveynlerine itaat modeli olarak onların

karşısına itaatle durduysa da (bk. Lk. 2,15), evladın hayat seçimi ve Hristiyan vokasyonu, Tanrı Krallığına kendisini gerektiği gibi adanması için bir ayrılık yaşanmasının gerekli olduğunu kesinlikle bize göstermiştir (bk Mt 10,34-37; Lk 9,59-62). Dahası, kendisi on iki yaşındayken aile tarihinin ötesine geçecek olan daha üstün bir görevi olduğunu söyleyerek yanıt verir (cfr Lc 2,48-50). Bu nedenle aile ilişkilerinde bile daha derin bağlara ihtiyaç olduğunu vurgular: “Annemle kardeşlerim, Tanrı’nın sözünü duyup yerine getirenlerdir” (Lk. 8,21). Diğer yandan - Eski Yakın Doğu toplumlarında, çocukları özel hakları olmayan, ailenin bir malı gibi gören yaklaşımın yerine- sahip oldukları sade iman ve anında güven duymaları nedeniyle çocukları yetişkinlere bir örnek olarak gösterir: “Size doğrusunu söyleyeyim, yolunuzdan dönüp küçük çocuklar gibi olmazsanız, Göklerin Egemenliği’ne asla giremezsiniz. Kim bu çocuk gibi alçakgönüllü olursa, Göklerin Egemenliği’nde en büyük odur.”(Mt 18,3-4).

### *Istırap ve Bir Yol*

19. Mezmur 128’de okuduğumuz pastoral şiir, tüm Kutsal Yazılar’da işaret edilen acı bir gerçeği inkar etmez. Aileyi parçalayan acının, kötülüğün, şiddetin ve yaşam ve sevginin yakın birliği burada anlatılır. Mesih’in boşanma değil, evlilik hakkındaki vaazına karşılık (bk. Mt 19,3-9) boşanma hakkında bir soru sorulur. Tanrı Sözü, başlangıçta günahla ortaya çıkan ve kadın ve erkek arasındaki saflık ve sevgi ilişkisini bir mülkiyet ilişkisine dönüştüren, bu karanlık boyuta sürekli tanıklık eder: «Kocana istek duyacaksın, Seni o yönetecek.» (Gen 3,16).

20. Kutsal Kitabın pek çok sayfası boyunca, Kain’in kardeşi Habil’e olan şiddetinden, Atalar İbrahim, İshak ve Yakub’un çocukları ve eşlerinin pek çok anlaşmazlıklarına kadar, Davud’un ailesini kanla dolduran trajedilerden, Tobit’in öyküsündeki zorluklar ya da Eyüp’ün içine düştüğü ızdıraplarında, acı ve kandan bir patika karşımıza çıkar: «Kardeşlerimi benden uzaklaştırdı, Tanıdıklarım bana büsbütün yabancılaştı... Soluğum karımı tiksindiriyor, Kardeşlerim benden iğreniyor.» (Gb 19,13.17).

21. İsa sonradan yabancı topraklara kaçmak zorunda kalan yoksul bir ailede doğdu. Gesù stesso nasce in una famiglia modesta, che ben presto deve fuggire in una terra straniera. Hasta olan kaynanasını iyileştirmek için Petrus’un evine girdi (Mk. 1, 30 -31); Yair’in ve Lazarus’un evlerindeki ölümün dramına dahil oldu (Bk. Mk 5,22-24.35-43; Yu. 11,1-44);

Nainli dulun, ölmüş oğlu karşısındaki çaresiz haykırışını duydu (bk. Lk 7,11-15); küçük bir köydeki saralı çocuğun babasının çağrısına cevap verdi (bk. Mk 9,17-27). Vergi toplayıcısı Matta ve Zakay'ın evlerine gitti (bk. Mt 9,9-13; Lc 19,1-10), ve hatta Ferisi'nin evine giren kadın gibi, günahkârlarla konuştu (bk. Lc 7,36-50). Ailelerdeki endişe ve sıkıntıları biliyordu ve bu nedenle macera aramak için evi terk eden çocuklardan (bk. Lk 15,11-32), beklenmedik davranışlar sergileyen zor çocuklara kadar (bk. Mt 21,28-31) ya da şiddet kurbanlarına dek onlara mesellerinde yer verdi (bk. Mk. 12,1-9). Şarabın bitmesi ile mahcup olma riski bulunan düğün için bile (bk. Gv 2,1-10) ya da davete katılmayan misafirler yüzünden endişe duydu (cfr Mt 22,1-10), yoksul bir ailede kaybolan bir kuruşun bile kâbus olacağını da biliyordu (cfr Lc 15,8-10).

22. Bu kısa yolda, Tanrı Sözü'nün soyut bir teorinin bir kısmı gibi bize görünmediğini, fakat aileler için krizde ya da karşılaşılan acılarda kendini gösteren bir yoldaş olduğunu anlayabiliriz, artık Tanrı «Onların gözlerinden bütün yaşları silecek. Artık ölüm olmayacak. Artık ne yas, ne ağlayış, ne de ıstırap olacak» (Va. 21,4).

### *Ellerinin işleri*

23. Mezmur 128'in başında Peder, bir işçi gibi görünür, ellerinin işleri ile ailesinin fiziksel iyiliği ve huzurunu desteklemektedir. si presenta il padre come un lavoratore, che con l'opera delle sue mani può sostenere il benessere fisico e la serenità della sua famiglia: «Emeğinin ürününü yiyeceksin, Mutlu ve başarılı olacaksın.» (v. 2). Bu çalışma, insan haysiyetinin temelini bir parçasıdır, Kutsal Kitabın ilk sayfalarında bunun kanıtını buluruz: «Rab Tanrı Aden bahçesine bakması, onu işlemesi için Adem'i oraya koydu» (Yar. 2,15). Ve işçi, maddeyi dönüştüren ve yaratılışın enerjisini yükselten, onu yetiştirmekle kalmayıp “emeğinin ekmeğini” (Mez. 127,2) üreten kişi olarak tanıtılır.

24. Çalışmak aynı zamanda toplumun ilerlemesini, ailenin yaşamasını, sürmesini ve verimli olmasını da sağlar: «Rab seni Siyon'dan kutsasın! Yeruşalim'in gönencini göresin, Bütün yaşamın boyunca! Çocuklarının çocuklarını göresin! İsrail'e esenlik olsun!” (Mez. 128,5-6). Özdeyişler Kitabında ailenin annesinin de ellerinin işleri ile eşinin ve çocuklarının övgüsünü kazanan biri olarak tasvir edilir (bk. Özd. 31,10-31). Havari Pavlus'un kendisi de başkalarına yük olmadığı için kendisi ile övünür, çünkü elleriyle çalışarak hayatını kazanmaktadır (bk. Ha. İşl. 18,3; 1 Cor 4,12; 9,12). Çalışmanın gerekliliği hakkında cemaatler

için sağlam bir standart oluşturan teminat vermiştir: «Çalışmayan ekmek yemesini» (2 Sel. 3,10; bk. 1 Sel. 4,11).

25. Şunu da eklemek istiyorum; işsizlik ve iş güvencesinin olmaması acı bir durumdur, tıpkı Rut'un öyküsünün anlatıldığı küçük kitaptaki gibi ve tıpkı İsa'nın kasaba meydanında mecburen boş oturan işçileri hatırlattığı (bk. Mt 20,1-16), ya da kendisinin sık sık aç ve muhtaç kişiler tarafından çevrelendiğini anlattığı mesellerdeki gibi. Toplum pek çok ülkede bu trajediyi ve çeşitli şekillerde aile huzurunu bozan işsizlik sorununu yaşıyor.

26. Yine, toplum yaşamına giren günah yüzünden, insanlık doğaya yıkıcı, egoist ve hatta kötülükle tiran gibi davrandığında ortaya çıkan dejenerasyonu unutmak mümkün değil. Bunun ardından toprakların çölleşmesi (bk. Yar. 3,17-19), ekonomik ve toplumsal dengesizlik Eliya'dan (cfr 1 Re 21) İsa'nın sözlerine (bk. Lk. 12,13-21; 16,1-31) kadar adaletsizliğe karşı çıkan peygamberlerce, açıkça söylenmiştir.

#### *Kucaklaşmanın sevecenliği*

27. Mesih, öğrencilerine, özellikle sevgi yasasını ve kendini başkalarına vermeyi öğretti (bk. Mt 22,39Yu. 13,34), ve Sadece bir baba ve annenin kendi varlığını ortaya koyabileceği bir durum için yeni bir ilke getirmiştir: «Hiç kimsede, insanın, dostları uğruna canını vermesinden daha büyük bir sevgi yoktur.» (Yu. 15,13). Sevginin meyveleri aynı zamanda merhamet ve aftır. Bu doğrultuda Jerusalem'de tapınağın olduğu meydanda zina yapan kadının kendisini suçlayanlarla çevrili olduğu ve sadece İsa'nın ona küfretmeyip daha haysiyetli bir yaşama çağırdığı sahne son derece derin simgeler taşımaktadır (bk. Yu. 8,1-11).

28. Sevginin ufkundan, evlilikte ve ailede hristiyan deneyiminde temel olarak zamanımızın yapay ve boş ilişkilerinin arasından günümüzde görmezden gelinse de tek bir erdem ortaya çıkıyor: Sevecenlik. Tatlı ve güçlü olan 131. Mezmuru hatırlayalım. Diğer metinlerde de belirtildiği gibi (Çık. 4,22; Yşa. 49,15; Mez. 27,10) imanlılarla Rableri arasındaki birlik babanın ve annenin sevgisinin özellikleri ile tarif edilir. Burada, sütünü içtikten sonra annesinin kollarında uyuyan yeni doğmuş bir bebekle annesi arasındaki samimi şefkat ve sevecenlik bulunur. İbranice “gamul” sözcüğüyle ifade edilen sütle beslenmiş ve annesinin göğsüne yaslanmış bir bebeğin rahatlığını anlatır. Bu nedenle aralarındaki samimiyet sadece biyolojik değildir. Bu nedenle mezmurcu ilahide şöyle der:

«ana kucağında süttten kesilmiş çocuk gibi, Kendimi yatıştırıp huzur buldum, Süttten kesilmiş çocuğa döndüm» (Mez. 131,2). Buna paralel olarak Peygamber Hoşea'nın sözleriyle Tanrı'nın ağzından bir baba gibi dökülen şu sözleri buluruz: «Çocukluğunda sevdim İsrail'i, ... , Kollarıma aldım onları...

Ama kendilerine şifa verenin ben olduğumu anlamadılar. Onları insancıl iplerle, Sevgi bağlarıyla kendime çektim; Boyunduruklarını kaldıran biri gibi oldum, Eğilip yiyeceklerini verdim.» (11,1.3-4).

29. İman ve sevgi, lütuf ve sadakatin bakışıyla insan soyu ve Kutsal Üçlü Birlik arasındaki aile ilişkisini derinlemesine düşünelim. Tanrı Sözü bize ailenin erkek, kadın ve onları çocuklarına emanet edildiğini, böylece Peder, Oğul ve Kutsal Ruh'un birliğinin benzerliğinde kişilerin bir birlik içine gireceğini söylemektedir.

Üreme ve eğitime faaliyetleri de Peder'in yaratıcı faaliyetlerinin bir yansımasıdır. Aile, günlük duaları, Tanrı Sözü'nün okumalarını paylaşmaya ve sevginin en yüce noktası efsanitedeki komünityona ve Kutsal Ruh'un sürekli yerleştiği bir mabede dönüşmeye çağırılmıştır.

30. Her ailenin karşısına, günlük hayatın zorlu işlerinde ve hatta günümüzde reddedilen ve yardıma muhtaç mülteci ailelerin trajik bir şekilde tekrar yaşadığı, Herodes'in akıl almaz şiddetinden dolayı acı çektikleri kabuslarında bile Nasıralı ailenin ikonasını koyuyoruz. Aileler, müneccimler gibi Bebeğin ve annesinin huzurunda diz çöküp tapınarak derin bir düşünmeye davet ediliyorlar (bk. Mt 2,11). Meryem gibi ailenin mücadelesinde cesaretle ve sessizce, üzüntü ve coşkuda Tanrı'nın bu harika işlerini yüreğinde saklayıp düşünerek (Lk. 2, 19.51) yaşamak üzere teşvik ediyoruz. Meryem'in yüreğinde sakladığı hazinede her birimizin ailelerinin yaşadığı ve dikkatle sakladığı şeyler bulunuyor. Böylece tüm bunlar, Tanrı'nın mesajını aile tarihimizde tanıyıp yorumlamamıza yardım ediyorlar.

## İKİNCİ BÖLÜM

### AILENİN GERÇEĞİ VE MÜCADELELERİ

31. Ailenin iyiliği dünyanın ve kilisenin geleceği için belirleyicidir. Evlilik ve ailedeki zorluklar ve günlük uğraşlar hakkında çok sayıda analizler bulunmaktadır. Ve somut gerçekliğe sağlıklı bir dikkat göstermek gerekir, çünkü “Kilise evlilik ve ailenin derin ve ölçülemez gizemine daha derin bir anlayış için yol gösterir “ve onun sayesinde “sorulara

Tarihin gerçek olaylarında Ruh'un çınlamasıyla yanıt bulunur"<sup>8</sup>. Mevcut durumda aile ile ilgili çeşitli konular hakkında her şeyi burada anlatabileceğimizi iddia etmiyorum. Fakat Sinod Pederleri tüm dünyada aile gerçeğine bir açıklık getirirken onların pastoral katkılarını kendi gözlemlediğim bazı konuları da ekleyerek ortaya koymayı uygun gördüm.

### *Ailenin güncel durumu*

32. « İmanlılara Mesih İsa'yı öğretirken, tüm kompleksliği içinde gerek aydınlık gerekse karanlık yanlarıyla günümüzdeki aile gerçeğine bakmalıyız (...) Antropolojik – kültürel değişiklikler günümüzde hayatı tüm yönleriyle etkiliyor ve bu da analitik çeşitlendirilmiş bir yaklaşımı gerektiriyor.”<sup>9</sup> Bir kaç on yıl önce İspanya episkoposları bu bağlamda, aile içinde özgürlüğe daha fazla yer verme konusunu zaten tanımıştı: «görev, sorumluluk ve yükümlülüklerin eşit dağılımı ile [...] eşler arasında kişisel iletişimi daha iyi değerlendirmek, tüm aile yaşamını insanca yaşamaya katkıda bulunacaktır. [...] Ne içinde yaşamakta olduğumuz toplum ne de ileride yaşamaya doğru yöneldiğimiz, geçmişteki şekil ve modelde gelişigüzel bir hayat sürmemize imkân vermemektedir”<sup>10</sup>. Fakat «Bireylerin duygusal ve aile yaşamında geçmişteki sosyal yapının daha az sürdürüldüğü, antropolojik – kültürel değişimin ana yönünün farkındayız”<sup>11</sup>

33. Diğer yandan «aile bağlarını zayıflatarak her bir aile üyesini yalıtılmış adalara dönüştüren abartılmış bireyciliğin, bazı durumlarda işin kendi isteklerine uygun yapılması mutlakmış gibi öncelik vermekle sonuçlanması da artan bir tehlikedir.”<sup>12</sup> «Bireyci sahip olma ve zevke düşkünlük kültürünün yarattığı gerilim, evi içinde tahammülsüzlük ve saldırganlık dinamiklerini ortaya çıkarır”<sup>13</sup>. Günlük yaşamın temposu, stres, toplumsal düzenlemeler ve iş ortamını da bunlara eklemek istiyorum, çünkü bunlar da kalıcı seçim olasılığı risklerini karşılayan kültürel faktörlerdir. Aynı zamanda belirsiz olgular da bulunabilir. Örneğin, önceden belirlenmiş davranışları tekrar tekrar yapmaktansa, kişiselleştirmeye vurgu yapan özgürlüğün keyfi çıkarılabilir. Çeşitli becerileri ve kendiliğinden oluşan durumları destekleyebilmek önemlidir, fakat kötü yönlendirilirse sürekli tutarsız davranışlara, söz

<sup>8</sup> Giovanni Paolo II, Esort. ap. Familiaris consortio (22 novembre 1981), 4: AAS 74 (1982), 84.

<sup>9</sup> Relatio Synodi 2014, 5.

<sup>10</sup> Conferenza Episcopale Spagnola, Matrimonio y familia (6 luglio 1979), 3.16.23.

<sup>11</sup> Relatio finalis 2015, 5.

<sup>12</sup> Relatio Synodi 2014, 5.

<sup>13</sup> Relatio finalis 2015, 8.

vermekten kaçınmaya, rahatlığa sığınmaya ve kibire yol açabilir. Seçme özgürlüğü insana kendi hayatını planlama ve kendisi için en iyisini yapma olanağı verir, fakat soylu hedefler ve kişisel disiplin olmazsa, kendini özgürce verebilmek bir yetersizlik haline gelir. Aslında evlilik oranının azaldığı pek çok ülkede tek başına yaşamayı ya da evlenmeden birlikte yaşamayı seçen insanların sayısında bir artış yaşanmaktadır. Burada övgüye değer bir adalet duygusunu tespit edebiliriz; yine de yanlış anlaşılırsa insanları hizmet bekleyen müşterilere dönüştürebilir bu.

34. Bu etkenler, aileyi yorumlamak üzere uyarlandığında, bir uyum yaratmaya yönelik ya da ilişkiler kişisel arzu ve koşulların değişken rüzgârına terkedilirken, hakların sağlama alındığı bir düzenleme, yol ayrımı olarak görülebilir. Tüm bunlardan başka, bugün, sanki bireyin ötesinde yol gösterici hiç bir gerçek, değer, ilke yokmuş, her şey aynı ve her şeye izin verilebilirmiş gibi, herkesin istediği gibi karar verebileceği fikriyle, samimi özgürlüğü kolayca karıştırmak mümkündür. Bu bağlamda ideal evlilik, denge ve istisnaların uygulanması sonucu, birliğin uyumunun yıkımı ve hassasiyet kaprisleri ile sona erer. Kişi, yalnızlıktan korkar, korunmak için güvenli bir alan arar, ama kişisel özlemlerini, tatminlerini erteleyebilecek bir ilişki tarafından hapsedilmekten de kaygı duyar.

35. Hristiyanlar olarak güncel hassasiyetlerle ters düşmemek, genel eğilime uyum göstermek ya da insanın ve ahlakın yozlaşması karşısında aşağılık duygulara kapılmak gibi nedenlerle evlilik önermesinden vaz geçemeyiz. Değer katabileceğimiz ve sunabileceğimiz bir dünyadan mahrum kalmış oluruz. Elbette, kötü hareketlerin, sanki bir şeyi değiştirebilirmiş gibi retorik bir şekilde inkârı, bunların durması için bir hassasiyet yaratmıyor. Hatta otoritenin gücü ile kuralları dayatmaya çalışmak gerekir. Evliliğin iyi yanlarını ortaya sermek için gerekçe ve teşvikleri sunacak daha sorumlu ve cömert çabalar gereklidir, böylece insanlar Tanrı'nın onlara verdiği lütuf konusunda daha istekli olabilirler.

36. Aynı zamanda alçakgönüllü ve gerçekçi olup Hristiyan inancımızı sunma biçimimiz ve insanlara davranma yöntemimizin, yakındığımız şeylerin nedeni olduğunu bilerek böylece kendimizi eleştirebilir ve sağlıklı tepki verebiliriz. Diğer yandan evlilik, birleştirici anlamına odaklanılarak, sık sık sevginin büyüdüğü yer şeklinde sunulmakta ve karşılıklı yardım ideali, doğurma görevine yönelik özel ısrar ile neredeyse gölgede bırakılmaktadır. Yeni evlilere ilk yıllarında programlarına, dillerine, somut endişelerine uygun şekilde iyi birer eşlikçi de olmadık. Başka zamanlarda da kimi zaman da evlilik için çok soyut bir ideal ortaya koyup

neredeyse yapay, gerçeklikten uzak, ailenin gerçek olanaklarına uzak bir tablo çizdik. Bu aşırı idealizasyon, lütufta sadakatle uyandırılmadıkça evliliği daha arzulanır ve çekici hale getirmez, tam tersine neden olur.

37. Uzun süre, doktrinal, biyoetik ve ahlaki konuşmaları vurgulayarak lütfâ açık olmanın nedenlerini anlatmadan, yeterince aileye sahip olduğumuza, çiftleri sınırlandırdığımıza ve yaşamlarını birlikte anlamlandırdığımıza inandık. Evliliği, hayat boyu taşınması gereken bir yük olarak görmek yerine büyüten ve geliştiren bir dinamik bir süreç olarak tanıtmakta zorluk çekiyoruz. Üstelik, pek çok kez zorluklar içinde ve kendi sınırları dâhilinde olabildiğince İncil'e uygun karşılık veren, ve tüm planların bozulduğu anlarda kendi muhakemelerini kullanarak davranan imanlıların vicdanına yer vermekte zorluk çekiyoruz. Vicdanları şekillendirmeye çağrıldık, onları değiştirir gibi yapmaya değil.

38. Burada zaman geçtikçe kalıcı olmak isteyen ve aile ilişkilerini güçlendiren ve birbirine saygıyı temin eden insanlara teşekkür etmemiz gerekiyor. Özellikle sevginin geliştirilmesi ile ilgili konularda, anlaşmazlıkların çözümünde, çocukların eğitiminde yardım ve destek amaçlı alan sağlayan kilisenin önemini takdir etmeliyiz. Evlilik ve aile zorluklarında, güç bulmak için efkaristiya ve Barışma Kutsal Sırrı'nı yaşamının lütfun gücünü sağlayacağını tahmin ediyoruz. Bazı ülkelerde, özellikle Afrika'nın bazı bölgelerinde, sekülerizm bazı gelenekleri zayıflatmakta başarısız oldu ve her evlilik, iki geniş aile arasında güçlü bir birlik oluşturmakta ve hala çatışma ve zorlukların hareketlerini iyi tanımlayan bir sistem devam ediyor. Günümüz dünyası sadece zamana dayanmakla kalmayıp geleceğe yönelik ortak plan yapan ve birbirine sevgisini koruyan çiftlerin tanıklığına değer veriyor. Bu, olumlu, güler yüzlü pastoral bir kapıyı açar ve böylece İncil'in isteklerinde kademe kademe derinleşmeye götürür. Yine de çoğu zaman mutluluk yollarını gösterecek önerilerde bulunmak için çok az kapasitesi olan ve yıkılmakta olan dünyanın saldırılarının artmasıyla pastoral enerjimizi boşa harcayarak savunmaya geçiyoruz. Pek çok kişi Kilise'nin evlilik ve aile hakkında, Samariyeli kadın ve zina yapan kadın gibi en savunmasız olanlara karşı merhametli yakınlığını asla kaybetmeyen ve aynı zamanda onlara ideal talepleri öneren İsa'nın, vaaz ve davranışlarının açık bir yansıması olan mesajını anlamamaktadır.

39. Sevgi ve özveriyi desteklememek, kültürel çöküşü daha fazla tanımak anlamına gelmez. Önceki iki Sinod'da yapılan meşveretler, "geçici kültür" için farklı belirtiler ortaya koymuştur. Burada, bir duygusal ilişkiden diğerine hızla geçenleri örnek vermek istiyorum.

Onlar sevginin sosyal ağlardaki gibi olduğunu sanıyorlar, bağlanıyorsun ya da bağlantıyı kesiyorsun, çabucak engelliyorsun. Kalıcı bir taahhütte bulunmakla ortaya çıkan korkular, kendine ait olma saplantısı; sadece yalnızlığı yenme amacı taşıyan, korunmak ya da bazı işleri gördürmek için sürdürülen ve kar ve zarar hesaplayan ilişkilerin de mevcut olduğunu düşünüyorum. Duygusal ilişkiler, çevre ve eşyalarla aynı muameleyi görüyor: hepsi atılabilir, kırılabilir, fırlatılabilir, ta ki iş göremez hale gelince elden çıkarılabilir. Sonra güle güle. Narsisizm kendi istek ve ihtiyaçlarından başkasını görmekten aciz insanlar ortaya çıkarır. Fakat birini kullananlar er ya da geç aynı mantıkla kullanılıyorlar, manipüle ediliyorlar ve sonra da terkediliyorlar. Bir tür “otonomi” arayan yetişkinler arasında görülen bağların kopması ve birlikte yaşlanarak özen göstermek ve destek olmak fikrinin reddedilmesi durumu da dikkate değer bir durumdur.

40. «Önemsizleştirme riski içinde, genç insanları aile kurmama yönünde teşvik eden bir kültürde yaşadığımızı söyleyebiliriz, çünkü gelecek için şanslarını kaybediyorlar. Fakat aynı kültür bir aile kurma konusunda cesareti kıran pek çok başka seçenekler de sunuyor».<sup>14</sup> Başka ülkelerde pek çok genç «ekonomik nedenler, iş, eğitim gibi sebeplerle evliliği ertelemektedir. Ayrıca, diğer çiftlerin başarısızlıkla sonuçlanan deneyimleri yüzünden risk almama düşüncesi, çok büyük ve kutsal olarak düşündükleri şeylerin korkusu, birlikte yaşamının getirdiği sosyal fırsatlar ve ekonomik faydalar, tamamen duygusal ve romantik aşk düşüncesi, özgürlük ve otonomiye yitirme korkusu, kurumsal ve bürokratik olarak kabul edilen bazı şeylerin inkârı gibi başka nedenler de evliliğin ve ailenin değerini azaltan ideolojiler olarak karşımıza çıkmaktadır».<sup>15</sup> Genç insanların, daha cömert, daha adanmış, daha sevecen ve kahramanca duygularının olduğu en derinlerdeki özelliklerine dokunmaya yarayacak sözleri, onları evlilik mücadelesini cesaret ve coşku ile kabul etmeye davet edebilmek üzere nedenleri ve kanıtları, bulmamız gerekiyor.

41. Sinod Pederleri, “sınırsız bir şekilde etkileyerek kendini sürekli empoze eden kültürel eğilimler (...) kişilerin daha büyük bir olgunluğa erişmesine yardım etmeyen narsistik, kararsız ve değişken duygulanım eğilimleri”ni vurgulayarak, güncel olaylara değiniyorlar. «İnternetin kötü kullanımı tercih edilerek pornografinin yayılması ve beden ticarileşmesi» ve «fuhuş yapmaya zorlanan bu insanların durumu» için endişelerini belirttiler. Bu bağlamda,

---

<sup>14</sup> Discorso al Congresso degli Stati Uniti d’America (24 settembre 2015): L’Osservatore Romano, 26 settembre 2015, p. 7.

<sup>15</sup> Relatio finalis 2015, 29.

«kimi zaman çiftler gelişmek için emin olamaz, tereddüt eder ya da bunu zor bulurlar. Pek çoğu duygusal ve cinsel yaşamın ilk basamaklarında kalma eğilimindedirler. Çiftin arasındaki sorun, ailenin dengesini bozar ve ayrılık ve boşanmaya götüren yolda yetişkinlerin, çocukların tek tek ve birlikte toplumla bağlarını zayıflatacak sonuçların ortaya çıkmasına neden olur.»<sup>16</sup> Evlilik krizleri sıklıkla çatışmaya, «kısaca sabrın, doğruluğun karşılıklı affın, barışmanın ve fedakârlığın olmadığı, hataların zarar verdiği, yeni ilişkiler, yeni eşler, yeni birliktelikler ve yeni evlilikler, ailenin Hristiyan seçimi açısından daha karmaşık ve sorunlu hale gelmesine neden olur».<sup>17</sup>

42. «Doğum karşıtı zihniyet ve üreme sağlığı için küresel politikalar nedeniyle azalan nüfus, sadece yeni nesillerin ortaya çıkmasını önlemekle kalmaz, zaman içinde ekonomik olarak yoksullaşmaya ve geleceğe yönelik umutların azalmasına da yol açar. Biyoteknolojideki gelişmeler, de doğum oranı üzerinde önemli etki yaratmaktadır»<sup>18</sup>. Diğer «Sanayileşme, cinsel devrim, aşırı nüfus artışı korkusu, ekonomik sorunlar, [...]». Ayrıca, tüketim toplumu, insanların çocuk sahibi olmaktan korkmalarına, sadece kendi özgürlüklerini düşünüp kendi yaşam tarzını değiştirmeden yaşama isteği» gibi faktörler de etkilemektedir.<sup>19</sup> Hayatı aktarma durumunda çok cömert oldukları zaman çiftlerin doğru bir vicdanla hareket ettiği doğrudur; ciddi nedenler çocuk sayısının sınırlanmasında yol gösterici olabilir, ama daima «Kilise, vicdanın bu haysiyetine sevgisi için, tüm gücüyle devletin gebeliği önleme, kısırlaştırma ve kürtaj lehine zorlayıcı müdahalelerini reddeder».<sup>20</sup> Bu tür ölçütler, doğum oranının yüksek olduğu yerlerde bile kabul edilemez, fakat doğum oranının trajik bir şekilde az olduğu bölgelerde bile bazı politikacıların bu uygulamaları teşvik etmesi dikkat çekicidir. Kore Episkoposlarının belirtmiş olduğu gibi bu, «duruma ters davranmak ve görevini iyi yapmamaktır».<sup>21</sup>

43. İmanda ve dini uygulamaları yerine getirmede zayıflık çeşitli toplumlarda aileyi etkilemekte ve onları zorluklar karşısında yalnız bırakmaktadır. Pederler, “Güncel kültürün en büyük yoksulluklarından biri yalnızlık ve diğeri de ilişkilerdeki kırılganlıktır, bu kişinin yaşamında ve ilişkilerinin kırılganlığında Tanrı’nın yokluğunun sonucudur. Üstelik ailelerin

---

<sup>16</sup> Relatio Synodi 2014, 10.

<sup>17</sup> III Assembleia Generale Straordinaria del Sinodo dei Vescovi, Messaggio, 18 ottobre 2014.

<sup>18</sup> Relatio Synodi 2014, 10.

<sup>19</sup> Relatio finalis 2015, 7.

<sup>20</sup> Ibid., 63.

<sup>21</sup> Conferenza dei Vescovi cattolici della Corea, Towards a culture of life! (15 marzo 2007).

parçalanması ile sonlanan sosyoekonomik gerçekliğin karşısında genel bir güçsüzlük hissi bulunmaktadır. [...] Kurumların ilgilenmeyişi ve yeterli ilgiyi göstermemesi ailelerin kendilerini terkedilmiş hissetmesine neden olmaktadır. Sosyal organizasyonların bakış açısından olumsuz sonuçlar açıktır: Nüfus krizinden eğitim güçlüklerine, yeni doğanların zorluklarını kabul etmekten, yaşlıları bir yük olarak görmeye duygusal rahatsızlığın şiddete kadar varması beklenen sonuçlar olacaktır. Yasaları yapmak ve gelecekteki yaşamlarını kurmak için genç insanlara olanaklar sağlamak ve bir aile kurma amacını gerçekleştirmek için gençlere yardım etmek devletin işidir».<sup>22</sup>

44. İyi ve yeterli konut olmaması, ilişkinin resmileştirilmesinde ertelemeye yol açar. Hatırlanması gerekir ki, «ailenin yaşamasına uygun bir konut, aile üyeleri sayısına yetecek büyüklükte aile ve toplumun yaşamı için gerekli hizmetlerin sağlandığı bir ortam, ailenin hakkıdır »<sup>23</sup>. Bir aile ve bir ev birbirini çağıran iki şeydir. Bu örnek, sadece bireylerin değil, ailenin hakları konusunda ısrarcı olmamız gerektiğini gösteriyor. Aile, toplumun onsuz yapamayacağı, ama korunması gereken bir varlıktır.<sup>24</sup> Bu hakların savunulması, özellikle güncel politika projeleri içinde kendine çok az yer bulduğundan «aile kurumu lehine, saygı duyulması ve tüm gasplara karşı savunulması gereken peygamberce bir çağrıdır », <sup>25</sup> Diğer hakların yanı sıra aile «yasal, ekonomik, sosyal ve mali açıdan kamu otoritelerinin uygun aile politikaları yürüteceğine güvенеbilmelidir ».<sup>26</sup> Kimi zaman ailelerin sevilen bir kişinin hastalığı karşısındaki endişeleri yeterli sağlık hizmetine ulaşamayınca, ya da saygın işini sürdürürken ona zaman ayıramadığında ortaya dramatik durumlar çıkıyor. «Ekonomik zorluklar, ailelerin eğitim, kültürel hayat ve sosyal faaliyetlere erişimini kısıtlamaktadır. Mevcut ekonomik sistem farklı toplumsal dışlanma biçimleri oluşturmaktadır. Aile özellikle iş arama sorunu nedeniyle acı çekmektedir. Gençler için imkanlar kısıtlı ve iş olanakları çok seçici ve güvencesiz. Çalışma saatleri uzun ve işe gitmek için yolda uzun süre beklemek sıkıntıyı artırıyor. Bu, ailelerin birbirleriyle ve çocuklarıyla bir araya gelmelerine yardımcı olmuyor ve bu durumda, onların günlük yaşamlarını paylaşımlarına engel oluyor».<sup>27</sup>

---

<sup>22</sup> Relatio Synodi 2014, 6.

<sup>23</sup> Pontificio Consiglio per la Famiglia, Carta dei diritti dalla famiglia (22 ottobre 1983), 11.

<sup>24</sup> Cfr Relatio finalis 2015, 11-12.

<sup>25</sup> Pontificio Consiglio per la Famiglia, Carta dei diritti dalla famiglia (22 ottobre 1983), Intr.

<sup>26</sup> Ibid., 9.

<sup>27</sup> Relatio finalis 2015, 14.

45. «Özellikle bazı ülkelerde bebekler evlilik dışı dünyaya geliyor, bazıları tek bir ebeveynle ya da genişlemiş veya yeniden oluşmuş bir aile içinde hayatlarına devam ediyorlar. [...] Çocukların cinsel istismarı günümüz toplumunda büyük bir skandal ve sapkınlık oluşturmaktadır. Toplumlar, savaşa, terörizme ya da organize suçların varlığına göre şiddetin ötesinde, yıkılan ailelerin durumuna ve özellikle büyük şehirlerde ve banliyölerinde artmakta olan sokak çocukları olgusunda ağırlıklı bir artış yaşamaktadır».<sup>28</sup> Çocukların cinsel istismarı, evde, okulda ya da hristiyan cemaatler ve kurumlarda gerçekleştiğinde çok daha büyük bir rezalet oluyor.<sup>29</sup>

46. Göçmenlik, «aile yaşamının yükü ile aynı anda başa çıkma ve anlama zamanının başka bir işaretini ortaya koyar»<sup>30</sup>. Son Sinod'da bu konuya büyük bir önem verilmiştir, denildi ki «farklı şekillerde tüm nüfusa dünyanın çeşitli bölümlerine dokunmaktadır. Kilise bu alanda birinci derecede görev yapmaktadır. Bu İncilci tanıklığı koruma ve geliştirme ihtiyacı (bk. Mt 25,35) bugün son derece acil bir şekilde ortaya çıkmaktadır [...] halkların tarihteki doğal göçlerine karşılık gelen insanların hareketliliği, gittikleri ülke onlara kucak açarsa, göç eden aile için bir zenginlik getirebilir. Diğer yandan göç, aile istemediği halde savaş, yoksulluk, adaletsizlik sonucu, hayatın tehlikede olduğu inişli çıkışlı bir yolculuk sonunda yapıldıysa, kişiyi travmatize eder ve ailenin dengesini bozar. Göçmenlere verilen destek, göçmen ailelere özellikle pastoral bir dikkatle verilmeli, ailenin geride kalmış üyelerine de destek olunmalıdır. Kültürlerine, geldikleri bölgeye göre dini ve insani eğitimlerine, ritlerinin ve geleneklerinin ruhsal zenginliklerine saygı gösterilmeli ve özel pastoral bakım verilmelidir. [...] Uluslararası boyutta desteklenen ve yasadışı insan ticareti ile gerçekleşen göçler gerek aileler gerekse bireyler için son derece dramatik ve yıkıcı olmaktadır. İntegrasyon sürecine başlamanın imkansız olduğu sığınma kamplarında kadın ya da yalnız çocukların uzun süre kalmaya zorlanmaları durumunda da aynısı geçerlidir. Aşırı yoksulluk ve uyum sağlayamamanın başka koşulları, aileleri çocuklarını fuhuş ya da organ kaçakçılığı için satmaya dek götürmektedir».<sup>31</sup> «Hristiyanlara yönelik zulüm, dünyanın çeşitli bölgelerinde dinî ve etnik azınlığa yapıldığı gibi, özellikle Orta Doğu'da büyük bir denemeyi karşımıza çıkarıyor: sadece Kilise için değil, fakat tüm Uluslararası toplum için. Ailelerin ve Hristiyan

---

<sup>28</sup> Relatio Synodi 2014, 8.

<sup>29</sup> Cfr Relatio finalis 2015, 78.

<sup>30</sup> Relatio Synodi 2014, 8.

<sup>31</sup> Relatio finalis 2015, 23; cfr Messaggio per la Giornata Mondiale del Migrante e del Rifugiato 2016 (12 settembre 2015): L'Osservatore Romano, 2 ottobre 2015, p. 8.

cemaatlerin kendi topraklarında kalmalarını kolaylaştıracak her türlü çaba desteklenmelidir».<sup>32</sup>

47. Pederler, “hayatı zorlaştıran, derin ve beklenmedik mücadele gerektiren, denge, arzu ve beklentileri alt üst eden engelli ya da sakat üyeleri olan ailelere” özel ilgi göstermektedirler. [...] Engelli bir çocuk sahibi olmanın zorlu denenmesini sevgi ile kabul eden aileler büyük bir hayranlığı hak ediyor. Onlar Kilise’ye ve topluma, hayatın armağanı için değerli bir tanıklık vermektedirler. Aile, Hristiyan cemaati ile birlikte, yeni hareket ve dilleri, kavrama ve kimlik biçimlerini, kabulün yolunu ve kırılganlığın gizemini iyileştirmeyi keşfedebilir. Engelli kişiler, aile için bir armağan ve sevgiyi, karşılıklı yardımı ve birliği yüceltmek için bir fırsat teşkil eder. [...] Engelli bir üyenin varlığını imanlı bir bakışla kabul eden aile, ihtiyaçları, hakları ve olanaklarıyla her hayatın niteliğini ve değerini bilecek ve güvence altına alacaktır. Bu, hayatın her aşamasında hizmet etmeyi ve akımı, her zaman yanında olmayı ve sevmeyi gerektirecektir».<sup>33</sup> Burada, göçmenlere engelli kişilere zaman ayırır gibi adanmış zamanların, Kutsal Ruh’un bir işareti olduğunun altını çizmek istiyorum. Aslında her iki durum, paradigmatiktir: Özellikle savunmasız insanlara merhametle ve bütünleştirecek şekilde kucak açma düşüncesi ile yaşamaya başlamak için bir oyun başlatalım bugün.

48. «Ailelerin çoğu, yaşlılara saygı göstererek onları sevgi ile kuşatmakta ve onları bir kutsama olarak görmektedir. Manevi ve toplumsal açıdan yaşlıların yararına çalışan dernek ve aile hareketlerine de özel bir yer vermek gerekir. [...] Aşırı sanayileşen toplumda doğum oranı azalır ve yaşlı nüfus oranı artarken bir yük olarak görülmeye başlanmaktadır. Diğer yandan bakım işleri, sevdiklerinden özel bir talepte bulunmalarını gerektirmektedir».<sup>34</sup> «Yaşamın son dönemini değerli kılmaya çalışmak, bu ölüm anını ortadan kaldırmaya uğraşmaktan çok daha gereklidir. Yaşlılığın kırılganlığı ve başkalarına bağımlı oluşu, kimi zaman haksız bir ekonomik sömürüyle karşılaşmalarına neden olmaktadır. Pek çok aile, paskalya gizeminin tüm varlığıyla bütünleşerek ve tamamlanması duygusu ile hayatın son aşamasını gerektiği şekilde karşılamının mümkün olduğunu bize öğretmektedir. Çok sayıda yaşlı insan barış ortamında ve maddi ve manevi rahatlık içinde yaşayabileceği kilise bünyesine katılmaktadır. Ötanazi ve intihara yardım etmek, tüm dünya aileye büyük tehdit oluşturan durumlardır. Bunlar pek çok Ülkede yasal olarak uygulanmaktadır. Kilise bu uygulamalara

---

<sup>32</sup> Relatio finalis 2015, 24.

<sup>33</sup> Ibid., 21.

<sup>34</sup> Ibid., 17.

katı bir şekilde karşı çıkarken, yaşlı ve hasta üyelerinin bakımı için ailelere yardım etme hususunda çaba gösterir. ».<sup>35</sup>

49. Yoksullukla, hayatın çeşitli dezavantajlarıyla yürek burkan sınırlar içinde yaşayan ailelere vurgu yapmak istiyorum. Çok yoksul bir evde herkes zorluklarla karşılaşırse hepsi daha da sert olur.<sup>36</sup> Örneğin, ayrılık ya da başka sebeplerle çocuğunu tek başına büyütmek zorunda kalan ve çalışması gerektiğinde bırakacak kimsesi olmayan bir kadının çocuğu onu her türlü riske maruz bırakacak şekilde yalnız kalacak ve onun olgunlaşması zayıf kalacaktır. Zor durumlarda çaresizlik içinde olanlara Kilise, onlar taştan yapılmışlar gibi bir dizi kurallar empoze etmek yerine onları anlamak, teselli etmek, bütünleştirmek için özel bir özen göstermelidir, böylece onların yargılandıkları ve Tanrı'nın merhametini getirmeye çağrılmış annesi tarafından terkedilmiş hissetmelerine neden olan durumdan uzaklaşabilirler. Bir şekilde lütfun şifa veren gücünü ve İncil'İN ışığını sunmak yerine bazıları İncil'i, "başkalarına fırlatılacak ölü bir taş"a dönüştürüp indoktrine etmeyi istiyor.<sup>37</sup>

#### *Bazı zorluklar*

50. Sinod süreci boyunca yapılan iki konsültasyonda alınan tepkiler, yeni mücadeleleri gösteren çeşitli durumları ortaya koymuştur. Tüm belirtilenlerin yanı sıra pek çok kişi eğitimin işlevine dikkat çekti, diğer nedenler arasında, eve yorgun gelen ve konuşmak bile istemeyen ebeveynler, birlikte yemek yeme alışkanlığı olmayan aileler ve televizyon bağımlılığının yanı sıra dikkat dağıtan başka alışkanlıkların çoğalmasına dikkat çekildi. Bu, ebeveynlerin çocuklarına imanı aktarmakta zorluk nedeni olmaktadır. Bazıları da ailelerin aşırı endişe nedeniyle hasta olduklarına dikkat çekmiştir. Mevcut sorunları paylaşmak, gelecekteki sorunları daha fazla önleyecek gibi görünüyor. Kültürel bir sorun olarak bu durum, mesleki geleceğin belirsizliği, ekonomik güvencenin olmayışı, ya da çocukların geleceği hakkında endişeler yüzünden ciddi bir hal almaktadır.

51. Yine pek çok ailenin acı çekmesine ve onların yıkımına neden olan çağımızın vebası olarak nitelenebilecek madde bağımlılığı konusu da belirtilmiştir. Kumar, alkolizm ve diğer bağımlılıklar da bu sonuca götürmektedir. Bunları önlemek ve doğru kurallar için, aile bir

---

<sup>35</sup> Ibid., 20.

<sup>36</sup> Cfr ibid., 15.

<sup>37</sup> Discorso conclusivo della XIV Assemblea Generale Ordinaria del Sinodo dei Vescovi (24 ottobre 2015): L'Osservatore Romano, 26-27 ottobre 2015, p. 13.

şeyler yapabilir, fakat toplum ve siyaset bir ailenin içinde bulunduğu riskleri: «ailenin, üyelerine yardım etmek için kapasitesini yitirme riskini» anlayamamaktadır. «Parçalanmış ailelerdeki bu yıkımla birlikte ortaya çıkan, kökünden uzaklaşmış çocuklar, terkedilen yaşlılar, ebeveynleri yaşadığı halde yetim olan çocuklar ve kuralsız bir şekilde yönünü kaybetmiş gençler».<sup>38</sup> Meksikalı episkoposların da belirttiği gibi, toplumsal şiddetin yeni biçimlerinin artmasında verimli bir zemin hazırlayan aile içi şiddet üzüntü verici bir durumdur, çünkü «aile içindeki ilişkiler şiddete yatkınlığı açıklayabilir. Bu anlamda etkilenen aileler, iletişim eksikliği olan; baskıcı ve savunmada olan ve üyelerinin birbirini desteklemediği; katılmayı istedikleri aile aktivitelerinin olmadığı ailelerdir; ebeveynlerin sürekli tartıştığı ve şiddet uyguladığı ailelerde çocuklarda ve ebeveynlerde düşmanca davranışlar kendini göstermektedir. Aile içinde şiddet, temel insan ilişkilerinde kızgınlık ve nefretin öğrenildiği bir okuldur ».<sup>39</sup>

52. Toplum içi yararlı bir şey olan ve evlilik temeli üstüne kurulu doğal bir kurum olan aileyi zayıflatmayı kimse düşünmez. Diğer etkileri, kişinin olgunlaşması, cemaatin değerlerine özen gösterme, şehir ve köylerin ahlaki değerlerinde gelişme şeklinde ortaya çıkar. Erkek ve kadın arasındaki özel ve bölünemez birliği yeni yaşamın meyvelerini taşıyan sabit bir taahhüt olarak toplumda oynanan karşılıklı bir rolden ibaret görmek bir hata olacaktır. Aile durumlarındaki büyük çeşitliliğin belli bir istikrar sunabileceğini kabul etmemiz gerekmeyle birlikte, birlikte yaşama ya da eşcinsel evliliklerinin, evlilikle basit biçimde eşit tutulamayacağını da bilmek gerekir. Geçici olan ya da hayatı aktarmaya kapalı olan hiç bir beraberlik, toplumun geleceğini garanti edemez. Fakat günümüzde evliliği güçlendirmek, evli çiftlere sorunlarının üstesinden gelmek, çocukları büyütme işlerinde onlara yardım etmek ve genel olarak evlilik bağlarını sürdürmeleri için cesaretlendirmek üzere kim çaba harcıyor?

53 “Bazı toplumlarda halen çok eşlilik sürerken, bazı yerlerde evlilik sonlu bir süreç olarak düzenleniyor... Pek çok yerde sadece Batı’da değil, evlilikten önce beraber yaşama alışkanlığı kadar her türlü evlenme niyetini dışlayan şekilde birlikte yaşama alışkanlığı da hızla yayılıyor”.<sup>40</sup> Değişik ülkelerde, evlilik alternatiflerini kolaylaştıran yasalar çoğaldıkça evliliğin özel, ayrılmaz ve hayata açık olma özellikleri demode ve güncelliğini yitirmiş seçenekler olarak görülüyor. Pek çok ülke neredeyse sadece bireysel özerkliğin isteğine

<sup>38</sup> Conferenza Episcopale Argentina, Navega mar adentro (31 maggio 2003), 42.

<sup>39</sup> Conferenza Episcopale Messicana, Que en Cristo Nuestra Paz México tenga vida digna (15 febbraio 2009), 67.

<sup>40</sup> Relatio Finalis 2015, 25.43

dayanan modelleri benimseme eğilimi göstererek ailenin yasal bir şekilde yıkılmasına tanık olmaktadır. Elbette otoriterlik ve hatta şiddetle belirlenmiş eski tür aile biçimlerini reddetmek yasal ve haklı olsa bile bu evliliğin kendisini itibarsızlaştırmaya değil, onun başlangıçtaki anlamını tekrar keşfedip yenilemeye götürmelidir. Ailenin dayanıklılığı “sevme kapasitesi ve nasıl sevilleceğini öğretmesinden gelmektedir. Tüm aile sorunlarında, sevgiyle başlamak, her zaman aileyi geliştirecektir”.<sup>41</sup>

54. Bu kısa değerlendirmede, her ne kadar bazı ülkelerde halen daha fazla teşvik etmek gerekse de aslında kadın haklarının tanınması ve onların toplum yaşamına katılmalarının önemli gelişmeler sağladığını vurgulamak isterim. Halen bazı kabul edilemez alışkanlıkların terkedilmesi gerekmektedir. Eril gücün göstergesi olmaktan çok, namertliğin korkakça davranışı olan aile içi şiddet ve köleliğin çeşitli biçimlerinin özellikle utanç verici hastalıklı muameleler olduğunu düşünüyorum. Bazı evliliklerde kadınların maruz kaldıkları sözlü, fiziksel ve cinsel şiddet, evlilik bağının doğası ile çelişmektedir. Bazı kültürlerde kadınlara yapılan utanç verici genital sakatlamayı ve aynı zamanda onların saygın bir iş bulmada ve karar alma mekanizmalarında yer almak için uğradıkları eşitsizliği de düşünmeden edemiyorum. Tarih, ataerkil kültürün kadını aşağı gördüğü dönemin yükünü taşıırken, günümüzde “taşıyıcı anne” kullanımını ve “mevcut medya kültüründe dişi bedenın sömürülmesi ve ticarileştirilmesini” de görmezden gelemeyiz.<sup>42</sup> Hala günümüzde kadına eşit haklar verilmesini sorunun kaynağı olarak görenler bulunuyor. Bu iddia geçerli olmadığı gibi “hatalı, yanlış ve erkek şovenizminin bir biçimidir”.<sup>43</sup> Geçmişteki ayrımcılığın ortadan kalktığını gösteren ve ailelerde karşılıklılığı geliştiren, erkek ve kadının eşit saygınlığının olduğunu görmek bizi sevindirmektedir. Bizim yetersiz görmemiz gereken belli bazı feminizm formları ortaya çıksa da kadın hareketlerini kadın saygınlığı ve haklarını daha iyi tanımak için Ruh’un işi olarak görmemiz gerekir.

55. Erkekler, “ çoğu erkek, aile hayatında eşit biçimde karar verme görevi olan, özellikle eşini ve çocuklarını koruyan ve destekleyen .... aile içindeki görevinin bilincinde olarak bu maskülenliğe göre yaşar. Babanın yokluğu aile yaşamını, çocukların gelişimini ve topluma

---

<sup>41</sup> Ibid., 10.

<sup>42</sup> Catechesis (22 April 2015): L’Osservatore Romano, 23 April 2015, p. 7.44

<sup>43</sup> Catechesis (29 April 2015): L’Osservatore Romano, 30 April 2015, p. 8.

uyumunu derinden etkiler. Fiziksel, duygusal, psikolojik ve ruhsal olabilen bu yokluk, çocukları uygun bir baba modelinden mahrum kılar”.<sup>44</sup>

56. Bir başka mücadele de cinsiyet ideolojisinin çeşitli biçimlerinde ortaya çıkmaktadır “kadın ve erkek doğasındaki farklılıkları ve karşılıklılığı inkar ederek cinsiyet farklılıkları olmadan toplumu tasavvur etmekte ve böylece ailenin antropolojik temelini ortadan kaldırmaktadırlar. Bu ideoloji, erkek ve dişi arasındaki biyolojik farklılıktan radikal biçimde ayrılan bireysel kimlik ve duygusal yakınlığı teşvik eden eğitim programlarına ve yasal düzenlemelere götürmektedir. Bunun neticesinde, insanın kimliği; bireyin, zaman içinde değişebilen seçiminin sonucu haline gelmektedir”.<sup>45</sup> Çocukların nasıl büyütülmesi gerektiğini dikte etse bile zaman zaman anlaşılabilir özlemlerine yanıt arayan bu tür ideolojiler bir endişe kaynağıdır. “biyolojik cinsiyet ile cinsiyetin sosyokültürel rolü farklılaşabilir fakat ayrılamaz”<sup>46</sup> Diğer yandan “insan üreme çalışmalarında yaşanan teknolojik devrim kadın ve erkek arasında cinsel ilişkiden bağımsız olarak üreme faaliyetini manipüle etmenin yolunu açmıştır. Bu yolla insan yaşamı ve ebeveynlik modüler ve ayrılabilir gerçeklikler haline gelmiş, bireylerin ya da çiftlerin arzularına göre şekillenir olmuştur.”<sup>47</sup> İnsanın zayıflığını ve hayatın karmaşıklığını anlamak bir şeydir, gerçeğin ayrılmaz yönlerini ortadan kaldırmaya çalışan ideolojileri kabul etmek ise bambaşka bir şeydir. Tanrı’nın yerini almayı deneme günahına düşmeyelim. Bizler yaratılmış varlıklarız, biz tümgüçlü (omnipotent) değiliz. Yaratılış bizden öncedir ve onu bir armağan olarak kabul etmemiz gerekir. Aynı zamanda insanlığımızı korumaya çağırılmış bulunuyoruz, bu da ilk önce onu kabul etmek ve ona yaratıldığı şekilde saygı göstermek anlamına gelir.

57. Tanrı’ya, kendilerini kusursuz olarak tanımlamaktan uzak, sevgide yaşayan, çağrılarına uygun bir yaşam süren ve yolda pek çok kez düşseler bile bu yönde ilerleyen birçok aile için şükrediyorum. Sinod’da paylaşılan düşünceler, bize tek tip bir ideal ailenin olmadığını gösteriyor, fakat kendi sevinçleri, ümitleri ve sorunları ile pek çok farklı gerçeğin mozaikini oluşturma mücadelesi söz konusu. Bizi ilgilendiren durum burada mücadele kavramıdır. Enerjimizi kederli ağıtlara sarf etme tuzağına düşmeyip görev duygusu ile, yaratıcılığın yeni biçimlerine yönelmeliyiz. Kendini temsil ettiği her durumda “Kilise gerçeğin ve ümidin sözünü sunma ihtiyacının bilincindedir. ... İnsan varlığının ayrılmaz bir

---

<sup>44</sup> Relatio Finalis 2015, 28.45

<sup>45</sup> Ibid., 8.

<sup>46</sup> Ibid., 58

<sup>47</sup> Ibid., 33.

parçası olan evliliğin ve Hristiyan ailenin büyük değerlerine bir özlem duyulmaktadır”.<sup>48</sup> Herhangi bir sorun gördüğümüzde Kolombiya Episkoposlarının söylediği gibi, bunu “ümidimizi canlandıracak ve onu peygamberce görümlerin, değiştiren eylemlerin ve sevginin yaratıcı biçimlerinin bir kaynağı yapacak olan” bir çağrı olarak göreceğiz.<sup>49</sup>

## BÖLÜM ÜÇ

### İSA’YA BAKIŞ: AİLENİN ÇAĞRILMASI

58. Pek çok ailede ve bu ailelerin birlikte bulunduğu yerde İncil’in mesajı; Mesajın özü “en güzel, en kusursuz, en çekici ve aynı zamanda en gerekli”<sup>50</sup> olan kerygma daima yankılanmalıdır. Bu mesaj “tüm müjdeleme faaliyetlerinin merkezinde bulunmalıdır”.<sup>51</sup> Bu “farklı yollarla tekrar tekrar duymamız gereken ve bir biçimden diğerine her zaman ilan etmemiz gereken”<sup>52</sup> birinci ve en önemli ilandır. Aslında “hiç bir şey bu mesajdan daha somut, daha derin, daha güvenilir, anlamı ve bilge değildir”.<sup>53</sup>

59. Evlilik ve aile hakkındaki öğretimiz, bu sevgi ve şefkat mesajından etkilenip dönüşmekte sekteye uğramaz; aksi takdirde bu, kuru ve ruhsuz bir doktrinin savunmasından başka bir şey olmaz. Hristiyan ailesinin gizemi bizim uğrumuza kendisini veren ve aramızda yaşamaya devam eden Mesih’te sonsuz sevgisini açıklamış olan Peder’in ışığında anlaşılabilir ancak. Şimdi pek çok sevgi hikayesinin merkezinde bulunan ve tüm dünyadaki ailelerde Ruh’un ateşini yakmış diri olan Mesih İsa’ya gözlerimi çevirmek istiyorum.

60. Bu kısa bölüm, Kilise’nin evlilik ve aileye bakışını özetleyecek. Burada da Sinod Pederlerinin imanımızın sunduğu ışık hakkında söylemleri gerekmiş olan şeyleri belirteceğim. Onlar gözlerini İsa’ya yönelterek başladılar ve onun “sevgi ve şefkatle karşıladığı kadına ve erkeğe bakışını, Tanrı’nın Krallığının talep ettiği şeyi ilan ederken

---

<sup>48</sup> Relatio Synodi 2014, 11.

<sup>49</sup> Colombian Bishops’ Conference, A tiempos difíciles, colombianos nuevos (13 February 2003), 3.

<sup>50</sup> Apostolic Exhortation *Evangelii Gaudium* (24 November 2013), 35: AAS 105 (2013), 1034.

<sup>51</sup> This message “has to occupy the centre of all evangelizing activity”.

<sup>52</sup> Ibid.

<sup>53</sup> Ibid., 165: AAS 105 (2013), 1089.

gerçeklik, sabır ve lütufla onların adımlarına nasıl eşlik ettiğini”<sup>54</sup> anlattılar. Rab, Aile’nin İncilini uygulamak ve aktarmak istediğimiz bugünde de bizimle birlikte olsun.

### *İsa Tanrı’nın planını yeniler ve tamamlar*

61. Evliliği şeytani olarak görüp reddedenlere karşılık Yeni Antlaşma “Oysa Tanrı’nın yarattığı her şey iyidir, hiçbir şey reddedilmemeli” (1 Tim 4:4) diyor. Evlilik, Rab’den gelen bir “armağan”dır (1 Ko. 7:7). Aynı zamanda bu olumlu anlayış nedeniyle kesinlikle Yeni Antlaşma Tanrı’nın armağanının korunması gerektiğini şiddetle vurgulamaktadır: “Herkes evliliğe saygı gösterebilir. Evlilik yatağı günahla lekelenmesin.” (İbr. 13,4). Bu ilahi armağan cinselliği de içine almaktadır: “birbirinizi mahrum etmeyin” (1 Ko. 7:5).

62. Sinod Pederleri İsa’nın: “Tanrı’nın başlangıçta erkek ve kadın için aralarında bölünmez birlik tasarladığını tekrar tasdik ediyorlar: ‘İnatçı olduğunuz için Musa karılarınızı boşamanıza izin verdi’ dedi. ‘Başlangıçta bu böyle değildi’”. (Mt 19:8). Evliliğin bölünmezliği – ‘O halde Tanrı’nın birleştirdiğini, insan ayırmasın.’ (Mt 19:6) – insanlığa yüklenen bir yük gibi görülmemelidir, tam tersine evlenen kişiler için bahşedilen bir armağan olarak görülmelidir... Tanrı’nın anlayışlı sevgisi her zaman bizim insani yolculuğumuza eşlik eder; lütfu sayesinde katılmış kalplere şifa verir ve onları değiştirir, onları haç yolunun başlangıcına geri götürür. İncil açıkça, evliliğin anlamını, Tanrı’nın başlangıçtaki planını yenileyen vahyin tamamlanması olarak ilan eder (bk. Mt. 19,3)”<sup>55</sup>

63. “Her şeyi kendisinde birleştiren Mesih İsa, evlilik ve aileyi de başlangıçtaki haline kavuşturdu (bk. Mt 10:1-12). Evlilik ve aile Mesih İsa tarafından kurtarılmış (bk. Ef. 5:21-32) ve tüm gerçek sevginin kendisinden çıktığı gizem olan Kutsal Üçlü Birliğin benzeyişinde yeniden şekillendirilmiştir. Yaratılıştan kaynaklanan ve kurtuluş tarihinde kendini gösteren evlilik akti, tam anlamını Mesih İsa’da ve onun Kilisesinde alır. Kilisesi vasıtasıyla Mesih İsa, Tanrı’nın sevgisine tanıklık etmek ve birlikte bir hayat yaşamak için gereken lütfu evliliğe ve aileye bahşeder. Ailenin İncili, erkek ve kadının, Tanrı’nın suretinde yaratılışından (bk. Yar. 1:26-27) zamanların sonunda Kuzu’nun Düğününde (bk. Va. 19:9) Mesih’te antlaşmanın gizemine kadar olan tüm dünya tarihini kapsar.”<sup>56</sup>

---

<sup>54</sup> Relatio Synodi 2014, 12.49

<sup>55</sup> Ibid., 14.50

<sup>56</sup> Ibid., 16.

64. “İsa’nın örneği Kilise’nin paradigmasıdır. O toplum içindeki görevine Kana’daki düğün yemeğinde gerçekleştirdiği mucize ile başlamıştı (bk. *Jn* 2:1-11). Günün çeşitli anlarını Lazarus’un ailesi ve onun kızkardeşleri (cf. *Lk* 10:38) ve Petrus’un ailesi ile dostluk ederek paylaşmıştır(cf. *Mk* 8:14). Acı çeken ebeveynlere merhamet duymuş ve onların çocuklarını hayata döndürmüştür (cf. *Mk* 5:41; *Lk* 7:14-15). Bu şekilde, ahtin yenilenmesi ile ilişkili olarak merhametin gerçek anlamını göstermektedir. (bk. John Paul II, *Dives in Misericordia*, 4). İsa’nın karşılıksız sevgisi ile karşılaşıldığında uyanan günah bilincinin bulunduğu Samariyeli kadın (cf. *Jn* 1:4-30) ve zina yapan kadınla (cf. *Jn* 8:1-11), olan konuşmalarında bu açıkça görülmektedir.”<sup>57</sup>

65. Kelam’ın Nasıra’da, insan bir ailede vücut bulması son derece yeni oluşuyla, dünya tarihini değiştirdi. İsa’nın doğuşunun gizemine; Meleğin müjdesine Meryem’in verdiği “evet” cevabına olduğu kadar İsa’ya bir isim veren ve Meryem’i gözeten Yusuf’un “evet” cevabını da düşünmeliyiz. Yemliğe gelmeden önce çobanların yaşadığı sevinci, Müneccimlerin tapınmasını ve İsa’nın halkının yaşadığı sürgün, zulüm ve aşağılanma tecrübesini yaşadığı Mısır’a kaçıışı düşünmemiz gerekiyor. Dindarca bekleyişi ve Vaftizci Yahya’nın doğumundaki sevinci ile Zekeriya’yı, Simeon ve Anna’ya yapılan vaadin Tapınak’ta yerine geldiğini ve çocuk İsa’nın bilgeliği karşısında hayrete kapılan Kutsal Yasa Uzmanı’nı derince düşünmemiz gerekiyor. Ve yine, İsa’nın ellerinin emeğini kazandığı, geleneksel duaları ve halkının imanının anlatımlarını tekrarladığı ve Krallığın meyvesini taşıyana dek atalarının imanını öğrendiği otuz uzun yıla bakmamız gerekiyor. Bu aile yaşamının güzelliğini dışarıya sızdıran Noel gizemi ve Nasıra’nın sırrıdır! İşte, Assisili Aziz Fransua’yı, çocuk İsa’nın Azize Teresasını ve Charles de Foucauld’yu etkisi altına alan ve Hristiyan aileleri ümit ve sevinçle doldurmaya devam eden budur.

66. “Nasıralı Kutsal Aile tarafından yaşanan sevgi ve iman akti her aileyi biçimlendiren ilkeyi aydınlatır ve hayatın ve tarihin iniş çıkışlarıyla daha iyi yüzleşmeyi sağlar. Bu temelde, her aile zayıflıklarına rağmen dünyanın karanlığında ışık haline gelir. ‘Nasıra, aile yaşamının anlamını, sevgi dolu birliğini, sade ve ağırbaşlı güzelliğini, kutsal ve bozulmaz karakterini bize öğretir. Eğitiminin ne kadar tatlı ve yeri doldurulamaz olduğunu, toplumsal düzendeki

---

<sup>57</sup> Relatio Finalis 2015, 41.51

görevinin ne kadar köklü ve kıyaslanamaz olduğunu bize öğretmesini dilerim’ (Paul VI, *Address in Nazareth*, 5 January 1964)”.<sup>58</sup>

### *Kilise Belgelerinde Aile*

67. İkinci Vatikan Konsili’nin Dogmatik Yasa *Gaudium et Spes*’te “evlilik ve ailenin haysiyetini desteklediğini” görüyoruz (bk. Nos. 47-52)”. Yasa, “evliliği, ailenin merkezinde sevginin yer aldığı, yaşamın ve sevginin birlikteliği (bk. 48) olarak tanımlamaktadır... ‘koca ve karı arasında gerçek sevgi’ (49), Tanrı’nın tasarısı ile uyum içinde karşılıklı olarak kendini vermeyi gerektirir, cinsellik ve sevgi boyutlarını kapsar ve bütünleştirir, (bk. 48 – 49)”. Konsil belgesi, “çiftlerin Mesih’e dayanmalarını” vurgular. “Rab Mesih İsa, Hristiyan çiftlerin evlilik kutsal sırrında kendisi hazır bulunur’ (48) ve onlarla kalmaya devam eder. Mesih’in Beden Alışı’nda insan sevgisini üstüne aldı, onu saflaştırdı ve onu mükemmelliğe erdirdi. Ruhu ile çiftlere bu sevgiyi yaşama kapasitesini vermekte, iman, ümit ve sevginin yaşamlarının her zerresine nüfuz etmesini sağlamaktadır. Bu yolla çiftler kutsanmış olur ve bu da Mesih İsa’nın mistik bedeninin inşası ve evde kilisenin şekillenmesinin özel bir lütfu anlamına gelir (bk. *Lumen Gentium*, 11), öyle ki Kilise, gizeminin tam olarak anlaşılması için gerçek bir yolla kendisini göstermekte olduğu Hristiyan aileye bakar”.<sup>59</sup>

68. “Çok Mutlu VI. Pavlus, İkinci Vatikan Konsili’nin izinde Kilise’nin aile ve evlilik hakkındaki öğretisini daha da ileriye taşımıştır. *Humanae Vitae* genelgesi ile özel bir şekilde evlilikteki sevgi ve yaşamın devam ettirilmesi arasındaki temel bağı ortaya koymuştur: ‘Günümüzde doğru bir şekilde evlilik sevgisinin ebeveynlik sorumluluğu bağlamındaki yükümlülüklerine tam anlamıyla dikkat etmeleri üstünde ısrarla durulmakla birlikte bunun doğru bir şekilde de anlaşılması gerekmektedir... Ebeveynlik sorumluluğunun yerine getirilmesi için her iki eşin de öncelikleri doğru sıraya koyup sürdürmesi, Tanrı’ya, birbirlerine, ailelerine ve insan toplumuna karşı sorumluluklarını bilmeleri gerekir (No. 10). Havarisel Genelge *Evangelii Nuntiandi*’de, VI. Pavlus aile ve Kilise arasındaki ilişkinin üstünde durmaktadır.<sup>60</sup>

69. “Aziz II. John Paul, aileye insan sevgisi hakkındaki kateşezleri, Ailelere Mektubu *Gratissimam Sane* ve özellikle Havarisel Genelge *Familiaris Consortio* ‘da özel bir önem vermiştir. Bu belgelerde Papa, aileyi “Kilisenin yolu” olarak tanımlamaktadır. Ayrıca erkek

<sup>58</sup> Ibid., 38.53

<sup>59</sup> Relatio Synodi 2014, 17.

<sup>60</sup> Relatio Finalis 2015, 43.54

ve kadına yönelik sevgi çağrısına özel bir bakış açısı sunarak ailenin pastoral olarak bakımına ve toplumda ailenin rolüne yönelik bazı temel önerilerde bulunmaktadır. Özellikle evlilik sevgisini ele alarak (bk. No. 13), çiftlerin karşılıklı sevgilerinde Mesih'in Ruhu'nun armağanını nasıl kabul edeceklerini ve kutsallık için kendilerine yapılan çağrıyı nasıl yaşayacaklarını açıklamaktadır".<sup>61</sup>

70. "Papa XVI. Benediktus, *Deus Caritas Est*, adlı Genelgesinde, yalnızca haça gerilmiş Mesih İsa'nın sevgisi ile tam olarak aydınlatılabilecek olan erkek ve kadın arasındaki sevgi gerçeği konusunu tekrar ele almaktadır (bk. No. 2). 'evlilik Tanrı ile halkı ve halkı ile Tanrısı arasındaki ilişkinin bir ikonası olacak şekilde ayrıcalıklı ve kesin bir sevgiye dayanmalıdır. Tanrı'nın sevmek şekli insan sevgisinin ölçüsü haline gelir'. (11) vurgusunu yapmaktadır. Üstelik *Caritas in Veritate* Genelgesinde çoğunluğun yararına olanı yaşamayı öğrendiğimiz yer olan toplumda yaşam ilkesi olarak sevginin öneminin altını çizmektedir (bk. 44).<sup>62</sup>

#### *Evlilik Kutsal Sırrı*

71. "Kutsal Yazı ve Gelenek, ailenin özelliklerini açıklayan Kutsal Üçlü Birlik bilgisine erişmemizi sağlamaktadır. Aile, kişilerin birliği demek olan Tanrı'nın benzeyişindedir. Mesih İsa'nın vaftizinde, sevgili Oğlu İsa'ya seslenen Peder'in sesini duyarız ve bu sevgide Kutsal Ruh'u tanıyabiliriz (bk. Mk. 1,10-11) Her şeyi kendisi ile barıştıran ve bizleri günahattan kurtaran İsa, sadece evliliği ve aileyi başlangıçtaki haline döndürmekle kalmayıp evliliği de kendisinin Kilise'ye olan sevgisinin kutsal sırlara ait bir işareti haline yükseltti (bk. Mt 19:1-12; Mk 10:1-12; Ef 5:21-32). Çok Kutsal Üçlü Birliğin "benzeyişinde ve suretinde" Mesih İsa tarafından bir araya toplanan insanlık ailesi tüm gerçek sevginin kendisinden fışkırdığı gizem tarafından yenilenmiştir. Kilise vasıtasıyla evlilik ve aile, Tanrı sevgisinin müjdesinin tanıklığını taşımak üzere Mesih'ten Kutsal Ruh'un lütfunu almaktadır".<sup>63</sup>

72. Evlilik kutsal sırrı toplumsal bir sözleşme, içi boş bir ritüel ya da sadece bir taahhütün dışarıya yönelik işareti değildir. Bu kutsal sır, eşlerin takdisi ve kurtuluşu için kendilerine verilmiş bir armağandır. Çünkü "onların karşılıklı olarak birbirlerine ait olmaları, kutsal sırrın işaretleri vasıtasıyla Mesih İsa ve Kilise arasındaki ilişkinin aynı şekilde onlar arasında

---

<sup>61</sup> Relatio Synodi 2014, 18.

<sup>62</sup> Ibid., 19.55

<sup>63</sup> Relatio Finalis 2015, 38.56

gerçekten oluşmasıdır. Evli çift, bu nedenle haçta gerçekleşen durumun Kilise için kalıcı bir hatırlatmasıdır; kutsal sır sayesinde, onların her biri, bir diğeri ve çocukları için paylaştıkları kurtuluşun tanıklarındırlar”.<sup>64</sup> Evlilik bir vokasyondur, Mesih İsa ile Kilisesi arasındaki sevginin kusursuz işareti olarak evlilik sevgisini yaşamaya yönelik özel bir çağrıya verilen yanıttır. Bu nedenle evlenme ve aile kurma kararı vokasyonal karar sürecinin bir meyvesi olmalıdır.

73. “Evlilik kutsal sırrındaki karşılıklı kendini verme eylemi, her insanın Kilise’de Mesih ile yaptığı anlaşmanın temelini kuran vaftiz lütfunda temellenmektedir. Her birinin diğeri kabul etmesi ve Mesih İsa’nın lütfuyla nişanlı çift birbirine karşılıklı olarak tamamen kendini vereceğine, sadık olacağına ve yeni hayatlar için açık olduklarına dair söz verirler. Çift, bu konuları evliliğin yapısının temel unsurları, kendilerine Tanrı tarafından verilen armağanlar olarak görür ve Tanrı’nın adı ile ve Kilsie’nin huzurunda ciddiyle karşılıklı taahhütte bulunurlar. İman, kutsal sırrın lütfunun yardımı sayesinde daha iyi tutulabilecek taahhütler olarak evliliğin yararlarını kabul etmeyi bu şekilde mümkün kılar... Böylece Kilise evli çiftlere tüm ailenin merkezi olarak, yani İsa olarak bakar”.<sup>65</sup> onda Mesih “artık Hristiyan çiftlerle karşılaştığı, onlarla birlikte oturduğu, haçlarını yüklenip onu izlemeleri için güçlendirdiği, düştükten sonra onları kaldırdığı, birinin diğeri affettmesi için, birinin diğeri boyun eğmesi olduğundan”, Kutsal Sır, <sup>66</sup>bir “şey” ya da “güç” değildir. Hristiyan evliliği haçta mühürlenene antlaşmada Mesih’in Kilisesini ne kadar çok sevdiğini gösteren bir işarettir, eşlerin birliğinde mevcut sevgide kendini gösterir. Bir tek beden olmak suretiyle, Tanrı’nın Oğlu tarafından insan doğamızın benimsenmesi, somutlaştırılır. Bu yüzden “sevgilerinin ve aile yaşamlarının sevinci içinde, onlara yer yüzünde Kuzu’nun düğün şölenini önceden tatmalarını sağlamaktadır”.<sup>67</sup> Yine de insan olan karı – koca arasında olan ve Mesih ve Kilisesi’nin ilişkisine benzeyen bu ilişki “kusurludur”<sup>68</sup>, bu bize onun ilahi sevgisini her evli çiftte dökmeyi ihsan etmesi için Rab’be yalvarmayı ilham eder.

74. Sevgi ile yaşanan ve Kutsal Sır tarafından takdis edilen cinsel birleşme, çift için lütfun yaşamında bir büyüme yoludur. Bu, “düğün gecesinin gizemi”dir.<sup>69</sup> Fiziksel birleşmenin

<sup>64</sup> John Paul III, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (22 November 1981), 13: AAS 74 (1982), 94.

<sup>65</sup> Relatio Synodi 2014, 21.57

<sup>66</sup> Catechism of the Catholic Church, 1642.

<sup>67</sup> Ibid.

<sup>68</sup> Catechesis (6 May 2015): L’Osservatore Romano, 7 May 2015, p. 8.

<sup>69</sup> Leo the Great, Epistula Rustico Narbonensi Episcopo, Inquis. IV: PL 54, 1205A; cf. Hincmar of Rheims, Epist. 22: PL 126, 142.58

anlamı ve değeri, tüm yaşamı tamamen paylaşmak üzere her biri diğerini kabul ettiği ve kendini diğerine sunduğu rıza sözlerinde ifadesini bulur. Bu sözler cinsel ilişkiye anlamını verir ve onu belirsizlikten kurtarır. Daha genel bakarsak, karı kocanın ortak yaşamı, çocukları ve etraflarındaki dünya ile kurdukları tüm ilişkiler ağı, kutsal sırrın lütfu ile yükselecek ve güçlenecektir. Çünkü evlilik kutsal sırrı, Tanrı'nın bizlerle bir olmak üzere sevgisini tüm doluluğuyla gösterdiği vücut bulma ve paskalya gizemlerinden çıkmaktadır. Ne de çiftler, yol boyunca karşılaşacakları mücadelede yalnız olacaktır. Her ikisi de Tanrı'nın armağanına bağlılık, sebat, yaratıcılık ve günlük çaba ile cevap vermeye çağrılmışlardır. Birliktelerini kutsayan Kutsal Ruh'u her zaman yardıma çağırabilirler ve böylece karşılaşacakları her yeni durumda onun lütfunu hissedebilirler.

75. Kilise'nin Latin geleneğinde, evlenen kadın ve erkek evlilik kutsal sırrının görevlileridir<sup>70</sup>; rızalarını göstererek ve ifade ederek büyük bir armağan almış olurlar. Onların rızası ve bedence birleşmeleri ilahi olarak onların “tek beden” oldukları anlamına gelmektedir. Vaftizde takdis edilmiş olmak, onların Rab'bin görevlisi olarak evliliğe katılmalarını ve Tanrı'nın çağrısına cevap vermelerini mümkün kılar. Bu nedenle Hrsitiyan olmayan bir çift vaftiz olduğunda evlilik yeminlerini tekrarlamaya gerek yoktur; vaftizi kabul etmekle onların birliği otomatik olarak kutsal olmuş olduğundan onları reddetmek gerekmez. Kanon Yasası, tayin edilmiş bir görevlinin bulunmadan kutlanan belli evlilikleri de kabul etmektedir.<sup>71</sup> Doğal düzen, İsa'nın kurtarıcı lütfu ile öyle aşılanmıştır ki “vaftizli iki kişi arasında kutsal sırrın eylemi bir ayin olmadan evlilik akdi geçerli olamaz”<sup>72</sup>. Kilise dğüğünün tanıklar huzurunda ve zamana göre değişen koşulların sağlanması ile kutlanmasını isteyebilir, fakat bu evlenen çiftin, kutsal sırrın görevlileri olduğu gerçeğinden bizi uzaklaştırmamalıdır. Ne de kendisi kutsal sırla bir bağ kuran, kadın ve erkek tarafından verilen rızanın esas olduğu gerçeğinden bizi uzaklaştırmalıdır. Evlilik ritinde Tanrı'nın eyleminin daha fazla yansımasının bulunması gerektiği söz konusu edilebilir; bu açık bir şekilde, Kutsal Ruh'un armağanının işareti olarak çiftin aldığı takdisin önemi sayesinde Doğu Kiliselerinde açıkça görülmektedir.

---

<sup>70</sup> Cf. Pius XII, Encyclical Letter *Mystici Corporis Christi* (29 June 1943): AAS 35 (1943), 202: “Matrimonio enim quo coniuges sibi invicem sunt ministri gratiae ...”<sup>59</sup>

<sup>71</sup> Cf. Code of Canon Law, cc. 1116; 1161-1165; Code of Canons of the Eastern Churches, 832; 848-852.

<sup>72</sup> Ibid., c. 1055 §2.60

### *Söz'ün Tohumları ve Kusurlu Durumlar*

76. “Ailenin İncil’i hala büyümeyi bekleyen tohumları besler ve solmakta olan ve asla ihmal edilmemesi gereken bu bitkiler için bir temel olarak hizmet eder.”<sup>73</sup> Bu nedenle kutsal sırda bulunan Mesih’in armağını üzerinde yapılanmak, evli çiftlerin “yaşamlarındaki bu gizemi daha derinden kavramak ve daha iyi bütünleşmeyi sağlamak üzere daha sabırla ilerlemelerini sağlayacaktır”.<sup>74</sup>

77. Kutsal Kitap’ın öğretisine dayanarak, her şeyin Mesih aracılığı ile ve Mesih için yaratıldığını (Ko. 1,16) belirten Sinod Pederleri “kurtarışın düzeni, bu yaratılışı aydınlatır ve tamamlar. Evliliğin doğası bu nedenle Evlilik Kutsal Sırrında tamamlanmasının ışığında tam olarak anlaşılmaktadır: bir kişi sadece Mesih’i derince düşünmek yoluyla insan ilişkilerindeki derin gerçeği bilebilecektir. ‘insanın gizemi, sadece Vücut Bulan Söz’ün gizeminde aydınlığa kavuşur... Yeni Adem olan Mesih, işte Baba’sının gizemini açınlayışında ve insanlara sevgisinde insana kendini tanıtır ve ona Yaradan’ın yüklediği yüce ödevini gösterir.’ (Gaudium et Spes, 22). Bunu, birliktelik, hayata açık olmak, sadakat, ayrılmazlık ve Hristiyan evliliği içinde bulunmak, Rab ile tam bir dostluğa yönelik yolda karşılıklı desteği içeren eşlerin iyiliği (*bonum coniugum*)<sup>75</sup> için Mesih’i merkeze alan (Christocentric) bir düşünce ile anlamak son derece yardımcı olacaktır... “Söz’ün Tohumları’nın (bk. *Ad Gentes* 11) diğer kültürlerdeki mevcudiyetinin farkında olmak da, evlilik ve aile gerçeğine uyarlanabilir. Gerçek doğal evliliğe ek olarak diğer dini geleneklerde bulunan olumlu unsurlar kimi zaman belli belirsiz olsa da evlilik biçimlerinde mevcuttur”<sup>76</sup>. Diyebiliriz ki “kötülüğü yenmeyi amaçlayan her davranış ile heyecanlanacak olan çocukları eğiten bir aileyi – ki Ruh’un yaşadığını ve çalışmakta olduğunu gösteren bir aile - dünyaya getirmek isteyen her kimse bizim takdirimizi ve şükranımızla karşılaşacaktır. Hangi millet, dine ya da bölgeye ait olduğu önemli değil.”<sup>77</sup>

78. “Mesih’in ışığı her insanı aydınlatır (bk. Yu. 1:9; *Gaudium et Spes*, 22). Olaylara Mesih’in gözünden bakmak, Kilise’nin, birlikte yaşayan imanlılarına ya da sadece resmi evlilik yapanlara ya da boşanmışlara ya da tekrar evlenmiş olanlara yönelik pastoral özenine

<sup>73</sup> Relatio Synodi 2014, 23.

<sup>74</sup> John Paul III, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (22 November 1981), 9: AAS 74 (1982), 90.

<sup>75</sup> Relatio Finalis 2015, 47.61

<sup>76</sup> Ibid.

<sup>77</sup> Homily for the Concluding Mass of the Eighth World Meeting of Families in Philadelphia (27 September 2015): L’Osservatore Romano, 28-29 September 2015, p. 7.62

ilham vermektedir. Bu ilahi pedagojiyi uygulayan Kilise, kusurlu biçimde kendi yaşamına katılanlara sevgi ile yüzünü dönmektedir: o, onlardan tövbe lütfunu aramalarını istemektedir; iyi olanı yapmaları, birbirlerine sevgi içinde özen göstermeleri ve yaşadıkları ve çalıştıkları topluma hizmet etmeleri için onları cesaretlendirmektedir... düzensiz bir beraberlik yaşayan bir çiftin toplumsal bir bağ yoluyla istikrar kazanması – ve derin bir sevgi, çocuklara karşı sorumluluk ve denenmelerden galip çıkabilme özelliklerine sahip olabilmesi- evlilik kutsal sırrını kutlamaya yönelmeleri mümkün olduğunda ortaya çıkabilecek bir fırsattır”.<sup>78</sup>

79. “Zorlu durumlar ve yaralanmış ailelerle karşılaştığımızda, her zaman şu genel ilkeyi hatırlamak gerekir: ‘Episkoposlar, gerçeğin ortaya çıkması uğruna durumu incelikle muhakeme etme yükümlülüğü ile çalışmaları gerektiğini bilmelidirler’ (*Familiaris Consortio*, 84). Sorumluluğun derecesi tüm durumlarda eşit değildir ve karar verebilme yetisini sınırlayan etkenler bulunabilir. Bu nedenle Kilise öğretisini açıkça ifade ederken episkoposlar çeşitli durumların karmaşıklığını dikkate almadan bir yargıya varmaktan kaçınmalıdır ve içinde bulundukları koşullar nedeniyle insanların yaşadıkları ve yaşamakta oldukları gerilimi dikkate almaları gereklidir”<sup>79</sup>.

#### *Hayatın aktarılması ve çocukların yetiştirilmesi*

80. Cinsellik “erkek ve kadının evlilik sevgisini gerekli kılar”<sup>80</sup> evlilik, öncelikle eşlerin kendileri için iyi olan<sup>81</sup>, “hayatın ve sevginin mahrem ortaklığıdır”<sup>82</sup>. Bunun ardından “Tanrı’nın kendilerine çocuk bahşetmediği çiftler de hem insani hem de Hristiyan anlamıyla bir evlilik bağına sahip olabilirler”.<sup>83</sup> Bununla birlikte evlilik birliği “doğası gereği”<sup>84</sup> üremeyi emreder. Doğan bir çocuk “eşlerin karşılıklı sevgisine dışarıdan gelip katılmış bir şey değil, kendini karşılıklı olarak vermekten doğan bir meyve ve bir tamamlanmadır”.<sup>85</sup> O, bir sürecin sonu olarak görülmez, fakat sevginin başlangıcından beri mevcut olan ve sevgi

---

<sup>78</sup> Relatio Finalis 2015, 53-54.

<sup>79</sup> Ibid., 51.

<sup>80</sup> Catechism of the Catholic Church, 2360.63

<sup>81</sup> Cf. Code of Canon Law, c. 1055 § 1: “ad bonum coniugum atque ad proles generationem et educationem ordinatum”.

<sup>82</sup> Second Vatican Ecumenical Council, Pastoral Constitution on the Church in the Modern World *Gaudium et Spes*, 48.

<sup>83</sup> Ibid., 1654.

<sup>84</sup> Second Vatican Ecumenical Council, Pastoral Constitution on the Church in the Modern World *Gaudium et Spes*, 48.

<sup>85</sup> Catechism of the Catholic Church, 2366.

çirkinleştirilmeden inkar etmenin mümkün olmadığı temel bir olgudur. En baştan, sevgi kendi içine kapanmasına neden olacak her etkiyi reddeder; onu kendi ötesine çeken üretkenliğe açıktır. Bu yüzden, çeşitli nedenlerle yeni bir hayat oluşturmak mümkün olamasa da koca ve karının hiçbir üreme eylemi bu anlamı reddedemez<sup>86</sup>.

81. Bir çocuk, “ebeveynlerin evlilik bağı sevgisinin özel bir eyleminin meyvesi olarak”<sup>87</sup> “o birine ait bir şey olduğundan değil, bir armağan olduğu”<sup>88</sup> için bu sevgiden doğmayı haketmektedir; başka bir nedenle değil. Bu durum “yaratılış düzenine göre erkek ve kadın arasındaki evlilik sevgisine uygundur ve her birine hayatı aktarmaları buyrulmuştur (bk. Yar. 1, 27-28). Bu nedenle Yaratıcı, insan yaşamını aktarmaları suretiyle, erkek ve kadını kendi yaratma işini paylaşmaları için yarattı, onları sevgisinin araçları haline getirdi, insanlığın geleceği için sorumluluk verdi”<sup>89</sup>.

82. Sinod Pederleri, “Bir bireyin ya da çiftin değişken planları için insan yaşamı üremesinin azaltılabileceği zihniyetinin artmasını açık bir kanıt”<sup>90</sup> olarak belirtmişlerdir. Kilise’nin öğretisi “koca ve karı olarak birlikteliklerini tam, uyumlu ve bilinçli bir şekilde, hayat vermek için sorumluluklarıyla beraber yaşamaları için yardım etmek” anlamına gelmektedir, “doğumu düzenleme yöntemlerini ahlaken değerlendirmeye metodlarında kişinin haysiyetine saygı gösterme gerekliliğini vurgulayan Çok Mutlu VI. Pavlus’un *Humanae Vitae* Genelgesi’ndeki I mesajı dönmemiz gerekiyor... evlat edinme ya da koruyucu ebeveynliği teşvik ederek de evlilik yaşamının özelliği olan doğurganlık vurgulanabilir”<sup>91</sup>. Kilise özel bir lütufla “çeşitli engelleri olan çocuklarını sevgiyle çevreleyen ve büyüten ve bu desteği kabul eden aileleri destekler”<sup>92</sup>.

83. Burada hemen ifade etmek isterim ki, eğer aile hayatın mabedi ise hayatın rahme düştüğü ve bakıldığı yer ise, hayatın reddedildiği ve yıkıldığı bir yer haline gelmesi korkunç bir çelişkidir. İnsan yaşamının değeri öyle büyüktür ve annesinin rahminde büyümekte olan masum bir çocuğun yaşama hakkı öyle yadsızmaz ki bir kişinin kendi bedeni üzerine sözde

---

<sup>86</sup> Cf. Paul VI, Encyclical Letter *Humanae Vitae* (25 July 1968), 11-12: AAS 60 (1968), 488-489.

<sup>87</sup> Catechism of the Catholic Church, 2378.64

<sup>88</sup> Catechism of the Catholic Church, 2378.64

<sup>89</sup> *Relatio Finalis* 2015, 63.

<sup>90</sup> *Relatio Synodi* 2014, 57.

<sup>91</sup> *Relatio Synodi* 2014, 57.

<sup>92</sup> *Ibid.*, 57.

hakkı kendi içinde sonu olan ve asla başka bir insanın “malı” olarak görülemeyecek bu yaşamı ortadan kaldırma kararını haklı çıkaramaz.

Aile insan yaşamını her aşamada, son anına kadar korur. Buna istinaden “sağlık kurumlarında çalışanlara vicdani red ahlaki yükümlülüğünü hatırlatmaktadır. Buna benzer şekilde Kilise, agresif tedavi ya da ötanazi olmaksızın doğal ölüm hakkını savunmak için de bir aciliyet hissetmektedir” fakat bunun gibi, “ölüm cezasını da şiddetle reddetmektedir”.<sup>93</sup>

84. Sinod Pederleri “bugünün kültürel gerçekleri ve medyanı güçlü etkisinin çocuk büyütmeyi şüphesiz daha zor ve karmaşık hale getirmesinin ailenin yüzyüze olduğu temel mücadelelerden biri olduğunu”<sup>94</sup> da vurgulamaktadırlar. <sup>94</sup> “Kilise Hristiyanlık inisiyasyonu ile başlayıp cemaatlere kucak açmakla aileleri destekleme yolunda önemli bir görev üstlenmektedir”.<sup>95</sup> Aynı zamanda çocukların eğitiminin her şeyden önce “en önemli görev” olduğunu ve ebeveynlerin “birinci hakkı”<sup>96</sup> olduğunu defalarca tekrarlayanın önemli olduğunu hissediyorum. Bu sadece bir görev ya da yük değil, ebeveynlerin savunmakla yükümlü olduğu ve kimsenin onları mahrum bırakamayacağı temel ve yadsınamaz bir haktır. Devlet eğitim programını ortak bir şekilde sunar, ebeveynlerin yadsınamaz rolünü kabul eder; ebeveynler - erişilebilir ve iyi nitelikte- çocuklarına kendi kanaatlerine göre vermeyi istedikleri özgürce seçecekleri eğitim türünden memnundurlar. Okullar ebeveynlerin yerini tutamaz, fakat onları tamamlar. Bu temel bir ilkedir: “eğitim sürecine tüm diğer iştirak edenler tüm sorumluluklarını ebeveynlerin rızası ve belli bir derecede onların yetkisi ile yürütebilirler”.<sup>97</sup> Halen “aile ve toplum arasında, aile ve okul arasında açılan çatlak bulunmaktadır; eğitim alanındaki anlaşma günümüzde kırılmış durumdadır ve bu nedenle toplum ve aile arasındaki eğitim akdi krizdedir”.<sup>98</sup> Hala , “aile ve toplum, aile ve okul, arasında açık duran bir çatlak bulunuyor; eğitim paktı günümüzde kırılmış durumdadır ve bu nedenle toplum ve aile arasındaki eğitime yönelik anlaşma kriz içindedir.”

85. Kilise, uygun pastoral girişimlerle, onlara eğitsel görevlerini yerine getirmek için yardım ederek ebeveynlerle işbirliği yapmakla yükümlüdür. Bunu her zaman, onların rollerini gerektiği gibi takdir etmeleri ve onları çocuklarının eğitiminde görevli hale getiren evlilik

---

<sup>93</sup> Relatio Finalis 2015, 64.

<sup>94</sup> Relatio Synodi 2014, 60.66

<sup>95</sup> Ibid., 61

<sup>96</sup> Code of Canon Law, c. 1136; cf. Code of Canons of the Eastern Churches, 627.

<sup>97</sup> Pontifical Council for the Family, The Truth and Meaning of Human Sexuality (8 December 1995), 23.

<sup>98</sup> Catechesis (20 May 2015): L'Osservatore Romano, 21 May 2015, p. 8. 67

kutsal sırrını aldıklarının bilincine varmaları için yardım ederek yapmalıdır. Onları eğitmekle, Kilise'yi kurmaktadırlar <sup>99</sup>ve böyle yaparak Tanrı'nın kendilerine verdiği görevi kabul etmektedirler.<sup>100</sup>

### *Aile ve Kilise*

86. “Kilise İncil öğretisine sadık kalan aileleri, içten bir sevinç ve derin bir rahatlıkla izler, onları cesaretlendirir ve sundukları tanıklık için onlar teşekkür eder. Çünkü onlar bölünmez ve ebedi sadakat olarak evliliğin güzelliğine güvenilir bir şekilde tanıklık etmektedirler. ‘Evdeki kilise olarak adlandırılabilir’ (*Lumen Gentium*, 11) Aile içersinde, bireyler lütuf sayesinde Kutsal Üçlü Birliğin gizemini yansıtan kişiler arasındaki birliğin kilisede yaşanışına dahil olacaklardır. ‘İnsan katlanmayı ve çalışma zevkini, kardeş sevgisini, tekrar tekrar bağışlamayı, özellikle de dua ederek ve yaşamından bir şeyler feda ederek Tanrısal kült sunmayı bu okulda öğrenir. (Catechism of the Catholic Church, 1657)’.”<sup>101</sup>

87. Kilise, ailelerin ailesidir, bu ev kiliselerinin yaşamı ile zenginleşmeyi devam eder. “Evlilik Kutsal Sırrının erdeminde her aile aslında Kilise için yararlıdır. Bu açıdan bakıldığında aile ve kilise arasındaki etkileşimi düşünürsek, günümüz Kilisesi için çok değerli bir armağan olacağı ortadadır. Kilise aile için yararlıdır ve aile de Kilise için yararlıdır. Evlilik Kutsal Sırrındaki Rab’bin armağanını korumak, sadece ailenin değil fakat Tüm Hristiyan toplumunun dikkat etmesi gereken bir durumdur.”<sup>102</sup>

88. Ailede sevgi deneyimi, Kilise yaşamı için kalıcı bir güç kaynağıdır. “Evliliğin birleştiricilikle sonlanması, bu sevginin büyümesi ve derinleştiren sürekli bir çağrıdır. Sevgideki birlikleri sayesinde çift baba ve anne olmanın güzelliğini yaşar, planları, denemeleri, beklentileri ve endişeleri paylaşır; bir diğerine özen göstermeyi ve karşılıklı affetmeyi öğrenir. Bu sevgide mutlu anlarını kutlar ve birlikte yaşadıkları hayatın zorlu geçitlerinde birbirlerini desteklerler. .. Hayatın kendisinden gelen bu karşılıklı, bedelsiz armağan ve sevinç ve küçük çocuklardan yaşlılara kadar tüm aile üyelerinin sevecenliği eşsiz

<sup>99</sup> John Paul III, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (28 November 1981) 38: AAS 74 (1982), 129.

<sup>100</sup> Cf. Address to the Diocesan Conference of Rome (14 June 2015): L’Osservatore Romano, 15-16 June 2015, p. 8. 68

<sup>101</sup> Relatio Synodi 2014, 23.

<sup>102</sup> Relatio Finalis 2015, 52.69

ve yeri doldurulamayacak aile olma görevine verilen yanıtın sadece bir kaç meyvesidir”<sup>103</sup>bu hem kilise hem de toplumun tamamı için geçerlidir.

## BÖLÜM IV

### EVLİLİKTE SEVGİ

89. Evlilik ve aile için İncil’de anlatılanları belirtirken *sevgi ilahisi* ne değinmezsek söyleyeceklerimiz yetersiz kalmış olacak. Çünkü evlilik ve ailede sevginin büyümesini, güçlenmesini ve derinleşmesini teşvik etmeden sadakat yolu ve karşılıklı kendini vermeyi teşvik edemeyiz. Aslında evlilik kutsal sırrının lütfu herşeyden önce çiftlerin sevgisini kusursuzlaştırmayı” amaçlamaktadır.<sup>104</sup> Burada da diyebiliriz ki “Peygamberlikte bulunabilsem, bütün sırları bilsem, her bilgiye sahip olsam,dağları yerinden oynatacak kadar büyük imanım olsa, ama sevgim olmasa, bir hiçim. Varımı yoğumu sadaka olarak dağıtsam, bedenimi yakılmak üzere teslim etsem, ama sevgim olmasa, bunun bana hiçbir yararı olmaz.” (1 Ko.13:2-3). “sevgi” sözcüğü herkesin kullandığı ve genellikle yanlış kullandığı bir sözcüktür.<sup>105</sup>

#### *Günlük yaşamda sevgi*

90. Aziz Pavlus’un lirik yazısında gerçek sevginin bazı özelliklerini görürüz:

“Sevgi sabırlıdır,

sevgi şefkatlidir.

Sevgi kıskanmaz, övünmez, böbürlenmez.

Sevgi kaba davranmaz, kendi çıkarını aramaz, kolay kolay öfkelenmez,

kötülüğün hesabını tutmaz.

Sevgi haksızlığa sevinmez, gerçek olanla sevinir.

Sevgi her şeye katlanır, her şeye inanır, her şeyi umut eder,

her şeye dayanır.” (1 Ko. 13:4-7).

Sevgi, çiftlerin ve çocuklarının günlük hayatında yaşanır ve beslenir. Bu Pavlus metninin anlamı ve her ailedeki somut durumu için bağlantısını daha derinlemesinedüşünmek yararlı olacaktır.

---

<sup>103</sup> Ibid., 49-50.71

<sup>104</sup> Catechism of the Catholic Church, 1641.

<sup>105</sup> Cf. BenedictXVI, Encyclical Letter Deus Caritas Est (25 December 2005), 2: AAS 98 (2006), 218.72

### *Sevgi sabırlıdır*

91. Kullanılan ilk sözcük *makrothyméi*. Bu sadece “her şeye katlanmak” ifadesi ile geçirilemez. Çünkü bu fikir yedinci ayetin sonunda ifade edilmiştir. Tanrı’nın “tez öfkelenmeyen” olduğunu okuduğumuz Eski Antlaşma’nın Yunanca çevirisi ile bunun anlamı berraklaşmaktadır (Çık 34:6; Say.14:18). Bu, dürtüsel hareket etmeyen ve gücendirilemeyen bir kişinin özelliklerine atıf vermektedir. Bu niteliği, aile hayatında kendisine benzemeye bizi çağıran Antlaşma’nın Tanrısı’nda buluyoruz. Tanrı’nın tövbe olanağını açık tutan kendini dizginleyişini öven Bilgelik Kitabının ışığında okunması gereken (Bk. 11,23; 12,2; 15-8), Aziz Pavlus’un bu sözcüğü kullanan metinleri merhamet eylemleri ile kendini gösteren kudretinde ısrar eder. Tanrı’nın günahkarlara yönelik merhametinde gösterdiği “sabır” onun gerçek kudretinin bir işaretidir.

92. Sabırlı olmak, sürekli bize kötü davranılmasına izin vermek, fiziksel saldırıyı hoş görmek ya da diğer insanların bizi kullanmasına ses çıkarmamak anlamına gelmez. İlişkilerin ya da insanların kusursuz olması gerektiğini düşündüğümüzde ya da kendimizi merkeze yerleştirip her şeyin yolumuzdan çekilmesini beklediğimizde sorunlar yaşarız. Her şey sabırsızlık göstermemize neden olur, her şeye saldırgan bir tutumla karşılık veririz. Sabır için çaba sarfetmedikçe her zaman öfkeyle tepki vermek için mazeretlerimiz olacaktır. Birlikte yaşama becerisi olmayan, asosyal, tepkilerini kontrol edemeyen insanlara dönüşürüz ve ailelerimiz de bir savaş alanı haline gelir. Bu yüzden Tanrı bize şöyle diyor: “Her kötü niyetle birlikte her türlü kin, öfke, kırgınlık, bağırışma ve iftira sizden uzak olsun.” (Ef 4,31). Diğer insanların da bu dünyaa her haliyle yaşamaya hakları olduğunu kabul ettiğimde sabır kök salmaya başlar. Beni geri çektiklerinde, planlarımı alt üst ettiklerinde ya da davranışları ve düşünceleriyle beni kızdırdıklarında ya da onlardan olmalarını umduğum şekilde davranmadıklarında sorun olmayacaktır. Benim istediğimden farklı davransa bile diğer insanların da bu dünyanın bir parçası olduğunu kabul etmeye götüren derin şefkat yönü de bulunur sevginin. 74

### *Sevgi başkalarına hizmet etmekte bulunur*

93. Aziz Pavlus’un kullandığı sonraki sözcük *chrestéuetai*’dır . Kutsal Kitap’ta bu sözcüğe sadece burada rastlıyoruz. Sözcük *chrestós* kökünden geliyor: yaptığı işlerle iyiliğini ortaya koyan, iyi insan anlamına geliyor. Burada önceki fiil ile doğrudan bir paralellik bulunmaktadır, bu bir tamamlama eylemine hizmet ediyor. Pavlus, sabrın sadece pasif bir tutum olmadığını, eylemlerle birlikte, başkaları ile dinamik ve yaratıcı etkileşimin de bununla

birlikte bulunduğunu açıklığa kavuşturmak istiyor. Bu sözcük, sevginin başkalarının yararına ve onlara yardımcı olduğunu göstermektedir. Bu nedenle tercüme edilirken “şefkatli” olarak tercüme edilmiştir; sevgi yardım etmeye her zaman hazırdır.

94. Tüm metin boyunca Pavlus’un, sevginin sadece duygu olmadığını vurgulamak istediği açıktır. Üstelik, İbranice “sevmek” fiilinin anlamı doğrultusunda anlaşılması gerekir: “iyi yapmak”. Ignatius Loyola’nın dediği gibi, “Sevgiyi sözlerden çok davranışlar anlatır”.<sup>106</sup> Bu yüzden üretkenliğini bu şekilde gösterir ve vermenin mutluluğunu, kendimizi durmaksızın vermenini soyluluğunu ve yüceliğini karşılığını istemeden sadece vermenin ve hizmet etmenin hoşnutluğunu yaşamamıza imkan verir.

### *Sevgi kıskanmaz*

95. Aziz Pavlus, *zelói* kıskanç ya da haset olmak fiilini kullanarak sevgiye karşıt bir davranışı reddetmeye devam etmektedir. Bu, sevgide bir başkasının şanslı oluşu yüzünden rahatsızlık duymaya yer olmadığı alanına gelmektedir (bk. *Ha. İsl.* 7,9; 17,5). Haset, bir başkasının refahı ile uyanan bir tür üzüntüdür; Bu da bizim başkalarının mutluluğu ile değil, sadece kendi rahatlığımızla ilgilendiğimizi gösterir. SEvgi bizi kendi mizin ötesine yükseltirken, haset duygusu ile kendi içimize kapanırız. Gerçek sevgi başka insanların başarılarına değer verir. Onları bir tehdit olarak görmez. Bizi hasetin kekre tadından kurtarır. Herkesin hayatta farklı becerileri ve eşsiz yolu olduğunu bilir. Başkalarının kendi yollarını bulmalarına olanak verirken kendi mutluluk yolunu keşfetmek için uğraş verir.

96. Kısaca, sevgi Tanrı Yasası’nın son iki buyruğunu yerine getirmektir: “Komşunun evine, karısına, erkek ve kadın kölesine, öküzüne, eşeğine, hiçbir şeyine göz dikmeyeceksin” (Çık.20:17). Sevgi her insana samimi bir saygı duyar ve mutlu olma hakkını kabul eder. Bu insanı seviyorum ve onu bize her şeyi “keyif almamız için” (1 Tim 6:17) veren Tanrı’nın gözlerinden görüyorum. Sonuç olarak mutluluk ve barış için derin duygular içindeyim. Bu derinlere kök salan sevgi aynı şekilde bazıları çok fazlasına sahipken bazılarının çok azına sahip olduğu adaletsizliği reddetmeye götürür beni. Bu haset değil, eşitlik arzusudur.

### *Sevgi böbürlenmez*

---

<sup>106</sup> Spiritual Exercises, Contemplation to Attain Love (230). 75

97. Bunu izleyen sözcük, *perpereúetai*, aşırı gururlanmayı ifade eder, mağrur, ukala ve biraz da saldırgan olmayı gerektirir. Seven kişiler sadece kendileri hakkında konuşmaktan çekinmez, başkalarına odaklanırlar; dikkat odağı olmaya ihtiyaç duymazlar. Bir sonraki sözcük – *physioutai* – sevginin kibirli olmadığını gösterir. Kelime anlamı, başkalarının önünde “şişinmemek” demektir. Ayrıca daha incelikli bir noktaya da temas etmektedir kendini gösterme saplantısı ve gerçeklik hissinin kaybı. Bu tür insanlar, daha ruhani” ya da daha “bilge” olduklarını için kendilerini olduklarından daha önemli zannederler. Pavlus bu sözcüğü başka bir vesile ile de kullanır: “bilgi böbürlendirir, sevgi ise geliştirir” (1. Kor. 8,1).

Bazıları kendini pek önemli görür, diğerlerinden daha bilgili olduğunu sanır; onların üstünde efendi olmak ister. Oysa bizi önemli kılan şey, anlayan, ilgi gösteren, zayıf olanı kucaklayan bir sevgidir. Bir başka yerde bu sözcük kendini önemli bularak “şişinen” (bk. 1 Ko. 4:18) fakat aslında Ruhun gerçek gücünden çok boş sözlerle şişmiş olan kişileri eleştirmek için kullanılmıştır, (bk. 1 Ko. 4:19).

98. Hristiyanlar için sevgilerini, iman hakkında daha az bilgi sahibi olması mümkün, zayıf ya da kararlarından emin olmayan aile üyelerine davrandıkları şekilde göstermeleri önemlidir. Kimi zaman bunun tersi ortaya çıkar: ailede olgun olduğu düşünülen imanlılar katlanılamaz derecede kibirli olurlar. Diğer yandan sevgi, alçakgönüllülükle öne çıkar; Eger başkalarını anlamak, yürekte affetmek ve onlara hizmet etmek istersek, gururumuzu tedavi edip, tevazuyu artırmak gerekir. İsa, öğrencilerine bu dünyanın, gücünün galip geldiği ve herkesin bir diğerinden üstün olmaya çalıştığı bir yer olduğunu söylemiş, fakat “sizin aranızda böyle olmasın” (Mt 20:26) demiştir. Hristiyan sevgisinin içsel mantığında saygınlık ve iktidar yer almaz; aksine “Aranızda birinci olmak isteyen, ötekilerin kulu olsun” (Mt 20:27). Aile yaşamında kimin zeki ya da güçlü olduğu konusunda rekabet ve üstün olma zihniyeti, sevgiyi tahrip eder. Aziz Petrus’un ikazı aileye de uyarlanabilir: “Hepiniz birbirinize karşı alçakgönüllülüğü kuşanın. Çünkü, ‘Tanrı kibirlilere karşıdır, Ama alçakgönüllülere lütfeder.’” (1 Pet 5:5).

### *Sevgi kaba davranmaz*

99. Sevmek, aynı zamanda nazik ve düşünceli olmaktır, ve bu da bizi bir sonraki sözcüğe götürür, *aschemonéi*. Sevginin kaba ve terbiyesiz olmayacağını belirtir; sevgi zarar vermez. Hareketleri, sözleri ve tutumu tatlıdır ve rahatsız edici ya da sabit fikirli değildir. Sevgi,

başkalarına acı vermekten nefret eder. Nezaket “duyarlılığın ve önyargısızlığın bir okuludur” ve kişiden “düşünce ve duygularını geliştirip, dinlemeyi, konuşmayı ve belli durumlarda sessiz kalmayı öğrenmesini” gerektirir.<sup>107</sup> Bu bir Hristiyanın kabul edeceği ya da reddedeceği bir şey değildir. Bu sevginin temel bir gerekliliğidir, “her insan, etrafındakilerle uyum içinde yaşamalıdır”.<sup>108</sup> Her gün, “hayatımızda bir yeri olan, güvenimizi ve saygımızı yenileyebilecek hassasiyet ve kısıtlamaları talep eden bir başkasının yaşamına girmektedir. Aslında daha derin bir sevgi, başkalarının özgürlüğüne daha fazla saygı ve onun yüreğinin kapılarını açana dek bekleyebilmektir”.<sup>109</sup>

100. Başkalarıyla samimi bir şekilde bir araya gelmek için “müşfik bir bakış” esastır. Bu, karşısındakine tepeden bakarak yetersizliklerini göstermeye hazır olumsuz tutumla bağdaşmaz. Müşfik bakış, kendi kısıtlılığımızın ötesini görerek sabırlı ve başkalarıyla işbirliği içinde olmaya yardım eder. Sevecenlik, bağlar kurar, ilişkileri geliştirir, bütünleşmek için yeni çalışma ağları oluşturur ve toplumsal bir doku kurar. Bu şekilde en güçlü hale gelir, ait olma duygusu olmazsa, başkalarına tahhütlerimizi sürdüremeyiz; sonunda yalnız kalma dygusunu aramaya başlarız ve başkalarıyla birlikte yaşamak imkansız hale gelir. Asosyal insanlar başkalarının sadece onların isteklerini yerine getirmek için var olduğunu sanır. Sonuçta sevginin inceliği ve bunu ifade edecek ortam kalmaz. Seven kişiler, teselli edecek, güçlendirecek, rahatlatacak ve cesaret verecek sözleri söylemekte beceriklidir. İsa’nın kendi ağzından çıkan sözler şöyledir: “Cesur ol, oğlum!” (Mt 9:2); “İmanın büyük!” (Mt 15:28); “Kalk!” (Mk 5:41); “Esenlikle git” (Lk 7:50); “Korkma” (Mt 14:27). Bunlar üzen, aşağılayan, öfkeli ya da hakir gören sözler değildir. Ailede, karşımızdakilerle konuşurken İsa’nın nezaketini taklit etmeyi öğrenmeliyiz.

### *Sevgi cömerttir*

101. Defalarca söylediğimiz gibi, karşımızdakini sevmek için öncelikle kendimizi sevmeliyiz. Yine de Pavlus’un sevgiye olan ilahisi, “kendi çıkarını gözetmez” ya da “kendisinin olanı aramaz” demektir ve aynı düşünceyi başka bir metinde daha görüyoruz: “Yalnız kendi yararını değil, başkalarının yararını da gözetsin.” (Fil. 2:4). Kutsal Kitap, açıkça başkalarına cömertçe hizmet etmenin kendini sevmekten çok daha soylu olduğunu açıklığa kavuşturmuştur. Kendini sevmek sadece başkalarını sevebilmek için gerekli bir ön koşuldur:

<sup>107</sup> Octavio Paz, *La llama doble*, Barcelona, 1993, 35.78

<sup>108</sup> Thomas Aquinas, *Summa Theologiae* II-II, q. 114, art. 2, ad 1.

<sup>109</sup> Catechesis (13 May 2005): *L’Osservatore Romano*, 14 May 2015, p. 8.79

“Kendi için eli sıkı olan bir insanın kime yararı olur? Hiç kimse, kendisi için eli sıkı olan bir insan kadar cimri olamaz” (Sir 14:5-6).

102. Aziz Aquinolu Thomas bunu şöyle açıklar: “Sevilme arzusundan çok sevmeye arzusu duymak merhamete daha uygundur”<sup>110</sup> aslında “en çok seven kişiler annelerdir, ve sevmekten çok sevmeyi arzularlar”.<sup>111</sup> Bunun sonucunda sevgi “karşılık olarak hiç bir şey beklemeden” (Lk 6:35) adalet talebini aşar ve üstün gelir ve sevgilerin en büyüğü başkaları uğruna “kişinin yaşamını ortaya koyması”na(cf. Jn 15:13) kadar götürebilir. Özgürce ve tamamen vermemizi sağlayan bu tür bir cömertlik gerçekten mümkün olabilir mi? Evet, çünkü İncil bunu gerektirmektedir: “Karşılıksız aldınız, karşılıksız verin” (Mt 10:8).

*Sevgi öfkelenmez, kötülüğün hesabını tutmaz*

103. Pavlus’un ilahisinin ilk sözcüğü zayıf olana ve başkalarının hatalarına karşı anında tepki vermeyen bir sabrın gerekliliği oluyorsa, hemen sonra kullandığı– *paroxýnetai* – sözcüğü içsel öfkeye neden olan bir şey karşısında daha fazlasını yapmak gerektiğini belirtir. Bu sanki başkaları sorun yaratıyor ya da bizi tehdit ediyormuş gibi düşündüğümüz, gizli bir rahatsızlığa karşı şiddetli bir tepkiye atıf yapar ve bu nedenle önüne geçilmelidir. İçten içe bir düşmanlığı beslemenin kimseye yararı olmaz. Sadece incinmeye ve yabancılaşmaya neden olur. Öfke sadece ağır bir adaletsizliğe tepki olarak ortaya konduğunda sağlıklı olur; başkalarına karşı davranışlarımıza etki ettiğinde zarar verici hale gelir.

104. İncil bize öncelikle kendi gözümüzdeki merteği çıkarmamızı söyler (cf. Mt 7:5). Hristiyanlar, öfkeyi beslememek hakkında Tanrı’nın ısrarlı azarını görmezden gelemeyiz: “Kötülüğe yenilme” (Rm 12:21). “İyilik yapmaktan usanmayalım” (Gal 6:9). Düşmanlığın ani artışı için bir anlayış bulunmaktadır, fakat yürekte kök salmasına izin vermemek gerekir: “Öfkelenin, ama günah işlemeyin. Öfkenizin üzerine güneş batmasın.” (Ef 4:26). Benim önerim, aile içinde barışı sağlamadan günün sona ermesine izin vermeyin. “Peki barışı nasıl sağlayacağım? Dizlerimin üzerine çökerek mi? HAYIR! Sadece bazı küçük jestlerle, küçük şeylerle ve aileniz içinde uyum ortaya çıkacaktır. Sadece birazcık kucaklamayla söze gerek kalmadan. Fakat, aile içinde barışı sağlamadan günün sona ermesine iizn vermeyin”.<sup>112</sup> Bize

<sup>110</sup> Thomas Aquinas, Summa Theologiae, II-II, q. 27, art. 1, ad 2.

<sup>111</sup> Ibid., q. 27, art. 1.

<sup>112</sup> Catechesis (13 May 2015): L’Osservatore Romano, 14 May 2015, p. 8.

sataşıldığında ilk tepkimiz yürekten gelen bir kutsama olmalı, Tanrı'dan o kişiyi kutsaması, özgür kılması ve şifa vermesini istemeliyiz. “buna çağrılmış olduğunuz için kutsamanın tersine, siz kutsamayı alabilirsiniz” (1 Pet 3:9). Kötü olana karşı savaşırsak, böyle olmalıdır; fakat her zaman evde şiddete “hayır” demeliyiz.

### *Sevgi affeder*

105. Hastalıklı isteklerin yüreğimizde kök salmasına izin verdiğimizde bu derin bir kızgınlığa sürükler. *Ou logízetai to kakón* ifadesi “kötülüğe fırsat vermez”; “kin tutmaz” anlamına gelmektedir. Kin tutmanın zıddı, başkalarının zayıflıklarını anlayarak onları mazur görmeye çalışan olumlu bir tutum affetmektir. İsa'nın dediği gibi, “ Baba, onları affet, çünkü ne yaptıklarını bilmiyorlar” (Lk 23,34). Hala çok daha fazla şekilde hata arayıp daha büyük kötülükler düşünüyor, her tür kötü niyeti araştırıyor be böylece dargınlığı büyütüp derinleştiriyoruz. Bu nedenle eşlerden birinin düştüğü her hata ya da sürçme sevgi bağına ve evliliğin dengesine zarar verebilmektedir. Her sorunu eşit önemde gördüğümüzde bir şeyler yanlış demektir; bu şekilde başkalarının hatalarını haksız yere sert olma riski bulunur. Hakalarımıza saygı gösterilmesi için duyduğumuz haklı istek, intikama susamışlığa dönüşür.

106. Üzüldüğümüzde ya da hayal kırıklığına uğradığımızda affetmek mümkün ve istenir bir şeydir, ama kimse bunun kolay olduğunu söyleyemez. Geçek şudur ki: “Ailedeki birlik sadece büyük bir özveri ruhu ile korunur ve kusursuzlaşır. Herkesin birbiri için karşılıklı olarak cömertçe açık olmaya, anlayışa, sabra, affa ve barışmaya hazır olmayı gerektirir. Bencilik, uyumsuzluk, gerilim ve şiddetli anlaşmazlık saldırısını ve bunun birliği ölümcül şekilde yaraladığı zamanları yaşamamış aile yok gibidir: bu nedenle aile yaşamında bölünmenin pek çok ve çeşitli biçimleri bulunmaktadır”.<sup>113</sup>

107. Artık başkalarını affetmenin, kendimizi anlayıp affetmenin özgürleştirici deneyimini gerektirdiğini biliyoruz. Başkalarına karşı hatalarımız ya da onlardan gelen eleştiriler özgüven kaybına götürebilir. Sevmekten korkarak kişilerarası ilişkilerimizde ürekeleşerek başkalarından uzaklaşırız. Başkalarını suçlamak, yanlış bir rahatlama duygusu verir. Geçmiş yaşantılarımız üzerine, kendimizi kabul etmek için, sınırlarımızla yaşama yolunu öğrenmek için ve hatta kendimizi affetmek için ve başkalarına aynı şekilde davranabilmek için dua etmeyi öğrenmemiz gerekiyor.

---

<sup>113</sup> John PaulII, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (22 November 1981), 21: AAS 74 (1982), 106.84

108. Tüm bunlar, bizim Tanrı tarafından affedildiğimizi, ve kendi erdemlerimizle değil fakat onun lütfu ile aklandığımızı ileri sürmektedir. Bizim her tür çabamızın önüne geçen, anında kapıları açan, teşvik eden ve yüreklendiren bir sevgiyi tanıyoruz. Eğer Tanrı'nın koşulsuz sevgisini kabul edersek, ki bu sevgi alınamaz ve satılamaz; bu durumda bizi haksız bile çıkartsa başkalarını koşulsuz seven ve affeden sevgiyi gösterebiliriz. Aksi takdirde, bizim aile yaşamımız artık anlayış, destekleme ve yüreklendirme yeri olmaz, fakat sürekli bir gerilim ve karşılıklı eleştirmenin odağı olup çıkar.

#### *Sevgi, başkaları ile sevinir*

109. *Chaírei epí te adikía* ifadesi birkişinin yüreğinin derinlerine gizlenen olumsuzlukla ilgilidir. Bu, başkalarının uğradığı adaletsizliği gördüğünde sevinenlerin zehirli davranışdır. Bir sonraki ifade ise onun zıddını ifade eder: *sygchaírei te aletheía*: “gerçek olanla sevinir” Başka bir deyişle, başkasının becerilerinin ve yaptıkları iyi işlerin değerini ve saygınlığını gördüğünde sevinmektir. Bu her zaman karşılaştırmak ve rekabet etmek ihtiyacı duyan kişilerin bu kendi eşi bile olsa yapamayacağı bir şeydir, böylece onların hatalarında gizlice sevinirler.

110. Seven bir insan başkaları için iyi bir şey yapabildiğinde ya da başkalarını mutlu gördüğünde kendiliğinden mutlu yaşar ve böylece Tanrı'yı yüceltir çünkü “Tanrı sevinçle vereni sever” (2 Ko. 9:7). Raabbimiz, başkalarının mutluluğundan sevinç duyanlarla özellikle hoşnut olur. Başkalarının refahı için nasıl sevinç duyacağımızı öğrenmekte yetersiz kalır ve öncelikle kendi ihtiyaçlarımıza odaklanırsak, kendimizi sevinçsiz bir varoluşla lanetlemiş oluruz, çünkü İsa'nın dediği gibi, “Vermek, almaktan daha büyük mutluluktur”(Ha. İsl. 20:35). Aile daima, üyelerinden biri iyi bir şeyler yaşadığında yanında olmalı, diğerlerinin daima kendilerini kutlamak için yanında bulunacağını bilmelidirler.

#### *Sevgi her şeye katlanır*

111. Pavlus, listeyi “her şey” sözcüğünün bulunduğu dört cümle ile bitiriyor. Sevgi her şeye katlanır, her şeye inanır, her şeyi ümit eder, her şeye dayanır. Burada kendisini tehdit edebilecek şeylerle yüzleşebilecek olan sevginin karşı kültür gücünü açıkça görüyoruz.

112. Öncelikle, Pavlus sevginin “her şeye katlanır” olduğunu (*panta stégei*) söylüyor. Bu sadece kötülükle başa çıkmak konusu değildir, bu *dili kullanarak* yapılmalıdır. Buradaki fiil, başkası ile yanlış giden şeyler hakkında “kişinin sukunetini koruması” olarak anlaşılabilir.

Yargılamaya sınır koymayı, sert ve acımasız yargılamanın etkisini kontrol etmeyi gerektirir: “Başkasını yargılamayın, siz de yargılanmazsınız” (Lk 6, 37). Ayrıca bizim dilimizi sıradan kullanimımıza da karşı çıkar: “Kardeşlerim, birbirinizi yermeyin.” (Yak. 4, 11). Bir başkası ile kötü bir şekilde konuşma isteği duymak, verebileceğimiz zarar için endişelenmeden kızgınlık ve kıskançlığı körükleyip kendimizi onaylamanın bir yoludur. Genellikle iftiranın büyük bir günah olduğunu unuturuz; bir insanın ismine ciddi zarar verdiği ve onarmanın zor olduğu zararlar verdiği zaman Tanrı’ya karşı ölümcül bir günah işlenmiş olur. Bu nedenle Tanrı sözü samimi bir şekilde dilin “bir kötülük dünyası” ve “tüm bedeni kirleten” (Yak. 3,6) bir şey olduğunu ifade eder; o, “öldürücü zehirle dolu, dinmeyen bir kötülüktür” (3,8). Dil “Tanrı’ya benzer yaratılmış insana sövmek” için kullanılabilse de (3,9) sevgi başkalarının isminin iyi anılmasından hatta düşmanlarıninkinin bile sevinir. Tanrı’nın Yasasını yerine getirmek istiyorsak, asla sevginin bu özel gerekliliğini unutmamamız gerekir.

113. Sevgiyle bağlı olan evli çiftler birbiri ile güzel konuşur; Eşlerin iyi yanlarını göstermeye çalışır, zayıflık ya da hatalarını değil. Her durumda birbirlerine kötü konuşmaktansa sessiz kalmayı tercih ederler. Bu sadece başkalarının yanında tercih ettikleri bir tutum değildir; bu içsel bir tavırdan kaynaklanır. Karşısındakinin zayıflığını ve sorunları görmemeyi kasıtlı olarak ilan etmekten uzak olarak, bu zayıflıkları ve hataları daha geniş bir bağlamda algılamaktadır. Bu hataların, çok daha büyük bir resmin parçası olduğunu bilmektedir. Her birimiz ışık ve gölgelerin oluşturduğu kompleks bir karışım olduğumuzu farketmeliyiz. Karşımdaki kişi beni kızdıran şeylerin biraz fazlaca toplamından ibaret olabilir. Değer vermemiz için sevginin kususuz olması gerekmez. anlamına gelir bu. Karşıımızdaki insan yapabileceği en iyi şekilde kendi sınırları dahilinde beni sever, fakat aslında sevginin kusurlu olması onun yalan ya da sahte olduğu anlamına gelmez. Sınırlı ve dünyevi olsa da gerçektir. Eğer fazlasını istersem, karşımdaki bana bildirecektir, çünkü ne Tanrı’yı oynar ne de benim tüm iseklerime hizmet eder. Sevgi, kusurlulula birlikte mevcuttur. “her şeye katlanır”, ve sevilen kişinin sınırlarından önce esenliği koruyabilir.

*Sevgi her şeye inanır*

114. *Panta pisteúei*. Sevgi, her şeye inanır. Buradaki “inanmak” ifadesi, doğrudan teolojik anlamıyla alınmamalıdır, fakat daha çok “güven” ifadesi bağlamında düşünülmelidir. Bu sadece karşısındakinin yalan söylediğini ya da kandırdığını varsaymanın ötesine giden bir

ifadedir. Bu tür temel bir güven, küllerin altından parlayan kor gibi karanlığın ardından, Tanrı ışığını tanır.

115. Bu güven, özgür olacak bir ilişkiyi mümkün kılar. Bu, diğer kişiyi kontrol etmemiz gerekmediği, sanki elimizden kaçacakmış gibi her adımını izlememiz gerekmediği anlamına gelmektedir. Sevgi güvenir, özgür bırakır, her şeyi kontrol etmeye, sahiplenmeye, üstün gelmeye çalışmaz. Bağımsızlığı, etrafımızdaki dünyaya ve yeni deneyimlere açık olmayı teşvik eden bu özgürlük, sadece ilişkileri zenginleştirir ve geliştirir. Eşler, aile çevresi dışında aldıkları ve öğrendikleri her şeyi sevinçle birbirleriyle paylaşırlar. Özgürlük, dürüstlük ve şeffaflık için olan bu özgürlük, aynı zamanda kendisine güvenildiğini ve değer verildiğini bilen kişileri açık olmaya ve hiç bir şey gizlememeye yöneltebilir. Eşinin her zaman şüphelendiğini, yargıladığını ve koşulsuz sevmediğini bilen biri, sır saklamak, hata ve zayıflıklarını örtmek ve olduğundan başka biri gibi davranmak eğiliminde olacaktır. Diğer yandan sevginin güveni ile işaretlenmiş bir aile, üyelerinin kendi olmasına, ve aldatma, yalan ve sahtekarlığı anında reddetmesine imkan sağlar.

*Sevgi her şeye ümit eder*

116. *Panta elpizei*. Sevgi gelecek için umutsuzluğa düşmez. Söylenmiş olanların ardından, bu cümle başkalarının değişebileceğini, olgunlaşabileceğini ve beklenmedik bir güzellik ve söylenmeyen bir potansiyel yayabileceğini bilen birinin ümidinden söz etmektedir. Bu, onun yaşamındaki her şeyin değişeceği anlamına gelmez. Bu, her şey bizim istediğimiz gibi gitmese de Tanrı'nın eğri yolları düzelterek bu dünyada katlandığımız kötülükten bazı iyilikler çıkarabileceğini anlamayı içermektedir.

117. Burada ümit tüm anlamı ile arz-ı endam ediyor, çünkü ölümden sonraki yaşamı tüm kesinliği ile kucaklamaktadır. Tüm hatalarıyla her bir insan cennette yaşamın doluluğuna çağırılmıştır. Burada, İsa'nın dirilişi ile tamamen dönüşmüş olan bir zayıflık, karanlık ve mahrumiyet geçecektir. Orada kişinin gerçek varlığı her iyilik ve güzellikle parlayarak ortaya çıkacaktır. Şimdiki yaşamın zorlukları içinde bunu kavramak bize her bir kişinin doğa üstü açıdan ümidin ışığında ve henüz görünür olmasa da Göklerin Krallığında alacağı tamlığı görmemiz için yardımcı olacaktır.

*Sevgi her şeye katlanır*

118. *Panta hypoménei*. Bu, sevginin her denemeye olumlu bir tutumla katlanacağı anlamına gelmektedir. Bu “katlanma”, sadece belli güçlükleri hoşgörü ile karşılamayı değil, daha büyük olanları da kapsar. Bu, *asla pes etmeyen* bir sevgidir, en karanlık saatlerde bile. Bu inatçı bir kahramanlık, her olumsuz akıntıya karşı dirençli bir güç, iyiliğe karşı baskılanamaz bir bağlılık gösterir. Burada, kardeşlik sevgisinin her tür denemesi ve felaketi ile karşılaşmış olan Martin Luther King’in sözlerini düşünüyorum: “Sizden en çok nefret eden kişinin içinde iyi bir şeyler bulunur; sizden en çok nefret eden ırkın bile içinde iyi bir şeyler vardır. Ve her insanın yüzüne bakıp onun derinliklerini görecektik noktaya geldiğinizde dinin “Tanrı’nın sureti” dediği şeyi görüp onu (her şeye) ragmen sevmeye başlarsınız. Ne yaptığının bir önemi kalmaz, orada Tanrı’nın suretini görürsünüz. Asla gizleyemeyeceği bir iyilik unsuru oradadır... düşmanınızı sevmenin başka bir yolu da budur: düşmanınızı yenmek için fırsat ortaya çıktığında bunu yapmamanız gereken an işte bu andır... Sevgi mertebesine, onun muazzam güzellik ve gücüne yükseldiğinizde sadece kötü sistemleri yenmeyi istersiniz. Sevdığınız bireyler, bu sisteme yakalanmış durumdadır, fakat siz bu sistemi mağlup etmeye çalışırsınız... nefretten nefret etmek, sadece evrende nefretin ve kötülüğün varlığını yoğunlaştırır. Ben sana vurursam, sen bana vurursan, sonra ben sana tekrar vurursam ve sen de bana yine vurursan bu böyle sonsuza dek gider. Asla son bulmaz. Bir yerlerde birilerinin birazcık duyarlılığı olmalı; ve bu güçlü bir kişidir. Güçlü kişi, nefret zincirini, kötülük zincirini kıran kişidir... Birileri bunu kesmek ve bu güçlü ve muktedir sevgi unsurunu evrenin özüne yerleştirmek için yeterli dine ve ahlaka sahip olmalıdır.”<sup>114</sup>

119. Aile yaşamında, sevgiyi tehdit eden her tür kötülüğe karşı savaşmamıza yardım ederek onu güçlendirecek şeyleri geliştirmemiz gereklidir. Sevgi, dargınlığa izin vermez, başkasını hor görmez ya da yaralamaya çalışıp kazanç elde etmek için uğraşmaz. Hristiyan ideali özellikle ailede, asla vazgeçmeyen bir sevgidir. Kimi zaman kendini korumak için eşlerinden ayrılmış erkek ve kadınlar görüyorum, evlilik sevgisi sona ermiş olduğu halde başkası ile bağlanmış olmasına ragmen hastalık, acı ya da deneme durumunda birbirlerine yardım etmeye çalıştıklarını gördükçe şaşırıyorum. Burada de sevginin asla vazgeçmediğini görüyoruz.

---

<sup>114</sup> Martin Luther King Jr., Sermon delivered at Dexter Avenue Baptist Church, Montgomery, Alabama, 17 November 1957.

### *Evlilik sevgisinde büyümek*

120. Aziz Pavlus'un sevgi üzerine ilahisi üzerinde düşünmek, bizi evlilik sevgisi hakkında düşünmeye hazırladı. Bu koca ve karısı arasındaki sevgidir <sup>115</sup>, evlilik kutsal sırrının lütfu ile kutsanmış, zenginleşmiş ve aydınlanmış bir sevgidir bu. Bu, manevi ve fedakar, dostluğun sıcaklığı ve erotik tutkunun bileşimi olan duygular ve tutkular söndükten sonra bile devam eden “duygusal bir birlik”tir<sup>116</sup>. Papa XI. Pius, bu sevginin evlilik yaşamının görevlerine nüfuz ettiğini ve bulunduğu yerden gurur duyduğunu öğretmektedir<sup>117</sup>. Kutsal Ruh'un aşıladığı bu güçlü sevgi haçta kendini kurban edışıyle zirvesine ulaşan Mesih İsa ve insanlık arasındaki bozulmaz antlaşmanın bir yansımasıdır. “Rab’bin üzerimize döktüğü Ruh, yeni bir yürek verir ve erkek ve kadını, Mesih’in bizi sevdiği gibi sevme yetisine kavuşturur. Evlilik sevgisi, kendi içinden ortaya çıkan doluluğuna erişir: evlilik merhameti”<sup>118</sup>.

121. Evlilik, “bir erkek ve bir kadın evlilik kutsal sırrını kutladığında, Tanrı onlarda “ayna” olur; onlarda kendi özelliklerinin ve sevgisinin özelliklerinin kalıcı damgasını vurur. Evlilik, Tanrı’nın bize olan sevgisinin bir ikonudur. Aslında Tanrı’nın kendisi de bir komünüdür: Peder, Oğul ve Kutsal Ruh, üç kişi, kusursuz birlik içinde ebediyen yaşamaktadır. Ve bu değerli evlilik gizemidir: Tanrı iki eşten etik bir varoluş yarattığı”<sup>119</sup> için değerli bir armağandır. Bu günlük somut sonuçları olan bir durumdur, çünkü eşler “kutsal sırrın vasıtasıyla gerçek ve uygun bir göreve bağlanmış, böylece yaşamın olağan ve sade işlerine başlayarak İsa’nın Kilisesine olan sevgisini ve yaşamını onun için vermeyi sürdürme eylemini görünür kılabilirler”<sup>120</sup>.

122. Ancak, farklı seviyeleri karıştırmamalıyız: iki kısıtlı insanın üstüne, MESih İsa ve Kilisesi arasında bulunan birliği kusursuz olarak tekrar gerçekleştirmelerigibi son derece ağır bir yük yüklemek gereksizdir, çünkü evlilik, “dinamik bir süreç... Tanrı’nın armağanlarının bütünleştiren geliştiriciliği ile kademe kademe ilerleyen bir süreç” olarak işaretlenmiştir”.<sup>121</sup>

<sup>115</sup> Thomas Aquinas calls love a vis unitiva (Summa Theologiae I, q. 20, art. 1, ad 3), echoing a phrase of Pseudo-Dionysius the Areopagite (De Divinis Nominibus, IV, 12: PG 3, 709).

<sup>116</sup> Thomas Aquinas, Summa Theologiae II-II, q. 27, art. 2. 91

<sup>117</sup> Encyclical Letter Casti Connubii (31 December 1930): AAS 22 (1930), 547-548.

<sup>118</sup> John PaulII, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (22 November 1981) 13: AAS 74 (1982), 94.

<sup>119</sup> Catechesis (2 April 2014): L’Osservatore Romano, 3 April 2014, p. 8.92

<sup>120</sup> Ibid.

<sup>121</sup> John PaulII, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (22 November 1981), 9: AAS 75 (1982), 90.

### *Ömür boyu paylaşmak*

123. Bizi Tanrı'ya birleştiren sevgiden sonra evlilik sevgisi, “dostluğun en büyük biçimidir”.<sup>122</sup> İyi birdostluğun tüm özelliklerine sahip bir birlikteliktir: karşısındakinin iyiliğini ister, karşılıklılık, samimiyet, sıcaklık, istikrar ve paylaşılan yaşamdan doğan benzerlik. Evlilik, tüm yaşamı birlikte paylaşma ve biçimlendirmek için kararlı taahhütte ifade edilen bu bozulamaz ayrıcalıklılığa tüm bunları katar. Dürüst olalım ve bu konunun işaretlerini kabul edelim. Aşıkları, ilişkilerini geçici olarak görmezler. Evlenenler, heyecanlarının azalacağını düşünmezler. Sevgide birleşmenin kutlamasına tanık olanlar ne kadar kırılgan da olsa zamanın denemelerine dayanacağına güvenirler. Çocuklar beveynlerinden sadece birbirlerini sevmesini değil, sadık ve birlikte olmalarını da isterler. Bu benzeri işaretler bunun evlilik sevgisinin doğasında olduğunu kesin olarak göstermektedir. Evlilik yeminiyle ifade edilen son bulmayacak beraberlik, bir formalite ya da geleneksel bir deyimden çok daha fazlasıdır; insan varlığının doğal eğilimlerinden kaynaklanmaktadır. İnananlar için, sadakate çağıran Tanrı huzurunda yapılan bir antlaşmadır aynı zamanda: “Çünkü RAB seninle gençken evlendiğin karın arasında tanıktır. O yoldaşın ve evlilik antlaşmasıyla karın olduğu halde ona ihanet ettin... Ben boşanmadan nefret ederim. Bunun için ihanet etmeyin.” (*Mal* 2,14-16).

124. Zayıf ya da güçsüz, evliliği yürütülecek ve uğruna savaşılabacak bir mücadele, yeniden doğuş, yenilenme ve ölüme ek tekrar tekrar keşfetme olarak kabul etmekten aciz bir sevgi, büyük bir taahhüdü sürdüremez. Büyüme sürecinin devamlılığına engel olan genel geçer kültüre dayanamayacaktır. Yine de “sonsuzlukta olacak sevgi vaadi, kendi düşüncelerimiz ve gücümüzün ötesinde bir planı, bize dayanma gücü veren ve geleceğimizi tamamen sevdiğimiz kişiye teslim eden bir planı kavradığımızda mümkün olacaktır”.<sup>123</sup> Bu sevgi tüm denemelerin üstesinden gelip her şeyin karşısındasadece kalıma devam ederse, güçlenmek ve yükselmek için lütuf armağanına ihtiyaç duyar. Aziz Robert Bellarmine'nin sözleriyle: “Bir erkek bir kadınla bölünmez bir bağla birleştiğinde ve her tür zorluğa rağmen çocuklar için ümit olmadığında bile ayrılmadan kalmaları sadece büyük bir gizemin işareti olabilir”.<sup>124</sup>

---

<sup>122</sup> Thomas Aquinas, *Summa Contra Gentiles* III, 123; cf. Aristotle, *Nicomachean Ethics*, 8, 12 (ed. Bywater, Oxford, 1984, 174). 93

<sup>123</sup> Encyclical Letter *Lumen Fidei* (29 June 2013), 52: AAS 105 (2013), 590.94

<sup>124</sup> De sacramento matrimonii, I, 2; in Id., *Disputationes*, III, 5, 3 (ed. Giuliano, Naples, 1858), 778.

125. Evlilik, tutku ile işaretlenmiş bir dostluğa benzer, fakat bu tutku daima daha sürekli ve yoğun bir birlikteliğe yöneliktir. Bu böyledir, çünkü “evlilik sadece çocukların dünyaya gelmesi için bir kurum değildir”, aynı zamanda evlilikte karşılıklı sevgi “büyüyecek ve olgunlaşacak biçimde uygun bir şekilde ifade edilebilmelidir”.<sup>125</sup> Kadın ve erkek arasındaki bu eşsiz dostluk, sadece evlilik birliği içinde bulunan her şeyi kapsayan bir özellik kazanmaktadır. Kesinlikle her şeyi kapsayan bu birlik, aynı zamanda ayrıcalıklı, sadık ve yeni yaşama açıktır. Sürekli karşılıklı saygı içinde her şeyi paylaşır. İkinci Vatikan Konsili bunu şöyle ifade etmektedir: “öyle bir sevgi ki, insan ile ilahi olanı bir araya getirerek eşleri özgür ve karşılıklı kendini vermeye, şefkat ve eylemi paylaşmaya ve tüm yaşamlarına nüfuz etmeye götürüyor”.<sup>126</sup>

### *Sevinç ve güzellik*

126. Evlilikte, sevginin sevincinin geliştirilmeye ihtiyacı vardır. Memnuniyet arayışı saplantılı hale geldiğinde, bizi esir eder ve diğer güzellikleri yaşamaktan alıkoyar. Diğer yandan sevinç, memnuniyetimizi artırır ve fiziksel tatminlerin gerilediği zamanlarda bile her şeyde bir bütünlük bulmamıza yardım eder. Aziz Aquinalı Thomas, “sevinç” sözcüğünün yüreğin genişlemesi anlamına geldiğini söylemektedir.<sup>127</sup> Evlilikle ilgili sevinç, üzüntülerin içindeyken de yaşanabilir; bu, evliliğin, zevklerin ve mücadelenin, gerilim ve huzurun, acı ve rahatlamanın, tatmin ve özlemin, kızgınlık ve memnuniyetin önlenemez bir karışımı, fakat her zaman evli çiftlere “birbirine yardım etme ve hizmet etmeyi”<sup>128</sup> esinleyen dostluk yolu olduğunu kabul etmeyi gerektirir.

127. Dostluk sevgisi, “caritas” olarak adlandırılır ve bir kişinin diğerinin “büyük değeri”ni anlayıp ona değer vermesini ifade eder.<sup>129</sup> Güzellik, - fiziksel ya da fizyolojik görünümünden başka bir şey olan “büyük değer”i ifade eder – ona sahip olma ihtiyacı hissetmeden bir kişinin kutsallığına değer vermemizi sağlar. Tüketimci toplumda güzellik anlayışı güdükleşmiş, sevinç silikleşmiştir. İnsanlar da dâhil olmak üzere her şey satın alınabilir, sahip olunabilir ya

---

<sup>125</sup> Second Vatican Ecumenical Council, Pastoral Constitution on the Church in the Modern World Gaudium et Spes, 50.

<sup>126</sup> Ibid., 49.95

<sup>127</sup> Cf. Summa Theologiae I-II, q. 31, art. 3., ad 3.

<sup>128</sup> Second Vatican Ecumenical Council, Pastoral Constitution on the Church in the Modern World Gaudium et Spes, 48.

<sup>129</sup> Cf. Thomas Aquinas, Summa Theologiae I-II, q. 26, art. 3.96

da tüketilebilir. Diğer yandan şefkat bencilce sahip olmaktan çok bağımsız sevginin işaretidir. Bizi, başkasına derin bir saygı ile ve ona zarar vermekten ya da özgürlüğünü almaktan korkarak yaklaştırmaya yöneltir. Bir başkasını sevmek, benim kendi ihtiyaçlarımdan çok daha üstün olan, onun doğuştan gelen güzelliğini ve kutsallığını düşünmeyi ve takdir etmeyi içerir. Artık fiziksel olarak zevk vermese de, müdahaleci ve sinir bozucu bile olsa ya da bana ait olamasa bile onların iyiliğini istemeye beni yöneltir. Çünkü “bir kişinin diğerini hoşnut eden sevgisi bir şeyi özgürce verebilmesine bağlıdır”.<sup>130</sup>

128. Sevginin güzel duygularla yaşanması zayıf, yaşlı ya da fiziksel olarak çekici olmasa da karşısındakine, kendisinde sonlanacakmış gibi derin düşünce ile “seyrederek” ifade edilir. Değer bilen bir bakış, çok büyük önem taşır, ve bunu gereksiz bulmak, genellikle yaralayıcı olacaktır. Eşlerin ve çocukların dikkate alması gereken ne kadar çok şey var! Karşımızdakine bakmadığımızda pek çok yara ve pek çok sorun ortaya çıkar. Ailelerden işittiğimiz yakınma ve şikâyetlerin arkasında yatan neden budur: “Kocam bana dikkat etmiyor. Sanki görünmezmişim gibi davranıyor”. “Lütfen konuşurken bana bak!”. “Karım artık bana bakmıyor, sadece çocuklarımızla ilgileniyor”. “Kendi evimde kimse benimle ilgilenmiyor, sanki ben yokmuşum gibi davranıyorlar”. Sevgi gözlerimizi açar ve her şeyin ötesinde insan olmanın büyük değerini görebilmemizi sağlar.

Bu kontemplatif sevginin sevinci, geliştirilmek ister. Sevgi uğruna yaptığımız için, iyi şeyleri paylaşmanın sevincinden daha üstün bir şey olmadığını biliriz: “Böyle bir ortamda verici ve alıcı ol, erince kavuş” (Sir 14:16). Hayatta en yoğun sevinç, cennetin bir ön deneyimi olarak, başkalarındaki sevinci ortaya çıkarabildiğimizde kendini gösterir. *Babette’s Feast* adlı filmin sevimli bir sahnesinde cömert aşçı minnettar bir kucaklanmayla birlikte bir övgü alır: “Ah, melekleri nasıl da hoşnut edeceksin!” Başkalarını hoşnut etmek, onların kendilerinden hoşnut olduklarını görmek büyük bir sevinç ve tesellidir. Kardeşlik sevgisinin meyvesi olan bu sevinç, mağrur ve ben-merkezli değildir, fakat sevdikleri kişinin iyiliği ile hoşnut olan, kendilerini özgürce veren âşıkların sevgisidir, bu da iyi meyveler taşımaktadır.

129. Diğer yandan, sevinç aynı zamanda acı ve üzüntü ile de gelişir. Aziz Augustinus’un deyişiyle: “Savaşta daha büyük tehlike, zaferde daha büyük sevinç”<sup>131</sup>. Birlikte acı çekip mücadele verdikten sonra eşler hep birlikte buna değdiğini, çünkü iyi şeyler başardıklarını, bir çift olarak bir takım şeyler öğrendiklerini ya da sahip olduklarının değerini anladıklarını

---

<sup>130</sup> Ibid., q. 110, art. 1. 97

<sup>131</sup> Augustine, Confessions, VIII, III, 7: PL 32, 752.98

tecrübe ederler. Çok az insanî sevinç birbirini seven ve büyük ve paylaşılmış bir çaba sonucu bir şeyler başarmış iki insanın yaşadığı sevinç kadar derin ve heyecan vericidir.

### *Aşk için evlenmek*

130. Gençlere, sevgileri evlilikte ifadesini bulurken hiçbir şeyin tehlikeye atılmadığını söylemek isterim. Onların birlikteliği bu kurumda sevgilerinin gerçekten katlanıp büyümesini sağlamak için araçlar bulur. Doğal olarak sevgi dışı yönelik bir rıza ya da sözleşmeden çok daha fazlasıdır, yine de belli taahhütleri üstlenerek evliliğe toplumda görünür bir biçim vermeyi seçmek onun ne kadar önemli olduğunu göstermek açısından doğrudur. Bu, her birinin diğerini ciddiyetle tanımasını ve ergen bireyselliğini geride bırakıp birbirlerine ait olma kararını göstermektedir. Evlilik, içinde büyüdüğümüz evin güvencesini, daha güçlü bağlar kurmak ve bir başka insan için yeni sorumluluklar almak üzere gerçekten bırakacağımızı ifade etmektedir. Evliliği tamamen özel bir ilişki haline getiren bu durum, karşılıklı tatmin için anlık birliktelikten çok daha anlamlıdır. Toplumsal kurum olarak evlilik, toplumun bir bütün olarak iyiliği için, sevgide daha derin bir büyümenin ortak taahhüdü ve bir diğeri için vaadi korur ve şekillendirir. Bu yüzden evlilik gelip geçen bir modadan fazlasıdır; önemi hiçbir zaman azalmaz. Özü insan doğası ve toplumun özelliğinden kaynaklanır. Sevginin kendisinden doğan yükümlülükler dizisinden oluşur, her tür riskle yüzleşmeye hazır son derece ciddi ve cömert bir sevgidir bu.

131. Bu şekilde evliliği seçmek, ne olursa olsun bu yola çıkmak için, dürüst ve sağlam bir kararlılığı ifade eder. Bu ciddiyetin bulunduğu sevginin, bu toplumsal taahhüdü, aceleci bir kararın ürünü olamaz, fakat belirsizliğe de ertelenemez. Kendini kesin ve özel olarak bir kişiye bağlamak, her zaman bir risk içerir ve gözü kara bir kumardır. Böyle bir taahhütte bulunmayı istememek, bencilce, hesapçı ve alçakça olur. Başka bir insanın haklarını tanımayarak ve onu toplum karşısında koşulsuz sevgiye layık biri olarak görmeyerek, kusur işlenmektedir. Eğer iki kişi gerçekten birbirini seviyorsa doğal olarak bunu birbirlerine gösterirler. Evlilik akdi ile başkaları huzurunda tüm toplumsal taahhütleri ile birlikte sevgi ifade edildiği zaman, bu kişilerin özgür iradeyle ve geri dönüşsüz olarak birbirlerine söyledikleri “evet” ile açıkça belirtilir ve korunur. Bu “evet” onlara, her zaman birbirlerine güvenileceklerini ve zorluklar, yeni çeldiriciler ya da kendilerine sunulan bencilce çıkarlar ortaya çıksa bile asla terkedilmeyeceklerini söyler.

### *Kendini açıklayan ve artan bir sevgi*

132. Dostluk sevgisi, evlilik yaşamının tüm yönlerini birleştirir ve aile üyelerinin sürekli büyümesine yardımcı olur. Bu sevgi, sözler ve eylemlerle özgürce ve cömertçe ifade edilmelidir. Ailede “üç sözcüğün kullanılması gereklidir: ‘Lütfen’, ‘Teşekkür ederim’, ‘Affedersin’. Üç temel ifade.”<sup>132</sup> “Ailemizde zorba olmadığımızda ve: ‘İzin verir misin?’ diye sorduğumuzda; bencil olmadığımızda ve “biri hata yaptığında ‘affedersin’ diyebildiğinde ailede barış ve sevinç yaşanır”.<sup>133</sup> Bu sözcükleri kullanırken cimri olmayalım, fakat her gün defalarca tekrarlayalım. Çünkü “bazı sessizlikler, aile içinde bile, karı koca arasında, ebeveynlerle çocuklar arasında, kardeşler arasında baskıcıdır”.<sup>134</sup> Doğru sözler, doğru zamanda söylendiğinde, gün be gün sevgiyi korur ve besler.

134. Tüm bunlar, sürekli gelişme süreci yoluyla ortaya çıkmaktadır. Sevginin çok özel biçimi olan evlilik, Aquinolu Thomas’ın genel olarak şefkat hakkında söyledikleri uygulandığında olgunluğa ulaşabilir: “Şefkat” (carita) der, “doğası gereği Kutsal Ruh’un sonsuz şefkatine katılmak için sınırsızca artar... Bu durumun gereği olarak bu sınır sabitlenemez, çünkü şefkat büyüdükçe kapasitesi de artar”.<sup>135</sup> Aziz Pavlus da dua ederken şöyle der: “Rab birbirinize ve bütün insanlara beslediğiniz sevgiyi, bizim size beslediğimiz sevgi ölçüsünde çoğaltıp artırsın!” (1 Sel. 3,12), ve yine, “Kardeşlik sevgisi konusunda kimsenin size bir şey yazmasına gerek yoktur... Kardeşler, size rica ediyoruz, bu konuda daha da ilerleyin.” (1 Sel. 4,9-10). Daha çok ve daha çok! Evlilik sevgisi, bölünemezliği bir görev olarak ileri sürmekle ya da doktrini tekrarlamakla savunulmaz, fakat lütfun isteklendirmesi ile daha güçlü büyümesine yardım edilir. Büyümesi duran bir sevgi risk altındadır. Ancak Tanrı’nın lütfuna, daha sık, yoğun, cömert, müşfik ve neşeli şekilde sürekli sevgi eylemleri, nezaket eylemleri ile karşılık verirsek, sevgi büyür. Kocalar ve karılar, “birliktelikleri hakkında daha bilinçli hale gelir ve bunu günden güne daha derin tecrübe ederler”.<sup>136</sup> Eşlerin üstüne dökülen Tanrı sevgisinin armağanı da lütufta sürekli büyümenin çağrısıdır.

135. Büyümeyi teşvik etmeye ihtiyaç duymayan pastoral ve kusursuz sevgi hayali çok da yararlı değildir. En iyi olan henüz gelmemişken, iyi şarap zamanla olgunlaşırken, dünyasal bir

<sup>132</sup> Address to the Pilgrimage of Families during the Year of Faith (26 October 2013): AAS 105 (2013), 980.

<sup>133</sup> Angelus Message (29 December 2013): L’Osservatore Romano, 30-31 December 2013, p. 7.

<sup>134</sup> Address to the Pilgrimage of Families during the Year of Faith (26 October 2013): AAS 105 (2013), 978.

<sup>135</sup> Summa Theologiae II-II, q. 24, art. 7.101

<sup>136</sup> Second Vatican Ecumenical Council, Pastoral Constitution on the Church in the Modern World Gaudium et Spes, 48.102

sevgiye göksel bir anlam yüklemek, en iyinin henüz gelmediğini ve iyi şarabın beklemekle olgunlaşacağını unutturur. Şilili episkoposların belirttiği gibi, “aldatan tüketimci propagandanın iddia ettiği kusursuz aile, aslında yoktur. Bu ailelerde kimse yaşlanmaz, hastalık, üzüntü ya da ölüm yoktur... Tüketimci propaganda aile reisinin her gün yüzleşmek zorunda olduğu gerçeğe ilgisi olmayan bir fantezi sunar.”<sup>137</sup>. Sınırlarımız, hatalarımız, kusurlarımız ve birlikte büyüme çağrısına, sevgide olgunlaşmaya çalışmaya ve birlikteliği güçlendirmeye yanıtımızın ne olduğu hakkında gerçekçi bir tutum, daha sağlıklı olacaktır.

### *Diyalog*

136. Evlilikte ve aile yaşamında sevgiyi yaşamak, ifade etmek ve teşvik etmek için diyalog en temel unsurdur. Yine de uzun ve zorlu bir çıraklığın meyvesi olabilir. Erkekler ve kadınlar, gençlerle yaşlılar farklı iletişim kurarlar. Farklı dilden konuşur, farklı şekilde davranırlar. Soru sorma, onu cevaplama biçimimiz, ses tonu, zamanlama ve pek çok etken iletişim kurmanın koşullarıdır. Sevgiyi ifade etmek, gerçek diyalogu desteklemek için belli davranışlar geliştirmemiz gerekir.

137. Zaman ayırın, nitelikli zaman geçirin. Bu, karşınızdakinin söylemek istediği her şeyi sabırla ve dikkatle dinlemeye hazır olmak anlamına gelmektedir. Zamanı gelinceye dek konuşmamak gibi bir öz disiplin gerektirir. Bir fikir ya da öneri sunmadan önce karşınızdakinin söyleyeceği her şeyi duymuş olduğumuzdan emin olmalıyız. Bu, karşınızdaki kişiyi, zihinsel ya da duygusal bir dağılma olmadan dinlemeyi mümkün kılan, içsel bir sessizliği geliştirmek demektir. Acele etmeyin, kendi ihtiyaçlarınızı, endişelerinizi bir kenara bırakın ve bir alan yaratın. Genellikle eşlerden biri sorununa bir çözüm bulmaktan çok birinin onu, acısını, hayal kırıklığını, korkusunu, öfkesini ümitlerini ve hayallerini dinlemesine ihtiyaç duymaktadır. Şu türden şikâyetleri ne kadar da sık duyuyoruz: “Beni dinlemiyorsun”, “Dinliyor görünsen bile aslında başka şeyle ilgileniyorsun”, “Onunla konuşuyorum ve sanki bitirmemi bekleyemiyormuş gibi hissediyorum”, “Ne zaman konuşmaya kalksam, konuyu değiştirmeye çalışıyor ya da ters cevaplar verip sohbeti kesiyor.”

138. Karşınızdaki kişiye gerçekten önem vereceğiniz alışkanlıklar geliştirin. Bu ona özen göstermek, onun var olma hakkını tanımak, yaptığı ve mutlu olduğu şekilde düşünmek demektir. Kendi görüş açınızı ifade etmeniz gerekse bile asla onun sözlerini ve düşüncelerini

---

<sup>137</sup> Chilean Bishops’ Conference, La vida y la familia: regalos de Dios para cada uno de nosotros (21 July 2014).103

eleştirmeyin. Herkesin sağlayacağı bir katkı vardır, çünkü onların da yaşam deneyimleri, farklı duruşları, kendi endişeleri, becerileri ve iç görüşleri bulunmaktadır. Karşımızdakinin gerçeğine, en derin kararlarına değer vermeye, saldırgan bile olsa, iletişim kurmaya çalıştığı şeye dikkat göstermemiz gerekir. Kendimizi onun yerine koyarak en derin kaygılarını algılamak ve daha ileri bir diyalog için bunu başlangıç noktası olarak görmeye çalışmak gereklidir.

139. Açık görüşlü olmaya devam edin. Kendi sınırlı görüş ve fikirlerinize saplanıp kalmadan onları değiştirmeye ve geliştirmeye hazır olun. İki farklı düşünceyi bir araya getirmek her ikisini de zenginleştirecek bir senteze götürür. Bizim gerçekleşmesini istediğimiz birlik, tek tiplilik demek değil tam tersine “çeşitlilik içinde birlik” ya da “uzlaşmış çeşitlilik”tir. Kardeşçe birlik, herkesin yararına ilerlemek demek olan bütüncül perspektif içinde farklılıklara özen ve saygı göstermekle zenginleşir. Hepimizin birbirimize benzememiz gerektiği duygusundan, kendimizi kurtarmamız gerekiyor. Diyalog sürecine müdahale edebilecek durgun bir görünümü önlemek için kesin bir uyanıklık da gereklidir. Örneğin, sert duygular çıkmaya, kendini göstermeye başladığında diyalog kesilmesin diye, hassas olunmalıdır. Bir kişinin karşısındakini suçlamadan düşüncelerini söylemesi önemlidir. Tartışma zorlu konular üzerine ise kelimeler suçlayıcı olmayacak şekilde dikkatle seçilmelidir. Asla öfkeyi alevlendirmeyecek ve incitmeyecek bir nokta bulunmalıdır. Üstten bakan bir ses tonu, incitir, gülünç düşürür, suçlar ve gücendirir. Çiftler arasındaki anlaşmaların çoğu önemsiz şeyler yüzündendir. Çoğu önemsiz meselelerdir. Yine de ruh halini değiştiren şey, sözlerin nasıl ya da ne tutumla söylendiğidir.

140. Karşınızdaki kişiye sevgi ve ilgi gösterin. Sevgi en korkunç engelleri bile aşar. Birini sevdiğimizde ya da biri tarafından sevildiğimizi hissettiğimizde bize ne anlatmaya çalıştığını daha iyi anlarız. Karşınızdaki insandan bir düşmanmış gibi korkmak, zayıflık belirtisidir ve bundan kurtulmak gerekir. Bir kişinin durumunu somut seçenekler, inançlar ya da değerlere dayandırması, fakat bir tartışmayı kazanmak ya da haklılığını kanıtlamak peşinde olmaması çok önemlidir.

141. Son olarak, gerçek bir diyalog için söyleyecek şeylerimizin olması gerekir. Bu sadece okumak, kişisel olarak düşünmek, dua etmek ve dünyaya açık olmakla beslenebilecek içsel zenginliğin meyvesidir. Aksi takdirde sohbetler sıkıcı ve önemsiz hale gelir. Eşlerden ikisi de

bu konuda uğraşmazsa ve diğer insanlarla çok az bile gerçek teması olmazsa aile hayatı boğucu hale gelir ve diyalog da yoksullaşır.

#### *TUTKULU AŞK*

142. İkinci Vatikan Konsili, evlilik sevgisini “Bu insani sevgi özgürce kabul edilen eğilimle bir bireyden diğerine gider, bireyin bütün iyilik ve refahını kapsar, bedeni-ruhsal ifade olanaklarına özgün bir onur kazandırmaya yetkindir ve bunları evlilik dostluk ve beraberliğinin öğeleri ve özel işaretleri olarak yüceltir”<sup>138</sup> diyerek açıklamıştır. Bu nedenle zevki ya da tutkuyu göz ardı eden bir sevgi, insan yüreğinin Tanrı ile birliğini simgelemekte yetersiz kalır: “Tüm mistikler doğaüstü ya da göksel sevginin aradıkları sembolünü dostluk, evlat ya da bir davaya olan adanmışlıktan ziyade evlilik sevgisinde bulduğunu onaylarlar. Ve mantığı, onun bütüncüllüğünde bulunmaktadır”.<sup>139</sup> Öyleyse neden evlilikte duygular ve cinselliğe sıra geldiğinde duraklayalım?

#### *Duyguların dünyası*

143. Arzular, duygular, heyecanlar, eskilerin “tutkular” olarak adlandırdığı tüm bunların hepsi evlilik yaşamında önemli bir yere sahiptir. Bunlar kişinin yaşamına “diğeri” girdiğinde ve onun yaşamının bir parçası olduğunda uyanırlar. Tüm yaşayan varlıkların bir diğerine erişmek isteği karakteristiktir ve bu eğilimin her zaman temel duygusal belirtileri gösterir: zevk ya da acı, sevinç ya da üzüntü, şefkat ya da korku. Bunlar en temel psikolojik faaliyetin temelidir. İnsan türü bu dünyada yaşıyor ve tüm yaptıkları ve arayışı tutku ile doludur.

144. Gerçek bir insan olarak İsa duygularını göstermiştir. Yeruslaim’de reddedildiği için (bk. Mt. 23,27) incinmiş ve bu onu gözyaşı dökmeye itmiştir (bk. Lk. 19,41). Başkalarının acıları nedeniyle derinden etkilenmiştir (bkç Mk. 6,34); Onların acısını derinden hissetmiştir (Yu. 11,33), ve bir arkadaşının ölümü yüzünden ağlamıştır (Yu. 11,35). Onun duyarlılığına dair bu örnekler onun insan yüreğinin diğerlerine ne kadar açık olduğunu göstermektedir.

145. Bir duyguyu yaşamak, kendi içinde ahlaki olarak iyi ya da kötü değildir.<sup>140</sup> Arzu ya da aykırılığın tahrik etmesi ne günahtır ne de suçlanmayı gerektirir. Ahlaki olarak iyi ya da kötü olan şey, tutkuya dayanarak ya da onun etkisi altında ne yaptığımızdır. Fakat tutkular

---

<sup>138</sup> Pastoral Constitution on the Church in the Modern World *Gaudium et Spes*, 49.106

<sup>139</sup> A. Sertillanges, *L’Amour chrétien*, Paris, 1920, 174.107

<sup>140</sup> Cf. Thomas Aquinas, *Summa Theologiae* I-II, q. 24, art. 1.108

alevlendiğinde ya da aranır olduğunda ve bunun sonucunda kötü eylemlerde bulunduğumuzda, kötülük onu tetikleyen kararda yer alır ve kötü eylemler de onun sonucudur. Aynı doğrultuda devam edelim, bir kişinin bana çekici gelmesi, Her zaman iyi bir şey değildir. Bu kişiye olan ilgim onun üstünde hâkimiyet kurmaya çalışmama neden olursa, duygularım sadece bencilliğime hizmet etmiş olur. Sadece “iyi hissettiğimiz” için iyi olduğumuza inanmak, muazzam bir yanılsamadır. Büyük bir aşk kapasitesi hissedenler sadece sevgiye büyük açlık duydukları için, başkalarına vermeleri gereken mutluluk konusunda, henüz yetersizdirler. Kendi arzu ve ihtiyaçları içine kısırılmış olarak kalırlar. Bu durumda heyecanlar, en büyük değerlerden dikkati uzaklaştırır ve sağlıklı ve mutlu aile yaşamını geliştirmeyi imkânsız kılan benmerkezciliğin üstünü kapatır.

146. Özgür bir davranışa eşlik eden tutku, bu davranışın derinliğini gösterebilir. Evlilikteki sevgi, ailenin tüm duygusal yaşamı için ve onun toplum yaşamındaki hizmetlerinde daima yararlı olacaktır. Aile üyelerinin duygusal yaşamı, büyük karar ve değerleri engellemeden ya da gölgelemeden hassas bir biçim aldığı anda, fakat bir diğerinin özgürlüğünü gözettiğinde<sup>141</sup> bundan herkese hizmet eden zenginlik, kusursuzluk ve uyum doğduğunda olgundur artık.

#### *Tanrı çocuklarının sevincini sever*

147. Bu, feragat etmeyi gerektiren pedagojik bir süreç için yapılmış bir çağrıdır. Kilise’nin bu kanaati, genellikle insan mutluluğuna aykırı olduğu gerekçesi ile reddedilmektedir. XVI. Benediktus, bu yükümlülüğü büyük bir açıklıkla özetlemiştir: “Tüm buyrukları ve yasakları ile hayattaki en değerli şeyi çoraklığa dönüştüren Kilise değil mi? İlahi Olan’ın kesinlikle önceden tadılması demek olan mutluluğu bize sunan sevinç ki, Yaratıcı’nın bir armağanıdır, bize bir ısıklık çalmaz mı?”<sup>142</sup> XVI. Benediktus bunu, Hristiyanlıkta çileciliğin abartılıp olağandışı bir hal aldığı durumlar vardır, Kilise’nin resmi öğretisi Kutsal Yazılara sadakat içinde “erosu reddetmemektedir, fakat onun yıkıcı ve çarpık formuna karşı bir savaşı beyan etmektedir, çünkü erosun sahte bir şekilde ilahileştirilmesi ... gerçekte onu ilahi bir saygınlıktan mahrum etmekte ve onu insani olmaktan çıkarmaktadır”<sup>143</sup>, diye yanıtıyor.

<sup>141</sup> Cf. ibid., q. 59, art. 5.

<sup>142</sup> Encyclical Letter Deus Caritas Est (25 December 2005), 3: AAS 98 (2006), 219-220.109

<sup>143</sup> Ibid., 4: AAS 98 (2006), 220.

148. Duyguların ve içgüdülerin eğitilmesi gereklidir ve kimi zaman bu sınırları belirlemek gerekir. Hazzın tek bir biçimine yönelik aşırılık, kontrol eksikliği ya da saplantı o zevki zayıflatır ve bozar, aile hayatına zarar verir<sup>144</sup>. Bir insan, tutkularını harika ve sağlıklı bir şekilde yönlendirebilir, bunları diğerkâmlık ve sadece ailenin merkezindeki kişiler arası ilişkileri geliştirebilecek bütüncül kendini gerçekleştirmeye daha çok yöneltebilir. Bu, yoğun keyif anlarından vazgeçmek değildir<sup>145</sup>, fakat onları cömert bir bağlılık, sabırlı bir umut, kaçınılmaz yorgunluk ve bir ideali başarmak için mücadele ile bütünleştirir. Aile yaşamı bunların hepsidir ve tüm doluluğu ile yaşanmayı hak etmektedir.

149. Bazı ruhani akımlar, arzunun, acıdan kurtulma yolu olarak bertaraf edilmesi gerektiğini söylemektedir. Fakat biz, insan türünün hissettiği keyfi seven Tanrı'ya inanıyoruz: o bizi yarattı ve “Zevk almamız için bize her şeyi bol bol verdi” (1 Tim 6:17). Öyleyse bize anlattığı büyük ezgisiyle mutlu olalım: “Oğlum, elinden geldiği ölçüde kendine iyi bak... Bugün güzel şeylerden yararlanmaya bak” (Sir 14,11.14). Evli çiftler bunun gibi, Kutsal Kitap'tan buyruğu aldıklarında Tanrı'nın isteğine yanıt vermiş olurlar: “İyi günde mutlu ol” (Vaiz 7,14). Önemli olan, karşılıklı sevginin ihtiyaçları ile uyum içinde hayatın farklı dönemlerinde hazzın farklı ifade biçimleri bulabileceğini fark etme özgürlüğüne sahip olmaktır. Buna göre, bizi şaşkına çevirebilecek sınırlı bir deneyime sahip olmamak ve bilincimizi açmak için bizi teşvik eden bazı Doğu öğretmenlerinin öğretilerine önem vermeliyiz. Bilinçteki bu artış, arzunun inkârı ya da yıkımı değil, onun genişlemesi ve kusursuzlaşmasıdır.

### *Sevginin erotik boyutu*

150. Tüm bunlar bizi evliliğin cinsellik boyutuna götürmektedir. Yarattıklarına muhteşem bir armağan olan cinselliği, Tanrı'nın kendisi yaratmıştır. Bu armağanın geliştirilmesi ve yönlendirilmesi gerekiyorsa, bu, “otantik bir değerink yoknullaşmasını”<sup>146</sup> önlemek olmalıdır. Aziz II. Yuhanna Pavlus, kilise öğretisinin “insan cinselliğinin değerini inkâr” olduğu ya da Kilise'nin cinselliği basitçe hoş gördüğünü “çünkü üreme için gerekli bulunduğuk”<sup>147</sup> iddiasını reddetmektedir. Cinsel arzu tepeden bakılacak bir şey değildir ve “gerekliliğini sorgulamak için herhangi bir girişim de olamaz”<sup>148</sup>.

<sup>144</sup> Cf. Thomas Aquinas, Summa Theologiae I-II, q. 32, art.7.

<sup>145</sup> Cf. Id., Summa Theologiae II-II, q. 153, art. 2, ad 2: “Abundantia delectationis quae est in actu venereo secundum rationem ordinato, non contrariatur medio virtutis”. 110

<sup>146</sup> John PaulII, Catechesis (22 October 1980), 5: Insegnamenti III/2 (1980), 951.

<sup>147</sup> Ibid., 3.111

<sup>148</sup> Id., Catechesis, (24 September 1980), 4: Insegnamenti III/2 (1980), 719.

151. Tutkuların ve cinselliğin eğitilmesinin cinsel sevginin kendiliğinden oluşunu ortadan kaldırmasından korkanlara, Aziz II. Yuhanna Pavlus şu yanıtı veriyor: İnsan, “ilişkilerinde tam ve olgun kendiliğindenlik için çağrılmıştır”, bu olgunluk “kendi yüreğinin atışını anlamının zamanla olgunlaşan meyvesidir”<sup>149</sup>. Her bir insanın “sebat ve tutarlılıkla kendi bedeninin anlamını öğrenmesi gerektiğinden” disiplin ve kendine hâkim olmak gereklidir<sup>150</sup>. Cinsellik haz ya da eğlence demek değildir; o, birinin diğerine ait kutsal ve bozulamaz saygınlığı dikkate aldığı kişiler arası bir dildir. Bunun gibi, “insan yüreği, denebilir ki başka bir tür kendiliğindenlik içine katılır”<sup>151</sup>. Bu bağlamda erotizm, özellikle cinselliğin insanî tezahürü olarak ortaya çıkmaktadır. Bu “bedenin evlilik (gerdek) anlamı ve armağanın otantik saygınlığı”nı<sup>152</sup> keşfetmemize olanak sağlar. Beden teolojisi hakkındaki kateşezlerinde Aziz II: Yuhanna Pavlus cinsel farklılığın sadece “verimli olup üreme kaynağı” değil, aynı zamanda “sevgiyi ifade etme kapasitesi: insanı bir armağana dönüştürdüğü için değerli olan sevgi” ye<sup>153</sup> sahip olmak şeklinde öğretmektedir. Sağlıklı bir cinsel arzu her ne kadar zevk peşinde de olsa, her zaman bir merak duygusunu da içermektedir ve bu yüzden dürtüleri insanileştirebilir.

152. Öyleyse, sevginin erotik boyutunu, basitçe izin verilebilir bir kötülük ya da ailenin iyiliği için hoş görülebilecek bir yük olarak görmeye imkân yoktur. Üstelik eşler arasındaki ilişkiyi zenginleştiren bir armağan olarak görülmesi gerekir. Karşısındakinin haysiyetine saygı ile yüceltilen bir tutku olarak, insan yüreğinin gerçekleştirebileceği harikaları açıklayan “saf, katıksız onaylama” haline gelir. Bu yolla anlık bile olsa “hayatın iyi ve mutluluğa döndüğünü” hissedebiliriz<sup>154</sup>.

#### *Şiddet ve Kendi Çıkarları için Kullanma*

153. Cinselliğe bu olumlu görüşler temelinde yaklaşıldığında, tüm konuyu sağlıklı bir gerçekçilikle ele alabiliriz. Her şeyin ötesinde, cinsellik genellikle kişiliksizleştirilerek sağlıksız bir hale getirilen bir olgudur; sonuç olarak “kendini ortaya koymak ve kişisel arzu ve

<sup>149</sup> Catechesis (12 November 1980), 2: Insegnamenti III/2 (1980), 1133.

<sup>150</sup> Ibid., 4.

<sup>151</sup> Ibid., 5.

<sup>152</sup> Ibid., 1: 1132.112

<sup>153</sup> Catechesis (16 January 1980), 1: Insegnamenti III/1 (1980), 151.

<sup>154</sup> Josef Pieper, *Über die Liebe*, Munich, 2014, 174. English: *On Love*, in Faith, Hope, Love, San Francisco, 1997, p. 256.113

dürtüleri bencilce tatmin etmek için bir araç ve vesile haline gelmektedir”<sup>155</sup>. Günümüzde, cinsellik “kullan ve at” zihniyeti ile zehirlenme riski altındadır. Karşısındakinin bedeni genellikle tatmin sağladığı müddetçe kullanılacak ve çekiciliği kalmadığında reddedilecek bir obje olarak görülmektedir. Gerçekten cinselliğin çarpık anlaşılmasının ürünleri olan üstünlük kurma, küstahlık, istismar, cinsel sapkınlık ve şiddetin süregiden biçimlerini görmezlikten gelebilir ya da yok sayabilir miyiz? Ya da başkalarının haysiyeti gerçeği ve sevgi için insanın çağrılmışlığı, bu nedenle bir kişinin “kendini bulması” belirsiz ihtiyacından daha mı az önemli hale gelmektedir?

154. Evlilik içinde bile cinselliğin acı ve kendi çıkarları için kullanma kaynağı haline gelebileceğini de biliyoruz. Bu nedenle açıkça tekrar belirtilmelidir ki “evlilik içinde, eşlerden birinin onun durumunu, konu hakkındaki kişisel ve mantıklı isteklerini dikkate almadan isteklerini dayatması, gerçek bir sevgi eylemi değildir ve bu nedenle koca ve karı arasındaki samimi ilişkiye özgü uygulamanın ahlaki düzenini bozmaktadır”<sup>156</sup>. Koca ve karı arasındaki cinsel birleşmeye yönelik eylemler Tanrı’nın istediği şekilde “gerçekten insani bir durumda”<sup>157</sup> cinselliğin doğasına uygundur. Aziz Pavlus ısrarla der ki: “bu konuda haksızlık edip kardeşini aldatmamalıdır” (1 Se.4,6). Her ne kadar Pavlus kadının tamamen erkeğin altında bir şekilde konumlandırıldığı ataerkil kültür bağlamında yazmış olsa da cinselliğin eşler arasındaki iletişim ile gerçekleşmesi gerektiğini vurgulamıştır: bir süre için cinsel ilişkiye ara verme olasılığını getirmiştir; fakat bunun “karşılıklı rıza ile” (1. Ko. 7,5) olması gerekliliğini belirtmiştir.

155. Aziz II. Yuhanna Pavlus, incelikli bir şekilde bir çiftin “tatminsizliğin tehdidi altına girebileceği”<sup>158</sup> uyarısında bulunmuştur. Başka bir deyişle, giderek artan bir derinlikte birlikteliğe çağrılmışken, iki kişi arasındaki farklılıklar ve haklı mesafeyi yok etme riski altında olabilirler. Her biri kendine has ve yadsınamaz haysiyetine sahiptir. Karşılıklı aidiyet hâkim olmaya dönüştüğünde “kişiler arası ilişkinin birlikteliğe dayanan yapısı temelden değişir”<sup>159</sup>. Hâkim olma zihniyeti, üstün olan bir kişinin, diğerinin saygınlığını reddetmesi ile sonuçlanır<sup>160</sup>. Sonunda artık “kendilerini kendi bedenleriyle öznel olarak tanımlarlar”<sup>161</sup>

<sup>155</sup> John Paul III, Encyclical Letter Evangelium Vitae (25 March 1995), 23: AAS 87 (1995), 427.

<sup>156</sup> Paul VI, Encyclical Letter Humanae Vitae (25 July 1968), 13: AAS 60 (1968), 489.114

<sup>157</sup> Second Vatican Ecumenical Council, Pastoral Constitution on the Church in the Modern World Gaudium et Spes, 49.

<sup>158</sup> Catechesis (18 June 1980), 5: Insegnamenti III/1 (1980), 1778.

<sup>159</sup> Ibid., 6.

<sup>160</sup> Cf. Catechesis (30 July 1980), 1: Insegnamenti III/2 (1980), 311.

çünkü artık cinsellik en derin anlamını yitirmiştir. Cinselliği kendinden kaçmanın bir yolu olarak yaşar ve sonundave evlilik birlikteliğinin güzelliğinden vazgeçmiş olurlar.

156. Cinsel itaatin her tür biçimi açıkça reddedilmelidir. Bu, Aziz Pavlus’un Efeslilere Mektubu’nda kadınlara yönelik sözlerinin uygun olmayan yorumlarını da kapsamaktadır: “kocalarınıza bağımlı olun” (Ef 5, 22). Bu bölüm, kültürel sınıflandırmaya bir ayna tutmaktadır, fakat bizim endişemiz kültürel doku değil, onun ilettiği kültürel mesaj hakkındadır. Aziz II. Yuhanna Pavlus’un bilgece gözlemlediği gibi: “sevgi, kadının, kocasına tabi bir hizmetçi ya da köle olabileceği her tür bağılılığı dışlamaktadır... Evlilik yoluyla kurmaları gereken birlik ya da birliktelik, karşılıklı olarak kendini verme eylemidir ve bu da karşılıklı itaati gerektirir”<sup>162</sup>. Bu nedenle Pavlus devam eder: “Aynı biçimde kocalar da karılarını kendi bedenleri gibi sevmelidir.” (Ef 5, 28). Kutsal kitabın bu metni, herkesi kayıtsız bireyselliğin üstesinden gelmek ve devamlı başkalarını düşünmek konusunda yüreklendirmekle ilgilidir: “birbirinize bağımlı olun” (Ef 5,21). Evlilikte bu karşılıklı “bağımlılık” özel bir anlam kazanmaktadır ve sadakat, saygı ve özenle kendini gösteren özgürce seçilmiş bir karşılıklı aidiyet olarak ortaya çıkar. Cinsellik bu evlilik dostluğuna hizmet eden birinin diğerini tamamlamasına yardım etmesi nedeniyle ayrılamaz bir unsurdur.

157. Yine de, cinselliğin ve erotizmin çarpıtmalarını reddetmek asla bizi cinsellik ve *erosun* (cinsel aşkın) kötü görülmesine ya da ihmal edilmesine götürmemelidir. Evlilik ideali asla saf bir şekilde, kendi tatminini düşünmeden, diğerinin iyiliği için, kendisinin tüm kişisel ihtiyaçları ve isteklerinden vazgeçtiği, cömertçe kendini verme ve fedakârlık olarak görülemez. Gerçek sevginin, diğerini kabul edebilmeye, kendi savunmasızlığını ve ihtiyaçlarını kabul edebilmeye ve okşama, kucaklama, öpüşme ve cinsel birleşmede ifadesini bulan fiziksel sevginin samimi ve sevinçli şükranla karşısındakini kabul edebilmeye ihtiyacı olduğunu hatırlamamız gerekiyor. XVI. Benediktus bunu açık bir şekilde ifade etmektedir: “İnsan saf ruh olmak istese ve bedeni kendi hayvan doğasında yalnız bıraksa idi, hem ruh hem de beden saygınlıklarını yitirirdi”<sup>163</sup>. Bu nedenle “insan, kendini kurban ederek verdiği sevgi ile yaşayamaz. Her zaman veremez, alması da gerekir. Sevgi vermek isteyen kişi, onu bir armağan olarak kabul de etmelidir”<sup>164</sup>. Yine de insan dengesinin kırılğan olduğunu unutmamak gerekir; bir kısmımız insanın gerçek büyümesine direnmekte ve her an bu en ilkel ve bencilce eğilimleri serbest bırakabilmektedir.

---

<sup>161</sup> Catechesis (8 April 1981), 3: Insegnamenti IV/1 (1981), 904.115

<sup>162</sup> Catechesis (11 August 1982), 4: Insegnamenti V/3 (1982), 205-206.116

<sup>163</sup> Encyclical Letter Deus Caritas Est (25 December 2005), 5: AAS 98 (2006), 221.

<sup>164</sup> Ibid., 7.117

## *Evlilik ve Bekaret*

158. “Evlenmemiş pek çok insan kendilerini sadece ailelerine adamakla kalmayıp, arkadaş gruplarında ve Kilise cemaatlerinde ve mesleki yaşamlarında genellikle büyük hizmetlerde bulunmaktadır. Kimi zaman onların varlıkları ve katkıları görmezden gelinmekte ve bu da onları bir tür yalıtılmışlık duygusuna sürüklemektedir. Hayır işleri ve gönüllü çalışmalarla pek çoğu talantlarını Hristiyan cemaati için kullanmaktadırlar. Diğerleri evlenmeden yaşamaktadırlar, çünkü yaşamlarını Mesih sevgisine ve komşularına adanmışlardır. Onların bu adanmışlıkları aileyi, Kiliseyi ve toplumu büyük ölçüde zenginleştirmektedir”<sup>165</sup>

159. Bekâret, sevginin bir biçimidir. Bir belirti olarak Krallığın gelişinden ve İncil’in amacına tam bağlılıktan (cf. *1 Cor 7:32*) söz eder. Aynı zamanda cennetin tamlığının da bir yansımasıdır “Orada ne evlenecek ne de evlendirilecekler” (*Mt 22,30*). Aziz Pavlus bekâreti önermektedir, çünkü İsa’nın çok yakında gelecek oluşunu beklemekte ve herkesin sadece İncil’i ilan etmekte yoğunlaşmasını istemektedir: “Zaman daralmıştır” (*1 Ko. 7,29*). En azından bunun kendi kişisel görüşü ve tercihi olduğunu (bk. *1 Ko. 7,6-9*), Mesih tarafından talep edilmediğini belirtmektedir: “Rab'den bir buyruk almış değilim” (*1 Ko 7,25*). Yine de farklı çağrıların değerini belirtmektedir: “herkesin Tanrı'dan aldığı ruhsal bir armağanı vardır; kiminin şöyle, kiminin böyle.” (*1 Ko. 7,7*). Bunu düşünerek Aziz II. Yuhanna Pavlus kutsal kitap metinlerinde “evliliğin daha aşağı derecede olduğu bekâret ve bakırlığın daha üstün olduğunu düşündürtecek nedenler bulunmadığını”<sup>166</sup> cinsel perhize dayanarak belirtmiştir. Mutlak bir şekilde bekâretin üstünlüğünden söz etmektense, farklı yaşam biçimlerinin birbirini tamamladığına işaret etmek ve ardından birinin bir şekilde diğerinin öbür şekilde daha kusursuz olabileceğini belirtmek yeterli olacaktır. Halesli Alexander örneğin, evliliğin, “Mesih’in Kilisesi ile birlikteliğini ya da ilahi tabiatı ile insani tabiatının birliğinin”<sup>167</sup> yüce gerçekliğini sembolize etmesi nedeniyle, bir bakıma diğer kutsal sıklardan daha üstün sayılabileceğini ifade etmiştir.

160. Dolayısıyla, “evliliğin değerini, kendini tutma lehine sınırlamak, konu değildir”<sup>168</sup>. “Birinin diğerine karşı olması için bir neden yoktur... Eğer belli bir teolojik geleneği izlersek biri “kusursuzluk durumu”ndan söz edildiğinde (*status perfectionis*), bu kendi içinde kendini

<sup>165</sup> Relatio Finalis 2015, 22.118

<sup>166</sup> Catechesis (14 April 1982), 1: Insegnamenti V/1 (1982), 1176.

<sup>167</sup> Glossa in quatuor libros sententiarum Petri Lombardi, IV, XXVI, 2 (Quaracchi, 1957, 446).

<sup>168</sup> John Paul III, Catechesis (7 April 1982), 2: Insegnamenti V/1 (1982), 1127.119

sınırlamakla değil, fakat yaşamın tamamını evanjelik konulara dayandırmakla olacaktır”<sup>169</sup> Evli bir insan hayır işlerinde en üst seviyede çalışabilir ve bu nedenle “bu öğütlerin ruhuna sadakat sayesinde kusursuzluğa erişir. Bu tür kusursuzluk her erkek ve kadın tarafından mümkündür ve kabul edilebilirdir”<sup>170</sup>.

161. Bekâretin değeri bir başkasına sahip olma ihtiyacı duymayan bir sevgiyi temsil etmesinden kaynaklanır; bu şekilde Göklerin Krallığının özgürlüğünü yansıtır. Bekâret, evli çiftleri Krallığın gelişine yönelik olarak Mesih’in kesin sevgisini arkalarına alarak kendi evlilik sevgilerini yaşamaları için yüreklendirir. Kendi payına, evlilik sevgisi diğer değerleri sembolize eder. Diğer yandan evlilik, Kutsal Üçlü Birlik’te bulunan ayırmadaki tam birliğin özel bir yansımasıdır. Aile aynı zamanda Mesih’in bir işaretidir. Her insanın hayatının bir parçası olan, beden alması, ölümü ve dirilişi sayesinde bizimle bir olan Tanrı’ya yakınlığı ortaya koyar. Her bir eş, “ölüme dek her şeyi paylaşmak için isteklerinin bir işareti olarak bir diğeri ile “tek beden” haline gelir. Bekâret, dirilen Mesih’in “eskatolojik” işareti iken, evlilik, bu dünyada yaşayan bizler için “tarihsel” bir işaret, bizimle bir olmayı ve bunun için kanını dökme pahasına kendini vermeyi seçen dünyasal Mesih’in işaretidir. Bekâret ve evlilik, sevmenin farklı yollarıdır ve böyle de olmalıdır. “İnsan sevgisiz yaşayamadığı”ndan, “kendisi için kavranılamaz bir varlık olarak kalır, ona sevgi açıklanmazsa, hayatı anlamsız olur”<sup>171</sup>.

162. Bekârlık, bağımsız olma, bir evden taşınma, başkası için iş ya da görüş, uygun gördüğü şeyler için başkalarıyla istediği gibi para ve zaman harcama özgürlüğü veren rahat bir bekâr hayatı olma riski taşıyabilir. Bazı durumlarda evli çiftlerin tanıklığı özellikle dokunaklı hale gelebilir. Bekârete çağrılanlar bazı evliliklerde Tanrı’nın cömert ve antlaşmasına sürekli sadakatinin belirtisini görebilir ve bu onları diğerlerine karşı daha somut ve cömert bir şekilde davranmaya yöneltebilir. Pek çok evli çift, eşi fiziksel çekiciliğini yitirdiği ya da ihtiyaçlarını tatmin edemediği halde toplumun sadakatsiz olma ya da diğerini terk etme yönündeki telkinlerine rağmen eşine sadık kalmaktadır. Hasta kocasına bakım sağlayan bir eş, bu nedenle Haç’a daha yakın olmaya başlar ve ölüme dek ettiği yemini yeniler. Bu tür bir sevgide gerçek sevginin saygınlığı parıldar, öyle ki sevilmeğe sevmek, merhamete daha

<sup>169</sup> Id., Catechesis (14 April 1982), 3: Insegnamenti V/1 (1982), 1177.

<sup>170</sup> Ibid.120

<sup>171</sup> Id., Encyclical Letter Redemptor Hominis (4 March 1979), 10: AAS 71 (1979), 274.

yaraşır bir durum olur.<sup>172</sup> Çocuklar zahmetli ve problemlili olduklarını ispatladıklarında birçok ailede fedakârlık ve sevecenlik için bir kapasitenin bulunduğuna da dikkat edebiliriz. Bu bazı ebeveynleri İsa'nın özgür ve fedakâr sevgisinin bir işareti haline getirir. Bu gibi durumlar, bekâr insanları Krallık için olan taahhütlerine daha büyük bir cömertlik ve açıklıkla bağlanmaları için yüreklendirir. Günümüzde dinî değerlerden uzaklaşarak sekülerleşme yaşam boyu birlikteliğin değerini ve evlilik çağrısının güzelliğini gölgelemektedir. Bu nedenle “evlilik sevgisinin *olumlu* yönlerini derin bir şekilde anlamak gereklidir”<sup>173</sup>

## SEVGİNİN DÖNÜŞÜMÜ

163. Artık yakın ve seçkin ilişkilerin kırk, elli hatta altmış yıla varması demek olan uzun yaşam süreleri nedeniyle başlangıçtaki kararın sık sık yenilenmesi gerekiyor. Eşlerden biri, diğeri için artık yoğun cinsel arzu duymayabilirken hala birbirlerine karşılıklı aidiyetten ve ikisinin de yalnız olmadığını ve yaşamda paylaştıkları her şeyde “ortak” olduklarını bilmekten hoşnut olabilir. Onlar, gerek hayatın zorlukları ile yüzleşirken gerekse onun güzelliklerinden haz duyarken birbirlerine yoldaştır. Bu tatmin, evlilik sevgisine uygun sevginin bir parçasıdır. Tüm hayatımız boyunca böyle hissedeceğimizin garantisi yoktur. Ancak bir çift paylaşılan ve kalıcı bir yaşam hedefi üretebilirse ve birbirini sevebilir ve zenginleştiren samimiyetten zevk alarak, ölüm onları ayırana dek bir olarak yaşayabilir. Söz verdikleri sevgi her duygu, heyecan ya da zihin durumundan üstündür. O, daha derin bir sevgi, yüreğin yaşam boyu sürecek kararıdır. Tekrar çözülemeyen çatışmalar ve karışık duygusal durumların ortasında bile her gün sevmek, birbirine ait olma, hayatı paylaşma, sevmeyi ve affetmeyi sürdürme kararını tekrar verirler. Her biri kişisel gelişme ve ilerleme yolu boyunca gelişir. Bu yolculukta her adımda ve her yeni durakta sevgi sevinir.

164. Her evlilik sürecinde fiziksel görünüm değişir, fakat bu sevgi ve cazibenin azalmasını gerektirmez. Biz karşımızdakini, olduğu kişi olarak severiz, sadece bedeni için değil. Beden yaşlansa da kalbimizi ilk kazandığı zamanki özellikleri hala taşımaya devam eder. Başkaları bu kimliğin güzelliğini artık göremeseler de bir eş sevginin gözleriyle onu görmeye devam eder ve onun sevgisi azalmaz. O, eşine ait olma kararını tekrarlar ve bu seçimini sadık ve sevecen bir yakınlıkla ifade eder. Bu kararın soyluluğu yoğunluğu ve derinliği sayesinde evlilik görevlerini tamamlayacakları yeni bir tür duygunun ortaya çıkmasını sağlar. Çünkü

<sup>172</sup> Cf. Thomas Aquinas, Summa Theologiae, II-II, q. 27, art. 1.121

<sup>173</sup> Pontifical Council for the Family, Family, Marriage and “De Facto” Unions (26 July 2000), 40.122

“bir başka insanın neden olduğu duygu... evlilik eylemine doğru bir eğilim göstermez”.<sup>174</sup> Başka duygusal ifadeler bulur. Aslında, sevgi “tek bir gerçekliktir, fakat farklı boyutlarla; farklı zamanlarda ya da bir ya da diğer boyutta daha açık şekilde ortaya çıkabilir”,<sup>175</sup>. Evlilik bağı kendini ifade etmek için yeni bağlar bulur ve gücünü artırmak için sürekli uğraşır. Bu iki insan aralarındaki bağı korur ve dayanıklılığını artırır. Her gün çaba göstermek gerekir. Bunlardan hiç biri yine de lütfunu, doğaüstü dayanıklılığını ve ruhsal ateşini vermesi böylece, her yeni durumda sevgimizi onaylaması, yönlendirmesi ve dönüştürmesi için Kutsal Ruh’a dua etmeden mümkün değildir.

## BÖLÜM BEŞ

### SEVGİ VERİMLİ KILAR

165. Sevgi her zaman yaşam verir. Evlilik sevgisi “bir çift olmakla sonlanmaz... Birbirlerine kendilerini veren çift sadece kendilerini vermez, fakat sevgilerinin yaşayan yansıması olan, evlilik birliklerinin kalıcı işareti olan ve anne ve baba olmalarının ayrılmaz ve yaşayan sentezi olan çocuk gerçeğini de verir”.<sup>176</sup>

#### YENİ BİR HAYATA KUCAK AÇMAK

166. Aile, sadece doğacak yeni yaşam için değil, Tanrı’nın bir armağanını karşılamak için bir düzendir. Her yeni yaşam “asla bizi şaşırtmaktan vazgeçmeyen sevginin tamamen bedelsiz

---

<sup>174</sup> John PaulIII, Catechesis (31 October 1984), 6: Insegnamenti VII/2 (1984), 1072.

<sup>175</sup> BenedictXVI, Encyclical Letter Deus Caritas Est (25 December 2005), 8: AAS 98 (2006), 224.

<sup>176</sup> John PaulIII, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio, (22 November 1981), 14: AAS 74 (1982), 96.

boyutunu takdir etmemizi sağlar. Henüz başlangıçtan seviliyor olmanın güzelliği: Çocuklar daha doğmadan önce sevilirler”<sup>177</sup> Burada, “bunu hak edecek bir şey yapmadan önce sevilmiş olan”<sup>178</sup> çocuklar için, her zaman inisiyatifi ele alan Tanrı sevgisinin üstünlüğünün yansımaları görüyoruz. Ve yine, “yaşamlarının ilk anından itibaren pek çok çocuk reddediliyor, terkediliyor ve çocuklukları, gelecekleri çalınıyor. Kendilerini haklı çıkarmak ister gibi bu çocukları dünyaya getirmenin hata olduğunu söylemeye cüret edenler de var. Bu utanç verici!.. Yetişkinlerin hataları yüzünden çocukları cezalandıracaksak, nasıl insan hakları ve çocuk hakları için bildireler yayımlayabiliyoruz?”<sup>179</sup> Eğer bir çocuk istenmeyen koşullarda bu dünyaya geldiyse ebeveynler ve ailenin diğer üyeleri bu çocuğu Tanrı’nın bir armağanı olarak kabul etmek için mümkün olan her şeyi yapmalı ve onu açıklık ve sevgiyle kabul etme sorumluluğunu üstlenmelidirler. Çünkü “dünyaya gelen çocuklar hakkında, eğer çocuk kendisinin bir hata olduğunu ya da buna layık olmadığını ya da dört rüzgâra ya da insanların küstahlığına terkedildiğini hissedecekse, yetişkinler tarafından çok büyük ya da çok ağır fedakârlıklar yapılmış gibi konuşmayın”<sup>180</sup>. Rab tarafından bir babaya ve anneye emanet edilen yeni bir çocuk armağanı, onu kabul etmekle başlar, yaşam boyu koruma ile devam eder, ve ebedi yaşamın sevinci ile son hedefine ulaşır. Her bir bireyin sonunda ulaşacağı durumu sükûnetle düşünerek, ebeveynler kendilerine emanet edilen bu değerli armağana daha çok özen göstereceklerdir. Çünkü Tanrı, ebeveynlere ebediyet boyunca çocuklarına sesleneceği ismi seçme imkânını verir<sup>181</sup>.

167. Geniş aileler Kilise’nin sevincidir. Sevginin verimliliğinin bir ifadesidir. Aynı zamanda Aziz II. Yuhanna Pavlus’un haklı bir şekilde açıkladığı gibi, sorumlu ebeveynlik “sınırsız doğum ya da çocuk yetiştirmede nelere dikkat edileceğinin farkında olmamak değil, kendi durumları ve meşru isteklerini göz önünde tutmak kadar, çiftlerin ihlal edilemez özgürlüklerini bilgece ve sorumlulukla kullanmaları, sosyal ve demografik gerçekleri dikkate almalarıdır”<sup>182</sup>.

---

<sup>177</sup> Catechesi (11 febbraio 2015): L’Osservatore Romano, 12 febbraio 2015, p. 8.

<sup>178</sup> Ibid.

<sup>179</sup> Catechesi (8 April 2015): L’Osservatore Romano, 9 April 2015, p. 8.

<sup>180</sup> Ibid

<sup>181</sup> Cf. Second Vatican Ecumenical Council, Pastoral Constitution on the Church in the Modern World *Gaudium et Spes*, 51: Let us all be convinced that human life and its transmission are realities whose meaning is not limited by the horizons of this life only: their true evaluation and full meaning can only be understood in reference to our eternal destiny

<sup>182</sup> Letter to the Secretary General of the United Nations Organization on Population and Development (18 March 1994): *Insegnamenti XVII/1* (1994), 750-751.

### *Hamileliği beklerken sevgi*

168. Hamilelik zor ama muhteşem bir dönemdir. Bir anne, yeni bir yaşam mucizesini dünyaya getirmek için Tanrı'ya katılır. Annelik, “dişî bedeninin gebe kalmak ve yeni bir insan dünyaya getirmeye yönelik özel yaratıcılık potansiyeli”nin<sup>183</sup> bir meyvesidir. Her kadın buna katılır: “her doğumla yenilenen yaratılışın gizemi”<sup>184</sup>. Mezmurcu diyor ki: “Daha annemin karnındayken bana şekil verdin” (Mez. 139, 13). Annesinin rahminde büyüyen her çocuk Peder Tanrı'nın ebedi sevgi planının parçasıdır: “Ana rahminde sana biçim vermeden önce tanıdım seni” (Yer. 1, 5). Her çocuk Tanrı'nın yüreğinde ebediyet boyunca bir yere sahiptir; o, rahme düştüğünde Yaratıcı'nın ebedi rüyası gerçekleşir. Rahme düştüğü andan itibaren embriyonun büyük değeri hakkında düşünmeye biraz ara verip nunu Tanrı'nın gözleriyle görmeye çalışalım. O, her zaman, görünenin ötesindekine bakar.

169. Hamile bir kadın çocuğunu hayal etmekle Tanrı'nın planına katılabilir. “9 ay boyunca her anne ve baba çocuğunu düşünür... hayal etmeden aile sahibi olamazsınız. Eğer bir aile hayal kurma yetisini yitirirse çocuklar büyümmez, sevgi gelişmez, hayat geri çekilir ve ölür”<sup>185</sup>. Hristiyan çiftler için, vaftiz bu rüyanın gerekli bir parçası olarak görülür. Dualarıyla ebeveynler vaftiz için hazırlanır, bebeklerini doğmadan önce İsa'ya emanet ederler.

170. Bilimsel gelişmeler, çocuğun saçını ya da geçirebileceği hastalıkları önceden öğrenmemize imkân sağlamaktadır, çünkü tüm fiziksel özellikler daha embriyo aşamasında genetik kodlara yazılıdır. Yine de sadece Peder, Yaratıcı çocuğu bilmektedir; sadece o doğacak bebeğin en derinde kim olduğunu ve değeri bilmektedir. Bebek bekleyen anneler, Tanrı'dan çocuklarını tam anlamıyla tanıyacak ve onu olduğu gibi kabul edecek bilgeliği istemelidirler. Bazı ebeveynler çocuklarının en doğru zamanda gelmediğinden kaygılanırlar. Rab'den çocuklarını tamamen ve tüm yürekleriyle kabul etmek için kendilerini iyileştirmelerini ve güç vermesini isterler. Bir çocuk için, istenildiğini hissetmek önemlidir. O, bazı kişisel ihtiyaçlar için aksesuar ya da çözüm değildir. Bir çocuk, muazzam değeri olan bir insandır ve asla bir kişinin yararı için kullanılmamalıdır. Bu yeni yaşamın size uygun olup olmadığı, özelliklerinin sizi hoşnut edip etmediği ya da plan ve isteklerinize uyup uymadığı o kadar da önem taşımamaktadır. Çünkü “çocuklar armağandırlar. Her biri eşsiz ve yeri doldurulamazdır... Çocuklarımızı, sadece güzel oldukları, bize benzedikleri ya da bizim gibi

<sup>183</sup> John PaulII, Catechesis (12 March 1980), 3: Insegnamenti III/1 (1980), 543.128

<sup>184</sup> Ibid.

<sup>185</sup> Address at the Meeting with Families in Manila (16 January 2015): AAS 107 (2015), 176.129

düşündükleri ya da rüyalarımızı gerçekleştirdikleri için değil, onlar bizim çocuklarımız olduğu için severiz. Biz onları seviyoruz. Çünkü çocuk, çocuktur”<sup>186</sup>

171. Geleceğin tüm annelerine büyük bir sevgiyle şunu söylemek istiyorum: Mutlu olun ve hiç bir şeyin sizden içinizdeki annelik sevincini çalmasına izin vermeyin. Çocuğunuz, mutluluğunuzu hak ediyor. Korkuların, üzüntülerin, diğer insanların yorumlarının ya da sorunların Tanrı’nın dünyaya yeni bir yaşam getirme aracı olan sevincinizi azaltmasına izin vermeyin. Kuruntuya kapılmadan kendinizi çocuğunuzun doğumuna hazırlayın ve Meryem’in sevinç dolu ilahisine katılın: “Canım Rab’bi yüceltir; Ruhum, Kurtarıcım Tanrı sayesinde sevinçle coşar. Çünkü O, sıradan biri olan kuluyla ilgilendi. İşte, bundan böyle bütün kuşaklar beni mutlu sayacak.” (Lk 1, 46-48). Tüm endişelerinizin ortasında bu huzurlu heyecanı yaşamaya çalışın ve Rab’den sevincinizi korumasını isteyin, böylece onu çocuğunuza aktarabileceksiniz.

#### *Bir annenin ve bir babanın sevgisi*

172. “Doğan çocuklar, beslenme ve bakım ile birlikte sevmekte olduklarını bilmenin kesin ruhsal armağanını almaya başlarlar. Bu sevgi onlara verilen isimle, paylaşılan dille, sevginin bakışı ve parlak bir gülümseme ile gösterilir. Bu yolla ruhumuza dokunan, özgürlüğü arayan, başkalarının farklılıklarını kabul eden, onları diyalog kurarak tanıyan ve saygı gösteren insan ilişkilerinin güzelliğini öğrenirler... Bu sevgidir ve Tanrı sevgisinin kıvılcımını barındırır.”<sup>187</sup> Her çocuğun bir anneden ve bir babadan sevgi görmeye hakkı vardır; çocuğun bütüncül ve uyum içinde gelişimi için her ikisi de gereklidir. Avusturalyalı Episkoposların gözlemlediği gibi, eşlerin her biri “çocuğun yetiştirilmesine farklı bir katkıda bulunur. Bir çocuğun haysiyetine saygı göstermek demek, onun bir anneye ve bir babaya sahip olma ihtiyacı ve doğal hakkını kabul etmek demektir”<sup>188</sup> Bura da basit bir şekilde anne ve babanın ayrı bireyler olarak sevgilerinden söz etmiyoruz, fakat aynı zamanda bir kişinin hayat kaynağı olan ve ailenin somut temeli olan karşılıklı sevgilerinden de bahsediyoruz. Bu olmazsa çocuk sadece bir oyun aracı haline gelebilir. Koca ve karısı, baba ve anne her ikisi birden Yaratıcı Tanrı’nın sevgisi ile işbirliği içinde ve kesin bir şekilde onun yorumlayıcısıdır”.<sup>189</sup> Çocuklarına Rab’bin

<sup>186</sup> The love of parents is the means by which God our Father shows his own love. He awaits the birth of each child, accepts that child unconditionally, and welcomes him or her freely.

<sup>187</sup> Catechesis (14 October 2015): L’Osservatore Romano, 15 October 2015, p. 8.131

<sup>188</sup> Australian Catholic Bishops’ Conference, Pastoral Letter Don’t Mess with Marriage (24 November 2015), 13.

<sup>189</sup> Second Vatican Ecumenical Council, Pastoral Constitution on the Church in the Modern World Gaudium et Spes, 50.132

anaç ve babacan sevgisini gösterirler. Birlikte, karşılıklılığın, farklılıklara saygının ve verebilmenin ve alabilmenin değerini öğretirler. Bazı kaçınılmaz nedenlerle ebeveynlerden biri bunu yapamayacak duruma gelirse, çocuğun olgunluğa doğru sağlıklı bir şekilde büyümesi için bu kaybı dengelemek, gereklidir.

173. Yetim olma duygusu günümüzde pek çok çocuğu ve genci düşündüğümüzden çok daha derin bir şekilde etkilemektedir. Günümüzde kadınların eğitim, çalışma, becerilerini geliştirme ve kişisel amaçları olması isteklerini, meşru ve gerçekten istenir bir şekilde kabul etmekteyiz. Aynı zamanda, özellikle yaşamın ilk aylarında, çocukların annelerinin mevcudiyetine olan ihtiyaçlarını da görmezden gelemeyiz. Aslında “kadın, rahme düşen yeni bir insan yaşamı ve onun bedeninde gelişmesi ve dünyaya onun vasıtasıyla gelmesi nedeniyle bir anne olarak erkeğin önünde yer almaktadır”<sup>190</sup> bu dişil nitelikleriyle birlikte annelik mevcudiyetinin zayıflaması dünyamız için ölümcül bir risk taşımaktadır. Tek tiplilik ya da anneliğin görmezden gelinmesini talep etmediği müddetçe Kesinlikle feminizmin değerini kabul ediyorum. Kadınların tüm ihtişamı, yadsınamaz insan haysiyetinden kaynaklanan tüm haklarını ve aynı zamanda toplum için esas olan dişil dehalarını da içermektedir. Onlara ait dişil özellikler – özellikle annelik – görevler de yüklemektedir, çünkü kadınlık toplumun ihtiyacı olan ve herkesin yararı için korunması gereken özel bir görev de taşımaktadır.<sup>191</sup>

174. “Anneler, yayılmakta olan benmerkezci bireyselliğin en güçlü antidotudur... Yaşamın güzelliğine tanıklık edenler onlardır”.<sup>192</sup> Elbette “anneler olmazsa, toplum insani olmaktan çıkar, çünkü anneler her zaman en kötü anlarda bile şefkatin, kendini adamanın ve ahlaki dayanmanın tanığıdır. Anneler genellikle ilk dualar ve ibadet hareketleriyle çocukların öğreneceği dini uygulamaların en derin anlamını aktarırlar... Anneler olmasa sadece yeni imanlıların oluşması duraklama, imanın kendisi de sade ve derin sıcaklığının iyi bir bölümünü yitirir... Sevgili anneler: Teşekkür ederiz! Ailenizde, Kiliseye ve dünyaya verdikleriniz için teşekkür ederiz.”<sup>193</sup>

175. Çocuğunu şefkat ve merhametle izleyen bir anne, onun güven içinde yaşaması ve dünyanın ona kucak açan bir yer olduğunu görmesini sağlar. Bu çocuğun öz saygı içinde büyümesini ve karşılığında samimiyet ve empati kapasitesi geliştirmesine yardım eder. Baba da kendi payına, hayatın sınırlarını kavrayarak daha geniş bir dünya için mücadele etmesini

<sup>190</sup> John Paul III, Catechesis (12 March 1980), 2: Insegnamenti III/1 (1980), 542.)

<sup>191</sup> Cf. Id., Apostolic Letter Mulieris Dignitatem (15 August 1988), 30-31: AAS 80 (1988), 1726-1729.

<sup>192</sup> Catechesis (7 January 2015): L'Osservatore Romano, 7-8 January 2015, p. 8.133

<sup>193</sup> Ibid.134

ve çok çalışmak ve yorulmak gerektiğini anlaması için çocuğa yardım eder. Eşi için sevgi ve ilgi gösteren, açık ve huzurlu eril bir kimlik sahibi bir baba, şefkatli bir anne kadar gereklidir. Her bir ailenin somut koşullarına bağlı olarak elbette görevlerde ve sorumluluklarda esneklikler olabilir. Fakat dişi ve erkek her iki figürün iyi bir şekilde tanımlanmış bu mevcudiyeti çocuğun büyümesi için en uygun ortamı oluşturur.

176. Sık sık toplumumuzun “babasız bir toplum” olduğunu duymaktayız. Batı kültüründe baba figürü simgesel olarak yok, kayıp ya da kaybolmuştur. Erkekliğin kendisi bile sorgulanır haldedir. Bu sonuç anlaşılabilir bir karışıklıktır. “Başlangıçta bu, efendi olan, yasa olmadan yasanın temsilcisi olarak empoze edilen, çocuklarının mutluluğu hakkında söz sahibi olan, genç insanların kurtuluşu ve özerkliğine engel olan babadan bağımsız kalmak düşüncesi ile bir özgürleşme olarak algılandı. Bazı evlerde otoriterlik hatta zulüm bile hâkim durumda idi.”<sup>194</sup> Yine, “genellikle olduğu gibi bir uçtan öbürüne savruluyoruz. Günümüzde sorun artık babanın ağır yükünün varlığından onun yokluğuna, orada bulunmamasına dönüştü. Babalar kendi içlerine ve işlerine kapanarak, kendilerini gerçekleştirmeye odaklanmakta ve ailelerini ihmal etmekte. Küçükleri ve gençleri yalnız bırakıyorlar”.<sup>195</sup> Babanın varlığı ve buna bağlı olarak otoritesi iletişim ve eğlence araçlarına aktarılmaktadır. Günümüzde otorite genellikle şüpheyile karşılanıp yetişkinler saygısız tavırlarla karşılaşmaktadır. Kendileri kararsız olduklarından çocuklarına güvenli ve sağlam rehberlik sunmakta hataya düşmekte. Ebeveynlerin ve çocukların rollerinin tersine dönmesi sağlıksızdır, çünkü çocukların yaşaması gereken uygun gelişim sürecine engel olur ve olgunluğa ihtiyacı olan sevgi ve yönlendirmeyi reddeder.<sup>196</sup>

177. Tanrı kendi erilliğinin armağanları ile “karısına yakın olarak her şeyi, sevinci ve üzüntüyü, ümidi ve zorlukları paylaşabilirsin, çocuklarına büyürken –oynadıklarında ve çalıştıklarında, tasasız olduklarında ve sorun yaşadıklarında, konuştuklarında ve sessiz kaldıklarında, cesaret gösterdiklerinde ve korktuklarında, yoldan çıktıklarında ve doğruyu tekrar bulduklarında yanlarında olabilirsin diye” aileye babayı verdi. “Her zaman hazır bulunan bir baba olması için. ‘hazır bulunmak’ derken burada sürekli kontrol etmekten söz etmiyorum. Aşırı kontrol eden babalar, çocuklarını gölgeler, onların gelişmesine izin

---

<sup>194</sup> Catechesis (28 January 2015): L’Osservatore Romano, 29 January 2015, p. 8. )

<sup>195</sup> Ibid.135

<sup>196</sup> Cf. Relatio Finalis 2015, 28.

vermez”<sup>197</sup>. Bazı babalar yararsız ve gereksiz olduklarını düşünür, fakat aslında “çocuklar eve sorunları ile geldiklerinde kendilerini bekleyen bir baba bulmak isterler. Onlar için bunu kabul etmek, göstermek zor olabilir fakat buna ihtiyaçları vardır.”<sup>198</sup> Babanın eksikliği ve mevcudiyeti olmadan büyümek bir çocuk için iyi değildir.

## BÜYÜYEN VERİMLİLİK

178. Bazı çiftlerin çocuk sahibi olması mümkün olmaz. Bunun onlar için gerçek bir acı kaynağı olabileceğinin farkındayız. Aynı zamanda biliyoruz ki “evlilik sadece çocukların dünyaya getirilmesi için bir kurum değildir... eşlerin gerçekten istemelerine rağmen çocuk sahibi olmaması durumunda bile evlilik tüm amacı ve yaşamdaki ortaklığı ile özelliğini korumakta ve değerlerini ve ihlal edilemezliğini muhafaza etmektedir.”<sup>199</sup> Üstelik, “annelik sadece biyolojik bir gerçeklik değildir ve değişik şekillerde ifade edilebilir”<sup>200</sup>

179. Evlat edinmek, ebeveyn olmanın en cömertçe yoludur. Çocuk sahibi olamayanların evliliklerindeki sevgiyi genişletmek için ailesi olmayanlara kucak açmalarını destekliyorum. Cömert oldukları için asla pişman olmayacaklar. Bir çocuk evlat edinmek, ailesi olmayan birine aile sunan bir sevgi eylemidir. İstenmeyen çocukların kürtajla alınması ya da terkedilmesini önlemek üzere, her tür durumun ötesinde evlat edinme sürecini kolaylaştırmaya yardımcı olacak yasal düzenlemeler için ısrarcı olmak önemlidir. Evlat edinen kişiler, evlat edinme ve birini koşulsuzca kabullenme uğraşını kabul ederler ve karşılıksız bir şekilde Tanrı sevgisinin kanalı olurlar. Çünkü der ki: “Annen seni unutsa bile ben seni unutmayacağım” (Yşa. 49, 15).

180. “Evlat edinme ya da bakıcı aile olma seçimi evlilikteki özel bir üretkenliği ifade eder ve sadece kısırlık durumu için değildir. Ne pahasına olursa olsun, kişinin kendini gerçekleştirme hakkı olarak çocuk istendiği bu durumlarda, evlat edinme ve bakıcı aile olmak doğru bir şekilde anlaşılmalı ve ebeveynliğin ve çocuk yetiştirmenin önemli yanlarını ortaya koymalıdır. İster öz ister edindiği evladı, ister koruyucu bakımını üstlendiği çocuk olsun,

---

<sup>197</sup> Catechesis (4 February 2015), L’Osservatore Romano, 5 February 2015, p. 8.)

<sup>198</sup> Ibid.136

<sup>199</sup> Second Vatican Ecumenical Council, Pastoral Constitution on the Church in the Modern World Gaudium et Spes, 50.

<sup>200</sup> Fifth General Conference of the Latin American and Caribbean Bishops, Aparecida Document (29 June 2007), No. 457.137)

ebeveynler sadece dünyaya getirmenin değil; kabul edilmenin, sevilmenin, bakım görmenin çocukların hakkı olduğunu insanlara göstermektedirler. Evlat edinirken ya da koruyucu bakım üstlenirken her tür kararın altında çocuğun çıkarları bulunmalıdır.”<sup>201</sup> Diğer yandan “ülkeler ve kıtalar arasında çocuk ticareti gerekli yasal işlemler ve devlet kontrolü yoluyla engellenmelidir.”<sup>202</sup>

181. Sevginin üretkenliğini yaşamının, çocuk dünyaya getirmek ya da evlat edinmek olmadığını akıldan çıkarmamak gerekir. Çok çocuklu aileler de bir şekilde onları besleyen sevgiyi artıracak olan verimliliğin başka ifadelerini bularak topluma kendi damgalarını vurmaya çağrılmışlardır. Hristiyan aileler asla unutmamalıdır: “iman bizi dünyadan silmez ama bizi onun daha derinliklerine çeker... Her birimiz aslında Tanrı’nın Krallığının dünyaya gelişini hazırlarken özel bir göreve sahibiz.”<sup>203</sup> Aileler kendilerini, toplumdan sığınılacak yer olarak görmemeli, fakat diğerleri ile dayanışma ruhu içinde evden dışarı çıkmalıdır. Bu şekilde toplumda insanlarla bütünleşmek için bir merkez ve toplum ve özel alan arasında temas noktası haline gelirler. Evli çiftler toplumsal yükümlülükleri için berrak bir farkındalık içinde olmalıdırlar. Böylece sevgileri azalmaz fakat yeni bir ışıkla dolar. Şairin dediği gibi:

*“Seni Seviyorum*

*Ellerin benim okşanırlarım*

*Günümü dolduran armonim*

*seni seviyorum çünkü ellerin*

*ellerin adalet için çalışıyor*

*seni seviyorum çünkü sen benim*

*aşkımın, suç ortağım ve her şeyim*

*seninle sokakta omuz omuza veririz*

*ve ikimizden de çok olduğumuzu biliriz*<sup>204</sup>

---

<sup>201</sup> Relatio Finalis 2015, 65.

<sup>202</sup> *Ibid.*138

<sup>203</sup> Address at the Meeting with Families in Manila (16 January 2015): AAS 107 (2015), 178.

<sup>204</sup> Mario Benedetti, “Te Quiero”, in Poemas de otros, Buenos Aires 1993, 316: ““Tus manos son mi caricia / mis acordes cotidianos / te quiero porque tus manos / trabajan por la justicia. // Si te quiero es porque sos / mi amor mi cómplice y todo / y en la calle codo a codo / somos mucho más que dos.”139

182. Kendisini tamamen farklı ya da “ayrı” gören hiçbir aile üretken olamaz. Bu riskin önünü almak için İsa’nın kendi ailesini hatırlamamız gerekmektedir, lütuf ve bilgelikle dolu, başkalarından farklı ya da alışılmadık bir yanı olmayan sade bir aile. İsa’nın bilgeliğini insanların anlamakta neden zorlandığını anlayabiliriz:

“Bu adam bunları nereden öğrendi? Meryem'in oğlu, olan marangoz değil mi bu?” (*Mk* 6, 2-3). “Marangozun oğlu değil mi bu?” (*Mt* 13, 55). Bu sorular, onların sıradan bir aile olduğunu ortaya koymaktadır, diğerleriyle yan yana, toplumun sıradan bir parçası. İsa, Meryem ve Yusuf’la sınırlı dar ve boğucu bir ilişki içinde büyümemişti, daha başka ailelerle ebeveynlerinin akrabaları ve arkadaşları ile etkileşim içindeydi. Bu da Yerusailim’den dönerken Meryem ve Yusuf’un, tüm gün on iki yaşındaki İsa’nın kervanda birilerinin yanında hikâyeler dinleyip konuşuyor olduğunu düşünüp endişelenmeme nedenini açıklamaktadır. “Çocuğun yol arkadaşlarıyla birlikte olduğunu sanarak bir günlük yol gittiler” (*Lk* 2,44). Hala bazı Hristiyan aileler, gerek kullandıkları dil, tavır ya da başkalarına davranışları gerekse aynı birkaç konu üstünde ısrarla durmaları nedeniyle toplumdan uzak kalmakta ve gerçekten onun bir parçası olamamaktadır. Akrabaları bile onlar tarafından aşağı görülüp yargılandıklarını düşünmektedirler.

183. Sevginin gücünü yaşayan evli çiftler, bu sevginin, dışlanmanın yaralarını sarmaya, karşılaşma kültürünü teşvik etmeye ve adalet için savaşmaya çağırıldığını bilirler. Tanrı aileye dünyayı “evcilleştirme”<sup>205</sup> ve her bir kişiye, insan dostlarını kardeşleri olarak görmelerine yardım etme görevini vermiştir. “Günümüz erkek ve kadınlarına dikkatlice bir bakış, sağlıklı bir aile ruhunun aşılması için her yerde ve her zaman ihtiyaç bulunduğunu anında gösterecektir... Sadece olağan yaşam düzeninin artan bir şekilde temel insan bağlarından tamamen silinip bürokrasi tarafından engellenmesi değil, toplumsal ve politik alanlarda bile bozulma belirtileri görülmektedir.”<sup>206</sup> Açık ve özen gösteren aileler kendi paylarına, yoksullara yer açmakta, kendilerinden daha şanssız olanlarla arkadaşlık kurmaktadır. İncil’e uygun yaşam sürme çabalarında İsa’nın sözlerini dikkate almaktadırlar: “Size doğrusunu söyleyeyim, bu en basit kardeşlerimden biri için yaptığınızı, benim için yapmış oldunuz” (*Mt* 25, 40). Çok gerçekçi bir yolla, yaşamları bizden isteneni ifade etmektedir: “İsa kendisini yemeğe çağırmış olana da şöyle dedi: ‘Bir öğlen ya da akşam yemeği verdiğin zaman dostlarını, kardeşlerini, akrabalarını ve zengin komşularını çağırma.

<sup>205</sup> Cf. Catechesis (16 September 2015): L’Osservatore Romano, 17 September 2015, p. 8.

<sup>206</sup> Catechesis (7 October 2015): L’Osservatore Romano, 9 October 2015, p. 8.141

Yoksa onlar da seni çağırarak karşılık verirler. Ama ziyafet verdiğin zaman yoksulları, kötürümleri, sakatları, körleri çağır. Böylece mutlu olursun. Çünkü bunlar sana karşılık verecek durumda değildirler. Karşılığı sana, doğru kişiler dirildiği zaman verilecektir". (Lk 14:12-14). Kutsanacaksınız! İşte mutlu ailenin sırrı.

184. Aileler, sözleri kadar verdikleri tanıklıkla da insanlara İsa'dan söz ederler. İmanı aktarırlar, Tanrı'ya yönelik isteği artırır, İncil'in güzelliğini ve onun yaşam yolunun yansıtır. Hristiyan evliliği bu nedenle kardeşliğe verdiği tanıklık, toplumsal kaygı ve imtiyazlılar adına açık sözlülükleri, aydınlatan imanları ve canlı ümitleri sayesinde toplumu mayalarlar. Onların üretkenliği genişler ve sayısız şekilde Tanrı'nın sevgisini toplumda mevcut kılar.

#### *Bedenin farkına varmak*

185. Bu konyla aynı doğrultuda olan, fakat genellikle bağlamının dışında veya genel anlamda yorumlanmış, sosyal olarak önem taşıyan o anki doğrudan anlamı görmezden gelinme riski bulunan bir Kutsal Kitap metnini dikkate alırsak iyi ederiz. Pavlus'un cemaatteki utanç verici durumları gösterdiği 1 Ko. 11,17-34'ten söz ediyorum. Daha zengin üyeler, yoksul olanlara karşı ayrımcı bir tutum gösterme eğilimi taşımaktadır ve bu da Efkaristiya kutlamasını takip eden *agape* yemeğine yansıyor. Zenginler yiyip içerken, yoksullar bakıyor ve aç bir şekilde geri dönüyorlardı: "Her biriniz ötekini beklemeden kendi yemeğini yiyor. Kimi aç kalıyor, kimi sarhoş oluyor. Yiyip içmek için evleriniz yok mu? Tanrı'nın topluluğunu hor mu görüyorsunuz, yiyeceği olmayanları utandırmak mı istiyorsunuz?" (ayet: 21-22).

186. Efkaristiya, tek bir Kilise bedeninin üyeleri olmamızı gerektirir. Mesih'in bedenine ve kanına yaklaşan bir kimse üyeler arasında dedikoducu ayrımcılık ve bölücülük ile aynı Bedeni yaralamamalıdır. Bu Rab'bin bedenini "kavramak", onu hem kutsal sırlardaki işaretlerde hem de cemaatte iman ve merhametle tanımak demektir; bunu yaparken hataya düşen kişi Rab'bin bedenini yiyip kâsesinden içerken kendini mahkûm etmiş olur (bk. a. 29). Efkaristya kutlaması bu nedenle, ailenin kapılarını ayrıcalıklı ve daha geniş bir dostluğa açmak ve bu yolla bizleri tek bir beden haline dönüştüren Efkaristiya sevgisinin kutsal sırrını almak, herkes için "kendisini sorguladığı" bir zirve haline gelir (a. 28). Unutmamalıyız ki K sırrın 'mistikliği' sosyal bir özelliğe sahiptir"<sup>207</sup>. Onu alan kişi yoksullara ve acı çekenlere göz yumarsa, ya da ayrımcılık, hor görme ya da eşitsizliğin çeşitli şekillerine rıza gösterirse

<sup>207</sup> Benedict XVI, Encyclical Letter Deus Caritas Est (25 December 2005), 14: AAS 98 (2006), 228.

Efkaristiya uygun olmayan bir şekilde alınmış olur. Diğer yandan uygun şekilde hazırlanan ve düzenli Efkaristiya alan bir aile, kardeşlik arzusunu, toplumsal bilinci ve muhtaç olanlar karşı sorumluluklarını pekiştirir.

#### DAHA GENİŞ ANLAMDA AİLE HAYATI

187. Çekirdek aile, ebeveynler, halalar, teyzeler, amcalar, dayılar kuzenler ve hatta komşularla etkileşim ihtiyacı içindedir. Bu daha geniş ailede, yardıma ya da en azından dostluğa ve sevgiye ya da sıkıntılar içinde teselliye ihtiyaç duyan üyeler olabilir<sup>208</sup>. Günümüzde son derece yaygın olan bireycilik başkalarının sıkıcı ya da tehdit olarak görüldüğü küçük emniyetli yerler oluşturmaya yöneltebilir. Bu tür izolasyon, yine de daha fazla huzur ve mutluluk vermez, aksine ailenin yüreğini daha da daraltır ve yaşamlarını kısıtlı hale getirir.

#### *Oğullar ve kızlar olmak*

188. Öncelikle ebeveynlerimizi düşünelim. İsa Ferisi'ye anne babayı terk etmenin, Tanrı'nın yasasına aykırı olduğunu söyler (cf. Mk 7, 8-13). Her birimiz birer kız ya da erkek evlat olduğumuzu hatırlamalıyız. “Bir kişi yetişkin bile olsa, ya da yaşlansa, bir ebeveyn bile olsa sorumluluk gerektiren bir mevkide yer alsa bile tüm bunların altında yatan bir çocuk kimliği taşır hala. Hepimiz oğullar ve kızlarız. Bu da bizi her zaman hayatı kendimizin elde etmediği, fakat onun bize verilmiş olduğu gerçeğine götürmektedir. Bu büyük yaşam armağanı, aldığımız ilk armağandır”.<sup>209</sup>

189. Bu nedenle “dördüncü emir, çocukların yerine getirmesi gereken bir emirdir... babana ve annene saygı göstereceksin (Çık. 20,12). Bu emir Tanrı'nın kendisine yönelik buyruklardan sonra gelmektedir. Aslında biraz kutsal, biraz ilahi biraz da her tür insani saygı ile alakalıdır. Kutsal Kitap'ta Dördüncü emir ‘Öyle ki, Tanrın Rab'bin sana vereceği ülkede ömrün uzun olsun’ diye biter. Nesiller arasındaki erdemli bağlar geleceğin garantisi ve gerçek insancıl toplumunun garantisidir. Çocukların ebeveynlerine saygı göstermediği bir toplum, onursuz bir toplumdur... Bu toplumun kaderi, huysuz ve açgözlü genç insanlarla dolu olmak olacaktır”.<sup>210</sup>

<sup>208</sup> Cf. Relatio Finalis 2015, 11.143

<sup>209</sup> Catechesis (18 March 2015): L'Osservatore Romano, 19 March 2015, p. 8.144

<sup>210</sup> Catechesis (11 February 2015): L'Osservatore Romano, 12 February 2015, p. 8.145

190. Yine de burada madalyonun öbür yüzüne de bakmak gerekmektedir. Tanrı'nın bize söylediği söze göre “Adam babasını ve annesini bırakacak” (Yar. 2,24). Bu her zaman olmaz ve evlilik bu gerekli fedakârlığın ve feragatin yapılmaması ile aksamaya başlar. Ebeveynlerin terk edilmesi ya da yok sayılması gerekmemektedir, fakat evliliğin kendisi onlardan “bırakılmasını” gerektirir; böylece yeni yuva, gerçek bir yürek, güven merkezi, ümit ve gelecek planlarının kurulduğu yer olacak ve çift gerçekten “tek beden” (*age.*) olabilecektir. Bazı evliliklerde eşlerden biri, eşinden bir şeyler saklayıp, ebeveynlerine anlatır. Sonuç olarak eşlerin duygu ve görüşlerinden çok ebeveynlerin görüşleri önem kazanmaya başlar. Bu durum uzun süre devam edemez, zaman alsa da eşlerin güven ve iletişimi artırmak için çaba göstermeleri gerekir. Evlilik, kocaları ve karıları, oğullar ve kızlar olarak yeni yol bulmaya zorlar.

### *Yaşlılar*

191. “Yaşlandığımda beni reddetme, gücüm tükendiğinde beni terk etme!” (Mez.71, 9). Bu, unutulup reddedilmekten korkan yaşlının yalvarışıdır. Tanrı bizden yoksulların ağlayışını işiten araçlar olmamızı istediği gibi, yaşlıların ağlayışını işitmemizi de istiyor.<sup>211</sup> Bu ailelere ve cemaatlere bir görev yüklemektedir; çünkü “Kilise, kayıtsızlık ve hor görme bir yana, yaşlı olanlara yönelik tahammülsüzlük zihniyetine ayak uyduramaz ve uydurmaz. Yaşlıları cemaatin yaşayan parçası olarak hissettiren şükran, takdir ve misafirperverlik için ortak hassasiyetleri tekrar uyandırmalıyız. Bizim yaşlılarımız, bizden önce yollarımızda, evlerimizde, daha iyi bir yaşam için günlük mücadelemizde, bizden önce yer almış olan erkekler ve kadınlar, babalar ve annelerdir.”<sup>212</sup> Gerçekten, “gençler ve yaşlılar arasındaki kucaklaşmanın sevinci vasıtasıyla kullan-at kültürüne karşı mücadele veren bir Kiliseyi nasıl da isterdim!”<sup>213</sup>

192. Aziz II. Yuhanna Pavlus bizden, ailemizdeki yaşlıların görevlerine karşı dikkatli olmamızı istemektedir, çünkü içinde bulunduğumuz kültürler “özellikle düzensiz endüstriyel gelişim ve şehirlerin büyümesi, geçmişte ve günümüzde yaşlıların kabul edilemez şekilde bir kenara atılmasına yol açmaktadır.”<sup>214</sup> Yaşlılar “boşluklar arasında köprü kurma yetenekleriyle” “nesillerin sürekliliğini”<sup>215</sup> takdir etmemize yardımcıdırlar. En önemli

<sup>211</sup> Cf. Relatio Finalis 2015, 17-18.

<sup>212</sup> Catechesis (4 March 2015): L'Osservatore Romano, 5 March 2015, p. 8.

<sup>213</sup> Catechesis (11 March 2015): L'Osservatore Romano, 12 March 2015, p. 8.146

<sup>214</sup> Apostolic Exhortation Familiaris Consortio, 27 (22 November 1981): AAS 74 (1982), 113.

<sup>215</sup> Id., Address to Participants in the “International Forum on Active Aging” (5 September 1980), 5: Insegnamenti III/2 (1980), 539.

değerlerin torunlara aktarılmasını sağlayanlar çoğunlukla dede-ninelerdir ve “çoğu insan Hristiyan yaşamına ilk başlangıçlarının dede-nineleri ile olduğunu belirtmektedir”<sup>216</sup> Onların sözleri, sevgileri ya da sadece varlıkları, tarihin kendileri ile başlamadığını, artık çok eski bir hacılığın parçası olduklarını ve kendilerinden önce gelmiş herkese saygı göstermeleri gerektiğini onlara gösterir. Geçmişle tüm bağlarını koparan kişi, sabit ilişkiler kurmakta zorlanacak ve gerçekliğin onlardan daha büyük olduğunu fark edecektir. “Yaşlılara dikkat göstermek, toplumda farklılık yaratır. Toplum yaşlılar için endişe duyar mı? Yaşlılar için toplum bir yer ayırır mı? Yaşlıların bilgeliğine saygı gösterirse bir toplum ileri doğru gidebilir mi?”<sup>217</sup>

193. Tarihsel hafızanın zayıflığı toplumumuzun ciddi bir kusurudur. Sadece “dün dündür, bugün bugündür” diyebilen bir zihniyet, sonuçta olgunlaşmamıştır. Geçmişteki olayları bilmek ve bunların değerlendirilmesi, anlamlı bir gelecek oluşturma tek yoludur. Bilmek gelişmek için gereklidir: “İlk günlerinizi hatırlayın” (*İb.* 10, 32). Kendi geçmişlerini anlatan yaşlıları dinlemek, çocuklar ve gençler için iyidir; ailelerinin, komşularının ve ülkelerinin yaşayan tarihiyle kendilerini bağ kurmuş hissederek. Hatırlayan bir ailenin geleceği varken, yaşayan bellekleri olan dede-ninelere saygı ve hürmette kusur gösteren bir aile, gerileyecektir. “Sorun yarattıkları düşüncesiyle yaşlılara verecek bir odası olmayan ya da onları bir kenara atan bir toplum ölümcül bir virüs taşımaktadır”<sup>218</sup>; “köklerinden koparılmıştır”<sup>219</sup>. Kültürel süreksizlik, kök salamamak, kesin olan şeylerin çökmesi ile şekillenen hayatlarımızın sonucu olarak yaşadığımız, çağımızın yetim kalma duygusu, ailelerimizi, çocukların ortak tarihin bereketli toprağında kök salacağı yerler yapmaya çağırıyor bizi.

#### *Erkek ve kız kardeşler olmak*

194. Erkek ve kız kardeşler arasındaki ilişki zamanın geçmesiyle derinleşir ve “karşısındakine açık olmanın eğitsel atmosferi ile desteklenirse aile içindeki çocuklar arasında biçimlenen kardeşlik bağları özgürlük ve barış için önemli bir okul olacaktır. Ailede birlik içinde nasıl yaşanacağını öğreniriz. Belki her zaman bunun hakkında düşünmeyiz, fakat ailenin kendisi

---

<sup>216</sup> Relatio Finalis 2015, 18.

<sup>217</sup> 217 Catechesis (4 March 2015): L’Osservatore Romano, 5 March 2015, p. 8.147

<sup>218</sup> Ibid.

<sup>219</sup> Address at the Meeting with the Elderly (28 September 2014): L’Osservatore Romano, 29-30 September 2014, p. 7.148

dünyaya kardeşliği getirmektedir. Evdeki sevgi ve eğitimle beslenen Kardeşliğin bu başlangıçtaki deneyiminden, kardeşliğin bu tarzı, tüm toplum üzerine bir vaat gibi yayılır”.<sup>220</sup>

195. Erkek ve kız kardeşlerle birlikte büyüme, bir başkasına özen göstermek ya da yardım etmek için mükemmel bir deneyim sağlar. Çünkü “ailedeki kardeşlik, özellikle narin, hasta ya da engelli bir küçük kız ya da erkek kardeşe olan özen, sabır ve sevgiyi gördüğümüzde göz alıcıdır”<sup>221</sup>. “sizi seven bir erkek ya da kız kardeşe sahip olmanın derin, değerli ve eşsiz bir deneyim olduğu”<sup>222</sup> bilinmelidir. Çocukların, kız ve erkek kardeşler olarak birbirlerine nasıl davranacakları sabırla öğretilmelidir. Kimi zaman oldukça zorlayıcı olan bu eğitim, toplumsallaşmak için gerçek bir okuldur. Tek bir çocuğa sahip olmanın yaygın olduğu bazı ülkelerde bir erkek ya da kız kardeş sahibi olmak çok az rastlanan bir durumdur. Tek bir çocuk sahibi olmanın söz konusu olduğu koşullarda, onun tek başına ya da yalıtılmış olarak büyümemesi için yollar bulunmalıdır.

#### *Büyük bir yürek*

196. Çiftlerin ve çocuklarının küçük çemberine ek olarak asla görmezden gelinemeyecek daha geniş aileler de bulunmaktadır. Aslında “koca ve karısı arasındaki sevgi, daha geniş bir yolda, aynı ailenin üyeleri arasındaki sevgi –ebeveynler ve çocuklar, kardeşler ve akrabalar ve ev halkı arasındaki sevgi – yaşam verir ve ailenin ve evlilik birliğinin temeli ve ruhu olan daha derin ve daha yoğun bir birliğe yönelten bitmez bir içsel dinamizm ile beslenir”.<sup>223</sup> Dostlar ve diğer aileler, zorluklarında, sosyal yükümlülüklerinde ve imanlarında birbirini destekleyen aile cemaatleri gibi bu daha geniş ailenin bir parçasıdır.

197. Bu daha geniş aile, çocuk yaştaki annelere, ebeveynsiz çocuklara, çocuk yetiştiren bekâr annelere, özel ilgi ve yakınlığa ihtiyaç duyan engelli kişilere, bağımlılıkla mücadele eden gençlere, evlenmemiş, ayrılmış ya da dul kalmış yalnız kişilere, yaşlı ve çocuklarının bakmaması yüzünden zorda olan yaşlılara sevgi ve destek vermelidir. “Hayatları harabeye dönmüş olanlara da”<sup>224</sup> kucak açmaları gerekir. Bu daha geniş aile, ebeveynlerin eksikliklerini telafi etmeye, çocukların şiddet gördüğü ve kötüye kullanılabileceği olası durumları tespit

---

<sup>220</sup> Catechesis (18 February 2015): L’Osservatore Romano, 19 February 2015, p. 8.

<sup>221</sup> Ibid.

<sup>222</sup> Ibid.149

<sup>223</sup> John Paul III, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (22 November 1981), 18: AAS 74 (1982), 101.

<sup>224</sup> Catechesis (7 October 2015): L’Osservatore Romano, 8 October 2015), p. 8.150

edip bildirilmesine yardımcı olabilir; Ebeveynlerin bunu vermekten aciz olduğunu ispatladığı durumlarda sağlıklı sevgi ve aile istikrarı sağlayabilir.

198. Son olarak bu daha geniş ailenin, kayınpeder, kayınvalide ve eşlerin tüm akrabalarını da içine aldığını unutmamak gerekir. Sevginin özellikle hassas bir yönü de bu akrabaları rakip, tehdit ya da davetsiz misafir olarak görmemektir. Evlilik bağı, gelenek ve göreneklere saygıyı, onların dilini anlamayı, eleştiriden kaçınmayı, onlara özen göstermeyi ve çift meşru mahremiyetini ve bağımsızlığını yaşarken onları kutlamayı gerektirir. Bir kişinin eşine duyduğu sevgiyi göstermenin nefis bir ifadesi ise bunu yapmak için duyulan istektir.

## BÖLÜM ALTI

### BAZI PASTORAL GÖRÜŞLER

199. Sinod sırasında gerçekleşen diyaloglardan, yeni pastoral yöntemler gerektiği ortaya çıkmıştır. Bunlardan bazılarını çok genel bir şekilde belirtmeye çalışacağım. Farklı cemaatlerin hem Kilise öğretisine hem de yerel problemlere ve ihtiyaçlara saygılı daha pratik ve etkin girişimler tasarlaması gerekecektir. Aile için bir pastoral plan sunmaksızın, bazı önemli pastoral zorluklar üzerine düşünmek istiyorum.

#### *Bugünün Ailesine İncili'ni İlan Etmek*

200. Sinod Pederleri evlilik kutsal sırrının lütfu ile Hristiyan ailelerinin, “evdeki kilise olarak sevinç dolu tanıklıkları ile”<sup>225</sup> aile havariliğinin temel aracı olduğunu vurgulamışlardır. Dolayısıyla, “Mesih İsa’da ‘günahtan, üzüntüden, içimizdeki boşluktan ve yalnızlıktan özgür kılındığımız için’(Evangeli Gaudium, 1) Ailede İncil’i yürekleri dolduran ve yaşatan bir sevinç olarak yaşamak insanlar için önemlidir. İkinci meselinde olduğu gibi (bk. Mt. 13, 3-9) bizler tohum ekmeye yardım etmek üzere çağrıldık; gerisi Tanrı’nın işidir. Unutmayalım ki, aile hakkındaki öğretisinde Kilise bir aykırılık işaretidir.”<sup>226</sup> Evli çiftler, yüzleşmeleri gereken her türlü denemede güçlü, sabit, sürekli ve yetkin destekleri ile yüksek sevgi idealini sürdüren çobanlarına müteşekkirdirler”<sup>227</sup>. Büyük Pastoral projelerde aile için genel bir endişe

---

<sup>225</sup> Relatio Synodi 2014, 30.

<sup>226</sup> Ibid., 31.

<sup>227</sup> Relatio Finalis 2015, 56.

göstermek yeterli değildir. Hatta aileler, onları pastoral etkinliklere yöneltecek “aile içi evanjelizasyon ve kateşez çabasını”<sup>228</sup> gerektiren aile havariliğinin etkin konusu olabilirler.

201. “Kilise’deki herkesin ihtidası için bu incili ilan etmeye yönelik çaba, insanların gerçek sorunları ile bağ kurmadan sadece teorik mesajlar vermek değildir”<sup>229</sup>. Ailelere pastoral yaklaşım, “ailelerin İncili, insanın en derin beklentilerine yanıt verdiğini açıklığa kavuşturmayı gerektirmektedir: her bir kişinin saygınlığına ve karşılıklılık içinde ifadesine, birliğine ve üretkenliğine bir yanıt. Bu sadece bir dizi kurallar sunmayı değil, en laikleşmiş ülkelerde bile günümüzde açıkça ihtiyaç duyulan değerleri ileri sürmeyi gerektirmektedir.”<sup>230</sup> Sinod Pederleri de “evanjelizasyonun, otantik aile yaşamına engel olan ve ayrımcılık, yoksulluk, dışlama ve şiddete yol açan -pazar mantığına aşırı değer veren - kültürel, sosyal, politik ve ekonomik etkenleri, açıkça yadsımasının gerektiğinin altını çizmektedirler. Dolayısıyla diyalog ve işbirliği sosyal yapılarla desteklenmeli ve kültürel ve sosyal alanlarda Hristiyan olarak konuya dahil olan laik insanlar teşvik edilmelidir”<sup>231</sup>.

202. “Ailelerin pastoral bakımına esas katkı, küçük cemaatlerin, kilise hareketlerinin ve derneklerin uyum içinde yaşadığı mahalli kiliseler tarafından sağlanır”<sup>232</sup>. Özellikle ailelere yönelik pastoral çalışmalar için, “rahiplerin, diyakonların, erkek ve kadın din görevlilerinin, kateşistlerin ve diğer pastoral çalışanların daha iyi bir formasyon”<sup>233</sup>a ihtiyacı olduğu görülmüştür. Dünya çapında yapılan görüşmelerde atanmış görevlilerin, ailelerin karşılaştıkları karmaşık sorunları ele almaları gerektiğinde, yeterli eğitime sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır. Bu konuda büyük doğu geleneğinin evli din adamı deneyiminden yararlanılabilir.

203. Seminaristler nişanlılık ve evlilik hakkında, sadece doktrinel değil fakat daha kapsamlı, disiplinlerarası bir formasyon almalıdırlar. Eğitimleri sadece kendi psikolojik ve duygusal temellerini ve deneyimlerini keşfetmeleriyle sınırlı kalmamalıdır. Bazıları ebeveynlerin olmadığı, duygusal bir düzenin eksik olduğu sorunlu ailelerden gelmektedirler. Formasyon süreci, gelecekteki görevlerinin gerektirdiği olgunluk ve psikolojik dengeye onları

---

<sup>228</sup> Ibid., 89.

<sup>229</sup> Relatio Synodi 2014, 32.

<sup>230</sup> Ibid., 33.

<sup>231</sup> Ibid., 38.

<sup>232</sup> Relatio Finalis 2015, 77.

<sup>233</sup> Ibid., 61.

eriştirebilmelidir. Sağlıklı bir öz güven geliştirebilmek için aile bağları yaşamsal önem taşımaktadır. Bunları tekrar teyit etmek ve gerçekte sağlam bir kök salması için, ailelerin seminer süreci ve rahiplik yaşamının bir parçası olması önemlidir. Mahalli kilisede geçirilen zamanla seminerde geçirilen zamanı iyi bir şekilde birleştirmek seminaristler için oldukça yardımcı olacaktır. Gelecekteki görevlerinde büyük ölçüde ailelerle birlikte olacakları için, aile yaşamının somut gerçeklikleriyle daha fazla temas içinde olabilirler. “Rahiplik formasyonunda, laik insanların, ailelerin ve özellikle kadınların bulunması, Kilise’deki farklı vokasyonların çeşitliliğini takdir etmeyi teşvik edecektir”<sup>234</sup>.

204. İstişare sırasında verilen yanıtlarda, ailelerin pastoral bakımına yardımcı olabilecek laik liderlere öğretmenlerin ve danışmanların, aile ve cemaat doktorlarının, toplum çalışanlarının, gençlik ve aile avukatlarının ve psikoloji, sosyoloji, evlilik terapisi ve danışmanlarının katkısı ve eğitimine olan ihtiyaç da belirtilmelidir. Özellikle uygulamada deneyimi olan profesyoneller, ailelerin gerçek durumu ve somut endişelerini temel alan pastoral girişimleri yürütmeye yardımcı olacaklardır. “Pastoral çalışanlar için özel olarak hazırlanmış kurslar ve programlar kilise yaşamının daha geniş dinamiği içinde evlilik öncesi hazırlık programı ile bütünleştirildiğinde yardımcı olabilir”.<sup>235</sup> iyi bir pastoral eğitim “özellikle aile içi şiddet ve cinsel taciz vakalarından doğan acil durumların ışığında”<sup>236</sup> önem kazanmaktadır. Tüm bunlar yavaşlamadan, fakat daha çok, ruhsal yol göstericiliğin temel değerleri ile Kilise’nin paha biçilmez zengin hazineleri ile ve kutsal sırlardaki Barışma ile tamamlanmaktadır.

#### EVİLİĞE HAZIRLIK YOLUNDA NİŞANLI ÇİFTLERE REHBERLİK

205. Sinod Pederleri, evliliğin saygınlığı ve güzelliğini keşfetmelerine yardımcı olmamız için gereken pek çok yol belirtmiştir.<sup>237</sup> Bu yollar, varoluşun toplumsal boyutunu yükselten ve kusursuzlaştıran, cinselliğe en derin anlamını kazandıran, çocuklara büyümeleri ve gelişmeleri için en iyi ortamı sunarak fayda sağlayan bu tam birleşmenin çekiciliğini kavramaları için yardımcı olmalıdır.

206. “Günümüz toplumunun karmaşıklığı ve ailenin karşılaştığı zorluklar evlenmek üzere olan kişilerin hazırlanmasında tüm Hristiyan cemaatinin büyük çaba göstermesini gerektirmektedir. Erdemlerin önemi de belirtilmelidir. Tüm bunlar arasında, iffet, kişiler

---

<sup>234</sup> Ibid.155

<sup>235</sup> Ibid.

<sup>236</sup> Ibid.

<sup>237</sup> 237 Cf. Relatio Synodi 2014, 26.156

arasındaki samimi sevginin büyümesi için değerli bir koşuldur. Bu konuda Sinod Pederleri ailelerin kendi tanıklıklarını belirterek, evlilik, vaftiz ve diğer kutsal sırların arasındaki bağlantıyı ortaya koyarak Hristiyan inisiyasyonu sürecinde evlilik hazırlığını sağlamlaştırma yoluyla, tüm cemaatin daha da kapsamlı dâhil olması gerektiğinde hemfikirdirler. Pederler, çiftlere kilise yaşamına samimi bir katılım yaşamaları ve aile yaşamının çeşitli yönlerini tam olarak tanıtmayı amaçlayan, özel evliliğe hazırlık programları gerektiğini de belirtmektedirler”<sup>238</sup>.

207. Hristiyan cemaatlerinin, sevgide gelişen nişanlı çiftleri destekleyerek kazanacakları deneyimleri tanınmaları için teşvik etmekteyim. İtalya episkoposlarının gözlemlemiş olduğu gibi, bu çiftler “kendilerini sevgide gelişmeye ve kendilerini vermeye samimiyetle adarken, değerli bir kaynağa sahiptirler, böylece tüm kilise bedeninin dokusunu yenilemeye yardımcı olabilirler. Onların dostluğunun özel biçimi etrafa yansıtacağı için, parçası oldukları Hristiyan cemaatindeki kardeşlik ve dostluğun gelişmesini de teşvik edecektir”<sup>239</sup>. Evliliğe hazırlık programı oluşturmak için pek çok meşru yol bulunmaktadır ve her bir mahalli Kilise gençleri kutsal sırlardan uzaklaştırmadan en iyi programı nasıl sunacağını bulacaktır. Tüm Kateşizmin öğretilmesi ya da aşırı bilgiye boğmak gerekli değildir. Burada da “aşırı bilgidense, ruhları hoşnut edip doyuracak içsel şeyleri hissetmek ve tadına varmak yetisi önem kazanmaktadır”<sup>240</sup>. Nitelik nicelikten çok daha önemlidir ve çiftlerin geri kalan yaşamlarını “büyük bir yüreklilik ve cömertlikle”<sup>241</sup> yaşamalarına yardım edecek olan çekici ve yararlı bilginin sunulmasına – kerigmanın yenilenmiş ilanı ile birlikte – öncelik verilmelidir. Evlilik hazırlığı, bu kutsal sırrı layıkıyla almaları ve aile olarak hayata sağlam bir başlangıç yapmaları için gereken yardımı sağlamalı ve evlilik kutsal sırrına bir tür “inisiyasyon” olmalıdır.

208. İncili ilan etmeye kendini adanmış ailelerin, çiftlerin kendi ailelerinin ve çeşitli pastoral kaynakların yardımı ile ve örnekler ve iyi tavsiyelerle hazırlık için bulunan yollar sevgilerinin gelişip olgunlaşmasına yardım edecektir. Gençlerin samimi olarak ilgisini çeken çeşitli konularda tartışma grupları ya da konuşmalar da yardımcı olabilir. Aynı şekilde, tüm hayatını paylaşmayı planlayan bu son derece gerçek kişiyi nasıl seveceğini her birine öğretmek birinci amaç olduğundan, bazı özel toplantılar önemini korumaktadır. Birini sevmek ne kendiliğinden

---

<sup>238</sup> Ibid., 39.157

<sup>239</sup> Italian Bishops' Conference, Episcopal Commission on Family and Life, Orientamenti pastorali sulla preparazione al matrimonio e alla famiglia (22 October 2012), 1.

<sup>240</sup> Ignatius of Loyola, *Spiritual Exercises*, Annotation 2.

<sup>241</sup> Ignatius of Loyola, *Spiritual Exercises*, Annotation 2.

gerçekleşir ne de evlilik töreninden hemen önce bir atölyede öğretilir. Her bir çift için, evlilik hazırlığı doğum ile başlar. Ailelerinde gördükleri örnek, onları kendilerini tanımaya ve tam ve kesin bir taahhütte bulunmaya hazırlayacaktır. Evliliğe en iyi hazırlananlar, belki de birbirlerini koşulsuz olarak seçerek her gün bu kararlarını yenileyen ailelerinden, Hristiyan evliliğini öğrenen kişilerdir. Bu bağlamda, pastoral girişimler, evli çiftlere sevgide büyümeye yardım etmeyi amaçlamakta ve ailenin İncili, gelecekteki evlilik yaşamına hazırlayarak çocuklarına yardım etmektedir. Geleneksel dini uygulamaların pastoral değerlerini hafife almamalıyız. Bir örnek verecek olursak: Aziz Valentine Günü'nü ele alalım; bazı ülkelerde ticari çıkarlar bu kutlamanın önemini fark etmekte bizim Kilise'den daha çabuk davranmış durumdadır.

209. Mahalli kilise cemaati tarafından hazırlanan nişanlı çift, nihai sorun ve riskler hakkında da bilgilendirilerek desteklenmelidir. Bu yolla, yaşayacakları acı verici sonuçlara götürecek, öngörülebilir hatalara maruz kalmadan bu ilişkiye yoğunlaşmanın, akıllıca olmayacağını fark edebilirler. Birbirlerinden etkilendikleri ilk dönemlerde çiftler, anlaşmazlıkları önlemek için bazı şeyleri gizler ya da başka şekilde yansıtmaya eğilimi taşır; ancak daha sonra sorunlar yüzeye çıkar. Bu nedenle her biri evlilikten ne beklediğini, sevgi ve taahhütten ne anladığını, karşısındakinden ne beklediğini, birlikte ne tür bir hayat kurmak istediğini cesaretle ve güçlü bir şekilde tartışmalıdır. Bu tür tartışmalar, ortak çok az yanları varsa ve karşılıklı çekimin onları bir arada tutmayacağını fark etmeleri için yardımcı olacaktır. Hiçbir şey arzu kadar geçici, tehlikeli ve öngörülemez değildir. Evlilik kararı, en derin nedenlerin farkına varmadan samimi ve kararlı çiftlerin taahhütlerinden emin olmadıkça asla teşvik edilmemelidir.

210. Her türlü durumda eşlerden biri diğerinin zayıf noktalarını açıkça gördüğünde, onları dengeleyecek iyi noktaları geliştirmeye yardımcı olmak için gerçekçi bir güvene sahip olmalıdır ve bu onların insani olarak gelişmelerini teşvik eder. Bu, sonunda fedakârlıklar, sorunlar ve çatışma durumları ile karşılaşma iradesini ve bunlarla yüzleşmek için kesin kararlılığı gerektirir. Çiftler ilişkilerindeki tehlike işaretlerini tespit edebilmeli ve düğünden önce bunlara etkin bir şekilde tepki gösterme yolunu bulabilmelidirler. Maalesef, pek çok çift birbirini gerçekten tanımadan evlenmektedir. Kendilerini açıkça ortaya koymaktan kaçınarak ve karşısındakinin gerçekte kim olduğunu bilmeden, sadece birbirlerine eşlik etmekten, birlikte bir şeyler yapmaktan hoşlanmaktadırlar.

211. Hem kısa vadeli hem uzun vadeli evlilik hazırlığında, çiftlerin düğün seremonisini yolun sonu olarak değil, birlikte tüm denemelerle ve zorlu anlarla yüzleşmek için sağlam ve gerçekçi bir karara dayanarak yaşam boyu sürececek çağrı olarak görüp evliliğe başladıklarından emin olunmalıdır. Nişanlı ve evli çiftlere pastoral rehberlik evlilik bağı konusuna odaklanmalıdır, çiftlere yardımcı olmak sadece sevgilerini derinleştirmek değil, sorunların ve zorlukların üstesinden gelmelerine yardımcı olmak şeklinde olmalıdır. Bu onlara Kilise'nin öğretisini kabul etmeleri ve onun değerli kaynaklarına başvurmayı kabul etmelerine yardım etmekle kalmaz, pratik programlar, sözlü nasihatler, kanıtlanmış stratejiler ve psikolojik rehberlik de sağlar. Tüm bunlar sevginin pedagojisi, genç insanların duygu ve ihtiyaçlarını anlama ve içsel olarak gelişmelerine yardımcı olma kapasitesini de gerektirmektedir. Evlilik hazırlığı, sorunla karşılaştıklarında yardım isteyebilecekleri yer, kişi ve hizmetler için de isimleri sağlamalıdır. Barışma kutsal sırrının da mevcut olduğunu onlara hatırlatmak ayrıca önemlidir, böylece günahlarını ve geçmişteki hatalarını ve ilişkinin kendisini, Tanrı'nın huzuruna getirip, karşılığında onun lütuf dolu affını ve iyileştiren gücünü alabilsinler.

#### *Kutlama Hazırlığı*

212. Evlilik için kısa vadedeki hazırlıklar, sadece bütçeyi değil enerji ve sevinci de emip bitiren, davetliler, giysiler, parti ve diğer ayrıntılar üzerinde yoğunlaşma eğilimindedir. Eşler, düğün seremonisine, atmak üzere oldukları büyük adıma odaklanmış ve hazır olmaktan çok bitkin ve yılmış bir halde gelirler. Büyük kutlama ile aynı türdeki meşgaleler de belli fiili birliktelikleri etkilemektedir; yapılan harcamalar nedeniyle çift her şeyden çok sevgileriyle ilgilenip onu başkalarının huzurunda törenselleştirmektense hiç evlenmemek yoluna gidebilir. Burada nişanlılara bir çift sözüm olacak. Farklı olmak için cesur olun. Tüketim toplumu ve boş görünüşlerin sizi yutmasına izin vermeyin. Önemli olan, lütufla güçlendirilmiş ve kutsanmış olan paylaştığınız sevgidir. Sevginin her şeyden önce geldiği sade ve mütevazı bir kutlama yapma yetisine sahipsiniz. Pastoral çalışanlar ve tüm cemaat bunu bir istisna olmaktan çıkarıp bir norm haline getirebilirler.

213. Evlilik hazırlıklarında çift litürjik kutlamayı derin bir kişisel deneyim olarak yaşamak ve işaretlerin her birini takdir etmek için teşvik edilmelidir. Vaftizli iki kişinin evliliğinde karşılıklı rıza sözleri ile ifade edilen evlilik taahhüdü ve bedensel birleşme ile evliliğin gerçekleşmesi, ahde özgü sevginin ve beden almış Tanrı Oğlu ile Kilisesi arasındaki birliğin işareti olarak görülebilir. Vaftizde sözler ve simgeler imanın belagatli ifadesi haline gelir.

Tanrı'nın tarafından verilen önemle yaratılmış beden, "Tanrı'nın kendisinde başlangıcına sahip olduğu gizemin vurgulandığı ve gerçekleştiği evlilik antlaşmasının farkındalığı içinde kutsal sırrın görevlisinin dili haline gelir".<sup>242</sup>

214. Kimi zaman çiftler hemen sonrasındaki tüm işaretleri aydınlatan karşılıklı rıza sözlerindeki teolojik ve ruhsal anlamı kavrayamazlar. Bu sözlerin sadece şimdiki zamana indirgenemeyeceği, "ölüm bizi ayırana dek" ifadesi ile tamamen geleceği de içine aldığı vurgulanmalıdır. Bu rıza sözlerinin içeriğinden, "özgürlük ve sadakatin birbirlerinin karşısı olmadığını; hatta hem kişiler arası hem de toplumsal ilişkileri destekleyen ifadeler olduğu" açıkça görülmelidir. "Aslında tutulmayan sözlerin gerilimi ile küresel iletişim kültürümüzün neden olduğu zararı görmek gereklidir... Şeref sözü vermek, sözüne sadık olmak: bunlar alınıp atılamayan şeylerdir. Bunlar güç sarfetmeden ya da fedakârlık yapmadan yerine getirilemez."<sup>243</sup>

215. Kenya episkoposlarının gözlemlediği gibi, "çoğu genç insan, düğün gününe odaklanmakta ve girmek üzere oldukları yaşam boyu taahhüdü unutmaktadır".<sup>244</sup> Bu kutsal sırrın, geçmişin ve anıların bir parçası olarak kalmayıp, tüm evlilik yaşamını etkileyecek kalıcı bir gerçeklik olduğunu görmeleri için desteklenmeleri gerekmektedir.<sup>245</sup> Evlilik yaşamı boyunca ortaya çıkan cinselliğin yaratmaya yönelik anlamı, beden dili ve sevginin işaretleri "litürjik dilin kesintisiz devamlılığı" haline gelir ve "evlilik yaşamı bir anlamda litürjik olur"<sup>246</sup>.

216. Çift Kutsal Kitap okumalarının ve birbirlerine verecekleri yüzüğün ya da ritin parçası olan diğer işaretlerin anlamı üzerine derinlemesine düşünebilirler.

Düğüne, birlikte biri diğeri için dua bile etmeden, imanda kalıp Tanrı'nın cömert yardımını istemeden, Rab'bin kendilerinden isteğini sormadan, sevgilerini Bakire Meryem'in huzurunda takdis etmeden gitmeleri iyi değildir. Evlilik hazırlığında onlara yardımcı olan kişi, son derece yararlı olduğu kanıtlanabilir bu dua anlarını yaşamaları için onlara yol göstermelidir. "Evlilik litürjisi, hem aile hem de cemaatin kutladığı eşsiz bir etkinliktir. İsa ilk mucizesini Kana'daki düğün yemeğinde yapmıştı. Rab'bin mucizesinin sonucunda yeni ailenin başlangıcına sevinç getirmiş olan yeni şarap, her çağda erkeklerle ve kadınlarla Mesih'in

<sup>242</sup> John Paul III, Catechesis (27 June 1984), 4: Insegnamenti VII/1 (1984), 1941.163

<sup>243</sup> Catechesis (21 October 2015): L'Osservatore Romano, 22 October 2015, p. 12.

<sup>244</sup> Kenya Conference of Catholic Bishops, Lenten Message (18 February 2015).

<sup>245</sup> Cf. Pius XI, Encyclical Letter Casti Connubii (31 December 1930): AAS 22 (1930), 583.

<sup>246</sup> John Paul III, Catechesis (4 July 1984), 3, 6: Insegnamenti VII/2 (1984), pp. 9, 10.164

antlaşmasının yeni şarabıdır... Genellikle konuşmacı, Kilise yaşamına nadiren katılan ya da diğer Hristiyan mezheplerinden ya da dini cemaatlerinden kişilerin nadiren bulunduğu bir topluluğa hitap eder. Bu vesileyle Mesih'in İncilini ilan etmek için değerli bir fırsat elde edilebilir.”<sup>247</sup>

#### EVLİLİK YAŞAMININ İLK YILLARINDA EŞLİK ETMEK

217. Evliliğin, bir kişinin evlenebileceği birisini özgürce seçip sevebildiği bir tür sevgi olarak görüldüğünü bilmek önemlidir. Sevgi sadece fiziksel bir çekim ya da belirsiz bir sevgi olursa, eşler bu sevgi ortadan kaybolduğunda ya da fiziksel çekim azaldığında incinebilmektedirler. Bunun gerçekleşme sıklığı dikkate alındığında, yaşamları boyunca birbirlerine sahip olmayı, tutmayı ve sevmeyi sağlayacak olan bilinçli ve özgür kararlarını derinleştirmek ve zenginleştirmek için, evliliklerinin ilk yıllarında çiftlere yardım etmek daha da önemli olmaktadır. Genellikle nişanlılık süresi yeterince uzun değildir ve evlilik kararı çeşitli sebeplerle alınmaktadır, daha da sorunlu olan ise, çiftin kendisi yeterince olgunlaşmış değildir. Sonuç olarak yeni evli çift, nişanlılıkları sırasında tamamlanmış olması gereken süreci tamamlamalıdır.

218. Çiftlerin, evlilik hazırlığı sırasında fark etmelerini sağlamayı gerektiren başka bir konu da evliliğin olup bitmiş bir şey olmadığıdır. Onların birliği gerçek ve geri alınamazdır, evlilik kutsal sırrı ile onaylanmış ve kutsanmıştır. Birbirlerinin hayatına katılmakla eşler yaşam boyu sürecektir aktif ve yaratıcı bir görev üstlenmiş olurlar. Tanrı'nın lütfunun yardımı ile onların bakışı, birlikte günbegün inşa etmeye çağrıldıkları geleceğe odaklanmalıdır. Bu nedenle eşler bir diğerinden kusursuz olmasını bekleyemez. Her biri hayal dünyasından çıkıp diğerini olduğu gibi kabul etmelidir: tamamlanmamış bir ürün, büyümesi gereken, ilerlemekte olan bir iş gibi. Bir kişinin eşine yönelik ısrarlı eleştirileri, evliliğe, üzerinde sabır, anlayış, hoşgörü ve cömertlikle çalışılacak bir proje olarak, birlikte başlanmadığının bir işaretidir. Yavaşça fakat kesin bir şekilde, sevgi yerini sürekli sorgulamaya ve eleştiriye, karşısındakinin iyi ve kötü yanlarına dikkat etmeye, ultimatoma vermeye, rekabete girişmeye ve kendini haklı çıkarmaya bırakır. Çift olgun bir birliktelik oluşturmak için birbirine yardım edemediğini görmeye başlar. Bu olgu, yeni evli çiftlere başlangıçta gerçekçi bir şekilde gösterilmelidir, böylece düğünün “sadece başlangıç” olduğunu kavrayabilirler. “Evet” diyerek, amaca ulaşacakları yolda duran tüm engelleri yıkmayı gerektiren bir yolculuğa çıkmış olurlar. Nikâhta aldıkları

---

<sup>247</sup> Relatio Finalis 2015, 59.165

kutsama yolculukları için bir lütuf ve teşviktir. Ulaşmak istedikleri amaçlarını planlarken somut olarak neyi nasıl yapacaklarını oturup konuşmaları yararlı olacaktır.

219. Yaşlı birinin sözlerini hatırlıyorum: durgun su cansızdır ve hiçbir işe yaramaz. Eğer evliliğin ilk yılında bir çift sevginin durgunlaştığını hissediyorsa, itici gücü olan heyecanını yitiriyor demektir. Genç sevgi, sonsuz ümitle geleceğe doğru dansını sürdürmelidir. Nişanlılığın ve evliliğin ilk yılında tartışmaların, anlaşmazlıkların ve sorunların ötesine bakmayı mümkün kılan maya, ümittir. Büyümenin gerçekleşebilmesi için tereddütlerimizi ve endişelerimizi harekete geçirir. Sağlam bir gelecek hazırlamanın en iyi yolu şimdiyi iyi yaşamak olduğu için, ümit hepimize aile yaşamını vererek şimdiki anı tam yaşamamıza olanak verir.

220. Bu süreçte, çeşitli aşamalarda cömertlik ve fedakârlıkta bulunma gereği ortaya çıkar. Çekici bulmanın ilk güçlü duygusu, karşısındaki kişinin, artık hayatının bir parçası olmasına imkân verir. Birine ait olmaktan duyulan hoşnutluk, karşısındakinin mutluluğunu kendi mutluluğunun önüne koyarak ve evliliğin toplumu zenginleştirdiğini görerek, hayatı ortak bir proje olarak görmeye götürecektir. Sevgi olgunlaştıkça, “tartışmak” da öğrenilir. Her tür bencillik ya da hesaplılıktan uzak bu tür bir tartışma, tüm ailenin yararına olacak şekilde, karşılıklı sevginin, vererek ve alarak etkileşimin gerçekleşmesidir. Evlilik yaşamının her yeni aşamasında oturmak ve karşılıklı anlaşmayı tekrar tartışmak gereği doğar, böylece kazanan ya da kaybeden değil, iki kazanan taraf ortaya çıkmış olur. Her bir eş sorumlulukları paylaştığı için, evde kararlar tek taraflı alınamaz; yine de her bir ev eşsizdir ve her bir evlilik en iyi işleyecek düzenlemeyi kendisi bulacaktır.

221. Evliliklerin bozulma nedenlerinden biri de, evlilik hayatı için gereksiz yere aşırı yüksek beklentiler taşımaktır. Gerçeğin daha kısıtlı ve düşünüldenden daha zorlu olduğu anlaşıldığında, hemencecik ve sorumsuzlukla ayrılmayı düşünmek çözüm değildir, Akı başında bir şekilde, her bir eşin diğerinin olgunlaşması için Tanrı’ya yardımcı olduğu evlilik yaşamının, bir büyüme süreci olduğu görülmelidir. Değişim, ilerleme, bir kişide bulunan iyi niteliklerin gelişmesi- tüm bunlar mümkündür. Bize verdiği lütuf, yaratıcı ve cömert yanıt için Tanrı’ya şükrederek –kırılgan başlangıçlardan- bir “kurtuluş hikâyesi” olan her evlilik zamanla değerli ve kalıcı hale gelir. Öyleyse, birbirini seven iki insanın en büyük görevinin, birbirlerini daha fazla erkek ve daha fazla kadın yapmak olduğunu söyleyemez miyiz? Bir insanın gelişmesini teşvik etmek, onun kendi kimliğini şekillendirmesine yardım etmek

demektir. Bu nedenle sevgi bir tür zanaatkârlıktır. Kutsal Kitap'ta erkek ve kadının yaratılışı hakkında okurken, Tanrı'nın ilk önce Âdem'i yarattığını görürüz (bk. Yar. 2,7); sonra bazı temel şeylerin eksik olduğunu fark eder ve ardından Havva'yı yaratır ve adam şaşkınlık içinde haykırır: "işte bu benimle aynı özdendir" der. Erkek ve kadın birbiriyle ilk karşılaştığında, yaşanması gereken bu diyalogu neredeyse duyabiliriz. Evli çiftler hayatlarındaki hatta en zor anlarda bile, birbirine sürpriz yapabilir ve sanki ilk kez karşılaşıyorlarmış gibi, ilişkileri için yeni kapılar açılabilir. Her yeni aşamada, onlar birbirlerini şekillendirmeye devam edebilirler. Sevgi, birinin diğerini zanaatkârın sabrıyla, Tanrı'dan gelen sabırla beklemesini mümkün kılar.

222. Yeni evli çiftlere yol gösterme, yaşamlarını birbirlerine bağışlamak için onları teşvik etmeyi de kapsamalıdır. "Evlilik sevgisinin kişisel ve tamamen insani özelliğine uygun olarak aile planlaması, eşlerin arasında, döngülerine saygı duyulan ve eşin haysiyetine saygı gösteren karşılıklı rızaya dayalı bir diyalog sonucunda gerçekleşir. Bu bağlamda, *Humanae Vitae* Genelgesi (cf. 1014) ve *Familiaris Consortio* Havarisel Teşviki (cf. 14;2835) hayata düşman olan bir zihniyetle mücadele etmek için yeniden ele alınmalıdır... Kararlar 'İnsanın Tanrı'yla baş başa olduğu ve O'nun sesini duyduğu, insandaki en derin merkez ve kutsallık' (*Gaudium et Spes*, 16) olan Vicdanın eğitilmiş olmasını da kapsayan sorumlu ebeveynliği de gerektirir. Çift, vicdanını Tanrı'yı ve buyruklarını dinlemeye açtıkça (bk. *Rom* 2,15) ve manen yol gösterildikçe, kararları da daha derin bir şekilde kişisel kaprislerden ve toplumun getirdiği zorlamalardan bağımsız hale gelecektir".<sup>248</sup> İkinci Vatikan Konsili'nin gayet açık olan öğretisi şöyle demektedir: "Eşler beraberce düşünerek bu konuda adil ve doğru bir karara varmaya çalışmalıdırlar. Bu noktada hem kendi hem de – hâlihazırda doğmuş veya doğacak olan – çocuklarının iyiliğini göz önünde bulundurmalı, zamanın ve kendi yaşamlarının maddi ve ruhani durumunu anlamaya çalışmalı ve aynı zamanda insanlık ailesinin, dünya toplumunun ve Kilise'nin iyiliğini dikkate almalıdırlar. Eşler bu kararı Tanrı'nın önünde kendileri vermelidirler."<sup>249</sup> Üstelik " 'doğa yasalarına ve doğurganlık oranına' dayanan yöntemlerin kullanımı teşvik edilecektir, çünkü 'bu yöntemler çiftlerin bedenine saygı göstermekte, aralarındaki şefkati teşvik etmekte ve gerçek özgürlük eğitimine öncelik vermektedir' (Katolik Kilisesi Din ve Ahlak İlkeleri, 2370). Çocukların Tanrı'dan gelen harika armağanlar

---

<sup>248</sup> Ibid., 63.

<sup>249</sup> Second Vatican Ecumenical Council, Pastoral Constitution on the Church in the Modern World *Gaudium et Spes*, 50.

olduğu, ebeveynlerin ve Kilisenin sevinci olduğu konusuna daha fazla vurgu yapılmalıdır. Onlar aracılığıyla Tanrı dünyayı yenilemektedir.”<sup>250</sup>

#### *Diğer kaynaklar*

223. Sinod Pederleri der ki: “Evliliğin başlangıç yılları, çiftler evlilik yaşamının zorlukları ve anlamının giderek farkına vardıkları hayati derecede önemli ve hassas yıllardır. Buna bağlı olarak pastoral anlamda yol göstermek kutsal sırrın güncel kutlamasının ötesine geçmesi gereken bir yaklaşım olmalıdır (*Familiaris Consortio*, Part III). Bu konuda deneyimli çiftler önemli bir görev üstlenmektedir. Mahalli kilise, derneklerin, kilise hareketlerinin ve yeni cemaatlerin nihai işbirliği ile deneyimli çiftlerin genç çiftlere yardım edebileceği bir yerdir. Genç çiftlerin, esas olarak çocuk denen büyük armağana açık olmaları için teşvik edilemsi gerekecektir. Ailenin maneviyatına, duaya ve Pazar günü Efkaristya’ya katılmanın önemine de önem verilmeli ve çiftler ruhsal yaşamda gelişmeyi ve yaşamdaki somut gereklilikler için dayanışmayı destekleyecek düzenli toplantılar için teşvik edilmelidir. Litürjiler, çeşitli ibadetler ve Efkaristya aile için özellikle evlilik yıldönümlerinde, aile aracılığı ile müjdelemeyi teşvik eden yaşamsal faktörler olarak ifade edilmelidir”.<sup>251</sup>

224. Bu süreç zaman alır. Sevgi zamana ve mekâna ihtiyaç duyar; tüm diğer şeyler ikinci plandadır. Bir şeyler hakkında konuşmak, yavaşça kucaklamak, planları paylaşmak, karşındakini dinlemek, gözlerinin içine bakmak, onu beğenmek ve daha güçlü bir ilişki kurmak için zamana ihtiyaç duyar. Kimi zaman toplumumuzun çılginca hızı ve işyerindeki baskılar sorunlara neden olabilir. Kimi zaman sorun, birlikte nitelikli zaman geçirmemek, biri diğerine bakmadan aynı odada bulunmak olabilir. Pastoral çalışanlar ve evli insanlardan oluşan gruplar, genç ya da tecrübesiz çiftlerin, bu zamanları birbirleri için hazır durumda hatta bu anları anlamlı sessizlikle paylaşma yollarını düşünmelidirler.

225. Bu durumu iyi bir şekilde halletmeyi öğrenmiş çiftler yararlı buldukları bazı pratik önerileri paylaşabilirler: Boş zamanları birlikte planlamak, çocuklarla birlikte faaliyetler yapmak, önemli etkinlikleri farklı şekillerde kutlamak, manevi gelişim için fırsatları paylaşmak. Genç evlilere bu anları anlamlı ve sevgi dolu kılacak ve böylece iletişimlerini geliştirecek kaynaklar da önerebilirler. Bu, evliliğin giderek eskimeye yüz tuttuğu aşama için son derece önemlidir. Bir çift nasıl birlikte vakit geçireceğini bilemez hale geldiğinde,

---

<sup>250</sup> Relatio Finalis 2015, 63.171

<sup>251</sup>

oyalanacak başka şeylere sığınmaya başlar, başka yükümlülükler bulur, başka birinin kucaklamasını arar, ya da artık rahatsız edici bir yakınlık haline gelen durumlardan kaçmanın yollarını aramaya başlar.

226. Genç evliler, paylaşılan günlük ritüeller yoluyla sağlıklı bir yakınlık ve süreklilik hissi veren bir rutin geliştirmeleri için teşvik edilmelidir. Bunlar bir sabah öpücüğü ya da gece takdisi, birbirini kapıda karşılama, birlikte küçük yolculuklar ve ev işlerini paylaşmayı da kapsayabilir. Ama aynı zamanda kutlama yaparak yıldönümleri ya da özel etkinliklerle rutini kırmak da yararlı olacaktır. Bu anlara, Tanrı'nın armağanları ile sevinmek ve yaşamdan aldığımız zevki yenilemek için ihtiyaç duyarız. Kutlayabildiğimiz müddetçe sevgimizi yeniden alevlendirir, onu monotonluktan kurtarır ve günlük yaşamımızı ümit ile renklendiririz.

227. Biz episkoposlar aileleri imanda gelişmeleri için yüreklendirmeliyiz. Bu da sık sık itiraf gizemi için teşvik etme, manevi yönlendirme ve zaman zaman inziva için yönlendirme şeklinde olabilir. Bu, “birlikte dua eden aile, birlikte olan aile” olduğu için, hafta boyunca ailede dua etmeyi de teşvik etmek demektir. Cemaat üyelerinin evlerini ziyaret ettiğimiz zaman, ailenin tüm üyelerini bir araya toplamak ve kısaca birbirleri için dua etmelerini sağlamak, aileyi Rab'bin ellerine bırakmak gereklidir. Her birinin kendi gizli haçını taşıması gerektiğinden, eşlerin Tanrı ile yalnız kalarak dua etmesi için vakit yaratmaları da teşvik edilmelidir. Neden Tanrı'ya sorunlarımızı söyleyip ondan bize şifa vermesini ve imanda kalmamıza yardım etmesini istemeyelim? Sinod Pederleri “Tanrı Sözü'nün aile için yaşamın ve ruhsallığın kaynağı olduğuna” dikkat çekmektedirler. Aile için yapılan tüm pastoral çalışmalar insanların içsel olarak şekillendirilmesine ve Kilise'nin dua ile okunan Kutsal Kitap Okumaları sayesinde, evdeki kilisenin üyeleri olarak biçimlenmesine olanak vermelidir. Tanrı Sözü sadece kişinin özel yaşamındaki iyi haber değil, aynı zamanda evli çiftlerin ve ailelerin karşılaştığı çeşitli mücadelelerin ayırt edildiği bir ışık ve karar verme kriteridir”.<sup>252</sup>

228. Bazı durumlarda eşlerden biri vaftizli olmayabilir ya da imanı uygulamak istemeyebilir. Bu, diğerinin Hristiyan yaşamı sürme ve gelişme isteğini zorlu ve acı bir hale getirebilir. Yine de bazı ortak değerler bulunabilir ve bunlar paylaşarak bunların tadına varılabilir. Her durumda imanlı olmayan eşe sevgi göstermek, mutluluk vermek, acıları yatıştırmak ve birlikte

---

<sup>252</sup> Ibid., 34.174

yaşamı paylaşmak kutsallaşmak için doğru yolu gösterir. Sevgi daima Tanrı'nın armağanıdır. Onun üzerinize döküldüğü yerde, genellikle gizemli biçimde “Çünkü iman etmemiş koca karısı aracılığıyla, iman etmemiş kadın da imanlı kocası aracılığıyla kutsanır” sözüne uygun olarak, dönüştüren varlığını hissettirir, (1 Ko. 7,14).

229. Mahalli kiliseler, hareketler, okullar ve diğer Kilise kurumları aileleri desteklemeye ve onların gelişmesine çeşitli yollarla destek olabilirler. Şu uygulamalar da yapılabilir: Aynı civarda yaşayan çiftlerle toplantılar, çiftler için kısa inzivalar, içinde bulundukları zorlukları ve isteklerini paylaşacakları evlerde İncil'i ilan etme, bağımlılık, sadakatsizlik ve aile içi şiddet, manevi gelişim programları, sorunlu çocukları olan ebeveynlere workshoplar ve aile toplantıları. Mahalli kilise ofisi aile ihtiyaçlarına yardım edecek şekilde ve hassasiyetle yaklaşmak ve gerektiğinde yardım edebilecek kişilere yönlendirmek üzere hazırlanabilir. Hizmet etmek, dua etmek, eğitmek ve karşılıklı destek vermek taahhüdünün parçası olarak yardım sunacak evli çiftlerle de gruplar kurulabilir. Bu tür gruplar çiftleri cömert olmaya, diğer ailelere yardımcı olmayı ve imanı paylaşmayı; aynı zamanda evlilikleri güçlendirip gelişmesine yardımcı olmayı mümkün kılar.

230. Pek çok çiftin evlendikten sonra Hristiyan cemaatlerinden düştükleri, doğrudur. Yine de bu çiftler döndüklerinde, Hristiyan evliliğinin harika düşüncesini ve mahalli kilisenin onlara sunabileceği desteği onlara hatırlatmak için, bu vesilelerden faydalanmalıyız. Sanırım, çocuklarının Vaftizi ve İlk Komünyonu, akrabalarının ya da arkadaşlarının cenazeleri ya da düğünleri örnek verebiliriz. Neredeyse tüm evli çiftler bu vesilelerle tekrar ortaya çıkarlar ve biz bununla daha büyük bir avantaj almalıyız. Daha yakın ilişkiler kurmanın başka bir yolu da evleri takdis etmek ya da komşular arasında Meryem Ana'nın hacılık tasvirini götürmek olabilir; bu, ailenin durumu hakkında pastoral bir sohbet ortamına imkân sağlayacaktır. Daha eski evli çiftlerden, genç evli komşularını ziyaret ederek ve evliliğin ilk yılları için yol göstererek yardım etmelerini istemek de yararlı olacaktır. Günümüzde hayatın hızlı akışı içinde çoğu çift toplantılara sıklıkla katılamamaktadır; yine de pastoral çalışmalarımızı küçük ve seçilmiş bir grupla sınırlandıramayız. Artık aileler için pastoral ilgi, insanların bulunduğu yere giden temelde İncil'i ilan etme ve ona uygun yaşamaya yönelik bir faaliyet halini almıştır. Çoğunluğu zayıf katılım gösterdiği için seri üretim yapan bir fabrika gibi olamayız.

231. Sevgisinin iyi şarap gibi kendi kendine olgunlaştığı kişiler hakkında da birkaç şey söylemek gerek. Zamanın “havalandırmasına” bırakılan iyi şarap gibi, bağlılığın günlük hayatta yaşanması da evlilik yaşamına zenginlik ve “gövde” kazandırır. Bağlılık sabır ve beklentiyle birlikte gelir. Sevinci ve fedakârlığı yıllarca sürecektir meyveler taşır ve çift, çocuklarının çocuklarını görerek sevinir.

Başlangıçtaki sevgi, çift günbegün ve yıllar geçtikçe birbirini keşfederken, daha bilinçli, kararlı ve olgun hale gelir. Haçın AzizYuhannası, “eski âşıklar denenmiş ve gerçektir” der. Onlar “dışarıdan güçlü duygular ve dürtülerle dolu bir ateş değil, fakat artık sevginin güzel yaşlanmış, yüreğin derinlerinde saklanmış şarabını tatmaktadırlar.”<sup>253</sup> Bu tür çiftler mücadeleden kaçınmaz ya da sorunların üstünü örtmezler, krizleri ve güçlüklerin başarıyla üstesinden gelirler.

#### *Krizlerle mücadele*

232. Her ailenin yaşamı dramatik güzelliğinin bir parçası da olsa, her tür krizle belirlenmiştir. Çiftlere, ilişkilerini zayıflığa düşürmeden, hatta birliklerinin şarabını iyileştirerek, sağlamlaştırarak ve olgunlaştırarak bir krizi aşmayı becerebilmeleri için yardım edilmelidir; Birlikte yaşam, onların hoşnutluğunu azaltmamalı, aksine artırmalıdır; yol boyunca her yeni adım, çiftlere mutluluğun yeni yollarını bulmak için yardım edebilir. Her bir kriz, birlikte daha yakın olmak ya da evliliğin anlamını biraz daha anlamak için bir çıraklık haline gelir. Çiftlerin kendilerini aşağı çeken bir girdaba ya da hoş görülebilir bir vasatlığa teslim etmelerine gerek yoktur. Bunun tersine evlilik aşılması gereken engellerin ortaya çıktığı bir mücadele olarak görülmeye başlandığında, her kriz, ilişkilerinin şarabını yaşlandırmak ve geliştirmek için bir fırsat haline gelir. Krizlerle, karşılaştığı zorluklarla yüzleştiklerinde, yardım almaktan ve bunları aile yaşamının bir parçası olarak kabul etmekten kazançlı çıkacaklardır. Deneyimli ve eğitilmiş çiftler yol göstermeye açık olmalıdırlar, böylece çiftler bu krizler yüzünden huzursuz olmayacak ya da ani kararlar almak cazip gelmeyecektir. Her krizin bize öğretecek bir dersi vardır; onu yüreğimiz ile nasıl dinleyeceğimizi öğrenmemiz gerekir.

---

<sup>253</sup> Cántico Espiritual B, XXV, 11.177

233. Krizlerle yüzleşirken, önce savunmaya geçerek tepki veririz, çünkü kontrolü kaybettiğimizi ya da bir hata olduğunu ve bunun da bizi zor duruma düşürdüğünü hissederiz. Sorunu inkar etmeye, saklamaya, küçük göstermeye çalışır ve uzaklaşıp gideceğini umarız. Fakat bu bir işe yaramaz; işleri daha kötü hale getirir, böyle yaparak enerjimizi boşa harcar ve çözümü geciktiririz. Çiftler ayrı düşer ve iletişim becerilerini yitirmeye başlarlar. Sorunları çözmek istemiyorsak ilk yapılacak iş iletişimi kesmek olur. “Sevdiğim insan” yavaş yavaş “arkadaşım”a sonra da “çocuklarımla annesi/babası”na dönüşür ve sonunda bir yabancı olur çıkar.

234. Krizlerle, beraber yüzleşmek gerekir. Bu zordur, çünkü insanlar kimi zaman hislerini söylemekten çekinir; haince bir sessizlik içine çekilirler. Bu zamanlarda en önemlisi kalp kalbe konuşmak için fırsatlar yaratmaktır. Bir çift bunu yapmayı öğrenmedikçe, bu zamanla zorlaşacaktır. İletişim, barış zamanında öğrenilecek, zorluk zamanında uygulanacak bir sanattır. Çiftlerin, en derin düşünce ve duygularını keşfedip bunları ifade etmeye ihtiyacı vardır. Bu, çocuk doğurmak gibi, bu dünyaya yeni bir hazine getiren ağır dolu bir süreçtir. Sinod öncesi araştırma – dayanışma sürecinde sorulara verilen cevaplar çoğu insanın kritik ya da zorlu durumlarda pastoral yardım aramadığını, çünkü bunu sempatik, gerçekçi ya da bireysel durumlarla ilgili görmediğini belirtmiştir. Bu bizi, evlilikteki krizlere, onların acı ve endişelerine daha büyük hassasiyetle yaklaşmaya çalışma konusunda teşvik etmelidir.

235. Bazı krizler neredeyse tüm evliliklerde tipiktir. Yeni evli çiftlerin kendi zorluklarını nasıl kabul edeceklerini ve ebeveynlerinden nasıl ayrılacaklarını öğrenmeleri gerekir. Bir çocuğun gelişi yeni duygusal mücadeleleri de beraberinde getirir. Küçük çocuğun büyümesi hayat tarzında değişikliği gerektirir, ergenlerle uğraşmak ise ebeveynler arasında gerilime, hayal kırıklığına ve gerginliğe yol açacaktır. “boş yuva” ebeveynlerin ilişkilerini yeniden tanımlamayı gerektirirken, yaşlı ebeveynlerin bakımı onlar hakkında zor kararlar almayı da beraberinde getirir. Tüm bunlar kaygı, suçluluk duygusu, depresyon ve zayıflığa neden olabilecek, evlilik üzerinde ciddi sarsıntılar yaratan zorlu durumlardır.

236. Çiftlerin yaşamın etkileyen, genellikle ekonomiyi, iş yerindeki güçlükleri, duygusal, toplumsal ve ruhsal zorlukları içine alan kişisel sorunlar da ortaya çıkmaktadır. Beklenmedik durumlar ortaya çıkar, aile yaşamını bozar ve bu da affetme ve barışma sürecini gerektirir. Karşısındakini samimiyetle affetmeye karar verirken, her biri kendi kendine sessizce ve alçakgönüllülükle karşısındakini hataya götüren koşulları kendisinin yaratıp yaratmadığını sormalıdır. Bazı aileler, eşler karşılıklı suçlamada bulunduklarında ayrılırlar, fakat

“deneyimler, lütuf sayesinde, uygun bir destek ve barışma eylemi yoluyla sorunlu evliliklerin büyük kısmının tatmin edici bir şekilde çözüm bulunduğunu göstermektedir. Nasıl affedeceğini bilmek ve affedilmiş hissetmek, aile yaşamındaki temel bir deneyimdir.”<sup>254</sup> “Lütfun desteğini gerektiren barışmanın zorlayıcı sanatı, akrabaların ve dostların cömert işbirliğini ve kimi zaman dışarıdan yardımı ve hatta profesyonel yardımı bile gerektirebilmektedir.”<sup>255</sup>

237. Eşlerden biri ya da ikisi artık kendini tamamlanmış hissetmediğinde, ya da işler kendi istediği gibi yürümediğinde, bunu evliliği sona erdirmek için yeterli görmeleri giderek yaygınlaşan bir durum haline gelmektedir. Durum böyle olsaydı hiçbir evlilik devam etmezdi. Kaçınılmaz bir biçimde zayıflık içeren durumlar ortaya çıkar ve bunlar da duygusal olarak kişiyi ezebilir. Eşlerden biri yeterince takdir edilmediğini hissedebilir ya da başka birini çekici bulmaya başlayabilir. Kıskançlık ve gerilim ortaya çıkabilir ya da diğerinin zamanını ve dikkatini tüketen yeni ilgi alanları kendini gösterebilir. Herkeste fiziksel değişimler görülmektedir. Bunlar ve pek çok diğer şeyler sevgiyi tehdit etmektense, onu canlandırmak ve yenilemek için fırsatlar olmalıdır.

238. Bu tür durumlarda bazıları ilişkilerinin kısıtlılığına rağmen, eşini yaşam yolculuğunda yoldaş olarak seçtiğini onaylamayı gerektiren olgunluğa sahiptir. Gerçekçi bir şekilde karşısındaki insanın değerli hayallerini gerçekleştirmeyeceğini kabul ederler. Böyle insanlar kendilerini kurban olarak düşünmekten kaçınırlar; aile hayatının kendilerine verdiği her olanaktan en iyi şekilde yararlanır, evlilik bağını güçlendirmek için sabırla çalışırlar. Her şeyden çok, her tür krizin, sevgiyi yenileyecek, derinleştirecek ve içten güçlendirebilecek yeni bir “evet” olabileceğinin farkındadırlar. Kriz zamanlarında temel konuları tekrar ele almak, yeni bir denge kurmak ve birlikte daha da ilerlemek için konunun derinliklerine inmekten çekinmezler. Bu şekilde sürekli bir açıklıkla pek çok zorlu durumla yüzleşebilirler. Herhangi bir olayda barışmak mümkündür ve bununla beraber, “günümüzde kişilerin bozulan evlilik ilişkileri ile ilgilenen bir bakanlık oluşturulmasının acilen gerekli, olduğunu”<sup>256</sup> da görüyoruz.

### *Geçmişteki yaralar*

239. Üyelerinden biri daha önce yaşadıklarının yaralarını hala taşıdığı için duygusal olarak olgunlaşmadığında, ailelerin sıklıkla sorun yaşaması anlaşılabilir bir durumdur. Mutsuz bir

---

<sup>254</sup> Relatio Synodi 2014, 44.

<sup>255</sup> Relatio Finalis 2015, 81.180

<sup>256</sup> Ibid., 78.181

çocukluk ya da ergenlik bir kişinin evliliğini etkileyen kişisel krizleri besleyebilir. Herkes olgun ve normal olduğunda krizler daha az sıklıkta ve daha az acı verecek şekilde ortaya çıkar. Yine de ergenliğin sonlarında ulaşılması gereken olgunluğa kimi insanların kırklı yaşlarında erişebildiği de bir gerçektir. Bencil, kaprisli ve bir çocuk gibi kendine odaklı bir sevgi, istediğini elde edemediğinde ağlayan ya da çılgınlık atan tatminsiz bir sevgidir. Ergenlere özgü sevginin diğer özellikleri, düşmanlık, kırıncı eleştiri ve başkalarını suçlamanın yanı sıra, kendi duygu ve fantezilerine tutkun olmakla ortaya çıkar; bu tür kişiler başkalarından kendi içlerindeki boşluğu doldurmasını ve her arzularını yerine getirmesini beklerler.

240. Pek çok insan, çocukluğunu, koşulsuz sevgiyi hissedemeden geçirir. Bu, onların başkalarına güven ve açık olma becerilerini etkiler. Eğer iyileştirilmezse, bir kişinin ebeveynleri ve kardeşleri ile zayıf iletişimi problemi, tekrar ortaya çıkabilir ve evliliğe zarar verir. Çözümlememiş sorunlar, özgürleşmenin yer aldığı bir süreçle ele alınmalıdır. Evlilikte sorunlar ortaya çıktığında, önemli kararlar alıp uygulamadan önce eşler kendi geçmişlerini iyice gözden geçirmelidirler. Bu, iyileşme ihtiyacını kabul etmeyi, affetme ve affedilme lütfu için sürekli duayı, yardım alma isteğini ve asla vazgeçmeyip denemeye devam etmede kararlılığı gerektirmektedir. Kendi kendini samimiyetle incelemek, kişinin kusurlarının ve olgunluktan uzak oluşunun, ilişkiyi nasıl etkilediğini görmesini mümkün kılacaktır. Diğer kişinin hatalı olduğu açıkça görülsün bile, krizler, bir kişinin değişmesini umarak, basit bir şekilde aşılamaz. Eğer sorunu çözmek istiyorsak, kendimize, hayatımızda gelişmesi ya da iyileşmesi gerekenin ne olduğunu sormamız gereklidir.

#### *Ayrılık ya da boşanma sonrasında yoldaşlık*

241. Bazı durumlarda, kişinin haysiyeti ve çocukların iyiliği için aşırı taleplere imkân vermemek ya da derin haksızlık, şiddet ya da sürekli kötü muameleyi önlemek gereklidir. Bu tür durumlarda “ayrılmak kaçınılmazdır. Kimi zaman, bu, özellikle savunmasız eşin ya da genç çocukların istismar ve şiddet yüzünden ciddi şekilde zarar görmeleri durumunu ortadan kaldırmak için ahlaken gerekli bile olabilir”.<sup>257</sup> Yine de, “ayrılık, çözüm için tüm çabaların boşa çıktığını gördükten sonra düşünülmesi gereken son çare olmalıdır”.<sup>258</sup>

<sup>257</sup> Catechesis (24 June 2015): L'Osservatore Romano, 25 June 2015, p. 8.

<sup>258</sup> John Paul III, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (22 November 1981), 83: AAS 74 (1982), 184.

242. Sinod Pederleri, “Ayrılmış, boşanmış ya da terkedilmiş olanlara pastoral bakım için özel yaklaşımın kaçınılmaz olduğunu” belirtmektedirler. “haksız bir şekilde ayrılmış, boşanmış ya da terkedilmiş olanlara ya da birlikte kurdukları yaşamı sonlandırmak için kocasından ya da karısından kötü muamele görmüş olanlara özellikle saygı gösterilmesi gereklidir. Acı veren bu türden bir haksızlığı affetmek kolay değildir, fakat lütuf, bu yolculuğu mümkün kılar. Pastoral yaklaşımda, mahalli kiliselerde uzman danışma merkezlerinin kurulması yoluyla barışma ve aracılık için çaba gösterilmesi gereklidir”.<sup>259</sup> Aynı zamanda “tekrar evlenmeyen ve evlilik sadakatine tanıklık veren boşanmış kişiler, mevcut yaşam durumlarında desteklenmek için duydukları besin ihtiyacını Efkaristiya’da bulmaları için teşvik edilmelidirler. Yerel cemaatler ve episkoposlar, özellikle çocukları varsa veya ciddi mali zorluk içindelerse bu kişilere özenle yol göstermelidir.”<sup>260</sup> Yoksulluğun olduğu koşullarda, yeni bir yaşama başlamak için çok daha az kaynaklara sahip olduklarından, ailenin yıkılması çok daha acılı ve travmatik olmaktadır. Ailenin güvenli ortamından çıkartılan yoksul bir kişi, terkedilmeye ve olası zararlara karşı iki kat daha savunmasızdır.

243. Boşandıktan sonra yeni bir birlikteliğe başlayan kişilerin kendilerini Kilise’nin bir parçası olarak hissetmelerini sağlamak önemlidir. “Onlar aforoz edilmiş değildirler” ve kilise topluluğunun bir parçası oldukları için, onlara da aforoz edilmişler gibi davranılmamalıdır.<sup>261</sup> Bu durumlar “dikkatle izlemeyi ve saygıyla eşlik etmeyi gerektirir. Ayrımcılık hissi veren konuşma ve davranışların önüne geçilmeli ve cemaat yaşamına katılmaları için teşvik edilmelidirler. Hristiyan cemaatinin bu tür insanlara gösterdiği özen, iman ve evlilik bölünmezliğine tanıklığın zayıflamasından çok, merhametin özel bir ifadesi olarak görülmelidir.”<sup>262</sup>

244. Sinod Pederlerinin pek çoğu, “evliliğin iptali durumlarında prosedürü daha kolay ve daha az zaman alacak şekilde uygulamanın gerektiğini ve mümkünse bir bedel alınmaması gerekliliğini”<sup>263</sup> vurgulamışlardır. Sürecin yavaşlığı taraflar üzerinde gerginlik ve sıkıntıya

---

<sup>259</sup> Relatio Synodi 2014, 47.

<sup>260</sup> Ibid., 50.

<sup>261</sup> Catechesis (5 August 2015): L’Osservatore Romano, 6 August 2015, p. 7.

<sup>262</sup> Relatio Synodi 2014, 51; cf. Relatio Finalis 2015, 84.

<sup>263</sup> Ibid., 48.

neden olmaktadır. Bu konuyu ele aldığım iki belgede<sup>264</sup> evliliğin geçersiz kılındığının açıklanması için gereken prosedür sadeleştirilmiştir. Bununla “Kilise’de çöban ve baş olarak tayin edilmiş olan episkoposun, kendisine emanet edilmiş bu imanlıların mahkemesi olduğunu da açıklığa kavuşturmak”<sup>265</sup> isterim. “Bu nedenle bu belgelerin uygulanması, bazı vakalarda kendilerinin yargılama yapması gereken ve her davada imanlının kolayca adalet bulmasını temin etmesi gereken mahalli kiliselerdeki ruhbanların üstüne büyük sorumluluk getirmektedir. Bu da, bu kilise hizmeti için öncelikle vekâlet verilmiş ruhban sınıfı ve laiklerden müteşekkil yeterli sayıda çalışanların hazırlanmasını gerektirmektedir. Ayrılmış bireylere ya da krizdeki çiftlere, aile havariliği ile birlikte bilgilendirme, danışmanlık ve aracılık hizmeti verilmesi de uygun olacaktır. Bu hizmetler, evlilik sürecinde bireylerle bir ön soruşturma için bir araya gelmeyi de içerebilir (cf. *Mitis Iudex*, art. 2-3)”<sup>266</sup>.

245. Sinod Pederleri “ayrılık ya da boşanmanın ardından her durumda masum kurbanlar olan çocuklara”<sup>267</sup> da dikkat çekmektedirler. Tüm diğer düşüncelerden ayrı olarak çocukların iyiliği birincil konudur ve açığa vurulmamış her tür çıkar ve konu ile gölgelenmemelidir. Boşanmış olan ebeveynlerden rica ediyorum “çocuklarınızı asla rehin tutmayın! Pek çok sorun ve neden yüzünden ayrıldınız. Hayat size bir deneme verdi, fakat çocuklarınız bu ayrılığın yükünü taşımak ya da eşlerden birine karşı rehine olarak kullanılmak zorunda değil. Birlikte olmasalar bile annelerinin babaları, babalarının da anneleri hakkında iyi konuştuğunu duyarak büyümeleri gerekir.”<sup>268</sup> Çocuğun sevgisini kazanmak ya da intikam almak ya da kendini haklı çıkarmak için diğer ebeveyni küçümsemek sorumsuzluktur. Bu tür bir davranış çocuğun içsel huzurunu etkiler ve yaraların iyileşmesini zorlaştırır.

246. Kilise, evliliğin taraflarının çatışmalarının durumunu takdir ederken, en savunmasız olan hakkında konuşamazlık edemez. Genellikle sessizce acı çeken çocuklar. Günümüzde “Görünüştaki tüm gelişmiş hassasiyetlerimiz ve rafine psikolojik analizlerimize rağmen kendime çocukların ruhlarındaki yaralara karşı duyarsız olup olmadığımızı soruyorum... Evlilik sadakatinin bağlarının kırıldığı noktada, üyelerinin birbirine kötü davrandığı ve birinin

---

<sup>264</sup> Motu Proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus* (15 August 2015): L’Osservatore Romano, 9 September 2015, pp. 3-4; cf. Motu Proprio *Mitis et Misericors Iesus* (15 August 2015): L’Osservatore Romano, 9 September 2015, pp. 5-6.185

<sup>265</sup> Motu Proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus* (15 August 2015), Preamble, III: L’Osservatore Romano, 9 September 2015, p. 3.

<sup>266</sup> Relatio Finalis 2015, 82.

<sup>267</sup> Relatio Synodi 2014, 47.

<sup>268</sup> Catechesis (20 May 2015): L’Osservatore Romano, 21 May 2015, p. 8.

diğerini yaraladığı ailelerde çocukların sırtındaki psikolojik yükün derinliğini hissediyor muyuz?”<sup>269</sup> Bu tür yaralayıcı deneyimler çocukların, kesin taahhütte bulunmayı gerektiren bir olgunluğa doğru gelişmelerinde yardımcı olmaz. Bu nedenle Hristiyan cemaatleri, boşanmış ancak yeni bir birlikteliğe başlamış ebeveynleri yalnız bırakmaz, fakat onları içine alır ve çocuklarını getirmeleri için çabalarını destekler. “Bir şekilde cemaat dışına itilmiş gibi yaşarlarken, onları kiliseden kol mesafesi uzaklıkta tutmazsak iman taahhüdü ve uygulamasının örneğini onların çocuklarına vermek üzere Hristiyan yaşamı içinde gelişmeleri amacıyla olası her şeyi yapmaları için ebeveynleri nasıl teşvik edebiliriz? Bu durumda zaten ağır yükü olan çocuklara daha da fazla yük bindirecek tutumlardan uzak durmamız gerekir!”<sup>270</sup> Ebeveynlerin yaralarını iyileştirmeye yardım etmek ve onları ruhen desteklemek, bu travmatik deneyim nedeniyle gördüğü Kilise’nin dostane yüzüne ihtiyaç duyan çocuklar için de yararlı olacaktır. Boşanmak kötüdür ve artan boşanmalar çok soruna yol açmaktadır. Bundan dolayı aileler hakkındaki en önemli pastoral görevimiz onların sevgisini güçlendirmek, yaralarını iyileştirmeye yardım etmek ve günümüzün bu dramasının yayılmasını önlemek için çalışmaktır.

#### *Belli karmaşık durumlar*

247. “Karma evliliklerin ele alındığı durumlar özel dikkat gerektirmektedir. Katoliklerle diğer vaftizli kişiler arasındaki evlilikler ‘kendi özel dokusuna sahiptir, fakat iyi kullanılması ve geliştirilmesi yararlı olabilecek pek çok unsur barındırmaktadırlar, her ikisinin öz değerleri ve katkıları sayesinde ekümenik bir hareket oluşturabilirler’. Bu amaçla, ‘evlilik ve düğün seremonisi için başlangıç hazırlıklarından itibaren Katolik ve Katolik olmayan din adamları arasında karşılıklı iş birliği oluşturmak üzere çaba sarf edilmelidir.’ (*Familiaris Consortio*, 78). Efkariştiya’yı paylaşma hakkında, ‘Evliliğin Katolik olmayan tarafının Efkariştiya’ya katılıp katılmayacağı kararı, konu hakkındaki mevcut genel normlar çerçevesinde alınmalı, Doğu Hristiyanları ve diğer Hristiyanlar arasında, iki vaftizli Hristiyan tarafından evlilik kutsal sırrının alınması hakkındaki özel durum göz önünde bulundurulmalıdır. Her ne kadar karma evliliklerde eşler vaftiz ve evlilik kutsal sırrını paylaşıyorlarsa da efkariştiyanın paylaşımı istisnai durumlarda olabilir ve her durumda mevcut normlara uygun olmalıdır’ (Pontifical Council for Promoting Christian Unity, *Directory for the Application of Principles and Norms on Ecumenism*, 25 March 1993, 159-160)”<sup>271</sup>

<sup>269</sup> Catechesis (24 June 2015): L’Osservatore Romano, 25 June 2015, p. 8.187

<sup>270</sup> Catechesis (5 August 2015): L’Osservatore Romano, 6 August 2015, p. 7.188

<sup>271</sup> Relatio Finalis 2015, 72.189

248. “Farklı kùltlerden kişilerin yaptığı evlilikler, gùnlük yaşamımızda dinler arası diyalog için özel bir yer oluşturmaktadır... Ailenin Hristiyan kimliği ve çocukların dini eğitimi hakkında özel zorluklar yaşanmaktadır... Farklı kùltlerden evlilik yapmış çiftlerin hane halkı sayısı İncil’in yayılmış olmadığı topraklarında ve hatta uzun bir Hristiyan geleneğinden gelen ùlkelerde bile artmakta ve bu da çeşitli sosyal ve kùltürel bağlamlarda farklılaştırılmış pastoral hizmet sunma gereğini acilen ortaya koymaktadır. Din zgùrlüğünün olmadığı bazı ùlkelerde Hristiyan iftler evlenmek için başka bir dine geçmek zorundadır ve bu nedenle kùltün farklılığını gösteren kanonik bir düğün yapamamakta, ya da çocuklarını vaftiz ettirememektedirler. Bu nedenle herkesin saygı duyduğu dini zgùrlük konusunu tekrar düğünmeliyiz.”<sup>272</sup> “Bu tür evlilik yapan kişilerle sadece düğün öncesinde ilgilenmek yeterli değildir. Eşlerden birinin Katolik ve diğerinin inançlı olmayan biri olduğu durumlarda çiftleri ve aileleri eşsiz zorluklar beklemektedir. Bu tür vakalarda, durumun içine girmek için İncil’in yeterliliğine tanıklık etmek ocukların Hristiyanlığa katılmasını mmkùn kılacaktır.”<sup>273</sup>

249. “Kişi, karışık evliliğin olduğu bir durumda vaftiz olmak isterse, özel sorunlar ortaya çıkar. Bu kişiler, en az birinin Hristiyan inancını bilmediği bir durumda evlilik akdini yapmış durumdadırlar. Bu durumda episkoposlar onların ruhsal iyiliği için neyin uygun olduğu konusunda pastoral kanaatlerini kullanmakla ykùmlüdürler.”<sup>274</sup>

250. Kilise, istisnasız her bir kişiye sınırsız sevgisini sunan Rab İsa Mesih gibi davranmaktadır.<sup>275</sup> Sinod boyunca, aynı cinse yönelim duyan kişilerin bulunduğu ailelerin durumunu tartıştık, ki bu durum gerek ebeveynler gereke çocuklar için kolay olmayan bir durumdur. Burada her şeyden önce, ‘her tür adaletsiz ayrımcılık işaretinin’ özellikle öfke ve şiddetin her tür formunun dikkatle önüne geçilmesi gerekirken,<sup>276</sup> her bir kişinin, cinsel yönelimi dikkate alınmaksızın haysiyetine hùrmet edilmesi ve kendisine saygı ile davranılması gerektiğinin altını çizmek istiyoruz. Bu tür ailelere saygı ile pastoral rehberlik yapılmalı, böylece eşcinsel yönelim gösteren kişinin ihtiyaç duyduğu anlayışı görebilecek

---

<sup>272</sup> Ibid., 73.

<sup>273</sup> Ibid., 74.

<sup>274</sup> Ibid., 75.190

<sup>275</sup> Cf. Bull. Misericordiae Vultus, 12: AAS 107 (2015), 407.

<sup>276</sup> Catechism of the Catholic Church, 2358; cf. Relatio Finalis 2015, 76.

yardımlı alabilmesi ve yaşamlarında Tanrı'nın isteğini tam olarak yerine getirebilmeleri için destek verilmelidir.<sup>277</sup>

251. Ailenin haysiyeti ve görevi konuları ele alınırken, Sinod Pederleri “eşcinsel kişiler arasındaki birlikteliklere evlilikle eşit seviyede yaklaşma önerisi hakkında, eşcinsel birlikteliklerin Tanrı'nın evlilik ve aile planı ile uzaktan ya da yakından bir benzerliği olduğuna dair en ufak bir temel bulunmamaktadır,” şeklinde gözlemlerini ifade etmişlerdir. “Mahalli kiliselerin bu konuda baskıya maruz kalması ve uluslararası kurumların yoksul ülkelere maddi yardımı, aynı cinsiyetteki kişilerin evliliğine yasal izin vermeye bağlamaları”<sup>278</sup> kabul edilemez.

252. Tek ebeveynli aileler genellikle “biyolojik anne ya da babanın bir ailenin parçası olmak istemediği; ebeveynlerden birinin çocuklarla kaçmasını gerektiren şiddetin olduğu; ailenin ebeveynlerden biri tarafından terkedildiği; ebeveynlerden birinin vefat ettiği ya da diğer durumlarda ortaya çıkmaktadır. Sebep ne olursa olsun, bekâr ebeveynler, Hristyan cemaatindeki diğer aileler ve mahalli kilisenin pastoral mahalli yardımı tarafından destek ve teşvik görmelidirler. Genellikle bu aileler ekonomik zorluklar, belirsiz çalışma koşulları, çocukların desteklenmesi ile ilgili sorunlar ve evsizlik gibi diğer zorluklarla da başa çıkmaya çalışırlar.”<sup>279</sup>

### *Ölümün acısını hissettiğimizde*

253. Kimi zaman aile hayatı, sevilen birinin ölümü ile sarsılır. Bu tecrübeyi yaşayan aileye destek olarak, imanın ışığını sunmakta geç kalmamak gerekir.<sup>280</sup> Derin acı içindeki aileye sırt dönmek, pastoral bir fırsatın kaybı ve evanjelizasyon için diğer çabalara kapıyı kapamak demek olan, merhamet eksikliği olacaktır.

254. Çok sevilen bir kişinin, her şeyi paylaştığı sevgili eşinin kaybindan duyulan acıyı anlayabiliyorum. İsa'nın kendisi de bir arkadaşının ölümünü öğrendiğinde ağlamıştı (bk. Yu. 11, 33-35). Peki, çocuğunu kaybeden ebeveynlerin acısını nasıl anlayabiliriz? “Bu, geçmiş ve geleceği yutan bir uçurumun açıldığı, hep birlikte durmamız gereken bir an gibidir.” Ve “kimi

---

<sup>277</sup> Ibid.191

<sup>278</sup> Relatio Finalis 2015, 76; cf. Congregation for the Doctrine of the Faith, Considerations Regarding Proposals to Give Legal Recognition to Unions between Homosexual Persons (3 June 2003), 4.

<sup>279</sup> Ibid., 80.

<sup>280</sup> Cf. ibid., 20.192

zaman Tanrı'yı suçlayacak kadar ileri gideriz. Kim bilir kaç kişi – onları anlayabiliyorum – bu nedenle Tanrı'ya öfke duyar!”<sup>281</sup> “Bir kişinin eşini kaybetmesi, özellikle zordur... Yaşadıkları kayıptan sonra bazıları, büyük bir adanmışlıkla enerjilerini çocuklarına ve torunlarına hasrederek, çocuk büyütmenin yenilenmiş hassasiyetinde sevginin tecrübesini bulmaktadırlar... Birlikte zaman geçirecek ve kendilerinden sevgi görecektir akrabaları olmayanlara Hristiyan cemaati tarafından özel bir ilgi ve destek özellikle de yoksullar için sağlanmalıdır.”<sup>282</sup>

255. Normalde yas tutma süreci epey bir zaman alır ve bu sürece bir rahip eşlik ettiğinde yasin her aşamasının taleplerine uyum göstermelidir. Tüm süreç sorularla doludur: Neden sevilen kişi öldü, yapılması gereken her şey yapıldı mı, kişi ölüm anında neler yaşadı gibi sorular sorulur. Samimi ve sabırlı bir dua ve içsel özgürleşme süreci ile esenlik tekrar sağlanır. Özel zamanlarda sevilen kişinin ölümünden sonra yas tutan kişinin hala yerine getirmesi gereken görevleri olduğunu ve sanki bir hürmet ifadesi imiş gibi acıyı uzatmanın iyi olmayacağını anlayabilmesi için yas tutan kişiye yardım etmemiz gerekebilir. Sevdığımız kişi ne bizim acımıza ihtiyaç duyar ne de bizim kendi hayatımızı yıkmamızdan mutluluk duyar. Sevginin en iyi ifadesi, onların üstünde durmak ve adlarını devamlı anmak da değildir, çünkü bu nerede olurlarsa olsunlar, onları severek hayatı devam ettirmek değil, geçmişe bağlı kalmaktır. Onlar artık fiziksel olarak bizimle birlikte olamazlar, ama yine de ölümün gücü üzerinde, “sevgi ölüm kadar güçlüdür” (*Ezg.* 8,6). Sevgi, duyulmayı duyan, görülemeyeni gören bir sezgi gerektirir. Bu sevdiğimiz kişinin eski halinde olduğu anlamına gelmez, fakat onları artık, değişmiş halde kabul etmemiz gerektiğini gösterir. Dirilmiş Mesih İsa, arkadaşı Meryem ona sarılmaya çalıştığında kendisine dokunmamasını söyledi (bk. Yu. 20,17), onu başka türlü bir karşılaşmaya yöneltmek istiyordu.

256. Ölmüş olan kişinin tamamen geçip gittiğini bilmemek bizi teselli eder ve iman da Dirilmiş Rab'bin bizi asla terk etmeyeceğine bizi temin eder. Bu nedenle “ölümün, hayatı zehirlemesinin, sevgiyi boşa çıkmasının, bizi en karanlık uçuruma itmesinin”<sup>283</sup> önüne geçebiliriz. Kutsal Kitap, Tanrı'nın bizi sevgiden yarattığını ve hayatımızı, ölümle sonlanacak şekilde yaratmadığını bize söylemektedir (bk. *Bil.* 3, 2-3). Aziz Pavlus ölümden sonra hemen Mesih ile karşılaşmaktan söz eder bize: “Dünyadan ayrılıp Mesih'le birlikte olmayı arzuluyorum” (*Filp.* 1,23). Ölümden sonra bizi bekleyen Mesih ile “Tanrı'nın

<sup>281</sup> Catechesis (17 June 2015): L'Osservatore Romano, 18 June 2015, p. 8.

<sup>282</sup> Relatio Finalis 2015, 19.193

<sup>283</sup> Catechesis (17 June 2015): L'Osservatore Romano, 18 June 2015, p. 8.

kendisini sevenler için hazırladığı” yere gitmekten söz eder. (1 Ko. 2,9). Bu, Ölüler İçin Ayin’in Başlangıcında çok güzel bir şekilde ifade edilmiştir: “Ölümün kesinliği bize üzüntü verse de gelecek ölümsüzlüğün vaadi ile teselli buluyoruz. Ey Rab Sana iman edenlerin yaşamı son bulmaz fakat değişir.” Gerçekte, “sevdiklerimiz hiçliğin gölgelerinde kaybolmuş değildir; ümit, onların Tanrı’nın güçlü ellerinde iyilik içinde olduğunu bize temin eder.”<sup>284</sup>

257. Sevdiklerimizle yoldaşlığı sürdürmenin bir yolu da, onlar için dua etmektir.<sup>285</sup> Kutsal Kitap bize, “ölüler için dua etmenin kutsal ve dindarca” olduğunu belirtir (2 Mak. 12, 44-45). “Onlar için dualarımız onlara yardım etmekle kalmaz, fakat onların da bizim için şefaathetmesini mümkün kılar.”<sup>286</sup> Vahiy Kitabı, yeryüzünde haksızlığa uğrayıp acı çekenler için geçmişte ve bu dünyada dayanışma içinde şefaathet eden şehitleri tasvir etmektedir. (bk. Va. 6,9-11), Bazı azizler ölmeden önce sevdiklerini, onlara yardım etmek için yanlarında olacakları vaadi ile teselli etmişlerdir. Azize Lisieux’lü Therese cennetten iyi şeyler yapmaya devam etmek istemiştir.<sup>287</sup> Aziz Dominik, “ölümden sonra daha güçlü olacağını ... lütuf almak için daha güçlü olacağını”<sup>288</sup> ifade etmiştir. Bunlar gerçek “sevgi bağları”dır<sup>289</sup> çünkü “Rab’de uyuyan kardeşleri ile yürüyen kişilerin beraberliğinde, yol asla kesintiye uğramaz ... (fakat) ruhsal iyiliklerin dönüşümüyle kuvvetlenir.”<sup>290</sup>

258. Ölümü kabul edersek, kendimizi onun için hazırlayabiliriz. “Artık ölüm olmayacak. Artık ne yas, ne ağlayış, ne de ıstırap olacak” (Va. 21, 4) denilen güne dek yanımızda yürüyenler için sevgimizin büyümesinin yolu budur. Bu nedenle ölmüş olan sevdiklerimizle bir kez daha karşılaşmaya kendimizi hazırlayacağız. Tıpkı İsa, “oğlunu annesine geri verdiği” bize de aynısını yapacak. (bk. Lk 7:15) Geçmiş yıllara takılıp kalarak enerjimizi heba etmeyelim. Bu dünyada iyi yaşadıkça sevdiklerimizle cennette daha büyük mutluluk paylaşabileceğiz. Bu dünyada gelişip olgunlaştığımız oranda, göksel ziyafete çok daha fazla iyilik taşıyacağız.

---

<sup>284</sup> Ibid.

<sup>285</sup> Cf. Catechism of the Catholic Church, 958.

<sup>286</sup> Ibid.195

<sup>287</sup> Cf. Therese of Lisieux, Derniers Entretiens: Le “carnet jaune” de Mère Agnès, 17 July 1897, in Oeuvres Complètes, Paris, 1996, 1050. Onun Karmelit Rahibe Kızkardeşleri, Azize Therese ‘a bu dünyadan ayrılışının “gül yağmuru gibi” olacağı vadinin yapıldığını söylemişlerdir. (ibid., 9 June 1897, 1013).

<sup>288</sup> Jordan of Saxony, Libellus de principiis Ordinis Praedicatorum, 93: Monumenta Historica Sancti Patris Nostri Dominici, XVI, Rome, 1935, p. 69.

<sup>289</sup> Cf. Catechism of the Catholic Church, 957.

<sup>290</sup> Second Vatican Ecumenical Council, Dogmatic Constitution on the Church Lumen Gentium, 49.196

## YEDİNCİ BÖLÜM

### ÇOCUKLARA DAHA İYİ BİR EĞİTİM VERMEK

259. Ebeveynler her zaman ister iyi ister kötü yönde olsun, çocuklarının ahlaki gelişimini etkilemektedir. Bu temel görevi üstlenirken bilinçle, coşkuyla, akılla ve uygun bir şekilde davranmalıdırlar. Ailelerin eğitimdeki rolü çok önemli olduğu ve giderek karmaşıklaştığı için, bunu ayırtılı bir şekilde ele almak istiyorum.

#### ÇOCUKLARIMIZ NEREDELER?

260. Aileler destek, yol göstericilik ve yönlendirme için yardım görmeseler bile kendi yöntemleri için tekrar düşünebilmeli ve yeni kaynaklar keşfetmelidirler. Ebeveynlerin, çocuklarına neyin etki etmesini istediklerini düşünmeleri gerekmektedir ve bu da onları kimin eğlendirdiği, televizyon ve elektronik aletlerle odalarına kimlerin girdiği ve boş vakitlerini kimlerle geçirdiklerini bilmeleri gerektiği anlamı taşır. Sadece çocuklarımıza zaman ayırırsak, önemli konuları basit şekilde ve ciddiyetle konuşursak ve onlarla zaman geçirmek için sağlıklı yollar bulursak zarara uğramalarına karşı bir kalkan oluşturabiliriz. Her zaman uyanık olmak gerekir ve ihmalkârlık iyi bir şey değildir. Ebeveynler çocukları ve ergenleri risklerle, örneğin saldırganlık, istismar ya da ilaç bağımlılığı gibi konularla yüzleşmeye hazırlamalıdırlar.

261. Yine de takıntılı olmak, eğitim değildir. Bir çocuğun yaşayabileceği her durumu kontrol edemeyiz. Burada bir gerçek var ki “zaman mekândan daha büyüktür”<sup>291</sup> Başka bir şekilde söyleyecek olursak, Bir sürece başlamak, ortama hâkim olmaktan çok daha önemlidir. Ebeveynler her zaman çocuklarının nerede olduğunu bilmek ve her hareketini kontrol etmek için saplantı gösterirlerse sadece ortama hâkim olmayı istiyor olacaklardır. Fakat bu eğitim verme, güçlendirme ve çocuklarını zorluklarla yüzleşmeye hazırlama yolu değildir. Sevebilmek için en önemli şey, özgürce büyümeleri, olgunlaşmaları, her konuda disiplin göstermeleri ve gerçek bir özerkliğe sahip olmaları için onara yardım etmektir. Sadece bu şekilde çocuklar kendilerini her yerde korumayı ve zorluklarla karşılaştıklarında akıllıca ve sağduyu ile davranmayı öğrenebilirler. Gerçek soru, çocuğunuzun fiziksel olarak nerede olduğu ya da herhangi bir zamanda kiminle olduğu değildir, asıl soru varoluşsal olarak

---

<sup>291</sup> Apostolic Exhortation Evangelii Gaudium (24 November 2013), 222: AAS 105 (2013), 1111.199

nerede, kanaatleri, amaçları, arzuları ve hayalleri nerede olduğu olmalıdır. Ebeveynlere sormak istediğim sorular şunlar: “Çocuğumuzun içinde bulunduğu yolculukta gerçekten nerede olduğunu anlamayı istiyor muyuz? Ruhları nerede, gerçekten biliyor muyuz? Ve hepsinden önemlisi, bilmek istiyor muyuz?”<sup>292</sup>

262. Olgunluk, zaten genetik kodlarımızda bulunan bir şeylerin sadece gelişmesidir, fazla bir şey yapmak gerekmez. Fakat sağduyu, iyi muhakeme ve genel duyarlılık sadece nicel büyüme faktörlerine bağlı değildir, fakat daha çok her bir insanın derinlerinde bir araya gelen bir seri olayın toplamıdır, ya da daha iyi bir şekilde söylersek özgürlüğümüzün tam merkezidir. Kaçınılmaz olarak her çocuk, kendi düşüncelerimizi tekrar gözden geçirmemize neden olacak biçimde, bu özgürlükten doğan fikir ve projelerle bizi şaşırtır. Bu, iyi bir şeydir. Eğitim, olaylarla yüzleşmek için sağduyu ve zekâyı sorumlu biçimde kullanmayı teşvik etmeyi de içerir. Elllerinde tuttuğu kendi hayatını ve cemaat yaşamını anlamaya hazır olan kişinin eğitilmesini kapsar ve bu özgürlüğün kendisi, büyük bir armağandır.

#### ÇOCUKLARIN AHLAKÎ EĞİTİMİ

263. Ebeveynler, temel konuların öğretilmesi işini okullara bırakırlar, fakat asla çocuklarının başkalarına karşı ahlaki eğitimini başkalarının üstüne tamamen devredemezler. Bir kişinin duygusal ve ahlaki gelişimi tamamen özel bir deneyime dayanır: Ebeveynlerine olan güvenine. Bu da ebeveynlerin eğitimci olarak duygusal bağlamda ve verdikleri örneklerle çocuklara güven ve sevgi dolu saygıyı aşlamakla sorumlu oldukları anlamına gelmektedir. Çocuklar hataları yüzünden ebeveynleri için önemsiz olduklarını ya da kendileri ile samimi olarak ilgilenilmediğini hissedecek olurlarsa derinden yaralanırlar ve olgunluk yolunda pek çok zorlukla karşılaşırırlar. Bu fiziksel ya da duygusal yoksunluk bir şeyleri yanlış yaptığı için çocuğun işiteceği azardan çok daha büyük zarar verecektir.

264. Ebeveynler, iyi alışkanlıklar için teşvik ederek iyiliğe doğal bir eğilim için çocuklarının geleceğini şekillendirmekle de sorumludurlar. Bu, büyümenin aşamalı sürecinin bir parçası olarak arzu edilir ve değerli düşünce ve davranışlar için belli yolları sunmayı da beraberinde getirir. Topluma uygun olma arzusu, genelin daha düzenli ve iyi yaşaması uğruna anında hoşnut etmek için öncü olmak, kendi başına bir değerdir ve daha büyük değerlere açık olmayı

---

<sup>292</sup> Catechesis (20 May 2015): L'Osservatore Romano, 21 May 2015, p. 8.200

esinler. Ahlaki eğitim, hassasiyetle ve çocukların anlayabileceği bir dil kullanılarak, aktif yöntemlerle ve bir diyalog ile verilmelidir. Özelden genele doğru gidilmelidir, böylece çocuklar belli değerlerin, ilkelerin ve kuralların kendileri için önemini kavrayabilir, bunları soyut ve sorgulanamaz gerçekler olarak görmezler.

265. Doğru olanı yapmak demek, “en iyi görününe karar vermek” demek ya ne kadar doğru olurlarsa olsunlar kendi kanaatlerimizi tutarsızca kanıtlamak demek değildir; ne kadar sağlam olursa olsun, kendi kanaatlerimizin tutarsız olduğunu sık sık görmekteyiz; vicdanımız bize açık ve ahlaki bir kararı buyurduğunda bile diğer faktörler kimi zaman daha çekici ve güçlü olabilmektedir. Diğer çeldirici unsurları devre dışı bırakan iyiliğe susamışlık ve iyinin aynı zamanda “bizim için” burada ve şimdi objektif olarak iyi olduğunu görerek farkına varmamızı sağlayacak olan, bizde sağlam bir şekilde kök salmış derin duygusal eğilimle birlikte, zekânın iyi olanı kavradığı noktaya varmamız gereklidir. İyi bir etik eğitim, kişiye doğru olanı yapmanın kendi yararına olduğunu göstermeyi kapsar. Günümüzde getireceği yararları açıkça görmeden çaba ve fedakârlık gösterilmesini istemek çok ama çok az etkili olmaktadır.

266. İyi alışkanlıkların geliştirilmesi gerekir. Çocukluk alışkanlıkları bile içselleştirilmiş önemli değerleri sesli ve sürekli davranış yollarına dönüştürmeye yardımcı olabilir. Bir kişi sosyal ve başkalarına karşı açık olabilir; fakat uzun bir zaman boyunca büyükleri tarafından “lütfen”, “teşekkür ederim” ve “affedersiniz” denilerek eğitilmediyse, onun iyi olan iç yapısı kolayca öne çıkamayacaktır. İradenin kuvvetlendirilmesi ve özel davranışların tekrarı ahlaki düzenin bloklarını inşa eder; vicdan, iyi davranışın belli modellerinin özgürce tekrarının değeri verilmezse, ahlaki eğitim verilmiş olmaz. Uygun şekilde motive edilmiş bu davranışların eksikliği durumunda, sadece istemek ya da belli değerlere karşı çekim duymak yoluyla, erdem aşılacak yeterli olmayacaktır.

267. Özgürlük muazzam bir şeydir, yine de çarçur edilip kaybedilebilir. Ahlaki eğitim; fikirler, eğilimler, pratik uygulamalar, teşvikler, ödüller, örnekler, modeller, simgeler, düşünceler, cesaretlendirme, diyalog ve işleri yapma yöntemi üzerinde tekrar tekrar düşünülerek beslenen özgürlük ile özgürlüğü geliştirmelidir; tüm bunlar bizi anında iyi olanı yapmaya yönelten sabit içsel ilkeleri geliştirmeye yardımcı olur. Erdem, davranışın sabit içsel ilkesi haline gelmiş olan kanaattir. Bu nedenle erdemli yaşam, insanlıktan uzak ve toplum dışı eğilimlerin kölesi olmayalım diye özgürlüğü inşa eder, güçlendirir ve şekillendirir. Çünkü, insan haysiyetinin kendisi, her birimizin “içimizdeki kişisel yolun yönlendirdiği ve

yönelttiği şekilde hareket etmeyi sağlarken; vicdan, özgür seçimle hareket etmemizi” gerektirir.”<sup>293</sup>

#### TEŞVİK EDİCİ OLARAK DÜZELTMENİN DEĞERİ

268. Çocukların ve ergenlerin, yanlış davranışların bir sonucu olduğunu görmeleri için, onlara yardım etmek önemlidir. Kendilerini başkalarının yerine koymak ve onlara verebilecekleri zararı görmeleri için farkındalıklarının artırılması gereklidir. Bazı cezalar –saldırgan, antisosyal davranışlara yönelik – bu amaca kısmen hizmet edebilirler. Çocuğun gerçekten af dilemeyi ve başkasına verdiği zararı telafi etmesini öğretmek önemlidir. Eğitsel süreç kişisel özgürlüğün gelişiminde meyvelerini verirken, çocuklar bir ailede büyümenin ve hatta eğitim sürecinin talep ettiği her şeyi yerine getirmenin değerini takdir etmeye başlayacaklardır.

269. Çocukların çabası takdir edilip anlayış gördüğünde ve ebeveynlerinin sürekli ve sabırlı güvenini hissettiklerinde, hataları düzeltmek de teşvik edici olabilir. Sevgiyle düzeltilen çocuklar, kendilerine özen gösterildiğini hissederler; kendilerinin, potansiyeli kabul edilebilecek bireyler olduklarını kavrarlar. Bunun için ebeveynlerin kusursuz olması gerekmez, fakat alçakgönüllülükle kendi kısıtlılıklarını bilerek gelişmek için çaba göstermeleri yeterlidir. Yine, çocukların ebeveynlerinden öğrenmeleri gereken başka bir şey de, öfke ile hareket etmemek gerektiğidir. Yanlış yapan çocuk düzeltilmeli, fakat asla ona karşı bir düşman ya da hayal kırıklığının nedeni gibi davranılmamalıdır. Yetişkinler bazı tür hatalı davranışların incelikle ele alınması gerektiğini ve sınırlılığın gençliğe özgü olduğunu bilmelidir. Sürekli cezalandırma eğilimindeki davranış biçimi, zarar verici olabilir ve çocuğun bazı davranışların diğerlerinden daha önemli olduğunu anlamasına yardımcı olmaz. Bu, cesaretinin kırılmasına ve gücenmeye yol açar: “Ey babalar, çocuklarınızı incitmeyin” (Ef 6,4; bk. Kol. 3,21).

270. Disiplinin cesareti kırmaya götürmemesi önemlidir, hatta cesareti daha ileri götürmelidir. Disiplin en iyi şekilde nasıl içselleştirilebilir? Disiplinin bir çocuğun davranışlarına yapıcı bir sınır koyup da gelişmesi yolunda engel olmadığından nasıl emin olabiliriz? Eşit derecede zararlı olabilecek iki uç arasında bir denge bulunmalıdır. Bir kişi her şeyi çocuğunun istekleri etrafında yapmak için çabalar durduğunda; bu tür çocuklar kendi

---

<sup>293</sup> Second Vatican Ecumenical Council, Pastoral Constitution on the Church in the Modern World *Gaudium et Spes*, 17.203

haklarının farkında olarak büyürler, ama sorumluluklarının bilincinde değildirler. Bazıları da çocuğu, kendi saygınlığının farkındalığından mahrum bırakır; bu tür çocuklar da görevlerinin altında boğulur ve diğer insanların isteklerini yerine getirme ihtiyacı duyarlar.

#### SABIRLI GERÇEKÇİLİK

271. Ahlaki eğitim çocuklardan ya da genç kişilerden orantısız fedakârlık gerektirmeyen ve baskı ya da gücenmeye yol açmayacak derecede çaba gerektiren şeyleri istemeyi kapsar. Doğaldır ki, bu gereği kadar fedakârlıkla anlaşılan, kabul edilen ve takdir edilen küçük adımlar atılarak yapılır. Diğer yandan çok fazla talepte bulunursak hiç bir şey kazanamayız. Çocuk bir kere otoritemiz dışına çıkarsa, iyi olanı yapmaktan vazgeçebilir.

272. Ahlaki eğitim, ihmal, hayal kırıklığı, dikkat eksikliği ebeveynlerin iyi birer rol model olamamaları nedeniyle yetersiz olabilmektedir. Etik değerler, ebeveyn figürünün olumsuz imajı ya da yetişkinlerin verdiği ihmalkârlık ile ilişkilidir. Bu nedenle ergenlere, birkaç örnek kişide somutlaşmış değerlerin takdiri ve aynı zamanda diğerlerinde kusurlu ve farklı derecelerdeki özelliklerin farkına varılması gibi benzetmeler yoluyla yardım edilebilir. Aynı zamanda tereddütleri kötü deneyimlere bağlanabileceği için, içsel iyileşme sürecinde de yardıma ihtiyaçları olabilir ve bu şekilde başkaları ve daha geniş topluluklarla esenlik içinde yaşamak ve anlayış sahibi olmak üzere büyürler.

273. Değerleri çocuklara aşılarken, çocuğun yaşını ve yeteneklerini dikkate alarak ve katı ve esnek olmayan yöntemlere başvurmadan yavaş yavaş ilerlemek gerekir. Psikoloji ve eğitim bilimlerinin değerli katkıları, çocuk gelişimindeki kademeli değişimi bize göstermektedir, fakat kendisi tek başına özgürce gelişmeyi sağlamadığından özgürlüğün yönlendirilmesi ve teşvik edilmesi gereklidir. Yerleşik özgürlük, gerçek özgürlük sınırlı ve koşulludur. Tam bir anındalıkla neyin iyi olduğunu basitçe seçebilme becerisi değildir. “İstemli” ve “özgürce” yapılan eylemler arasında tam bir ayrım her zaman çizilemez. Bir kişi açıkça ve özgürce kötü olan bir şeyleri isteyebilir, fakat bunları yapmak direnç gösterilemeyen bir tutku ya da zayıf yetiştirilmenin bir sonucudur. Bu tür durumlarda karar istemlilikle alınırken, arzuların eğilimiyle savaşmak için acele etmediğine göre, kötü olanı seçmemek, uygulamada onlar için mümkün olmadığından kişi, davranışında özgür değildir. Bunu zorlayıcı ilaç bağımlılıkları vakalarında görmekteyiz. Kararları istemli alınmış olsa da özgürce alınmış değildir. Seçim yapamadıkları için ve onlara ilaç sağlamak sadece bağımlılıklarını artıracığından burada

“bırakalım özgürce seçsinler” demenin bir anlamı yoktur. Başkalarının yardımına ve rehabilitasyon sürecine ihtiyaçları vardır.

#### EĞİTSEL DÜZENLEME OLARAK AİLE YAŞAMI

274. Aile, özgürlüğü bilgece kullanmayı öğrendiğimiz, insani değerlerin ilk okuludur. Belli eğilimler çocuklukta gelişir ve özel değerler tarafından cezbedilme ya da doğal bir iğrenme gibi belli davranış şekillerinde ortaya çıkan hayat boyu kalacak şekilde derinlemesine kök salar. Pek çok insan sanki içlerine ilk yıllardan beri nüfuz etmiş gibi, öğrendikleri şeylere dayanarak, doğru olduğuna kanaat getirdikleri belli biçimlerde düşünür ve davranırlar: “Bana böyle öğretildi”. “Bunu yapmayı öğrendim”. Ailede farklı araçlarla verilen çeşitli mesajlar hakkında eleştiri yapmayı da öğrenebiliriz. Maalesef, bazı televizyon programları ya da reklam türlerinin genellikle aile yaşamında ekilen değerleri olumsuz etkileyip kesintiye uğrattığını söyleyebilirim.

275. Günümüzde ailelerin en önemli görevlerinden biri olan ümidin eğitimini vermek, stresin ve teknolojik gelişmenin etkisinin hâkimiyeti altındadır. Bu, çocukların elektronik aletlerle oynamalarına engel olmaktan çok, hassas becerilerini geliştirmek için yol bulmalarına ve hayatta her şeye uygulanabilecek bu dijital hızda düşünmemelerini sağlamalarına yardım etmek şeklinde olmalıdır. İsteklerin ertelenmesi, onların reddedilmesi demek değil, fakat basitçe tamamlanmasına saygı göstermektir. Çocuklar ya da ergenler, bazı şeylerin beklemesi gerektiğini anlama konusunda yardım görmezlerse, ihtiyaçlarının anında tatmin edilmesi konusunda saplantılı olabilirler ve her şeyi şimdi istemek” gibi bir kusur geliştirebilirler. Bu, özgürlüğü geliştirmekten çok, onu zayıflatan büyük bir yanılsamadır. Diğer yandan zamana gelene dek bazı şeyleri ertelemek öğretilirse, kendine hâkim olmak ve dürtülerden kurtulmak da öğrenilecektir. Çocuklar, kendilerinden sorumlu olmalar gerektiğinin farkına vardıklarında özsaygıları da artacaktır. Bu da sonuç olarak başkalarının özgürlüğüne saygı duymayı onlara öğretecektir. Açıktır ki bu çocuklardan yetişkin gibi davranmalarını bekleyebileceğimiz anlamına gelmez, ama onların sorumlu bir özgürlükle büyüyebilme yetisini küçük görmek demek de değildir. Sağlıklı bir ailede bu öğrenme süreci genellikle ailenin ortak yaşamın gereklilikleri içinde yerini alır.

276. Aile, başkaları ile ilişkiye geçmeyi, dinlemeyi ve paylaşmayı, sabırlı olmayı ve saygı göstermeyi, birbirimize yardım etmeyi ve bir bütün olarak yaşamayı öğrendiğimiz ilk yer

olduğundan, sosyalleşmenin gerçekleştiği ilk ortamdır. Eğitimin amacı dünya ve toplumun da bizim evimiz olduğu duyarlılığını geliştirmektir; aile, bizi bu daha büyük evde nasıl birlikte yaşayacağımız konusunda eğitir. Ailede yakın olmayı, özen ve saygı göstermeyi öğreniriz. Vahim şekilde kendine yontmayı bırakıp, ilgimize, şefkatimize ve sevgimize layık olan başkaları ile birlikte ve onların yanı sıra yaşadığımızı fark etmeye başlarız. Neredeyse mikroskobik ölçekte, yan yana yaşadığımız, gün içinde farklı zamanlarda yolu birlikte geçtiğimiz, bizi etkileyen her konuda ilgi gösterilen, günlük sıradan şeylerde birbirine yardım edilen bu birincil günlük ortam olmadan hiç bir sosyal bağ olmaz. Her gün aile, üyeleri ile ilgilenmek ve onların durumunu öğrenmek için yeni yollar bulmak zorundadır.

277. Aile içinde de tüketim ve ortak evimiz olarak çevrenin korunmasına katkı için alışkanlıklarımızı tekrar düşünebiliriz. “Aile, bütüncül ekolojinin birincil unsurudur, çünkü yeryüzünde insan medeniyetinin iki temel ilkesini kapsayan birincil toplumsal öğedir: Birlik ilkesi ve verimlilik ilkesi.”<sup>294</sup> Aynı şekilde zorluk zamanları ve aile yaşamındaki sorunlar önemli dersler verebilir. Örneğin, “hastalık ortaya çıktığında aile içinde bile, insanın zayıf olması nedeniyle zorluklar ortaya çıkar. Fakat genelde hastalık zamanları aile bağlarının daha da güçlenmesine yol açar... İnsanın hastalıklarına karşı duyarlılığı geliştirmede eksik kalan bir eğitim yüreğin soğuk olarak büyümesine yol açar; genç insanı başkalarının acılarına karşı “uyuşuk”, acıyla ve sınırlı olduğu gerçeği ile yüzleşemeyen bir kişi yapar.”<sup>295</sup>

278. Ebeveynler ve çocuklar arasında görülen eğitsel süreç, iletişimin ve eğlence araçlarının artan kapsamlılığı yüzünden iyileşebilir ya da engellenebilir. İyi kullanıldığında bu araçlar birbirinden ayrı yaşayan aile üyelerinin bağlantı kurmasına yardım edebilir. Sık sık iletişime geçmek zorlukları yenmek için kolaylık sağlar.<sup>296</sup> Yine de bu araçların, fiziksel mevcudiyetin ya da en azından diğer kişinin sesini duymayı gerektiren daha kişisel ve doğrudan diyalogun yerini alamayacağı açıktır. Kimi zaman, akşam yemeği vaktinde herkes cep telefonunda gezinirken, ya da eşlerden biri, diğerinin elektronik bir cihazdaki oyununu bitirmesini beklerken uyuyakaldığında bu araçların bir araya getirmekten çok ayırdığını elbette biliyoruz. Bu, gerçekçi olmayan yasakları empoze etmeden, etkileşimi teşvik etmek için gerekli yolları tartışmanın ve bulmanın gerektiği bir durumdur. Her durumda, özellikle gerçek dünyaya karşı tepkisizlik ve kopukluk göstermelerini teşvik ettiği durumlarda iletişimin bu yeni biçimlerinin

---

<sup>294</sup> Catechesis (30 September 2015): L'Osservatore Romano, 1 October 2015, p. 8.209

<sup>295</sup> Catechesis (10 June 2015): L'Osservatore Romano, 11 June 2015, p. 8.

<sup>296</sup> Cf. Relatio Finalis 2015, 67.210

çocuklar ve ergenler için risklerini göz ardı edemeyiz. Bu “teknolojik bağlantı kopukluğu”, bencilce çıkarlarla onların özel alanlarına sızabilecek kişiler tarafından kolayca manipüle edilmelerine yol açmaktadır.

279. Her şeye hâkim olmak ebeveynler için de iyi değildir. Çocuklara sadece ebeveynlerine güvenebilecekleri hissettirildiğinde, bu yeterli sosyalleşme sürecini ve duygusal olgunluğun gelişmesini engeller. Ebeveynlerle olan ilişkiyi daha ileri gerçekliklere genişletmek için “Hristiyan cemaatleri ailelerin eğitim görevlerine destek olmaya çağrılmışlardır,”<sup>297</sup> özellikle Hristiyanlığa girişle birleştirilmiş kateşezler yoluyla. Bütüncül eğitimi desteklemek için “aile ve Hristiyan cemaati arasındaki antlaşmanın yenilenmesi”<sup>298</sup> gerekmektedir. Sinod, “çocuk yetiştirme görevleri sırasında ailelere yardım için hayati bir göreve taşıyan” Katolik okullarına da vurgu yapmak istemektedir. “Katolik okullarının evlatlarımızı dünyayı İsa’nın sevgisi ile görebilecek ve yaşamı Tanrı’ya hizmet etmek için bir çağrı olarak anlayabilecek olgun yetişkinler olarak yetiştirmeye yardım etmek için teşvik edilmesi gereklidir.”<sup>299</sup> Bu nedenle “Kilise, öğretisini belirleme özgürlüğünü ve eğitimcilerin vicdani objektiflik hakkını onaylamaktadır.”<sup>300</sup>

#### CİNSEL EĞİTİMİN GEREKLİLİĞİ

280. İkinci Vatikan Konsili’nde “yaşları ilerledikçe” “psikolojik, pedagojik ve didaktik bilimlere öncelik vererek orantılı biçimde” çocuklara ve ergenlere “olumlu ve sağduyulu bir cinsellik eğitimi”<sup>301</sup> verilmesinden söz edilmektedir. Öyleyse kendimize, eğitim kurumlarımızın bu görevi üstlenip üstlenemeyeceğini sormalıyız. Cinselliğin önemsizleştirilip zayıflatıldığı bir çağda cinsellik eğitimi konusuna eğilmek o kadar da kolay değildir. Bu sadece eğitimin daha geniş bir çerçevede ele alınacağı sevgi için, karşılıklı kendini vermek için bir eğitim olarak görülmelidir. Bu yolla cinselliğin dili, sefil bir şekilde zayıflatılmayıp, aydınlanmış ve zenginleştirilmiş olur. Cinsel dürtü, kendini bilme ve sevinçle ve sevgiyle karşılaşma kapasitesinin üstün değeri ile beslenen, kendini kontrol edebilme yetisi ile gelişme süreci sayesinde yönlendirilebilir.

281. Cinsellik eğitimi, çocukların ve gençlerin tam olgunluğa erişmediği düşüncesi ile, bilgi sağlama şeklinde verilmelidir. Bilgi, uygun zamanda ve onların yaşına uygun bir şekilde

<sup>297</sup> Catechesis (20 May 2015): L’Osservatore Romano, 21 May 2015, p. 8.

<sup>298</sup> Catechesis (9 September 2015): L’Osservatore Romano, 10 September 2015, p. 8.

<sup>299</sup> Relatio Finalis 2015, 68.

<sup>300</sup> Ibid., 58211

<sup>301</sup> Second Vatican Ecumenical Council, Declaration on Christian Education Gravissimum Educationis, 1.212

verilmelidir. Yeni fikir ve önermeler yağmuru altında, eleştirel bakış geliştirmeye yardımcı olmayan verilerle onları bilgilendirmek, pornografik unsurlar kullanmak, ve cinselliği deforme eden yoğun yaklaşımlar yararlı değildir. Gençler, olgunluk yönünde gelişirken yararı olmayacak mesajlarla bombardımana uğradıklarını fark edebilmelidirler. Sevme kapasitelerini sakatlayan bu şeylerden sakınırken olumlu etkileri tanımak ve aramak için yardım edilmelidirler. “Cinsellikle ilgili konuları çocuklara ve gençlere anlatmak için” “daha yeni ve daha uygun bir dile”<sup>302</sup> gerek olduğunu da fark etmemiz gereklidir.

282. Sağlıklı bir mahcubiyet duygusunu teşvik eden cinsellik eğitimi, her ne kadar bazıları mahcubiyeti geçmiş çağlara özgü eski bir özellik olarak görse de muazzam bir değere sahiptir. Mahcubiyet, kendi kişisel mahremiyetimizi koruyup başkasının kullanacağı bir oyuncağa dönüşmekten kendimizi korumak bağlamında doğal bir anlam taşır. Mahcubiyet duygusu olmadan sevgi ve cinsellik sevme kapasitemizi zedeleyen ve başkalarına zarar verebilecek insanlık dışı davranışlara yönelten cinsel şiddet biçimleri ile cinsel davranış biçimlerine takıntılı sağlıklı davranışlara indirgenebilir.

283. Cinsellik eğitimi çoğunlukla “güvenli cinsellik” uygulaması ile önceliği, “korunma” kavramına vermektedir. Bu tür ifadeler, sanki muhtemel bir çocuk, korunulması gereken bir düşmanmış gibi, cinselliğin doğal yaratıcı sonuna yönelik, olumsuz bir davranışa götürmektedir. Bu şekilde düşünmek, kabullenmek yerine narsisizmi ve saldırganlığı öne çıkartmaktadır. Sanki olgunluğa erişmişler, değerlere sahip, karşılıklı taahhütlere hazır ve evliliğe uygun hedeflere varmışlar gibi gençlerin bedenleri ve arzularını oyuncak etmeye onları yönlendirmek her zaman sorumsuzluktur. Bu tutum sürdürülürse, kendi ihtiyaçları ya da sınırlılıklarını tamamlayacak bir araç olarak, diğer insanları kullanmak üzere gamsız bir şekilde cesaretlendirilmeye başlarlar. Önemli olan, onlara sevginin farklı ifade biçimlerini, karşılıklı anlayış ve ilgiyi, sevginin saygısını ve iletişimin derin anlamlılığını öğretmektir. Tüm bunlar, gençleri, toplumun huzurunda verilen taahhütün ardından, bedenlerinin armağanında ifadesini bulacak olan kendini tamamen ve cömertçe bir armağan şeklinde vermeye hazırlar. Evlilikte cinsel birleşme, bu nedenle öncesinde gerçekleşen her şeyin zenginleştirdiği, her şeyin dahil olduğu bir taahhüdün işareti olarak ortaya çıkacaktır.

---

<sup>302</sup> Relatio Finalis 2015, 56.213

284. Genç insanlar iki farklı gerçeklik seviyesinin kafayı karıştırması nedeniyle aldanışa düşmemelidirler: “Cinsel çekim bir an için, bir olma illüzyonu yaratır, sevgi olmazsa bu ‘bir oluş’, daha önceki kadar birbirinden uzak iki yabancı bırakır arkasında.”<sup>303</sup> Beden dili, otantik kendini verme eyleminin arzularını yorumlamayı ve aktarmayı öğrenirken sabırlı bir nadasa çağırır. Her şeyi bir seferde vermeye kalkıştığımız zaman hiçbir şey vermemiş olmak daha iyi olabilir. Genç insanların ne derece kırılgan ve şaşkın olabileceğini anlamamız gerekir, fakat diğer yandan sevgilerini göstermek için olgunlaşmamış yöntemlerini sürdürmeler için onları teşvik etmek gerekir.

Fakat günümüzde kimse bunlarla ilgilennememektedir. Genç insanları dikkate alan kaç kişi var? Büyük ve cömert bir sevgiye ciddiyetle hazırlanmaları için, onlara kim yardım ediyor? Cinsellik eğitimi ile ilgilenen var mı?

285. Cinsellik için verilen eğitim, gençlere sadece kendine dönük olmayı aşır, başkalarına karşı açık ve kabullenici olmaya yardım ederek farklılıklara saygı göstermeyi ve takdir etmeyi de içermelidir. Bireylerin yaşayabileceği anlaşılabilir zorlukların ötesinde genç insan kendi bedenini yaratıldığı şekilde kabul edebilmelidir: “Bedenimizi Tanrı’nın bir armağanı olarak kabul etmek, kendi bedenimiz üzerinde mutlak güç sahibi olmaktan hoşlandığımız ve genellikle bizi kurnazca, yaratılış üzerinde mutlak güç sahibi olmaktan hoşlanmaya götüren bir düşüncedir... Farklı biri ile karşılaştığımda kendimi tanıyabileceksem, kendi bedenimizi, dişilliği ya da erilliği içinde değerlendirmek bir gerekliliktir. Bu şekilde Yaratıcı Tanrı’nın eseri olan başka bir kadın ya da erkekteki özel armağanları sevinçle kabullenebilir ve karşılıklı zenginleşebiliriz.”<sup>304</sup> Sadece, farklı olma korkusundan kurtularak, ben merkezilikten ve kendine dönük olmaktan uzaklaşabiliriz. Cinsellik hakkında eğitim, genç insanların kendi bedenlerini kabul ederek “onunla nasıl başa çıkacağını bilmediği için cinsel farklılığı ortadan kaldırmaya”<sup>305</sup> yönelik hassasiyetin önüne geçebilirler.

286. Sadece genetik ya da biyolojik etmenlerin sonucu olmayan mizaç üzerinde, aile geçmişi, kültür, deneyim, eğitim, eğitsel durumların yanı sıra arkadaşların, aile üyelerinin ve saygı duyulan kişilerin de etkilediği, erkek ya da dişi, kendi varoluş biçimimizin bileşenlerini görmezden gelemeyiz. Tüm kararlarımızdan ve deneyimlerimizden önce mevcut olan, yok saymanın imkansız olduğu, biyolojik etmenlerin bulunduğu erilliği ve dişilliği Tanrı’nın

---

<sup>303</sup> Erich Fromm, *The Art of Loving*, New York, 1956, p. 54.214

<sup>304</sup> Encyclical Letter *Laudato Si’* (24 May 2015), 155.

<sup>305</sup> Catechesis (15 April 2015): *L’Osservatore Romano*, 16 April 2015, p. 8.215

yaratılış işlerinden ayıramayacağımız, bir gerçektir. Fakat erilliğin ve dişillliğin rijit kategoriler olmadığı da bir gerçektir. Örneğin, bir erkeğin eril olma biçiminin, karısının çalışma çizelgesine uyarlanarak esneklik göstermesi mümkündür. Ev işlerini ya da çocuk yetiştirme işinin bazı görevlerini üstlenmesi onu daha az eril ya da başarısız ya da sorumsuz hatta utanç sebebi yapmaz. Baba figürünün haysiyetini azaltmayan bu tür sağlıklı “değişimleri” normal olarak kabul etmek için çocuklara yardım edilmelidir. Katı yaklaşımlar, eril ya da dişil özelliklere aşırı yüklenmeye dönüşebilir ve evliliğin gerçek koşullarında samimi karşılıklılığın gerçekleştiğini takdir etmeleri konusunda çocuklara ve gençlere yardımcı olmaz. Bu tür katılık, düşüncesini yönelttiği noktada, örneğin sanat ya da dans gerçekten eril değildir ya da dişi olan liderlik edemez gibi yaklaşımlar gösterdiğinde, bireyin becerilerinin gelişmesini engeller. Çok şükür, bu değişmiştir, fakat bazı yerlerde, yetersiz görüşler, yasal özgürlüğü şart koşar ve çocukların özgün kimlik ve potansiyellerinin otantik gelişimini engeller.

### *İmanı aktarmak*

287. Çocuk büyütmek, imanın uygun bir şekilde aktarılması sürecini de gerektirmektedir. Mevcut yaşam biçimi, iş çizelgeleri ve insanların sadece hayatta kalabilmek için çılgınca bir hızın içinde yaşadığı günümüz dünyasının karmaşıklığı, bunu zorlaştırmaktadır.<sup>306</sup> Bu durumda ev, iman, dua etmenin ve komşumuza hizmetin güzelliğini ve anlamını takdir etmeyi öğreneceğimiz bir yer olmaya devam etmelidir. Bu, Aziz Augustinus’un, “kutsal doğumda işbirliğine”<sup>307</sup> çocuğunu getiren annelerden söz ettiği şekilde, vaftiz ile başlar. Böylece, büyüme yolculuğu bu yeni yaşam içinde başlamış olur. İman, bizim eserimiz olmayan, vaftizde alınan Tanrı’nın armağanıdır, fakat ebeveynler onun büyümesi ve gelişmesi için Tanrı’nın kullandığı araçlardır. Bu nedenle “anneler çocuklarına İsa ya da Meryem Ana’ya öpücük göndermeyi öğretmeleri harika bir şeydir. Bu harekette ne büyük sevgi var! Bu anda çocuğun yüreği bir dua yerine dönüşür.”<sup>308</sup> Sadece bu yolla “Yaptıkların kuşaktan kuşağa şükranla anılacak, Güçlü işlerin duyurulacak” (Mez. 145, 4) ve “Babalar senin sadakatini çocuklarına anlatır” (Yşa. 38,19) diyebileceğimiz için, iman aktarılması için ebeveynler samimiyetle Tanrı’ya güvenmeli, onu aramalı, ona olan ihtiyaçlarını farketmelidirler.

<sup>306</sup> Cf. Relatio Finalis 2015, 13-14.

<sup>307</sup> Augustine, De sancta virginitate 7,7: PL 40, 400.

<sup>308</sup> Catechesis (26 August 2015): L’Osservatore Romano, 27 August 2015, p. 8.217

Bu, kendi gücümüzle başaramadığımız durumlarda, hareket biçimimizi Tanrı'ya sormamız gerektiği anlamına gelmektedir. Bir hardal tohumu son derece küçük olduğu halde kocaman bir ağaç haline gelir (bk. *Mt* 13, 31-32); bu bize eylemlerimiz ve onların sonuçları arasındaki orantısızlığı görmeyi öğretmektedir. Biz bu armağana sahip olmadığımızı, fakat ona bakım görevinin bize verildiğini biliyoruz. Yine de bizim yaratıcı taahhüdümüzün kendisi Tanrı'nın planı ile işbirliği içine girmemiz sağlayan bir sunudur. Bu nedenle "çiftler ve ebeveynler kateşezlerde aktif unsurlar olarak gerektiği gibi takdir edilmelidirler... Aile kateşezi, kendi ailelerinin müjdeleyicileri olarak görevlerinin farkında olmaları için genç ebeveynleri eğitmekte etkin bir yöntem olarak büyük bir yardım sağlayacaktır."<sup>309</sup>

288. İmanda eğitim, eski kaynaklar ve yöntemler her zaman işe yaramadığı için her bir çocuğa özgü uygulanmalıdır. Çocuklar simgelere, hareketliliğe ve hikayelere ihtiyaç duyarlar. Ergen yaştakilerin genellikle otorite ve kurallarla sorunu olduğundan kendi iman deneyimleri ve kendi saf güzelliği ile onları kazanabilecek çekici tanıklıklarını onlara sunmak için teşvik etmek en iyisidir. Ebeveynlerin çocuklarını imanla besleme isteği, manevi deneyimin bir kişiye öğretilmeyeceğini, fakat özgürce teklif edilebileceğini bildikleri için, kendi büyüme şablonlarına karşı hassastırlar.<sup>310</sup> Duanın, ebeveynleri için gerçekten önemli olduğunu bizzat görmeleri çocuklar için gereklidir. Bu nedenle aile duası anaları ve ibadet, herhangi bir kateşizm sınıfı ya da vaazdan çok daha etkili olacaktır. Burada, Mesih'ten uzaklaşmış çocukları için, Azize Monica gibi dua etmeyi sürdüren tüm annelere özel şükranlarımı sunmak istiyorum.

289 İmanı çocuklara aktarma işi, onun ifade edilmesi ve gelişmesini kolaylaştırmak bakımından, tüm aileye, müjdeleme görevinde yardımcı olur. Doğal olarak iman, tüm çevrelere, hatta aile çemberinin dışına bile yayılmaya başlar. İncil'i yaymaya ve O'na uygun yaşamaya kendini adanmış ailelerde ailelerde büyüyen çocuklar genellikle kendileri de bna kendini adanmış olurlar; sıcak ve dostane bir ailede büyürken, imanlarından ya da kanaatlerinden vazgeçmeden, dünya ile de bu şekilde ilişki kurmayı öğrenirler. İsa'nın bizzat kendisinin, günahkarlarla yemek yediğini (cf. *Mk* 2:16; *Mt* 11:19), Samariyeli kadınla sohbet ettiğini(cf. *Jn* 4:7-26), gece Nikodemus'u kabul ettiğini (bk. *Yu.* 3:1-21), ayaklarının bir fahişe tarafından yıkanıp yağlanmasına izin verdiğini (bk. *Lk* 7:36-50) ve ellerini hastaların üzerine koymaktan çekinmediğini biliyoruz (bk. *Mk* 1:40-45; 7:33). Başkalarına tepeden bakmayan

---

<sup>309</sup> Relatio Finalis 2015, 89.218

<sup>310</sup> Ibid., 93.221

ya da halkının yaşamından kopuk olarak küçük ve elit bir topluluk içinde kalmayan havariler için de aynısının geçerli olduğunu biliyoruz. Her ne kadar yetkililer onların karşısına olsalar da, “tüm halk” (*Ha. İsl.2:47; cf. 4:21, 33; 5:13*) onların tarafını tutuyordu.

290. “Aile, İncil’i açıkça ilan etmesi ve çeşitli biçimlerde verdiği tanıklıkla, sayacak olursak, yoksullar için dayanışma, farklı insnalara açık olma, yaratılışın korunması, diğer ailelerle en ihtiyaç duyulan zamanlar da dahil olmak üzer ahlaki ve maddi dayanışma, herkesin yararını teşvik ve aillerin yaşadığı yerlerden başlamak üzere adil olmayan toplumsal yapıların değişmesi için taahhütte bulunma, merhametin bedensel ve manevi işlerini yapmak yoluyla pastoral faaliyetlerin bir temsilcisidir.” Tüm bunlar, bize yol gösteren ve destek olan Peder’in, her zaman aramızda yaşayan ve hayatın her bir aşamasında fırtınalar birlikte karşı koymamızı mümkün kılan ve kendini tam olarak vermekle Mesih İsa’da kendini gösteren sevgisine derin Hristiyan inancımızın bir ifadesidir. Aile yaşamımızdaki deneyimlerimize şükrederek hepimiz şunu diyebilmeliyiz: “Tanrı’nın bize olan sevgisini tanıdık ve buna inandık.” (*1 Yu 4,16*). Sadece bu deneyime dayanarak Kilise’nin aileler için pastoral özeni onların hem evdeki kilise hem de toplumda müjdelemenin mayası olmalarını mümkün kılacaktır.

## BÖLÜM SEKİZ

### ZAYIFLIKTA EŞLİK ETMEK, ANLAYIŞLI OLMAK VE TOPARLAMAK

291. Sinod Pederleri, Kilise’nin “çoğu çocuğunun zayıflığının farkında olarak”<sup>311</sup> evlilik bağındaki herhangi bir ihlali farketmekle birlikte bunun “Tanrı isteğine karşı gelmek olduğunu” belirtmişlerdir. İsa Mesih’in bakışı ile aydınlanmış bir şekilde, “kendi yaşamına henüz olgunlaşmamış olarak katılanlara, onların yaşamında iyi olanı yapmaları, sevgide birbirlerine özen göstermeleri ve yaşadıkları ve çalıştıkları toplumda ve cemaatte hizmet etmeleri için cesaret vermek yoluyla çalışan Tanrı lütfunu görerek, sevgi ile onlara döner.”<sup>312</sup> Bu yaklaşım, merhamete adanmış olan bu Jübile Yılı’nı kutlarken de tasdiklenmiş durumdadır. Bununla birlikte kusursuzluğa olan çağrısını sürdürmekte ve Tanrı’ya karşı tam bir cevap istemektedir, “Kilise, yaralı ve sorunlu sevgi izleri taşıyan ve en zayıf olan çocuklarına, ümidi ve güveni tekrar aşılayarak, limandaki fenerin ışıldağı ya da yolunu kaybetmiş ya da fırtınada kaybolmuş olanları aydınlatmak için taşınan bir meşale gibi,

<sup>311</sup> Relatio Synodi 2014, 24.

<sup>312</sup> Ibid. 25.222

dikkatle ve özenle eşlik etmelidir”.<sup>313</sup> Kilise’nin görevinin genellikle seyyar sahra hastanesine benzediğini unutmamak gerekir.

292. Mesih ile Kilisesi arasındaki birliğin bir yansıması olan Hristiyan evliliği, ölüme dek birbirlerine ait olacak olup, yaşamı aktarmaya açık olan ve onlara evdeki kilise ve toplum için yeni yaşamın mayası olmaları lütfunu bahşeden kutsal sır vasıtası ile takdis edilmiş olan; kendilerini özgür, sadık ve seçkin bir sevgi ile birbirine veren bir kadın ve bir erkek arasındaki birlik ile tam olarak gerçekleşir. Bazı birliktelikler bu ideale kısmen benzerlik taşıırken, bazıları radikal olarak buna terstirler. Sinod Pederleri evlilik hakkındaki kilise öğretisini henüz ya da yeterince karşılamayan bu durumların yapısal unsurlarını görmezden gelmemektedir.<sup>314</sup>

#### PASTORAL YAKLAŞIMDA KADEMELİLİK

293. Pederler, sadece belediye nikahı ya da farklılıklara tabi bir birlikteliği bile “bu tür birliktelikler, özel bir istikrara kavuştuğu, yasal olarak tanındığı zaman derin bir sevgi ve meyveleri için sorumlulukları ile belirdiklerinde ve denenmeleri yenme becerisi gösterdiklerinde, evlilik kutsal sırrının nihai kutlaması ile pastoral özen için fırsat sağlanmasına”<sup>315</sup> dikkat ederek özel durumları tanımaktadır. Diğer yandan pek çok genç insanın evliliğe güvensizlik duyup birlikte yaşaması ve evlilik taahhüdünü belirsiz bir şekilde ertelemesi, diğerlerinin verdikleri taahhüdü bozması ve hemen ardından yeni bir evlilik yapması da bir endişe kaynağıdır. “Kilise mensupları olarak merhametli ve yardımcı pastoral özene onlar da ihtiyaç duymaktadır”.<sup>316</sup> Kilise episkoposları sadece Hristiyan evliliğini teşvik etmekten değil, “bu gerçeği artık yaşamayan pek çoklarının durumunu pastoral anlayışla ele almalıdır.”<sup>317</sup> Bu kişilerle pastoral bir diyalog içine girmek, Evliliğin İnciline daha fazla açık olmaya götürebilecek unsurları onların yaşamlarında tüm boyutları ile ayırdedebilmeyi gerektirmektedir.”<sup>318</sup>

---

<sup>313</sup> Ibid., 28.

<sup>314</sup> Cf. ibid., 41, 43; Relatio Finalis 2015, 70.223

<sup>315</sup> Ibid., 27.

<sup>316</sup> Ibid., 26.

<sup>317</sup> Ibid., 41.

<sup>318</sup> Ibid.

294. “Resmi nikah ya da basitçe birlikte yaşamın seçilmesi, kutsal sır vasıtası ile birleşmeye önyargı ya da direnmekten dolayı destekleniyor değildir, daha çok kültürel duruma ya da şartlara bağlı olarak ortaya çıkmaktadır.”<sup>319</sup> Bu tür durumlarda, Tanrı’nın kendi sevgisinin bir tür yansıması olduğu için sevginin bu işaretine saygı gösterilebilir.<sup>320</sup> “Uzun bir süre birlikte yaşadıktan sonra Kilise’de evlenme talebinde olanların sayısında sürekli bir artış olduğunu” bilmekteyiz.” Sadece birlikte yaşamak, herhangi bir kurumsal ya da tanımlayıcı duruma karşı genel bir muhalefete dayanan bir seçimdir; hayatta daha fazla güvenceye sahip olmayı beklerken de bu şekilde bir davranış geliştirilebilmektedir (sabit gelir, sabit iş). Bazı ülkelerde *de facto* birliktelikler çok fazladır, sadece aile ve evlilik hakkındaki değerler reddedildiği için değil, fakat öncelikle toplumsal gelenekler yüzünden evlilik kutlaması son derece pahalı gelmektedir. Sonuç olarak maddi yoksulluk insanları *de facto* birlikteliklere zorlamaktadır.”<sup>321</sup> Durum ne olursa olsun, “tüm bu oluşumlar, İncil ile uyum içinde evlilik ve ailenin tamlığına götürebilecek fırsatlara dönüştürmeyi araştıran yapıcı bir tepkiye gerek duymaktadır. Bu çiftlerin sabırlı ve ihtiyatlı bir şekilde karşılanarak yönlendirilmeleri gerekmektedir.”<sup>322</sup> Tıpkı İsa’nın Samariyeli kadına davrandığı gibi (bk. Yu. 4,1-26): Onu yaşamının karanlığından kurtaracak ve İncil’in sevincinin doluluğuna taşıyacak şekilde, gerçek sevgi isteğine hitap etmiştir.

295. Tüm bunlarla aynı doğrultuda, Aziz Papa II. Jean Paul, insan soyunun, “büyümenin farklı evrelerinde ahlaki doğruları tanıyıp, sevmesi ve bunları yerine getirdiğinin”<sup>323</sup> farkında olarak, “kademelik yasası” olarak adlandırılan ilkeyi ön sürmüştür. Bu “yasanın kademeliliği” değil, yasanın nesnel taleplerini anlayamayacak, değerlendiremeyecek ya da tam olarak yerine getiremeyecek konumda olan kişilerin özgür hareketlerini ihtiyatlı bir şekilde yerine getirme aşamasında yavaş yavaş ilerlemesidir. Yasa’nın kendisi, Tanrı’nın istisnasız herkes için armağan olan ve yolu gösteren lütfudur; lütfun yardımı ile yerine getirilebilir, yine de her bir insan “Tanrı armağanının ilerici entegrasyonu ve kendi kişisel ve sosyal yaşamında Tanrı’nın kesin ve mutlak sevgisinin gerekleri ile kademeli olarak ilerler”.

324

<sup>319</sup> Relatio Finalis 2015, 71.224

<sup>320</sup> Cf. ibid.

<sup>321</sup> Relatio Synodi 2014, 42.

<sup>322</sup> Ibid., 43.225

<sup>323</sup> Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (22 November 1981), 34: AAS 74 (1982), 123.

<sup>324</sup> Ibid., 9: AAS 74 (1982), 90.

## “KURALSIZ” DURUMLARIN FARKINA VARMAK<sup>325</sup>

296. Sinod, zayıflık ya da kusurlu durum olarak addedilen çeşitli durumları belirtmiştir. Yanlış yola sapmayalım diye tüm Kilise için açıklığa kavuşturmak istediğim bir konuyu burada tekrarlamak istiyorum: “Kilise tarihi boyunca, kendini tekrar eden iki düşünce biçimi bulunmaktadır : Atmak ve yeniden tesis etmek. Kilise’nin yolu, Yeruşalim Konsili’nden beri her zaman ve daima İsa’nın yolu olagelmıştır, merhametin ve yeniden kurmanın yolu... Kilise’nin yolu kimseyi sonsuza dek mahkum etmez; içten bir yürekle arayan herkese Tanrı’nın merhemini döker... Çünkü gerçek merhamet her zaman sınırsız, koşulsuz ve bedelsizdir”.<sup>326</sup> Dolayısıyla “çeşitli durumların karmaşıklığını dikkate almayan yargılamaların önüne geçmek” ve “içinde bulundukları koşullar yüzünden insanların ne tür sıkıntı yaşadığını anlamak için dikkatli olmak gereklidir”.<sup>327</sup>

297. Kilise cemaatine katılabilmeleri için kendilerine uygun yolu bulabilmelerine yardım etmek üzere herkese ulaşmak meselesidir bu; ve bu nedenle “sınırsız, koşulsuz ve bedelsiz” merhamet tarafından dokunulmuş olmayı tecrübe etmek içindir. Kimse sonsuza dek mahkum edilemez, çünkü bu İncil’in düşünce şekli değildir! Burada sadece boşanmış ya da tekrar evlenmiş olanlardan değil kendilerini ne tür durumda bulurlarsa bulsunlar, herkesten söz ediyorum. Doğal olarak bir kişi sanki Hristiyanlık idealinin bir parçası gibi somut günah ile gösteriş yaparsa ya da Kilise öğretisinden başka şeyleri empoze etmeye kalkışırsa başkalarına öğretmek ya da vaaz vermek için haddini aşmasına imkân olamaz; bu cemaatten ayrı tutulması gereken bir vakadır (bk. Mt. 18, 17). Böyle bir kişi bir kez daha İncil’in mesajını ve onun tövbe çağrısını dinlemeye ihtiyacı vardır. Yine de bu kişi için kendi inisiyatifine göre, gerek sosyal hizmet, dua toplantıları ya da başka biçimlerde cemaat yaşamına katılmanın, mahalli kilise rahibinin kanaati ile önereceği şekilde katılması yolları bulunabilir. Farklı “kuralsız” durumlarla başa çıkmak için Sinod Pederleri benim de desteklediğim bir genel fikir birliğine vardılar: “Resmi evlilik akdi yapmış, boşanmış ve tekrar evlenmiş ya da sadece birlikte yaşayan kişilere yönelik pastoral yaklaşım düşünüldüğünde, Kilise, onlarda Tanrı’nın planının tam anlamıyla gerçekleşebilmesi için, onların yaşamlarındaki ilahi lütfun pedagojisini anlamalarına yardım etmek ve yardım sunmak sorumluluğu taşımaktadır.”<sup>328</sup> Bazı şeyler sadece Kutsal Ruh’un kudreti ile mümkündür.

<sup>325</sup> Cf. Catechesis (24 June 2015): L’Osservatore Romano, 25 June 2015, p. 8.226

<sup>326</sup> Homily at Mass Celebrated with the New Cardinals (15 February 2015): AAS 107 (2015), 257.

<sup>327</sup> Relatio Finalis 2015, 51.227

<sup>328</sup> Relatio Synodi 2014, 25.228

298. Örneğin yeni bir beraberliğe başlayan boşanmış biri kendisini uygun bir kişisel ya da pastoral anlayışa yer vermeyen katı bir sınıflandırma ya da yok saymaya maruz kalmaması gereken değişik bir durumda bulabilir. Bir kere, bu ikinci beraberlik, zamanla, yeni çocuklar, kanıtlanmış sadakat, cömertçe kendini verme, Hristiyanca söz verme, bu kuralısızlığın farkına varma, yeni günahlara düşeceğinin bilincinde olmadan geriye dönmenin büyük zorluğunun farkında olma gibi durumlarla sağlamlaşır. Kilise, “Çocukların yetiştirilmesi gibi erkek ve kadının ayrılmasının telafi edemeyeceği yükümlülüklerle benzer ciddi nedenlerin olduğu durumlarda”<sup>329</sup> bu hususu dikkate alır. İlk evliliğini kurtarmak için her türlü çabayı gösterip haksızca terkedilmiş olanlar ya da “çocukları yetiştirmek uğruna ikinci bir birlikteliğe başlayan ve kimi zaman vicdanında taraflı ve onarılamaz şekilde bozulmuş olan evliliğinin asla geçerli olmadığından emin olanlar”<sup>330</sup> da bulunmaktadır. Bir diğer durum da çocukların ve tüm ailenin çektiği acı ve yaşadığı karışıklık ile ya da ailedeki yükümlülüklerini sürekli ihmal eden biri durumunda boşanmanın ardından ortaya çıkan yeni birlikteliktir. Şu, açıklıkla bilinmelidir ki bu İncil’in evlilik ve aile için önerdiği ideal durum değildir. Sinod Pederleri episkoposların sezgisinin her zaman “yeterli bir ayırt etme gücü ile”<sup>331</sup> “durumu dikkatle inceleyen”<sup>332</sup> bir yaklaşımla birlikte gerçekleşmesi gerektiğini belirtmektedirler. “Kolay bir reçete”nin<sup>333</sup> bulunmadığını hepimiz bilmekteyiz.

299. Şu sonuca varan pek çok Sinod Pederi ile aynı fikirdeyim: “Vaftizli olup boşanmış ve yeniden resmi evlilik yapmış kişilerin herhangi bir skandal ihtimalinin önüne geçilerek olası yollarla Hristiyan cemaatlerine tam olarak bütünleştirilmesi gereklidir. Bu bütünleştirmenin mantığı onlının pastoral özene dahil olmasıdır, bu pastoral özen, sadece onların Mesih’İN bedeni olan Kilise’ye ait olduklarını farketmelerini değil, orada sevinç dolu ve üretken bir deneyim yaşayabileceklerini görmeleri içindir. Onlar vaftizlidir ve erkek ve kız kardeşlerimizdir; Kutsal Ruh onların yüreğine herkesin iyiliği için armağanlar ve talantlar bahşetmiştir. Onların katılımı, çeşitli kilise içi hizmetlerde ifade edilebilir; bu da mutlaka, litürjik, pastoral, eğitimsel ve kurumsal çerçevede halen uygulanmakta olan dışlama eğiliminin hangilerinin muhtelif biçimlerde aşılabileceğini ayırt etmeyi gerektirir. Bu

---

<sup>329</sup> John Paul III, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (22 November 1981), 84: AAS 74 (1982), 186.

<sup>330</sup> Ibid.

<sup>331</sup> Relatio Synodi 2014, 26.

<sup>332</sup> Ibid., 45.

<sup>333</sup> Benedict XVI, Address to the Seventh World Meeting of Families in Milan (2 June 2012), Response n. 5: Insegnamenti VIII/1 (2012), 691.229

durumdaki kişiler Kilise'nin dışarı atılmış üyeleri değil, Kilise'de yaşayabilen ve büyüeyebilen, Kilise'nin her zaman herkese kucak açmış, onlara sevgi ile özen gösteren ve yaşam yolu ve İncil boyunca onları yüreklendiren bir anne olduğunu tecrübe eden yaşayan üyeler olduklarını hissetmeye ihtiyaçları vardır. En büyük önemi vermemiz gereken çocukların Hristyan eğitimi ve özeni de bu bütünleşme içinde yer almalıdır.”<sup>334</sup>

300. Yukarıda belirttiğim gibi, somut olayların sonsuz çeşitliliğini dikkate alırsak, ne Sinod ne de bu Exhortation'ın, her davaya uyarlanabilecek yeni bir dizi genel kural, kanonlar ortaya koyması doğal olarak beklenemez. Mümkün olan şey, basitçe “Sorumluluk derecesi her davada eşit olmadığından”<sup>335</sup> özel davalarda sorumluluk içinde kişisel ve pastoral sezgilerin devreye girmesi için yenilenmiş cesarettir; bir kuralın sonuçları ya da etkileri her zaman aynı olmak zorunda değildir.<sup>336</sup> Rahipler “[boşanmış ve tekrar evlenmiş] olanlara Kilise öğretisine ve episkoposun prensiplerine göre durumlarını anlamaları için yardım ve eşlik etme” yükümlülüğüne sahiptirler. “Bu süreçte düşünme ve tövbe zamanları vasıtasıyla vicdan yoklaması yararlı olacaktır. Boşanmış ve yeniden evlenmiş olanlar şunu kendilerine sormalıdır: Evlilik birlikteliği krize girdiğinde çocuklarına karşı davranışlarının nasıl olduğu; Tekrar barışma girişiminde bulunup bulunmadıkları; terkedilen kişinin durumu; yeni ilişkinin ailenin kalanı ve imanlılar topluluğundaki etkileri; evliliğe hazırlanan genç insanlara ne tür bir örnek verilmiş olduğu. Samimiyetle düşünmek, hiç kimseyi redetmeyen Tanrı'nın merhametine olan güveni güçlendirecektir”.<sup>337</sup> Üzerinde konuştuğumuz eşlik etme ve ayırt etme süreci “imanlıya Tanrı karşısındaki durumunun farkındalığına varması için yol gösterir. Dahili forumda rahip ile sohbet, Kilise yaşamında daha fazla katılım olasılığını engelleyen şeyi ve bunu teşvik edip geliştirecek adımları bulmak için doğru kararın şekillenmesine katkı sağlar. Anlatılan bu kademeler, yasanın kendisinde yer almaz (cf. *Familiaris Consortio*, 34), bu sezgi, Kilise tarafından ileri sürülen İncil'in talep ettiği doğruluk ve merhameti bastıramaz. Bu ayırt etmeyi sağlamak için, belirtilen koşulların bulunması gerekir: Tevazu, akl-ı selim ve Kilise ile onun öğretisine duyulan sevgi, içtenlikle Tanrı'nın isteğini aramak ve ona karşı daha kusursuz bir şekilde yanıt verme isteği.”<sup>338</sup> Bu tutumlar, herhangi bir rahibin hızlı bir şekilde "istisnalar" verebileceği ya da bazı kişilerin iyilik karşılığında kutsal ayrıcalıklar

<sup>334</sup> Relatio Finalis 2015, 84.230

<sup>335</sup> Ibid., 51

<sup>336</sup> This is also the case with regard to sacramental discipline, since discernment can recognize that in a particular situation no grave fault exists. In such cases, what is found in another document applies: cf. *Evangelii Gaudium* (24 November 2013), 44 and 47: AAS 105 (2013), 1038-1040.231

<sup>337</sup> Relatio Finalis 2015, 85.

<sup>338</sup> Ibid., 86232

kazanabileceği gibi, yanlış anlaşılma tehlikesinden kaçınmak için gereklidir. Kendi isteklerini Kilise'nin genel iyiliğinin önüne oymayı düşünmeyen, sorumlu ve ince düşünceli bir kişi, karşısındaki konunun ciddiyetini anlama yetisi olan bir episkopos ile karşılaştığında Kilise'nin çifte standart uyguladığını düşündürtecek özel bir durum ortaya çıkma riski olmayacaktır.

#### *Pastoral muhakemede hafifletici koşullar*

301. Belli “kuralsız” durumlarda özel muhakeme olasılığı ve gereği hakkında yeterli anlayış için hiç kimsenin İncil'in gereklerinden ödün verildiği düşüncesine kapılmaması gerektiği hususu dikkate alınmalıdır. Kilise hafifletici koşullar ve durumlar hakkında katı bir düşünce sistemine sahiptir. Bu nedenle ölüm günahı durumunda bulunan ve lütfun takdisinden mahrum olanların “kuralsız” durum olarak adlandırılan durumda olduklarını söylemek mümkün değildir. Burada kuralı görmezden gelmekten çok daha fazlası gerekmektedir. Bir konu için kurallar tam olarak bilinse de “onun doğasında olan değerler”i<sup>339</sup> ya da daha fazla günah işlemekten farklı davranmasına ya da karar vermesine imkan tanımayan somut durumları anlamakta zorluk yaşanabilir. Sinod Pederlerinin belirttiği gibi “karar verme yetisini sınırlayan faktörler bulunabilir”.<sup>340</sup> Aziz Aquinolu Thomas, lütf ve merhamete sahip olup da henüz bu erdemleri tam anlamıyla kullanamayan kişileri bizzat tanıdığını söylemektedir;<sup>341</sup> Başka bir şekilde söylersek, her ne kadar bir kişiye tüm ahlaki erdemler aşılanmış olsa da onlardan herhangi biri ortaya çıkmamış olabilir, çünkü bu erdemlerin eyleme dökülmesi zorluklara sebep olur. “Bazı azizlerin, bu erdemleri yerine getirirken yaşanacak zorluklar yüzünden, bazı erdemlere sahip olmadığı, yine de tüm erdemlerin zihniyetine sahip oldukları söylenir.”<sup>342</sup>

302. Katolik Kilisesi Din ve Ahlak İlkeleri açıkça bu faktörleri belirtmektedir: “Bir davranışın başkasına yüklenebilmesi ve sorumluluğu cehalet, dikkatsizlik, zorlama, korku, alışkanlık, aşırı bağıllık ve diğer psikolojik ve sosyal etkenlerle hafifletilebilir ya da yok bile sayılabilir.”<sup>343</sup>. Başka bir paragrafta Öğreti, ahlaki sorumluluğu yumuşatan ve “ahlaki kusuru azaltan ya da hafifleten duygusal bakımdan olgulaşamama, edinilen alışkanlıkların gücü,

---

<sup>339</sup> John Paul III, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (22 November 1981), 33: AAS 74 (1982), 121.

<sup>340</sup> Relatio Finalis 2015, 51.

<sup>341</sup> Cf. Summa Theologiae I-II, q. 65, art. 3 ad 2; De Malo, q. 2, art. 2.233

<sup>342</sup> Ibid., ad 3.

<sup>343</sup> No. 1735.

endişe durumu ya da diğer psikolojik ya da sosyal faktörleri”<sup>344</sup> uzun uzun belirterek, koşullara tekrar gönderme yapmaktadır. Bu nedenle, söz konusu kişinin suçlanabilirliği ya da suç isnat edilebilirliği konusunda bir karar varılmaksızın, objektif bir durum için olumsuz yargı verilemez.<sup>345</sup> Bu kanaatlere dayanarak, bu düşüncenin pek çok Sinod Pederi’nin tasdik etmek istediği şeyle çok uyumlu olduğunu düşünmekteyim: “Belirli koşullar altında, insanlar için farklı şekilde davranmak çok zor gelir. Bu nedenle genel kurallar uygulanmaya devam ederken, belli uygulama ve kararların getirdiği sorumluluğun, her durumda aynı olmadığını görmek gerekir. Pastoral muhakeme, kişinin uygun biçimde şekillenmiş vicdanını dikkate alırken, bu durumlar hakkında sorumluluk almalıdır. Alınan kararların sonuçları bile her zaman aynı olmayabilmektedir.”<sup>346</sup>

303. Somut kısıtlamaların ağırlığının bilincinde olmakla başlayıp, halk vicdanının, biim evilik mefhumumuzu tam olarak gerçekleştirmeyen bazı durumlar için Kilise’nin uygulamalarına daha iyi bir şekilde dahil edilmesi gerekliliğini de ekleyebiliriz. Doğal olarak, aydınlanmış; bir episkoposun sorumlu ve ciddi muhakemesi ile biçimlenmiş bir vicdanın gelişmesi ve Tanrı’nın lütfuna en üstün güvenin teşvik edilmesi için her tür çaba gösterilmelidir. Yalnızca vicdan, verilen durumun İncil’in tüm taleplerine objektif olarak uymadığını kabul etmekten daha fazlasını yapabilir.

Artık, Tanrı’ya verilecek en cömert yanıtın ne için olduğunu, samimiyet ve dürüstlikle anlayabilir ve tamamen objektif olarak ideal bir duruma ulaşmasa da bir kişinin sınırlarının somut karmaşıklığı içinde, Tanrı’nın ne istediğini kesin ahlaki bir güvence ile görebiliriz. Her tür durumda bu muhakemenin dinamik olduğunu görmemiz gereklidir; bu muhakeme büyümenin yeni aşamalarına ve bu ideali daha da ileriye taşıyarak gerçekleştirecek yeni kararlara her zaman en açık şekilde kalmalıdır.

### *Kurallar ve muhakeme*

304. Bir kişinin davranışlarını, genel yasa ya da kurallara uygun olup olmadığına göre değerlendirmek basit bir şekilde küçültücüdür; çünkü bir insanın somut varlığında Tanrı’ya

---

<sup>344</sup> Ibid., 2352; Congregation for the Doctrine of the Faith, Declaration on Euthanasia Iura et Bona (5 May 1980), II: AAS 72 (1980), 546; John Paul II, in his critique of the category of “fundamental option”, recognized that “doubtless there can occur situations which are very complex and obscure from a psychological viewpoint, and which have an influence on the sinner’s subjective culpability” (Apostolic Exhortation Reconciliatio et Paenitentia [2 December 1984], 17: AAS 77 [1985], 223).<sup>234</sup>

<sup>345</sup> Cf. Pontifical Council for Legislative Texts, Declaration Concerning the Admission to Holy Communion of Faithful Who are Divorced and Remarried (24 June 2000), 2.

<sup>346</sup> Relatio Finalis 2015, 85.235

tam olarak sadık olduğunu anlamak ve bundan emin olmak için, bu değerlendirme yeterli değildir. Her zaman Aziz Aquinolu Thomas'ın öğretisini hatırlamayı ve bunu pastoral muhakememizle bütünleştirmeyi, ciddiyle arzu etmekteyim: “Genel ilkelere gerek duyulmakla birlikte, ayrıntılara inildikçe sık sık kusurlarla karşılaşırız... dürüstlüğün davranış, doğruluk ya da uygulama açısından ele alınışında, genel ilkeler bakımından değil, ama ayrıntılarda her zaman aynı durum ortaya çıkmaz, ve ayrıntı konusunda her noktada aynı doğruluk mevcutsa, konu herkes tarafından eşit ölçüde bilinmiyor demektir. .. daha fazla ayrıntıya inildikçe, belirsizlik artacaktır.”<sup>347</sup>

Genel kuralların asla diakkte alınmayacak ya da yok sayılamayacak yararlı çıkarımlar dizisi ortaya koyduğu bir gerçektir, fakat formülasyonları tüm özel durumlara uygulanamaz.

Aynı zamanda, özellikle bu nedenle söylemek gerekir ki, özel koşullarda yapılan muhakeme bir kural seviyesine yükseltilemez. Bu sadece hoşgörü gösterilemeyecek bir safsataya götürmekle kalmaz, özel dikkatle korunması gereken pek çok değeri de tehlikeye atar.<sup>348</sup>

305.Bu nedenle, bir episkopos, kurallar insanların hayatlarına atılabilir taşlarmış gibi davranarak “kuraldışı” durumda yaşayanların, ahlaki yasaları basitçe uygulamakla yetinebileceğini düşünemez. Bu, “Musa'nın tahtına oturup zorlu vakalar ve yaralı ailelere üstünlük taslayıp, onları yüeyssel br şekilde yargılayan”<sup>349</sup>, Kilise öğretisinin arkasına saklanmış birinin kapanmış yüreğini istemeye benzer. Tüm bunların ışığı altında Uluslararası Teoloji Komisyonu “doğal yasa, ahlaki konular hakkında *a priori* uygulanacak aaten kurulmuş bir dizi kural olarak sunulamaz; bu daha çok kesin kişisel karar alma süreci için, tarafsız esinlenme kaynağıdır.”<sup>350</sup> Koşulların ve kolaylaştırıcı unsurların oluşumu nedeniyle subjektif olarak öyle kusurlu görünmeyen ya da pek de öyle değilmiş gibi duran ama objektif bakıldığında günah olan bir durumda, kişi Kilise'nin yardımını alırken Tanrı'nın lütfunda yaşayabilir, sevebilir ve

---

<sup>347</sup> Summa Theologiae, I-II, q. 94, art. 4.236

<sup>348</sup>348 In another text, referring to the general knowledge of the rule and the particular knowledge of practical discernment, Saint Thomas states that “if only one of the two is present, it is preferable that it be the knowledge of the particular reality, which is closer to the act”: Sententia libri Ethicorum, VI, 6 (ed. Leonina, t. XLVII, 354.)

<sup>349</sup> Address for the Conclusion of the Fourteenth Ordinary General Assembly of the Synod of Bishops (24 October 2015): L'Osservatore Romano, 26-27 October 2015, p. 13.

<sup>350</sup> InternationalTheologicalCommission, In Search of a Universal Ethic: A New Look at Natural Law (2009), 59.237

lütuf ve merhamet içinde bir yaşamda ilerleyebilir.<sup>351</sup> Muhakeme, Tanrı'ya yanıt vermek için olası yolları bulmak ve sınırlamaların ortasında gelişmek için yardımcı olmalıdır. Her şeyin siyah ve beyaz olduğunu düşünerek, kimi zaman lütfun, gelişmenin yollarını kapatır, Tanrı'ya yücelik veren kutsanmanın yollarında cesaretsizliğe düşeriz. Şunu hatırlayalım: “İnsanın büyük kısıtlamalar içinde attığı küçük bir adım, büyük zorluklarla karşılaşmadan, ama dışarıdan gün boyu ilerlemiş görünen bir yaşamdan çok daha fazla hoşnut eder”.<sup>352</sup> Görevlilerin ve cemaatlerin pastoral bakım çalışmaları bu gerçekliği kapsamakta ihmale düşmemelidir.

306. Her koşulda, Tanrı'nın yasasına tam olarak uymakta zorluk çekenlerle ilgilenirken, *via caritatis* i izlemeye davet edilmeleri ve bu davetin ilan edilmesi gereklidir. Peder'in merhameti, Hristiyanlığın ilk yasasıdır (bk. *Yu.* 15:12; *Gal* 5:14). Kutsal Yazı'daki Söz'ün bizi temin ettiği şu konuyu akıldan çıkamamalıyız: “Her şeyden önce birbirinizi candan sevin. Çünkü sevgi birçok günahı örter.” (*1 Pet* 4:8); “Doğru olanı yaparak günahından, düşkünlere iyilik ederek suçlarından vazgeç. Olur ya, gönencin uzun sürer” (*Dan* 4:24[27]); “Su ateşi söndürür, Verilen sadaka da kişinin günahlarını bağışlatır.” (*Sir* 3:30). Aziz Augustinus'un da öğretmiş olduğu gibi: “Tıpkı ateşin tehditini önlemek üzere onu söndürmek için suya koşacağımız gibi ... günahın alevleri de bizim etrafımızı sardığında ve sorunlar içindeyken, bize merhamet işleri yapma şansı sunulursa ateşi söndürecek bir pınar verilmişçesine sevinerek buna iştirak edin.”<sup>353</sup>

### *Pastoral merhametin zihniyeti*

307. Tüm yanlış anlaşılımların önüne geçmek için; Kilise'nin, tüm yüceliği ile Tanrı'nın planı olan evlilik idealini tam anlamıyla önermekten vazgeçmesinin mümkün olmadığını altını çizmem gerekir: “Vaftizli genç insanlar Evlilik Kutsal Sırrı'nın, onların sevgi ümidi ile zenginleşeceği ve bu Kutsal Sır'daki Mesih'in lütfu ve Kilise'nin yaşamına tamamen katılmakla ile desteklenebileceğini anlamaları yönünde

<sup>351</sup> 351In certain cases, this can include the help of the sacraments. Hence, “I want to remind priests that the confessional must not be a torture chamber, but rather an encounter with the Lord's mercy” (Apostolic Exhortation *Evangelii Gaudium* [24 November 2013], 44: AAS 105 [2013], 1038). I would also point out that the Eucharist “is not a prize for the perfect, but a powerful medicine and nourishment for the weak” (ibid., 47: 1039).

<sup>352</sup> Apostolic Exhortation *Evangelii Gaudium* (24 November 2013), 44: AAS 105 (2013), 1038-1039.238

<sup>353</sup> De Catechizandis Rudibus, I, 14, 22: PL 40, 327; cf. Apostolic Exhortation *Evangelii Gaudium* (24 November 2013), 194: AAS 105 (2013), 1101.239

teşvik edilmelidir.”<sup>354</sup>. İlgisiz tavırlar, her tür görelilik veya bu idealin önermesine uygun olmayan yaklaşımlar, İncil’e sadakatin ve Kilise’nin genç insanlara yönelik sevgisinin gözardı edilmesi olacaktır. İstisnai durumlar karşısında anlayış göstermek idealin tamamının ışığını sönmekleştirmeyi ya da İnsanlığa İsa’yı daha az tanıtmayı gerektirmez. Günümüzde kusurlara yönelik pastoral muhakemeden çok, evlilikleri güçlendirmek ve onların bozulmasını önemek için pastoral çaba göstermek daha önemlidir.

308. Aynı zamanda, kolaylaştırıcı faktörlerin farkında olmanın ağırlığı -psikolojik, tarihsel ve hatta biyolojik - “evanjelik idealin değerini aaltmadan günden güne büyümekte olan insanların içinde bulundukları aşamalara merhamet ve sabırla eşlik etmeliyiz” ve “en iyi olanı yapabilmemi için bie ilham veren Rab’bin merhametine” bir yer ayırmalıyız.<sup>355</sup> Kafa karışıklığına yer bıramayan daha titiz bir pastoral yaklaşımı tercih edenleri anlıyorum. Fakat, samimiyetle, İsa Mesih’in insani zayıflıkların ortasına Kutsal Ruh tarafından ekilen iyiliklere bakım gösteren bir kilise, açıkça kendi objektif öğretisini ifade ederken “daima ayakları yoldaki çamurla pislense bile yapabileceğinin en iyisini yapan bir Anne”<sup>356</sup>, istediğine inanıyorum. Kilise’nin episkoposları, İncil’in ve Kilise’nin öğretisinin tüm idealini imanlılara sunarken, onlara zayıf olana şefkatle davranmak, şiddeti ya da aşırı derecede acımasızlığı veya alelacele yargıyı önlemek için yardımcı olmalıdır. İncil’in kendisi bize yargılamamamızı ya da kınamamamızı söylemektedir (bk. *Mt* 7:1; *Lk* 6:37). İsa “bizden insan talihsizliğinin büyük girdaplarında sığınak oluşturan kişisel ya da cemaate ait kovuğu aramaktan vageçmemizi beklemektedir. Bunun yerine diğer insanların yaşamındaki gerçekliğe girerek şefkatin gücünü tanımamızı ister. Böyle yaptığımızda yaşamımız harika bir şekilde çeşitlenecektir.”<sup>357</sup>

309. Bu düşüncelerin, merhamete adanmış bu Kutsal Yolda ortaya çıkması gerçekten Allah’ın Takdiridir, çünkü aileyi etkileyen durumların çeşitliliği içinde “Kilise, her insanın zihnine ve yüreğine kendi yoluyla nüfuz etmesi gereken İncil’in çarpan yüreğini, Tanrı’nın merhametini ilan etmek ile yükümlüdür. Mesih’in gelini, hiç bir beklenti taşımadan herkese giden Tanrı’nın Oğlu’ndan sonra davranışını bu şekilde

<sup>354</sup> Relatio Synodi 2014, 26.

<sup>355</sup> Apostolic Exhortation Evangelii Gaudium (24 November 2013), 44: AAS 105 (2013), 1038.240

<sup>356</sup> Ibid., 45.

<sup>357</sup> Ibid., 270.

biçimlendirir”<sup>358</sup>. O, İsa’nın, doksan dokuz değil, yüz koyunun çobanı olduğunu bilmektedir. O, onların hepsini sevmektedir. Bu gerçeğe dayanarak “inananlara ve uzaktakilere Tanrı Krallığı’nın aramızda bulunduğunun bir belirtisi olan, merhametin merheminin herkese erişmesi” mümkün olur”<sup>359</sup>.

310. “Merhametin sadece Peder’in işini yapanlar için olmadığını; kimlerin gerçekten O’nun evladı olduğunun farkında olduklarını anlamak üzere bir ölçüt olduğunu” unutamayız. “Tek bir cümleyle söylersek, merhamet etmeye çağrıldık, çünkü en başta bize merhamet edildi”<sup>360</sup>. Bu sadece saf bir romantizm ya da her zaman bizim iyiliğimizi isteyen Tanrı sevgisine verilen ılımlı bir yanıt değildir, çünkü merhamet Kilise yaşamının en temelinde yer alır. Tüm pastoral faaliyetlerin inananlara gösterilen şefkat içinde yapılması gereklidir; Kilise’nin dünyada ilan ettiği ve tanıklık verdiği hiç bir şey merhametten yoksun olamaz”<sup>361</sup>. Kimi zaman “lütü kolaylaştıranlar değil, lütfun hakemleri gibi davrandığımız” doğrudur. “Fakat Kilise söz sahibi, geçiş kapısı değil, Peder’in evidir. Orada tüm sorunları ile herkes için bir yer bulunmaktadır”<sup>362</sup>.

311. Ahlaki teolojinin öğretisi bu görüşlerle bütünleşmekte hataya düşemez, her ne kadar Kilise’nin ahlaki öğretisinin bütünlüğü için dikkat gösterilmesi gerektiği doğru ise de İncil’in özündeki en üstün değerlerin; özellikle de Tanrı’nın tamamen karşılıksız sunduğu sevgisine bir yanıt olarak merhametin önceliğinin vurgulanmasına ve teşvik edilmesine her zaman özel bir önem verilmesi gereklidir.<sup>363</sup> Kimi zaman pastoral faaliyetlerde, Tanrı’nın koşulsuz sevgisine bir alan açmakta zorluk çekiyoruz.<sup>364</sup> Merhametin somut anlamını ve gerçek önemini boşaltan pek çok koşul koyuyoruz. Bu İnsanlara İncil’li insanların üstüne dökmenin en kötü yoludur. Merhametin, adaleti ve gerçeği dışlayamayacağı doğrudur, fakat merhamet adaletin tamlığı ve Tanrı’nın gerçeğinin en ışıltılı görünüşüdür. Bu nedenle daima dikkate almak gerekir ki,

<sup>358</sup> Bull *Misericordiae Vultus* (11 April 2015), 12: AAS 107 (2015): 407.241

<sup>359</sup> *Ibid.*, 5: 402. <sup>360</sup> *Ibid.*, 9: 405. <sup>361</sup> *Ibid.*, 10: 406.

<sup>360</sup> *Ibid.*, 9: 405.

<sup>361</sup> *Ibid.*, 10: 406.

<sup>362</sup> Apostolic Exhortation *Evangelii Gaudium* (24 November 2013), 47: AAS 105 (2013), 1040.242

<sup>363</sup> Cf. *ibid.*, 36-37: AAS 105 (2013), 1035.

<sup>364</sup> Forse per scrupolo, nascosto dietro un grande desiderio di fedeltà alla verità, alcuni sacerdoti esigono dai penitenti un proposito di pentimento senza ombra alcuna, per cui la misericordia sfuma sotto la ricerca di una giustizia ipoteticamente pura. Per questo vale la pena di ricordare l’insegnamento di san Giovanni Paolo II, il quale affermò che la prevedibilità di una nuova caduta « non pregiudica l’autenticità del proposito » (Lettera al Card. William W. Baum in occasione del corso sul foro interno organizzato dalla Penitenzeria Apostolica [22 marzo 1996], 5: *Insegnamenti XIX*, 1 [1996], 589).

“Yetersiz kalan bir teolojik anlayış, Tanrı’nın her şeye kadir oluşunu özellikle de merhametini şüpheyne sokacaktır”<sup>365</sup>

312. Bu, daha hassas konuları ele alırken soğuk ve bürokratik ahlakçılığı önlemek için bize bir çerçeve ve düzen sağlamaktadır. Hatta her zaman anlamaya, affetmeye, eşlik etmeye, ümit etmeye ve her şeyi birleştirmeye hazır olan merhamet, sevgi ile dolu pastoral muhakeme bağlamında bizi yönlendirir. Bu, Kilise’de üstün gelmesi gereken bir zihniyettir ve bizi “Toplumun en dış katmanlarında yaşayanlara yüreklerimizi açmaya” götürür. <sup>366</sup> Kendilerini karışık durumlar içinde bulan imanlıları, kendi rahipleri ya da Rabbe bağlı olarak yaşamaya söz vermiş laik kişilerle güven içinde konuşmaları için teşvik ediyorum. Onlarla kendi düşünce ya da isteklerini onaylatmak için görüşmekten çok, durumlarını daha iyi anlayabilmek üzere biraz ışık almak ve kişisel gelişimleri için bir yol keşfetmek için bu, yardımcı olacaktır. Yine Kilise çobanlarını da bu insanların durumlarını ve bakış açılarını daha iyi anlamak için ciddi bir arzu ile, daha iyi bir hayat sürmeleri ve Kilise’deki yerlerini tanımları için yardım etmek üzere onları ciddiyet ve sükunetle dinlemeye davet ediyorum.

## DOKUZUNCU BÖLÜM

### EVLİLİKTE VE AİLEDE RUHSALLIK

313. Çağrılmış olduğumuz yaşam durumuna bağlı olarak merhamet değişik renklere bürünür. Bundan onlarca yıl önce İkinci Vatikan Konsili, laik havarilikten söz ederken aile yaşamında ortaya çıkan ruhsallığa vurgu yapmıştır. Konsil, laiklerin ruhsallığının “evlilik ve aile yaşamının koşullarından özel karakterini alacağını”<sup>367</sup> ve “ailenin verdiği bakımın bu ruhsallığa yabancı olmaması gerektiği”<sup>368</sup>ni ifade etmektedir. Aile hayatında ve ilişkilerinde ortaya çıkan bu özel ruhsallığın temel özelliklerini tanımlamak için biraz duraklamaya değer.

*Doğüstü birlikteliğin ruhsallığı*

---

<sup>365</sup> Commissione Teologica Internazionale, La speranza della salvezza per i bambini che muoiono senza battesimo (19 aprile 2007), 2.

<sup>366</sup> Bull Misericordiae Vultus (11 April 2015), 15: AAS 107 (2015), 409.245

<sup>367</sup> 367 Decree on the Apostolate of the Laity Apostolicam Actuositatem, 4.

<sup>368</sup> 368 Cf. ibid.246

314. Her zaman, Tanrı'nın lütfunda yaşayanların yüreklerinden söz etmekteyiz. Bugün, Kutsal Üçlü Birliğin evlilik birliğinin mabedinde hazır bulunduğunu da, buna ekleyebiliriz. Tıpkı, Tanrı'nın kendi halkının övgülerinde bulunması gibi (bk. Mez. 22,3), kendisini yücelten evlilik sevgisinin derinliklerinde de bulunmaktadır.

315. Tanrı'nın varlığı, gerçek ve somut ailelerde onların tüm günlük yaşam sorunları ve uğraşlar, sevinçleri ve ümitlerinde bulunmaktadır. Bir ailede yaşamak, yalan söylemeyi ya da rol yapmayı zorlaştırır; bir maskenin arkasına saklanamayız. Bu gerçeklik sevgi tarafından ilham edildiğinde, Rab orada tüm sevinci ve esenliği ile hüküm sürer. Aile sevgisinin ruhsallığı binlerce küçük ama gerçek jestten oluşmuştur. Birlikteliği güçlendiren bu armağanların ve buluşmaların çeşitliliğinde Tanrı kendi oturacağı mekanı bulur. Bu karşılıklı ilgi, Tanrı'nın sevgisi ile dolu olduğu için "insani ve tanrısal olanı bir araya getirir"<sup>369</sup>. Sonuç olarak, evliliğin ruhsallığı, ilahi olanın içinde bulunmayı sevdiği bağlılığın ruhsallığıdır.

316. Aile birliğinin olumlu olarak yaşanması Tanrı ile daha derin bir birlik demek olan, her gün kutsanmanın ve mistik büyümenin yoludur. Aile yaşamının kardeşçe ve ortak gereklilikleri, kalpten gelen açılmanın artmasını teşvik eder ve böylece Tanrı ile karşılaşma daha bütünleyici olur. Tanrı Sözü, "kardeşinden nefret eden karanlıktadır, karanlıkta yürür" demektedir (1 Yu. 2, 11); Böyle bir insan "ölümde kalır" ve "Tanrı'yı tanımaz" (1 Yu. 4, 8). Selefim XVI. Benediktus, "gözlerimizi komşumuza kapattığımızda Tanrı'ya karşı da kapatmış oluruz"<sup>370</sup> der ve nihayetinde "sönük biçimde gelişen bir dünyayı daima aydınlatan"<sup>371</sup> sevginin tek ışığıdır. "Sade birbirimizi seversek, Tanrı içimizde yaşar ve sevgisi içimizde yetkinleşmiş olur" (1 Yu 4, 12). "İnsan soyunun doğasında toplumsal bir boyut bulunduğu"<sup>372</sup> için, ve "insanın bu sosyal boyutu ifade ettiği ilk ve temel unsur da evli çiftler ve aile"<sup>373</sup> olduğu için ruhsallık, ailenin birliğinde vücut bulur. Bundan dolayı, iki kişi birbirine derin bir manevi özlem duyduğunda, ailenin kendilerini Ruh'un yaşamında ilerlemekten alıkoyacağını düşünmeyip, bunu Rab'bin kendilerini mistik birliğin yüceliğine götürmek için kullanacağı bir yol olarak görmeleri daha uygun olacaktır.

---

<sup>369</sup> 369 Second Vatican Ecumenical Council, Pastoral Constitution on the Church in the Modern World *Gaudium et Spes*, 49.247

<sup>370</sup> 370 Encyclical Letter *Deus Caritas Est* (25 December 2015), 16: AAS 98 (2006), 230.

<sup>371</sup> 371 *Ibid.*, 39: AAS 98 (2006), 250.

<sup>372</sup> John Paul II, Post-Synodal Apostolic Exhortation *Christifideles Laici* (30 December 1988), 40: AAS 81 (1989), 468.

<sup>373</sup> *Ibid.* 248

### *Paskalya'nın ışığında duada toplanmak*

317. Bir ailenin merkeinde Mesih İsa bulunuyorsa, o tüm yaşamı kendinde birleştirir ve aydınlatır. Acı ve zorluk zamanları, Rab'bin haçı ile birlikte yaşanacaktır ve onun yakın oluşu bunların üstesinden gelmeyi mümkün kılacaktır. Aile yaşamının en karanlık anlarında İsa'nın terkedilmişliği ile kurulan özdeşlik bir ayrılığı önleyebilir.

Yavaş yavaş “Kutsal Ruh’un lütfu ile (eşler), evlilik yaşamı boyunca zorlukları ve acıları sevginin bir sunusuna dönüştüren Mesih’in Haçı’nın gizemini paylaşmak yoluyla, kutsallıkta gelişirler”.<sup>374</sup> Dahası, sevinç, kutlama, rahatlık ve hatta cinsellik yaşamın tamlığında dirilişin bir paylaşımı olarak yaşanabilir. Evli çiftler çeşitli jestlerle “dirilmiş Mesih İsa’nın gizli varlığını yaşatan Tanrı’nın aydınlattığı alanlar”<sup>375</sup> oluştururlar.

Aile duası, paskalya imanını ifade etmenin ve güçlendirmenin özel bir yoludur.<sup>376</sup> Her gün yaşayan Tanrı’nın huzurunda, ona üzüntülerimizi söylemek, ailenin ihtiyaçlarını sunmak, zorluk içinde olanlar için dua etmek, sevgi gösteren biri için yardım istemek, yaşam için ve takdisi için şükretmek ve anaç eteklerine sığınarak bizi koruması için Meryem Ana’ya dua etmek üzere bir kaç dakika bulunabilir. Bir kaç basit sözcükle bu dua anı tüm ailemiz için sonsuz bir iyiliğe dönüşebilir. Bilinen duaların çeşitli ifadeleri pek çok ailenin ruhsallığı için bir hazinedir. Aileinn duadaki birlikte yolculuğu, Pazar günü efkaristiyasında zirvesine ulaşır. İsa, Efkaristiya’daki akşam yemeğini paylaşmak için ailelerin kapısını çalar (bk. Va. 3,20). Orada çiftler, Tanrı’nın haçta insanlıkla yaptığı antlaşmayı düşündürmesi gereken ve kendilerini birleştiren paskalya antlaşmasını yeniden mühürler.<sup>377</sup>

Efkaristiya, Mesih’in kurtuluş görevinin yerine geldiği, yeni antlaşmanın kutsal sırrıdır.(bk. Lk 22,20). Bu nedenle Evlilik yaşamı ve Efkaristiya arasındaki sıkı bağ, her şeyden daha fazla kendini gösterir.<sup>378</sup> Çünkü Efkaristiya yiyeceği eşlere evlilik

<sup>374</sup> Relatio Finalis 2015, 87.

<sup>375</sup> John PaulII, Post-Synodal Apostolic Exhortation Vita Consecrata (25 March 1996), 42: AAS 88 (1996), 416.

<sup>376</sup> Cf. Relatio Finalis 2015, 87.249

<sup>377</sup> 377 Cf. John PaulII, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (22 November 1981), 57: AAS 74 (1982), 150.

<sup>378</sup> 378 Nor should we forget that God’s covenant with his people is expressed as an espousal (cf. Ez 16:8, 60; Is 62:5; Hos 2:21-22), and that the new covenant is also presented as a betrothal (cf. Rev 19:7; 21:2; Eph 5:25).

antlaşmasını her gün “evdeki kilise”<sup>379</sup> olarak yaşamaları için gereken gücü ve teşviki sağlar.

*Seçkin ve özgür bir sevginin ruhsallığı*

319. Evlilik, aynı zamanda tamamen bir kişiye ait olma deneyimidir. Eşler, aynı zamanda birbirlerini destekleme, birlikte olgunlaşarak yaşlanma ve bu yolla Tanrı’nın kendi sadakatini yansıtmaya uğraşı ve isteğini kabul etmiş olurlar. Bir yaşam biçimini şekillendiren bu sağlam karar, “sonsuzluk dek sevmeyi seçemeyen bir kişi tek bir gün bile sevmek için zorlanabileceği”<sup>380</sup> için “evlilik sevgisi antlaşmasının içsel gereği”dir.<sup>381</sup>

Bu tür bir sadakat, tevekkülle bir itaatin kuralını takip etmek içinse, ruhsal olarak anlamsızlaşır. Bu, sadece Tanrı’nın göreceği yüreğin, bir hareketidir (bk. Mt 5,28). Her sabah, gün doğarken Tanrı’nın huzurunda gün içinde başımıza ne gelirse gelsin, imanlı olma kararımızı yenileriz. Ve hepimiz uyumaya gitmeden önce, Rab’bin yardımına güvenerek sabah uyanmayı ve maceraya devam etmeyi ümit ederiz. Bu şekilde her bir eş diğerine, bizi asla terketmeyen Rab’bin yakın olduğunun bir belirtisi ve aracısı olur: “İşte ben, dünyanın sonuna dek her an sizinle birlikteyim.” (Mt 28:20).

320. Artık, bir çiftin sevgisinin özgürlüğünün ulaşabileceği en üst nokta ve sağlıklı özerkliğin temeline gelebiliriz. Bu, eşlerden her biri, diğerinin kendine değil, daha üstün bir efendiye, Rab’be ait olduğunu idrak ettiğinde gerçekleşir. Tanrı’dan başka kimsenin, sevilen kişinin en derin ve en kişisel özünü işgal etmesi düşünülemez; sadece O, yaşamlarının en derin merkezinde yer alabilir. Aynı zamanda ruhsal gerçekçilik ilkesi, eşlerden birinin diğerini tamamen kendi ihtiyaçları için kullanmamasını gerektirir. Her birinin ruhsal yolculuğu - Dietrich Bonhoeffer’in çok güzel ifade ettiği gibi,- birbirleri hakkındaki “gerçekleri anlama” konusunda<sup>382</sup> ve sadece Tanrı’ya yönelik sevgiye yaraşır bir şeyleri diğerinden beklememeleri için yardım etmeyi gerektirir. Bu içsel bir tecriti gerektirir. Eşlerin Tanrı ile kişisel ilişkileri için kendilerine ayırdıkları alan, sadece yaşamın genel hasarlarını onarmaya değil, kendi yaşamlarının en derin anlamını Tanrı sevgisinde bulmalarına da yardım eder. Her yeni günde içsel özgürlüğü mümkün kılsın diye, Kutsal Ruh’un yardımını çağırmanız gereklidir.

<sup>379</sup> 379 Second Vatican Ecumenical Council, Dogmatic Constitution on the Church Lumen Gentium, 11.

<sup>380</sup> 381 Id., Homily at Mass with Families, Cordoba, Argentina (8 April 1987), 4: Insegnamenti X/1 (1987), 1161-1162.251

<sup>381</sup> 380 John Paul II, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (22 November 1981), 11: AAS 74 (1982), 93.250

<sup>382</sup> 382 Cf. Gemeinsames Leben, Munich, 1973, p. 18. English: Life Together, New York, 1954, p. 27.

### *Özenin, tesellinin ve teşvik etmenin ruhsallığı*

321. “Hristiyan çiftler, birbirleri, çocukları ve akrabaları için lütfun işbirlikçileri ve imanın tanıklarındırlar.”<sup>383</sup> Tanrı onları, hayat vermeleri ve bu hayata bakım sağlamaları için çağırıştır. Bu nedenle aile “her zaman en yakın ‘hastane’dir.”<sup>384</sup> Böylece biri diğerine baksın, yol göstere ve yüreklendirsin, ve bu, ailenin ruhsallığı olarak yaşansın. Bir çift olarak yaşamak, her gün Tanrı’nın yaratıcı işlerine ortak olmak ve her birinin diğeri için Kutsal Ruh’u çağırmasıdır. Tanrı’nın sevgisi “bir erkek ve bir kadın kendi evlilik bağlarının sevgisini ifade ettiklerinde yaşayan ve somut söz” vasıtasıyla ilan edilmiş olur”.<sup>385</sup> Böylece ikisi bir sözle, bakışla, uzanan el ile, bir okşama bir kucaklayış sayesinde rahatlatan ilahi sevginin karşılıklı ifadesi haline gelirler. Bu nedenle “bir aile kurmak istemek, Tanrı’nın hayallerinin bir parçası olmak, onunla birlikte hayal kurmayı seçmek, onunla birlikte inşa etmeyi istemek, hiç kimsenin yalnız hissetmeyeceği bir dünya kurma menkıbesinde ona katılmak demektir.”<sup>386</sup>

322. Tüm bir aile hayatı merhamete “yol göstermek”tir. Her birimiz sevgimiz ve özenimizle başkalarının hayatında bir iz bırakırız; Pavlusla birlikte diyebiliriz ki: “Bütün insanlarca bilinen ve okunan, yüreklerimize yazılmış olup mürekkeple değil, yaşayan Tanrı’nın Ruhu’yla yazılan mektubumuz sizsiniz.” (2 Ko. ,2-3). Her birimiz, İsa’nın adına “ağlarını atıp” (cf. Lk 5,5) “insan tutan balıkçılarız” (Lk 5,10); ya da onlardaki en iyiyi ortaya çıkarmak için topraklarını süren çiftçileriz. Evliliğin verimi, başkalarına yardım etmeyi gerektirir, çünkü “birisini sevmek, ondan ne tanımlanmış ne de öngörülebilir bir şey ummaktır; birini sevmek onun bu beklentiyi yerine getirmesi için olası yollar bulmaktır.”<sup>387</sup>

323. Sevdiklerimizi Tanrı’nın gözleriyle seyretnmek ve onlarda Mesih’i görmek derin bir ruhsal deneyimdir. Bu, onların saygınlığını takdir etmemizi sağlayan bir özgürlük ve açıklığı gerektirir. Başkaları için tam anlamıyla hazır bulunmak, kendimizi tamamen vererek ve her şeyi unutarak mümkündür. Sevdiklerimiz tüm dikkatimize layıktırlar. İsa bu konuda bize bir örnek oluşturur, çünkü insanlar konuşmak için ona geldiklerinde İsa onlara sevgiyle ve doğrudan bakarak konuşurdu (bk. Mk 10, 21). Hiç kimse onun huzurunda tepeden bakıldığını

<sup>383</sup> 383 Second Vatican Ecumenical Council, Decree on the Apostolate of the Laity Apostolicam Actuositatem, 11.

<sup>384</sup> 384 Catechesis (10 June 2015): L’Osservatore Romano, 11 June 2015, p. 8.252

<sup>385</sup> 385 John Paul III, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (22 November 1981), 12: AAS 74 (1982), 93.

<sup>386</sup> 386 Address at the Prayer Vigil of the Festival of Families, Philadelphia (26 September 2015): L’Osservatore Romano, 28-29 September 2015, p. 6.

<sup>387</sup> Gabriel Marcel, Homo Viator: prolégomènes à une métaphysique de l’espérance, Paris, 1944, p. 66. English: Homo Viator. An Introduction to a Metaphysics of Hope, London, 1951, p. 49.253

düşünmezdi, çünkü sözleri ve davranışları şu soruyu sorardı: “senin için ne yapmamı istiyorsun?” (Mk 10:51). Bu, ailemizin günlük yaşamında tecrübe ettiğimiz bir şeydir. Peder’in sonsuz sevgisine konu olarak, sonsuz saygınlığa sahip olduğu için bizimle yaşayan herkesin, tam bir dikkati hakettiğini sürekli hatırlamamız gerekir. Bu “karşısındakinde sevilmiş olmanın sevincini canlandıran” bir şefkati uyandırır; “Şefkat, özellikle belirgin olduğunda karşımızdakinin kısıtlılığına sevgi ile özen gösterdiğimizde özel bir şekilde ifade edilmiş olur”<sup>388</sup>

324. Kutsal Ruh tarafından yönlendirilen bir aile çevresi sadece kendi içinde yaşam vererek hayata açık olmakla kalmaz, başkalarına yardım ederek ve onların mutluluğu için çalışarak da hayat saçar. Bu açıklık, Tanrı Sözü ile güzel bir şekilde teşvik edilen misafirperverlikte<sup>389</sup> özel ifdesini bulmaktadır: “Konuksever olmaktan geri kalmayın. Çünkü bu sayede bazıları bilmeden melekleri konuk ettiler.” (İbr. 13,2). Bir aile başkalarına, özellikle yoksullara ve kimsesizlere kucak açıp onları kabul ettiğinde, “Kilise’nin anaçlığının bir simgesi, tanığı ve ortağı”<sup>390</sup> olmaktadır. Toplumsal sevgi, Kutsal Üçlü Birliğin bir yansıması olarak, tüm cemaat gerekliliklerinde kerygmayı mevcut kıldığı için, ailenin ruhsal anlamını ve ailenin başkalarına karşı görevlerini gerçekten birleştiren şeydir. Aile, ruhsallığını, özellikle tek bir bütün ve aynı zamanda evdeki kilise ve dünyayı değiştiren yaşam hücresi olarak yaşamaktadır.<sup>391</sup>

\* \* \*

325. Rab’bin (bk. Mt 22,30) ve Aziz Pavlus’un (bk. Ko. 7,29-31) evlilik üzerine öğretisi insan olarak varoluşumuzun en üst ve belirgin boyutu bağlamında –ve tesadüfi değildir - belirlenmiştir. Bu öğretinin zenginliğini tekrar ve acilen keşfetmemiz gerekmektedir. Bunu dikkate alarak, evli çiftler yaşam yolculuğunun derin anlamını görmeye başlayacaklardır. Bu Exhortation’ın sık sık dikkat çektiği gibi, hiçbir aile gökten kusursuz şekilde inmedi; ailelerin sürekli sevgide yetkinleşmek ve olgunlaşmak için gelişmesi gerekmektedir. Bu, Mesih İsa ve Kilisesi, Nasıralı Kutsal Aile’nin sevgi dolu birliği ve gökteki azizler arasında mevcut saf kardeşlikteki derin birliktelik olan Kutsal Üçlü Birlik ile tam bir birlik içine girmek üzere, asla son bulmayan bir çağrıdır. Yaptığımız bu kontemplasyon, henüz sona varmadığımız, fakat

---

<sup>388</sup> Relatio Finalis 2015, 88.254

<sup>389</sup> Ibid., 49: AAS 74 (1982), 141.

<sup>390</sup> Cf. John Paul III, Apostolic Exhortation Familiaris Consortio (22 November 1981), 44: AAS 74 (1982), 136.

<sup>391</sup> For the social aspects of the family, cf. Pontifical Council for Justice and Peace, Compendium of the Social Doctrine of the Church, 248-254.255

aile olarak yaptığımız tarihsel yolculuğu, uygun bir perspektiften görmemize imkan veriyor, ve sadece Göklerin Krallığı geldiğinde karşılaşacağımız kişilerarası ilişkilerimizde kusursuzluk ve niyetlerde saflık ve süreklilik isteğinden böylece vazgeçebiliriz. Bu, bizi aynı zamanda ayrılmış olarak yaşayanları acımasızca yargılamaktan alıkoyuyor. Hepimiz bizden ve ailelerimizden daha güçlü olan durumlarla mücadeleye çağrılmış durumdayız ve her aile bu sürekli itkiyi hissetmelidir. Bu yolculuğu aileler olarak yapalım ve hep birlikte yürüyelim. Bize vaadedilen, hayal edebileceğimizden çok daha üstündür. Kendi kısıtlılıklarımız yüzünden cesaretimizi yitirmeyelim ve sevginin doluluğunu ve Tanrı'nın bizim için koruduğu birliği aramaktan yılmayalım.

### *Kutsal Aileye dua*

İsa, Meryem ve Yusuf,

Sizde gerçek sevginin görkemini düşünüyor;

Size güvenle yöneliyoruz.

Nasıralı Kutsal Aile,

bizim ailelerimiz de birlik ve dua evi

İncil'in gerçek okulu

Ve küçük evcimen kilise olsun.

Nasıralı Kutsal Aile,

Aileler şiddeti, reddi

ve bölünmeyi artık asla yaşamasın;

Yaralanan ya da mahcup olanlar teselli ve şifa bulsun.

Nasıralı Kutsal Aile,

Ailenin kutsallığı ve bölünemezliği  
ve Tanrı'nın muhteşem planı olduğuna  
Tekrar dikkat etmemizi sağla.

İsa, Meryem ve Yusuf,  
Yalvarınız dualarımızı dinle.

Amin.

Roma'da Aziz Petrus Katedrali'nde Olağanüstü Merhamet Jübilesi, 19 Mart Aziz Yusuf  
Bayramı, 2016 yılında Papalığının 4. Yılında açıklanmıştır.

Çeviren:

Şule Rogenbuke , CET Basın Bürosu